

วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์
Journal of Bovorn Multi-Education and Human Social Sciences
(JOB_EHS)

ISSN: 2730-3233 (Online)

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2566)

Vol. 4 No. 2 (July – December 2023)

วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์

Journal of Bovorn Multi-Education and Human Social Sciences

(JOB_EHS)

ISSN: 2730-3233 (Online)

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2566)

Vol. 4 No. 2 (July – December 2023)

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์ :

วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ (Journal of Bovorn Multi-Education and Human Social Sciences) มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสตร์ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การบริหารการศึกษา บริหารธุรกิจ วิทยาการจัดการ และสาขาวิชาสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความในวารสารอย่างเคร่งครัด โดยอ้างอิงตามรูปแบบของ APA (นาม-ปี) รวมถึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารฯ และเป็นบทความที่ไม่มีความหลายมากกว่า 25% ตามที่ถนนโปรแกรม CopyCat ในเว็บ Thaijo2

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารฯ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ โดยไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของวารสารฯ

กระบวนการพิจารณาบทความ :

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ท่าน ต่อ 1 บทความ แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

ประเภทของบทความ :

วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ เปิดรับตีพิมพ์ประเภทของบทความ คือ บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Original Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) และบทความวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

ภาษาที่รับตีพิมพ์ :

วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ เปิดรับบทความที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

กำหนดออก :

วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ มีกำหนดออกตีพิมพ์ 2 ฉบับ ต่อปี (ราย 6 เดือน) ดังนี้
ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน, ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

ที่ปรึกษา :

พระเดชพระคุณ พระครูภาวนาอินทวงศ์ (เถี้ยน อินทวโส), ดร.
เจ้าอาวาสวัดหนองบัวหึ่ง

บรรณาธิการ :

พระครูปลัดสุรวุฒิ สิริวัฒนโก (อุกฤษไชย), ดร.
Phrakrupalad Suravut Sirivaddhako (Ukitchock), Dr.

ผู้ช่วยบรรณาธิการ :

ดร.ศุภกัญญา ศรีคำไทย
Dr. Sukpinya Srikomthai

กองบรรณาธิการ :

พระเมธาวิไนยรส (สุเทพ พุทธจรรยา), รองศาสตราจารย์. ดร.
Phramedhavinaiyaros (Suthep Buddhachanya), Assoc. Prof. Dr.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย Mahamakut Buddhist University, Thailand

พระมหามงคลกานต์ ฐิตธมโม, รองศาสตราจารย์ ดร.
Phramaha Mongkhokan Khangphanom, Assoc. Prof. Dr.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตาวตฺตโน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

Phramaha Yannawat Thitavaddhano, Asst. Prof. Dr.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

รองศาสตราจารย์ ดร.อำนวย เดชชัยศรี

Assoc. Prof. Dr. Amnuay Detchaisri

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Thailand

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

Assoc. Prof. Dr. Marut Patphol

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakharinwirot University, Thailand

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ชำนิศาสตร์

Asst. Prof. Dr. Booncherd Chamnisast

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย สติมัน

Asst. Prof. Dr. Uthai Satiman

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย ปะบุตร

Asst. Prof. Dr. Sommai Pavaboot

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

ดร.เสนห์ เดชะวงศ์

Dr. Saneh Dechawongse

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย Mahamakut Buddhist University, Thailand

ดร. กฤษณา นันทเพ็ชร

Dr. Krisda Nantapetch

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University, Thailand

ดร.ลำพอง กลมกุล

Dr. Lampong Klomkul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

ฝ่ายออกแบบปกและจัดรูปเล่ม :

ดร.ศุภนิญา ศรีคำไทย

ฝ่ายประสานงานและจัดการ :

นางสาวสาคร หาญแท้

ฝ่ายกฎหมาย :

นายณพฤช ทรัพย์แก้วยอด

เจ้าของวารสาร :

วัดหนองบัวหึ่ง ตำบลดอนทราย อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี 70140
โทรศัพท์ : 099-1916295

สำนักงานกองบรรณาธิการ :

วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์
วัดหนองบัวหึ่ง ตำบลดอนทราย อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี 70140
โทรศัพท์ : 099-1916295, 099-6166595, 095-5426695
E-mail: ukitchock@gmail.com
https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JOB_EHS

วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์

Journal of Bovorn Multi-Education and Human Social Sciences (JOB_EHS)

ISSN: 2730-3233 (Online)

บทบรรณาธิการ

วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ (Journal of Bovorn Multi-Education and Human Social Sciences: JOB_EHS) ฉบับนี้เป็น ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2566) ประกอบด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการ จำนวน 20 เรื่อง โดยกองบรรณาธิการได้ตระหนักถึงคุณภาพวารสารตามกรอบการประเมินคุณภาพวารสารเป็นอย่างดีจึงได้คัดเลือกกลั่นกรองบทความให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI

วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ ได้ส่งข้อมูลให้ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ศูนย์ TCI) เพื่อดำเนินการพิจารณาคุณภาพวารสารเพื่อเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI และจัดกลุ่มคุณภาพวารสารประจำปี พ.ศ. 2566 โดยกองบรรณาธิการ ได้รับผลการพิจารณาคุณภาพวารสารเพื่อเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI พ.ศ. 2566 จากศูนย์ TCI ได้ถูกจัดให้เป็น วารสารกลุ่มที่ 2 (การรับรองคุณภาพของวารสารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2566 ไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2567) ซึ่งเป็นกำลังใจให้แก่กองบรรณาธิการในการพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป และเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับกลุ่มคุณภาพวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูลอีกครั้งในปี 2567

นอกจากนี้ วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ ได้มีการเปลี่ยนแปลง กำหนดการเผยแพร่วารสาร จากเดิมปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน, ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม โดยมีการเปลี่ยนแปลงเป็น ปีละ 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน, ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม, ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม ทั้งนี้ จะดำเนินการเปลี่ยนตั้งแต่ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน 2567 เป็นต้นไป

กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณผู้เขียนบทความที่เป็นนักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความสนใจเขียนบทความเพื่อลงตีพิมพ์ และหวังว่าจะได้รับความสนใจจากผู้เขียนบทความทุกท่านในโอกาสต่อไป และกองบรรณาธิการ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้อนุเคราะห์ในการอ่านประเมินต้นฉบับ

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่า บทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารจะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางการศึกษาใหม่ให้เกิดขึ้น หากท่านผู้อ่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาวารสารให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณและยินดีปรับปรุงตามข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาวารสารให้ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

พระครูปลัดสุวรรณ์ สิริวิฑูรโก (อุกฤษไชย), ดร.
บรรณาธิการวารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์

สารบัญ

	หน้า
บทบรรณาธิการ	E

บทความวิจัย (Research Articles)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของ พระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ (แดง นนทิโย) ACTIVE BUDDHIST DISSEMINATION ON PUBLIC WORKS OF PHRAKHRUPISITPHACHANAT (DAENG NANDIYO) พระใบฎีกามงคล ปญญาทีโป Phrabaidechar Mongkon Ponyatepro พระครูวิสุทธาจารย์คุณ Phrakhru Wisutthanantakhun พระสมุทรวชิรโสภณ Phra Samutrawachirasophon	1-13
แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย DEVELOPMENT OF SELF-LEARNING SKILLS OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN THE DIGITAL AGE MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY ณัฐวัตร เรืองวิทยาวงศ์ Natthawat Ruangwitthayawong สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon	14-22
การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดกลับคืนสู่สังคม: ศึกษากรณีจังหวัดพระนครศรีอยุธยา THE ACCEPTANCE OF DRUG-RELATED OFFENDERS INTO SOCIETIES : A CASE STUDY ON PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE สิทธิศักดิ์ ฉิมฉลอง Sitthisak Chimchalong ธাত্রี มหันตรัตน์ Dhatree Mahantararat	23-40
ศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี THE POTENTIAL OF MORALITY TEACHING MONKS IN MUEANG DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE พระครูปลัดโกวิท โกวิท Phrakhrupalad Kowit Kowitho พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทนต์ Phrakhrusangharak Songphan Jayadatto พระสมุทรวชิรโสภณ Phra Samutrawachirasophon	41-53

สารบัญ

หน้า

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี CULTIVATING THE MORALITY AND ETHICS OF MONKS FOR STUDENTS AT BENJAMARACHUTIT SCHOOL, RATCHABURI PROVINCE พระภูกิจ ภูริสีโล Phra Phukit Phūrisīlo พระมหากังวาล อธิธมฺโม Phramaha Kangwal Dhiradhammo พระครูวาทิวรวัฒน์ Phra Phrakru Wateeworawat	54-65
การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี SANGHA'S PARTICIPATION FOR COMMUNITY DEVELOPMENT ACCORDING TO SUFFICIENCY ECONOMY CONCEPT OF DONKOY DAMNOEN SADUAK DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE พระใบฎีกาสนธยา ธมฺมวโร PraBaideeka Sontaya Thammawaro พระครูวิสุทธาสนันท์คุณ Phrakhrū Wisutthananantakhun พระสมุทรพรชัยโสภณ Phra Samutrawachirasophon	66-80
การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 PARTICIPATION IN ACADEMIC MANAGEMENT OF TEACHERS UNDER THE SITUATION OF THE EPIDEMIC OF COVID-19 IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF PATHUM THANI PRIMARY EDUCATION REGION 1 ช่อมาลัย คงศิริ Chomarai Kongsiri พระครูกิตติญาณวิสิฐ (ธนา กิตติญาณ) Phrakhukittiyānavisit (Thana Kittinano) พระสุรชัย สุรชัย Phrasurachai Surachayo	81-93
สภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน CONDITIONS OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT ชูสกุล อามังกร Chusakul Argmongkong พระครูโสภาสนนทกิตติ Phrakruophatnonthakit บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart	94-100

สารบัญ

หน้า

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี THE MANAGEMENT EFFICIENCY OF BUDDHIST CHARITY SCHOOLS A CASE SDUTY OF ANUBANWATCHOTITHAYAKARAMSONGKOH SCHOOL DAMNOENSADUAK DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE พระธีรวัชร มุตตจิตโต Phra Teerawat Mutajitto พระสมุทรวชิโรโสภณ Phrasamutrawachirasophon พระครูวิสุทธาันทคุณ Phrakhru Wisutthantantakun	101-114
การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี THE DEVELOPMENT OF BUDDHISM PROPAGATION OF SANGHAS IN PHOTHARAM DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE พระอธิการสมบุญ อภิปัญโญ PhraAthikanSomboon Apipunno พระครูวิสุทธาันทคุณ Phrakhru Wisutthantantakun พระสมุทรวชิโรโสภณ Phra Samutrawachirasophon	115-127
แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในยุคปกติวิถีใหม่ THE APPLICATION OF INFORMATION TECHNOLOGY FOR ACADEMIC ADMINISTRATION ON THE NEW NORMAL UNDER ANGTHONG EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE รุ่งนภา คำเทศ Rungnapa Khamted พระครูกิตติญาณวิสิฐ Phrakhu Kittiyana-visit พระมหาสมบัติ ธนปัญญา Phramaha Sombat Dhanapa-kho	128-140
การจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ANCIENT CONSERVATION MANAGEMENT OF CHETIYARAM TEMPLE MUEANG DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE พระปลัดปัญญา อุตตมวิโส PraPalad Panya Utamawangso พระครูวิสุทธาันทคุณ Phrakhru Wisutthantantakun พระมหากังวาล ธีรธมโม Phramaha Kangwal Dhiradhammo	141-153

สารบัญ

หน้า

แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา GUIDELINES FOR PREVENTING RECIDIVISM OF PRISONERS IN PHRANAKHON SI AYUTTHAYA YOUTH CORRECTION INSTITUTE ธนากร ถีติปริวัตร Tanakorn Teetipariwat ธাত্রี มหันตรัตน์ Dhatree Mahantararat	154-163
กลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล CORPORATE COMMUNICATION STRATEGY OF MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY IN THE DISRUPTION ประวิทย์ ชัยสุข Prawit Chaisuk ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka, เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnont	164-173
สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 CONDITIONS OF PARTICIPATORY MANAGEMENT AMONG EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS UNDER THE JURISDICTION OF THE PATHUM THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, AREA 1. สาริณี อาษา Sarinee Arsa บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart พีรวัฒน์ ชัยสุข Peravat Chaisuk	174-182
การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย MOTIVATION FOR LEARNING ACHIEVEMENT IN THE HISTORY OF BUDDHISM SUBJECT OF FIRST-YEAR STUDENTS MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY มณฑกานต์ แป้นกลม Monthakant Paenklom ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม Chartchai Phitaktanakhom พระสมุห์โชคดี วชิปัญโญ Phrasamu Chokdee Vachirapanyo พรทิพย์ วรรณวิโรจน์ Porntip Wannawiroj	183-190

สารบัญ

หน้า

แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังด้านการศึกษาทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา	191-203
GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT FOR OFFENDERS BEHAVIORS IN TERMS OH EDUCATION AT AYUTTHAYA CORRECTIONAL INSTITUTION FOR YOUNG OFFENDERS	

ศิวเรศ สุภู่อ่อน Siwares Supuon

ธาทรี มหันตรัตน์ Dhatree Mahantararat

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์	204-215
เรื่อง สมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	

โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา

DEVELOPMENT OF A LEARNING MANAGEMENT MODEL BASED ON ACTIVE LEARNING IN PHYSICS ON THE PHYSICAL PROPERTIES OF MATTER GRADE 11, USING THE METHOD OF SOLVING PHYSICS PROBLEMS ACCORDING TO THE TECHNIQUE OF POLYA

เพ็ญสุดา มังกร Phensuda Mangkorn

บทความวิชาการ (Academic Articles)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก: การสร้างแรงบันดาลใจและเพิ่มพูนทักษะของผู้เรียน	216-227
ในกระบวนการเรียนการสอน	

EMPOWERING LEARNING THROUGH ACTIVE LEARNING: INSPIRING AND ENHANCING LEARNER SKILLS IN THE TEACHING-LEARNING PROCESS.

บงกชรัตน์ ภูวนา Bongkotrat Poowanna

บงกชกร ศุภเกษร Bongkotkorn Supakesorn

รณชัย ภูวนา Ronnachai Poowanna

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา	228-237
PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY TO MANAGE LEARNING IN SCHOOLS.	

ณัฐพล มิตรอารีย์ Nuttaphon Mitari

พระมหาสมบัติ ธนปญโญ Phramaha Sombat Dhanapaṅḁo

สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของ
พระครูพิศิษฐ์ประชาณาท (แดง นนทิโย)
ACTIVE BUDDHIST DISSEMINATION ON PUBLIC WORKS OF
PHRAKHRUPISITPHACHANAT (DAENG NANDIYO)

^[1]พระใบฎีกามงคล ปณฺญาทีโป Phrabaidechar Mongkon Ponyatepro

^[2]พระครูวิสุทธาณันทคุณ Phrakhru Wisutthanantakhun

^[3]พระสมุทรขันธ์โสภณ Phra Samutrawachirasophon

^{[1] [2] [3]}วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ratchaburi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: a0918791286@gmail.com

Article Received: August 12, 2023. Revised: December 19, 2023. Accepted: December 19, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ไทย 2) เพื่อศึกษาวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ประชาณาท (แดง นนทิโย) วัดอินทาราม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสกลนคร และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ ของพระครูพิศิษฐ์ประชาณาท (แดง นนทิโย) วัดอินทาราม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสกลนคร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 17 รูป/คน โดยสัมภาษณ์เจาะลึก เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาความ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ไทย เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนกิจการในฝ่ายพุทธจักรเพื่อประสานกับฝ่ายอาณาจักร ในการร่วมมือร่วมแรงกันพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญได้ให้การช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยความตั้งใจและให้เกิดความเป็นธรรมเป็นประโยชน์ที่เกิดแก่ชุมชนต้องมีความรอบรู้และรอบคอบในการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ให้เกิดในวงกว้าง มีช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน หรือสังคมตามความสามารถการประสานความช่วยเหลือให้ความสะดวกหรือการบริการประชาชน แก้ไขข้อขัดข้องความเดือดร้อนที่เมื่อคราวที่ประชาชนหรือชุมชนได้รับความลำบากและต้องการความช่วยเหลือ 2) แนวทางการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ประชาณาท (แดง นนทิโย) วัดอินทาราม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสกลนคร ประสานความร่วมมือในทุกภาคส่วนของสังคม และต้องประมวลข้อปัญหาและอุปสรรค เพื่อที่จะได้สังเคราะห์ปัญหาที่มีอยู่ตักมลึกความคิดวางกรอบแนวทางการพัฒนาและต้องมีความต่อเนื่องในการพัฒนามีระบบของการวางแผนงานที่ดีโดยวางแผนเรื่องการจัดการแผนทุกหน้าที่ให้เกิดความสมดุลตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ มีการวางแผนที่มีความร่วมมือและการร่วมใจของคนในชุมชนในแนวทางและแนวความคิดและการปฏิบัติที่ต้องสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน เป็นแกนหลักในการประสานความสามัคคีของคนในชุมชนและหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง มีความรู้และความเข้าใจในบริบทต่างๆ ของชุมชนและประชาชนทั่วไป เป็นการกำหนดแผนการ

พัฒนาให้ สอดคล้องกับความเป็นจริงได้อย่างตรงจุดตรงประเด็น 3) แนวทางการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของ พระครูพิศิษฐ์อรรถการ (แดง นนทิโย) วัดอินทาราม อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ประสานความร่วมมือในทุกภาคส่วนของสังคมและต้องประมวลข้อปัญหาและอุปสรรคเพื่อที่จะได้สังเคราะห์ปัญหาที่มีอยู่ตลึงความคิดวางแผนการพัฒนา และต้องมีความต่อเนื่องในการพัฒนา มีระบบของการวางแผนงานที่ดี โดยวางแผนเรื่องการจัดการแผนทุกหน้าที่ให้เกิดความสมดุลตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ มีการวางแผนที่มีความร่วมมือและการร่วมใจของคนในชุมชนในแนวทางและแนวความคิดและการปฏิบัติที่ต้องสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันเป็นแกนหลักในการประสานความสามัคคีของคนในชุมชน และหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง มีความรู้และ ความเข้าใจในบริบทต่างๆ ของชุมชนและประชาชนทั่วไป เป็นการกำหนดแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับความเป็นจริงได้อย่างตรงจุดตรงประเด็น

คำสำคัญ: การเผยแผ่, พระพุทธศาสนาเชิงรุก, สาธารณสงเคราะห์

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the potential level of monks morality teaching in Muang District, Ratchaburi Province, 2) to compare the potential of monks morality teaching in Muang District, Ratchaburi Province by classifying according to personal factors and 3) to study problems, obstacles, and suggestions for potential development of monks morality teaching in Muang District, Ratchaburi Province. The research methodology was a mixed method research. In part of the quantitative research, a questionnaire was used as a tool to collect field data from 363 senior high school students under Muang District, Ratchaburi Province, data was analyzed by finding frequency, percentage, mean, and standard deviation, hypothesis was tested by T-test, F-test, one-way ANOVA and in the part of qualitative research, document analysis and the interview form were used as the tools for collecting field data from 9 key informants and analyzing the data with contextual content analysis techniques. The results showed that; 1) The potential level of monks morality teaching in Muang District, Ratchaburi Province, in general, was at a high level of practice and when considering individually, it was found that the level of practice was at a high level in all 3 aspects, respectively, human relations, conceptual, and technical method. 2) The comparison of the potential of monks morality teaching in Muang District, Ratchaburi Province, classified by personal factors, it was found that the personal factors such as gender, school affiliation and parent occupation showed that opinions towards the potential of monks morality teaching were different with statistical significance at the 0.01 level. As for parent's income, it showed that the opinion towards the potential of monks morality teaching in general was no difference. 3) The problems and obstacles included, lack of teaching techniques of monks morality teaching, taught by focusing on memorizing and lecturing, lack of interaction and questioning with students, no creation of a learning atmosphere, lack of teaching evaluation and learning, lack of teaching methods for learning to achieve thinking skills rather than

memorizing, lack of teaching methods for applying Buddhist principles that promoted conceptual thinking. The suggestions were to develop monks morality teaching in teaching techniques on evaluation, supervision, solving problems, thinking skills and application of Buddhist principles in teaching.

Keywords: Active, Buddhist Dissemination, Public Works.

บทนำ

ในการออกไปประกาศพระพุทธศาสนานั้นผู้ที่ทำหน้าที่การเผยแผ่ต้องมีหลักธรรมเหล่านี้เป็นหัวข้อใหญ่อยู่ภายใต้จิตสำนึกที่ดีเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ประชาชนมีความไว้วางใจในขณะออกเผยแผ่พระศาสนา อย่างไรก็ตามก่อนที่จะพระพุทธเจ้าจะทรงประกาศพระศาสนานั้น ทรงคิดวางนโยบายการบริหารไว้ก่อนและวิเคราะห์ถึงบริบทของสังคม กำหนดเป้าหมายวิธีดำเนินการและปฏิบัติการให้เป็นไปตามกระบวนการที่ทรงวางแผนไว้ จนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย คือ ประดิษฐานพระพุทธศาสนาได้สำเร็จ เพราะสังคมชมพูทวีปในสมัยพุทธกาลนั้น เป็นสังคมที่ผูกมัดอยู่กับระบบวรรณะ 4 คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร โดยมีพราหมณ์เป็นผู้กำหนดในท่ามกลางสังคมชมพูทวีปที่มีความเหลื่อมล้ำสูงต่อเอารัดเอาเปรียบ หรือการชิงดีชิงเด่นในหมู่เหล่าเจ้าลัทธิต่างๆ ซึ่งก็ต่างโอ้อวดสรรพคุณที่ตนมี เช่น อ้างตัวเองเป็นผู้วิเศษ เหาะเหินเดินอากาศได้ เป็นต้น (ทรงวิทย์ แก้วศรี, 2556)

ในความขัดแย้งทางสังคมและศาสนาเป็นไปอย่างรุนแรงในชมพูทวีปขณะนั้น ถึงกระนั้นพระพุทธเจ้าทรงสามารถฝ่าฟันอุปสรรคประดิษฐานพระพุทธศาสนาให้มั่นคงอยู่ได้ครบถ้วนเกิดจากการวางแผนบริหารงานการเผยแผ่อย่างรัดกุม และใช้กลวิธีที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ด้วย คือรูปแบบการบริหารสาธารณะของพระพุทธเจ้า อาจารย์จำนง ทองประเสริฐกล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนของพระพุทธเจ้าไว้ว่า “การที่จะได้รับผลสำเร็จด้วยดีนั้น จำต้องวางแผนการเสียก่อน และต้องเป็นแผนการที่รัดกุม ต้องทำให้รอบคอบที่สุด เมื่อวางแผนแล้วไว้ดีแล้ว วิธีการก็ต้องให้รับกันด้วย และต้องดำเนินการตามแผนการที่กำหนดไว้นั้น ๆ ด้วยมิฉะนั้นแผนการที่วางไว้ก็ไร้ความหมายและการดำเนินงานนั้นย่อมปราศจากผลสำเร็จโดยสิ้นเชิง (จำนงค์ ทองประเสริฐ, 2557) เป็นครั้งแรกแก้ปัญหาจวักศิย์ ซึ่งทำให้เกิดสังฆรัตนะขึ้น เมื่อมีพระสังฆรัตนะเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์

การสาธารณสงเคราะห์จึงเป็นการแสดงถึงบทบาทของพระภิกษุสงฆ์ไทย ในด้านสังคมสงเคราะห์ และการสงเคราะห์บุคคลและสาธารณสงเคราะห์ โดยมีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในการดำเนินงานเป็นไปด้วยความเอื้อเฟื้อต่อกันและกันทั้งสองฝ่ายคณะสงฆ์พิจารณาเห็นความสำคัญในการสงเคราะห์ช่วยเหลือชุมชน การสาธารณสงเคราะห์เป็นการแสดงบทบาทของภิกษุสงฆ์ในด้านสังคมสงเคราะห์ทั้งการสงเคราะห์บุคคลและสาธารณสงเคราะห์ โดยมีภิกษุสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในการบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ เพราะภิกษุสงฆ์เป็นศูนย์กลางเชื่อมประสานระหว่างคนจนกับคนรวย ปัจจัยที่ได้รับบริจาคมาภิกษุสงฆ์ก็ใช้ทำประโยชน์เป็นสาธารณกุศลและช่วยเหลือบุคคลผู้ขาดแคลนและด้อยโอกาสดังกล่าวแล้ว การสาธารณสงเคราะห์เป็นงานการจัดให้มีการสงเคราะห์ในด้านต่างๆ ดังกล่าวแก่ประชาชนผู้อุปถัมภ์บำรุงวัด ทายก ทายิกาของวัด หรือประชาชนทั่วไปวัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัดอยู่ได้ก็ต้องพึ่งบ้านและบ้านอยู่ได้ก็ต้องพึ่งวัด วัดเป็นศูนย์กลางของสังคม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน เมื่อประชาชนเดือดร้อน ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ก็เป็นหน้าที่ทางวัดจะต้องจัดการสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ภาระหน้าที่ที่สำคัญของพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมไทยคือทำหน้าที่สงเคราะห์เป็นหลักงานสงเคราะห์นี้ พระสงฆ์จะทำการสงเคราะห์โดยตรงทางด้านจิตใจ เช่น การเป็นที่พึ่งให้ความร่มเย็นทางด้านจิตใจ การสงเคราะห์บำรุงขวัญด้วยการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการประโลมจิตใจแก่ประชาชน ส่วนการสงเคราะห์ด้านวัตถุนั้นก็มิได้อ้อม เช่น การขอความช่วยเหลือในการทำงานสาธารณประโยชน์หรือเชิญชวนให้นำสิ่งของมาร่วมบริจาคแก่ประชาชนที่ประสบภัยพิบัติเป็นต้น (พระมหาสันติ ฐานวโร (ประสพสุข), 2560) การสาธารณสงเคราะห์นับว่าเป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์ ซึ่งมหาเถรสมาคมได้กำหนดหน้าที่ให้ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล มีหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความสงบเรียบร้อย การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ในเขตวัดอินทราคม ให้ดำเนินไปได้ด้วยดีสถาบันสงฆ์ไทยได้เล็งเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่และภาระสำคัญ ที่ต้องเข้าไปมีบทบาท โดยให้การสงเคราะห์แก่ลูกแก้วประชาชน ทั้งด้านจิตใจและวัตถุ ตลอดจนด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยบรรเทาความทุกข์ยากของคนในสังคม ด้วยเหตุนี้สังคมไทย จึงตั้งความหวังไว้กับสถาบันสงฆ์ที่จะเข้ามาฟื้นฟูช่วยเหลือเยียวยาและเป็นขวัญกำลังใจให้แก่สังคมไทย (ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, 2541)

ปัจจุบันสังคมไทยมีความแปลกแยกหลากหลาย ในแนวความคิดและวิถีชีวิตอันเกิดจากการได้รับประสบการณ์การศึกษาและข้อมูลข่าวสารตามกระแสโลกทุนนิยมและสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่เน้นการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้วยเทคโนโลยีและเครื่องมือสื่อสารอันล้ำยุคเป็นสำคัญ วิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ถูกปรับเปลี่ยนให้หลงใหลมัวเมาเสพบริโภควัตถุโดยตกเป็นทาสของอารยธรรมที่ไหลบ่ามาจากต่างประเทศอย่างรวดเร็ว จนหลงลืมวิถีพุทธไปอย่างไม่รู้ตัวโดยขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะศึกษาปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพราะไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีอยู่คู่ชาติไทยมาช้านาน แม้พระสงฆ์จะคงทำหน้าที่ของตนด้วยการศึกษาปฏิบัติและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอยู่ก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถต้านกระแสให้สังคมไทยกลับมาเป็นสังคมพุทธที่บริสุทธิ์ด้วยหลักศีลธรรมเหมือนในอดีต (พระราชมณี (วรวิทย์ คงคปณฺญ), 2555) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุ 3 ประการ คือ 1) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์มีลักษณะต่างรูปแบบทำไปตามความถนัดในรูปแบบและวิธีการที่สืบทอดและต่อเนื่องอย่างเคยชินของแต่ละรูปและแต่ละสำนัก โดยขาดการนำนโยบายและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่หลากหลายมาบูรณาการและปฏิบัติอย่างเป็นเอกภาพจึงไม่ส่งผลดีในการเผยแผ่เท่าที่ควร 2) พระภิกษุที่มีศิลปะในการถ่ายทอดประกาศพุทธธรรมได้เป็นอย่างดีมีคุณภาพเป็นที่ดึงดูดประทับใจของประชาชนมีอยู่ในจำนวนจำกัด จึงไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนไทยในสังคมปัจจุบัน ดังนั้น พระภิกษุสงฆ์ที่มีความเพียบพร้อมในด้านทักษะและวิธีการเผยแผ่นั้น ควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพเพิ่มขึ้น 3) ขาดการสนับสนุนด้านนโยบายและแผนแม่บทที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา (พระไพศาล วิสาโล, 2556)

ในส่วนงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดอินทราคม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยการนำของ พระครูพิศิษฐ์ประชาณ หรือ หลวงพ่อแดง เจ้าอาวาสวัดอินทราคม เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในงานด้านสาธารณสงเคราะห์ จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับผู้วิจัยเป็นพระสงฆ์สังฆาธิการ จึงมีความต้องการที่จะศึกษาเรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของวัดอินทราคม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ และช่วยเหลือทำสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ สงเคราะห์ อนุเคราะห์แก่ประชาชนที่เดือดร้อน มีรูปแบบการจัดการบริหารในด้านต่างๆ ที่ดีของคณะสงฆ์ในจังหวัดสมุทรสงคราม สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ไทย
2. เพื่อศึกษาวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ ปรชานาถ (แดง นนทียโย) เจ้าอาวาสวัดอินทาราม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ออกแบบการวิจัยโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์ โดยที่ผู้วิจัยได้ออกแบบการกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การออกแบบเครื่องมือวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 17 รูป/คน จำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มที่ 1 พระสังฆาธิการ จำนวน 5 รูป กลุ่มที่ 2 หัวหน้าหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 3 ไวยาวัจกร คณะกรรมการของวัดจำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 4 กลุ่มที่ 4 ตัวแทนชุมชน จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ฉบับ ประกอบด้วย แนวคำถามในการสัมภาษณ์ และประเด็นในการสนทนากลุ่ม มีรายละเอียดของเครื่องมือ คือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วยตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ 2 การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ ปรชานาถ (แดง นนทียโย) สำหรับประเด็นในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยแนวทางในการสนทนากลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ไทย วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ ปรชานาถ (แดง นนทียโย) เจ้าอาวาสวัดอินทาราม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ ปรชานาถ (แดง นนทียโย) เจ้าอาวาสวัดอินทาราม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

2.2 การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ 3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 4) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำมาวิเคราะห์ 5) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ 6) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและ กรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือเพื่อใช้เก็บข้อมูลในการศึกษาภาคสนาม ได้แก่ แนวทางการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้พัฒนาขึ้นเอง โดยแบ่งแนวคำถามเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ ปรชานาถ (แดง นนทียโย) แบ่ง

ลักษณะคำถามเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) แนวคำถามเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ไทย และ 2) แนวคำถามเกี่ยวกับเพื่อศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ประชาณ (แดง นนทียโย)

การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาโดยการติดต่อเพื่อขออนุญาตและขอสัมภาษณ์ พระสังฆาธิการ หัวหน้าหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไวยาวัจกร คณะกรรมการของวัดและตัวแทนชุมชน โดยการใช้เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากนั้นให้นำข้อมูลที่ได้นำมาเรียบเรียงแยกแยะและวิเคราะห์ ตลอดจนสังเคราะห์เพื่อนำเสนอสภาพทั่วไปของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ประชาณ (แดง นนทียโย) และรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ประชาณ (แดง นนทียโย) โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ช่วงการศึกษา	ประเด็นสัมภาษณ์และแนวทางการดำเนินงานวิจัย
ระยะที่ 1 ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะสภาพทั่วไปของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ประชาณ และรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ประชาณ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	1. สภาพทั่วไปของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ไทย (สัมภาษณ์, สังเกต) 2. บทบาทหน้าที่ของพระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ประชาณ (สัมภาษณ์, สังเกต) 3. ผลงานของพระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ประชาณ (สัมภาษณ์, สังเกต) 4. ปัญหาและอุปสรรคของพระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ประชาณ (สัมภาษณ์, สังเกต) 5. รูปแบบการเผยแผ่เชิงรุกของพระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ประชาณ (สัมภาษณ์, สังเกต) 6. ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการเผยแผ่เชิงรุกของพระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ประชาณ (สัมภาษณ์, สังเกต)
ระยะที่ 2 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เชิงคุณภาพ ที่ได้จากการสัมภาษณ์และสังเกตแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป	1. ถอดเทปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างละเอียด 2. จัดเตรียมข้อมูล ที่ได้จากการจดบันทึกหรือการสังเกตช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล 3. จัดหมวดหมู่ข้อมูล (category)และทำดัชนีข้อมูล(Indexing) โดยเลือกคำบางคำมาใช้ในการจัดหมวดหมู่และสรุปเป็นประโยคหรือแนวคิด (Concept) 4. ทำการสรุปข้อมูลเป็นข้อโดยเขียนข้อสรุปแต่ละเรื่องลดข้อมูลที่ไม่ต้องการออก
ระยะที่ 3 การนำข้อมูลที่ได้รวบรวมมา จัดหมวดหมู่และสรุปเพื่อเตรียมการสังเคราะห์ตามกรอบการวิจัยและสร้างเป็นรูปแบบการเผยแผ่เชิงรุกของพระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ประชาณ	1. ผลการสังเคราะห์ตามประเด็นที่กำหนด 2. ผลการสังเคราะห์ประกอบการสร้างรูปแบบการเผยแผ่เชิงรุกของพระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ประชาณ

ระยะที่ 4 นำรูปแบบที่สร้างขึ้น นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงและ พัฒนา ก่อนจะสร้างคู่มือเพื่อสนทนา กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความ เหมาะสมของรูปแบบ	1. นัดผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสนทนากลุ่ม Focus group 2. ดำเนินการสนทนากลุ่ม Focus group 3. พัฒนารูปแบบ (Model) ที่ได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ 4. นำเสนอรูปแบบการเผยแผ่เชิงรุกของพระครูพิศิษฐ์ฯ ประชาชน ฉบับสมบูรณ์
--	--

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) หลังจากที่ได้ศึกษาภาคสนาม (Field Study) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จึงได้นำข้อมูลทั้งหมดนั้นมาสู่กระบวนการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) ในการสร้างรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ฯ ประชาชน (แดง นนทิโย)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ไทย

1.1 สภาพทั่วไปด้านการพัฒนาจิตใจช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนกิจการในฝ่ายพุทธจักรเพื่อประสานกับฝ่ายอาณาจักร ในการร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญ เพราะวัดก็มีความพร้อมในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสถานที่ และปัจจัยอื่นๆ อีกพอที่พระสงฆ์จะได้ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่สังคมชุมชนได้ ซึ่งวัดก็ยังถือว่าเป็นองค์กรคณะสงฆ์ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานด้านสาธารณสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ประชาชนทั่วไป ที่อาจจะได้รับความเดือดร้อนในเรื่องต่างๆ ได้ ถือได้ว่าวัดยังมีความมั่นคงและมีศักยภาพในระดับหนึ่งทีเดียวที่ขับเคลื่อนงานเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี

1.2 สภาพทั่วไปด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น เป็นศูนย์กลางของชุมชนที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่าหน่วยงานอื่นหรือองค์กรอื่น แม้ในปัจจุบัน บ้านกับวัดอาจห่างเหินกันไปบ้างตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไปแต่ในส่วนใหญ่แล้วบ้านกับวัดก็ยังมีความใกล้ชิดกันมากกว่าหน่วยงานหรือองค์กรอื่นอยู่ ควรที่พระสงฆ์ต้องพยายามในทุก ๆ ด้านเพื่อที่จะสร้างความศรัทธาและสร้างความเชื่อมั่นให้ชุมชนได้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธา ต้องทุ่มเทให้กับชุมชนเพราะช่วยบรรเทาทุกข์หรือความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือสังคมตาม ความสามารถของเราที่จะกระทำ หรือการประสานความช่วยเหลือให้ความสะดวกหรือการบริการ ประชาชนแก้ไขข้อขัดข้องความเดือดร้อนที่เมื่อคราวที่ประชาชนหรือ ชุมชนได้รับความลำบากและ ต้องการความช่วยเหลือ ต้องให้วัดอยู่เคียงข้างกับคนและประชาชนในชุมชนเหมือนกับในอดีตที่ผ่านมา เพื่อตีสัญญาให้วัดกับชุมชนกลับมาเป็นเหมือนเดิม เพื่อความสงบสุขของชุมชนสังคมต่อไป

1.3 สภาพทั่วไปด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การนำเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการเผยแผ่มากขึ้น ซึ่งสามารถทำให้เข้าถึงผู้รับได้ไวอีกทางหนึ่ง ซึ่งหลายแห่งได้นำมาใช้กันมากขึ้น จะต้องประสานกับชุมชนที่ใกล้ชิดให้มากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน ประเพณีและวัฒนธรรมที่คนในชุมชนปฏิบัติกันสืบต่อกันมา จะได้นำมาเป็นแนวคิดในการวางแผนในการก่อสร้างเพื่อให้เกิดความ

สอดคล้องกับชุมชนนั้น ๆ ได้และในงานกิจการที่เป็นสาธารณะของชุมชนในพื้นที่ซึ่งจะต้องประสานงานร่วมกับชุมชนและหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เพื่อเป็นการช่วยเหลือและทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น

2. วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ประทาน (แดง นนทีย) เจ้าอาวาสวัดอินทาราม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

2.1 การพัฒนาจิตใจช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนธนาคารวัว ธนาคารน้ำใต้ดิน พลิกฟื้นชีวิตแนววิถีเกษตรพอเพียงตามรอยศาสตร์พระราชา จัดสภาพแวดล้อมภายในวัดให้มีความสะอาดร่มรื่น เพื่อให้ประชาชนเข้ามาพักผ่อนได้ โดยมีการพัฒนารูปแบบการพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการวิถีพุทธ ด้วยความเกื้อกูลของชุมชน โดยหลักการ ร่มรื่น ร่มเย็น ร่วมสร้าง ร่วมจิตวิญญาณ และร่วมพัฒนา เพื่อการแก้ไขปัญหาสุขภาพอนามัยของคน ชุมชน และสังคม ครอบคลุมทั้งสี่สภาวะ คือ กาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ และครบครันของความเป็นท้องถิ่นน้อย การสงเคราะห์ชุมชนให้อยู่รวมกันในสังคม และชุมชนอย่างมีความสงบเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคคลให้สร้างสานความสามัคคี โดยผ่านการให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ และการแบ่งปัน การพูดด้วยน้ำใจ การประพฤติประโยชน์ตนและผู้อื่น ความมีตนเสมอคือทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย

2.2 การพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ประสานความร่วมมือกับชุมชน ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานความร่วมมือทั้งภายในวัดและนอกวัดที่เป็นชุมชนหมู่บ้านที่อยู่รอบๆ วัดมีการวางแผนและนโยบายปฏิบัติร่วมกัน พัฒนาของประชาชนชุมชน OTOP ชาวชุมชนมีการจัดกิจกรรมหรือจัดทำกองทุนเพื่อช่วยเหลือประชาชนชุมชน OTOP ส่งสอนธรรมแก่ประชาชน ด้วยความเสียสละ ความเมตตากรุณา ปราศจากดีและความจริงใจ เป็นผู้ให้ธรรมทาน การให้ธรรมเป็นการพยายามชี้แจง แนะนำหลักความดีงาม หรือหลักการที่จะช่วยเหลือให้มนุษย์ได้ประสบสิ่งดีงาม การพัฒนาการศึกษาแก่บุคคลในทุกระดับ และทุกวัย เพื่อการเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจในทางโลก โดยมีเป้าหมายให้สามารถนำเอาความรู้และสถานภาพทางสังคมดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ทั้งของตนเองและชุมชนให้ดีขึ้น ครอบคลุมทั้งการศึกษาทางสายสามัญ การเสริมความรู้ในการอาชีพต่างๆ

2.3 การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ปลุกฝังความคิดให้คนในชุมชนได้หันมาสนใจ ให้เข้าใจว่าแหล่งเรียนรู้ชุมชนจัดอบรมบุคลากรเผยแผ่ศิลปวัฒนธรรมจัดมอบภาระหน้าที่ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของแต่ละคนสามารถนำสื่อที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ การเป็นผู้ทำความดีและประโยชน์ให้กับชุมชนด้วยความสม่ำเสมอ ซึ่งจักทำให้เกิดความสุขความเจริญในชีวิตและสังคม มีบทบาทในการส่งเสริมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การรักษาและอนุรักษ์ไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี ทั้งด้านศาสนพิธี และเป็นปลุกฝังเอกลักษณ์ความเป็นไทยในที่ต่างๆ ทั้งวัด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ประทาน (แดง นนทีย) พบผลการวิจัยที่สำคัญซึ่งได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

1. การพัฒนาจิตใจช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน เป็นหน้าที่ที่สำคัญด้านหนึ่งที่จะต้องดำเนินงานในด้านนี้เพื่อเป็นการสงเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน และในงานกิจการที่เป็นสาธารณะของชุมชนในพื้นที่ซึ่งจะต้องประสานงานร่วมกับชุมชนและหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เพื่อเป็นการช่วยเหลือและทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขในการบริหารจัดการที่พิกสงฆ์ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการสาธารณสงเคราะห์นั้น ควรมีการประสานงานร่วมมือกัน

กับชุมชน ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ในการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยต่าง ๆ ภายในพื้นที่ สลับสับเปลี่ยนกันไป ให้ทั่วทุกพื้นที่ และจะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือในการวางแผน และนโยบายในการปฏิบัติร่วมกันเป็นประจำ เพื่อให้งานดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องครอบคลุมทุกมิติชีวิตอย่างผสมกลมกลืนกัน ในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างแท้จริง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันมีเป้าหมายการเผยแผ่เพื่อมุ่งเน้นให้พุทธศาสนิกชนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูโกวิทสุตาภรณ์ (สมดี โกวิท) (2565) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์กับการเผยแผ่คริสต์ศาสนาของบาทหลวงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในจังหวัดหนองบัวลำภู” สรุปผลการวิจัยได้ว่า พระศาสนาจักรมุ่งส่งเสริมศักดิ์ศรีมนุษย์ผู้มีภาพลักษณ์ของพระเจ้าและได้รับการไถ่กู้ โดยเน้นการสร้างเสริมสถาบันครอบครัวและชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง ให้ความสำคัญกับฆราวาสในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างแท้จริง ดำเนินชีวิตด้วยคุณค่าที่ดีงาม และด้วยกระแสคุณค่าทางวัฒนธรรมที่นำไปสู่ความรักตามจิตตารมณ์ของพระเยซูคริสต์เจ้า เพื่อร่วมสร้างพระอาณาจักรของพระเจ้าในโลกนี้การดำเนินชีวิตของพระศาสนาจักร จะต้องสอดคล้องสัมพันธ์กับการแพร่ธรรมและการอภิบาลอย่างมีคุณภาพ ครอบคลุมทุกมิติชีวิตอย่างผสมกลมกลืนกัน ทั้งฝ่ายจิตวิญญาณและฝ่ายโลกทั้งด้านคุณค่าศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดหนองบัวลำภู ได้กำหนดหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อที่จะส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พัฒนาบุคลากรผู้เผยแผ่เพื่อนำหลักธรรมสู่สังคมและประชาชนอย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกรกต ชำนาญจิต (2562) ได้ศึกษาเรื่อง “ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก” ผลการวิจัยพบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอดีตมีเป้าหมายที่ชัดเจนคือ เพื่อประโยชน์สุขแก่แคว้นในยัสตร์ทั้งหลาย และเพื่อให้แคว้นในยัสตร์ทั้งหลายได้บรรลุผลและนิพพาน รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ทั้งเชิงรับและเชิงรุก การเผยแผ่มีพุทธวิธีการเผยแผ่หลายแบบทรงประยุกต์วิธีการเผยแผ่ให้เข้ากับบุคคล สังคม และสิ่งแวดล้อม การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันมีเป้าหมายการเผยแผ่เพื่อมุ่งเน้นให้พุทธศาสนิกชนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องและสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น รูปแบบการเผยแผ่เป็นแบบเชิงรุกมากกว่าเชิงรับวิธีการเผยแผ่ขึ้นอยู่กับความสามารถและเชี่ยวชาญของผู้เผยแผ่ มีวิธีการเทศนาธรรมปาฐกถาธรรม อภิปรายธรรม สนทนาธรรม การสอนกรรมฐาน และการสอนแบบประยุกต์ ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระสงฆ์ไทยได้กำหนดเป้าหมาย 3 ด้านคือ (1) ด้านการศึกษา เป็นการศึกษาเรื่องไตรสิกขา (2) ด้านศาสนาคือ การเรียนรู้ และเข้าใจศาสนพิธีต่าง ๆ ทาง พระพุทธศาสนาและ (3) ด้านวัฒนธรรม คือ การตระหนักถึงคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกที่นำเสนอประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 4 ด้าน คือ 1) ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่าย โดยใช้ความร่วมมือจากทุกองค์การที่เกี่ยวข้อง 2) ยุทธศาสตร์การขยายพลัง โดยสนธิความสามารถของกลุ่มศาสนิกชนต่าง ๆ ให้เกิดพลัง 3) ยุทธศาสตร์การปลูกฝังศรัทธา กระทำโดยพัฒนาแบบการปฏิบัติในการเข้าถึงหลักธรรมอย่างถูกต้อง 4) ยุทธศาสตร์การแสวงหาความหลุดพ้นกระทำโดยมุ่งเน้นปฏิบัติต่อกลุ่มพุทธศาสนิกชนที่เหมาะสม เพื่อการหลุดพ้นทุกข์อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของคณะสงฆ์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกต่อไป

2. การพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ทางวัดควรมีการจัดพื้นที่ภายในวัดเพื่อจะอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่สัญจรไปมา หรือประชาชนที่เข้ามาทำบุญภายในวัด จัดให้มีการติดเพิ่มเสาไฟฟ้าเป็นจุดๆ ในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเดินทาง และควรประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจขอให้มีการจัดตั้งจุดตรวจภายในพื้นที่วัดเพิ่มขึ้นมาเพื่อเพิ่มความปลอดภัยไม่ให้พื้นที่ภายในวัดเป็นแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่นได้ และควรจัดให้มีป้ายบอก

เส้นทางภายในวัดหรือเป็นแผนผังภายในวัดบอกทางกับคนที่เข้ามาภายในวัด เพราะบางวัดประชาชนจากที่อื่นมาจะทำบุญยังไม่รู้เลยว่าจะไปส่วนไหนของวัด ซึ่งสอดคล้องกับพระครูสิริธรรมบัณฑิต (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกผ่านสื่อสังคมของวัดมิ่งเมืองมูล” ผลการวิจัยส่วนคุณภาพของสื่อธรรมะในแต่ละคลิปวิดีโอ พบว่า รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่นำมาใช้เมื่อได้ประเมินผลทั้งสามส่วน พบว่า ผลประเมินทุกส่วนอยู่ในระดับมากที่สุดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมศรัทธาให้เข้มแข็ง พบว่ามีการเผยแผ่เข้าไปทั้งสังคมออนไลน์และสังคมออฟไลน์ นอกจากพระสงฆ์จะทำหน้าที่เผยแผ่สารธรรมในวัด และรอบวัดก็ยังไม่เพียงพอ เพราะยังมีโลกอีกใบที่เปรียบเหมือนโลกคู่ขนาน ปัจจุบันชาวพุทธนิยมการมีวิถีชีวิตใหม่ในสภาพแวดล้อมใหม่ นั่นคือสังคมออนไลน์ที่เป็นโลกเสมือนจริง โดยการขับเคลื่อนร่วมกันทั้งพระสงฆ์และศรัทธาในชุมชนเป็นสำคัญซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาสมชาย กลิ่นจันทร์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การพัฒนารูปแบบและวิธีการเชิงรุกของคณะสงฆ์ไทย” ผลการวิจัยพบว่า ด้านนโยบายการเผยแผ่ มีการระดมความคิดจากพระสงฆ์นักเผยแผ่ในส่วนภูมิภาค ด้านบุคลากร มีการสร้างบุคลากรทดแทนด้านรูปแบบวิธีการที่ใช้ในการเผยแผ่ พระสงฆ์นำรูปแบบการเผยแผ่มาใช้ตรงกับความต้องการของสังคม มีความรู้หลักวิธีการใช้เนื้อหา สื่อบุคคลและจรรยาของการเป็นนักเผยแผ่ธรรมะ ด้านสื่อ สื่อบุคคลมีความสำคัญอย่างมากต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพราะสื่อบุคคลคือสิ่งที่ให้ประชาชนให้ความศรัทธาเชื่อถือ การพัฒนารูปแบบและวิธีการเผยแผ่เชิงรุกของคณะสงฆ์ไทย ได้แก่ ศูนย์วิชาการ เป็นที่รวบรวมข้อมูลให้บริการแก่พระสงฆ์สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และจัดการฝึกอบรมวิชาการเผยแผ่ทั้งด้านรูปแบบการเผยแผ่ วิธีการเผยแผ่ เทคนิคการเผยแผ่การใช้สื่อเพื่อการเผยแผ่ ทั้งสื่อบุคคลและสื่อวิทยุการสมัยใหม่ เป็นศูนย์จัดทำรูปแบบและวิธีการเผยแผ่ธรรมะในรูปแบบของสื่อ จัดตั้งสื่อบุคคลให้ชัดเจนในการเผยแผ่ การสื่อสารระหว่างคณะสงฆ์กับพุทธบริษัท และการสื่อสารคณะสงฆ์กับรัฐ และผลิตสื่อธรรมะทุกชนิดออกเผยแผ่แก่ประชาชน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งวัดพระสงฆ์ได้นำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมต่อไป

3. การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การเผยแผ่ของพระสงฆ์เพื่อเป็นการสืบทอดต่อของพระพุทธศาสนาให้ยืนยาว เพราะเป็นการประกาศศาสนาธรรมให้คนที่ไม่รู้ไม่เข้าใจ ได้รู้และเข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาให้ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาต่อหลักธรรมคำสอนต่าง ๆ ที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้แล้วสั่งสอนให้พุทธบริษัทได้รู้ตาม และเพื่อให้พระพุทธศาสนาคงอยู่ได้ยาวนานมั่นคง ซึ่งจะเห็นได้จากผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์นั้น พระภิกษุที่ทำหน้าที่ในการเผยแผ่ศาสนาธรรมให้มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่รูปแบบที่ทันสมัย และสามารถใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้หลากหลายและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่ศาสนาธรรมให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับพระครูประภัสร์สิทธิคุณ (ประสิทธิ์ ปภัสโร) (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บาบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอดุสิตราษฎร์พิกุล จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า พระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทในด้านการอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ชุมชน นักเรียนนักศึกษา เผยแผ่ธรรมะสงเคราะห์ผู้ยากไร้ พัฒนาถาวรวัตถุให้กับชุมชน มีการรับเลี้ยงดูเด็กกำพร้า เป็นผู้ดำเนินงานบทบาทนักสังคมสงเคราะห์ และยังเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและผู้นำชาวบ้านทำให้เกิดความสามัคคีเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่ชุมชน เนื่องจากพระสงฆ์เป็นผู้ใกล้ชิดประชาชน โดยเฉพาะพระสงฆ์ทุกระดับเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชน และมีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ พระพระครูพิศาลธีรธรรม (สุรพรหม) (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยผ่านกระบวนการศึกษา ในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการนำยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยผ่าน

กระบวนการศึกษา พบว่า วิสัยทัศน์ ได้แก่ คณะสงฆ์เผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมียุทธศาสตร์ เพื่อนำความสงบและสันติสุขสู่ประชาชนและสังคมอย่างยั่งยืนมีพันธกิจหลัก ๔ ด้าน ประกอบด้วย กลยุทธ์ และ ๑๗ แผนงาน/โครงการ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ (แดง นนทิโย) ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย มีอธิบายดังนี้

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ของพระครูพิศิษฐ์ไพฑูรย์ (แดง นนทิโย) ดังนี้

1. การพัฒนาจิตใจช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน การจัดตั้งวิสาขกิจชุมชนธนาการวัธ ธนาการน้ำใต้ดิน พลิกฟื้นชีวิตแนววิถีเกษตรพอเพียงตามรอยศาสตร์พระราชา จัดสภาพแวดล้อมภายในวัดให้มีความสะอาดร่มรื่น เพื่อให้ประชาชนเข้ามาพักผ่อนได้ โดยมีการพัฒนารูปแบบการพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการวิถีพุทธด้วยความเกื้อกูลของชุมชน โดยหลักการ ร่มรื่น ร่มเย็น ร่วมสร้าง ร่วมจิตวิญญาณ และร่วมพัฒนา เพื่อการแก้ไขปัญหาสุขภาพอนามัยของคน ชุมชน และสังคม ครอบคลุมทั้งสี่สุขภาวะ คือ กาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ และครบถ้วนของความเป็นท้องถิ่นน่าอยู่

2. การพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น การประสานความร่วมมือกับชุมชน ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานความร่วมมือทั้งภายในวัดและนอกวัดที่เป็นชุมชนหมู่บ้านที่อยู่รอบๆ วัดมีการวางแผนและนโยบายปฏิบัติร่วมกัน พัฒนาของประชาชนชุมชน OTOP ชาวชุมชน

3. การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การปลูกฝังความคิดให้คนในชุมชนได้หันมาสนใจ ให้เข้าใจว่าแหล่งเรียนรู้ชุมชนจัดอบรมบุคลากรเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมจัดมอบภาระหน้าที่ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของแต่ละคนสามารถนำสื่อที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ประชาชนในชุมชนใกล้เคียง รวมทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีส่วนร่วมเข้าไปช่วยพัฒนาให้เหมาะสมถูกต้องตามวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาให้สามารถเข้ากับพื้นที่ของชุมชนได้ดี
 - 1.2 ผู้นำชุมชนควรสร้างกิจกรรมทางสังคมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน
 - 1.3 ควรให้ความสำคัญด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคการเกษตร ให้เข้มแข็งและสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน โดยการเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตภาคการเกษตร บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้สร้างสรรค์
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป การทำวิจัยแบบเจาะประเด็นในส่วนของภาวะผู้นำในการพัฒนาเฉพาะด้าน เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การปฏิบัติจริง
 - 2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างอำเภอต่างๆ ในเขตจังหวัดราชบุรีและจังหวัดอื่นๆ เพื่อหาความแตกต่างและนำมาพัฒนาแก้ไขข้อบกพร่องต่อไป
 - 2.3 ทำการวิจัยแบบเจาะประเด็นในส่วนของภาวะผู้นำในการพัฒนาวัดในด้านอื่นๆ ที่สำคัญ เช่น การพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการงานสาธารณูปการของวัด เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรกต ชำบัณฑิต. (2562). ยุทธศาสตร์การเผยแพร่พระพุทธศาสนาเชิงรุก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2557). แผนการกู้ยืมสภาพของเจ้าชายสิทธัตถะ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- คำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2541). การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- ทรงวิทย์ แก้วศรี. (2556). การศึกษาวิเคราะห์ยุทธวิธีในการประกาศศาสนาของพระพุทธเจ้า. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูโกวิทสุตาภรณ์ (สมดี โกวิท). (2565). การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์กับการเผยแผ่คริสต์ศาสนาของบาทหลวงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในจังหวัดหนองบัวลำภู. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระครูประภัทร์สิทธิคุณ (ประสิทธิ์ ปภัสโร). (2555). บทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสุขของ
คณะสงฆ์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูพิศาลธีรธรรม (สุรพรหม). (2561). ยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยผ่าน
กระบวนการศึกษา ในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดเชียงราย. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสิริธรรมบัณฑิต. (2564). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกผ่านสื่อสังคมของวัดมิ่งเมืองมูล. สาร
นิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไพศาล วิสาโล. (2556). **พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- พระมหาสมชาย กลิ่นจันทร์. (2560). การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การพัฒนารูปแบบและวิธีการเชิงรุกของ
คณะสงฆ์ไทย. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสันติ ฐานวโร (ประสพสุข). (2560). การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในงานสาธารณสุขของ
คณะสงฆ์เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชเมธี (วรวิทย์ คงคปณฺเฑ). (2555). **การพัฒนาพระสังฆาธิการ**. กรุงเทพมหานคร: ดำรงการพิมพ์.
- อภิชัย พันธเสน. (2558). **พุทธเศรษฐศาสตร์ วิวัฒนาการ ทฤษฎี และการประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์สาขา
ต่างๆ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์.

แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
DEVELOPMENT OF SELF-LEARNING SKILLS OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN
THE DIGITAL AGE MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

^[1]ณัฐวัตร เรืองวิทยาวงศ์ Natthawat Ruangwittayawong
^[2]สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai ^[3]สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon
^[1] ^[2] ^[3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: surachaihongtrakool@gmail.com

Article Received: June 28, 2023. Revised: November 22, 2023. Accepted: November 22, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี 382 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 6 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านตัวผู้สอน ด้านวิธีการจัดการการเรียนรู้ ด้านบทเรียน ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และด้านตัวผู้เรียน ตามลำดับ 2) วิธีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ ผู้เรียนเป็นคนบริหารจัดการด้วยตัวเอง จัดทำสมุดบันทึกส่วนตัวเพื่อใช้บันทึกข้อมูล กำหนดโครงการเรียนรู้รายบุคคล กำหนดวิธีการรายงาน/บันทึกการสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง จัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในมหาวิทยาลัยให้เหมาะสม 3) แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คือ ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง มุ่งมั่น ตั้งใจจริง มีวินัย ควบคุมบริหารจัดการด้วยตัวเอง กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ แสวงหาแหล่งความรู้ มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และผู้สอนที่เป็นกัลยาณมิตรช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมอัตลักษณ์บัณฑิตมหาวิทยาลัย ศรีธาตุอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาเป็นศาสนทายาทที่ดี

คำสำคัญ: ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง, ยุคดิจิทัล, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ABSTRACT

The objectives of this research article were 1) to study the state of self-learning skills 2) to study the methods of developing self-learning skills 3) to propose guidelines for developing self-learning skills of undergraduate students in the digital age Mahachulalongkornrajavidyalaya University. It is a combined research method. Quantitative research used questionnaire of 382 undergraduate students data were analyzed by basic statistics, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative research used Interviews

form of 6 key informant data were analyzed by content analysis. The results showed that: 1) The state of self-learning skills overall at a high level and all aspects were at a high level, namely the instructor side, method of learning management, lesson, learning environment, and the students, respectively. 2) Methods of developing self-learning skills, students who are self-managed, make a personal diary to save data, assign individual learning projects, determine how to report/record your own learning reflections, and organize the physical environment in the university appropriately. 3) Guidelines for developing self-learning skills of undergraduate students in the digital age Mahachulalongkornrajavidyalaya University are let students learn by themselves, determined, focused, disciplined, self-managed, determine what they want to learn, seeking knowledge sources with appropriate learning management methods, have an environment conducive to learning and educators who are friendly, helping to develop the self-learning skills, promoting the identity of the university graduates, faith, devotion to Buddhism as a good religious heir.

Keywords: Self-Learning Skills, Digital Age, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทนำ

รูปแบบการเรียนรู้ใหม่ในยุคดิจิทัล ข้อมูลองค์ความรู้ต่างๆ ในปัจจุบันไม่ได้หาได้เพียงในห้องเรียนอย่างเดียว รูปแบบการเรียนรู้และช่องทางใหม่ๆ ได้ถูกพัฒนาขึ้นอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นจากภาครัฐหรือภาคเอกชนหรือแม้กระทั่งบุคคลทั่วไปที่มีการแชร์ข้อมูลองค์ความรู้ นำองค์ความรู้ของตนเองมาสร้างรายได้ เกิดคอร์สเรียนรู้ทางช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ในรูปแบบตามแต่ที่คนสนใจเฉพาะด้าน (Customized) ซึ่งทำให้คนทั่วไปสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ง่ายขึ้น พัฒนาทักษะได้ตรงตามที่ตนเองสนใจ ยกตัวอย่างภาคเอกชนก็เปิดหลักสูตรเองเพื่อตอบโจทย์ตามความต้องการขององค์กร องค์กรต่างๆ รวมถึงสถาบันการศึกษาทั้งในไทยและต่างประเทศเริ่มหันมาทำแพลตฟอร์มหรือหลักสูตรการเรียนรู้ของตนเองหรือแชร์ข้อมูลองค์ความรู้ของตนเองผ่านทางช่องทางออนไลน์ทางแพลตฟอร์มต่างๆ มากขึ้น ตัวอย่างเช่น แพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่เรียกว่า MOOCs ที่เปิดให้คนทั่วไปสามารถเรียนได้จากที่ไหนก็ได้ในโลก นอกจากนี้ สื่อสังคมออนไลน์และสื่อเพื่อการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายให้คนได้ศึกษาค้นคว้าตามเนื้อหาที่ตนสนใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรู้รอบตัว ทักษะเฉพาะด้าน ไลฟ์สไตล์ วิชาและทฤษฎีความรู้ด้านต่างๆ ทางช่องทาง อาทิ เฟซบุ๊ก ยูทูบ Google+ Instagram podcast เป็นต้น สำหรับแอปพลิเคชันก็ยังคงมีหลากหลายที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นสำหรับครู นักเรียน ผู้ที่สนใจเรียนรู้เรื่องต่างๆ ทั่วไป อาทิ แอปพลิเคชันช่วยครู จัดระบบการเรียนการสอน แอปพลิเคชันนำเสนอองค์ความรู้ด้านต่างๆ แอปพลิเคชันที่ใช้เทคโนโลยี AR เข้ามาช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นต้น (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), 2563)

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล เป็นแนวคิด กลวิธีและแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อหาทางออกให้แก่การพัฒนาระบบการศึกษาของไทยให้มีความตระหนักรู้ต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและครอบครัวในยุคต่อไปที่กำลังมาถึงพร้อมเป็นแนวทางการพัฒนาการศึกษาควบคู่กับการพัฒนาประเทศตามนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับเศรษฐกิจยุคดิจิทัล ที่กำลังเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในอนาคต การเสนอแนวทางพัฒนาองค์ความรู้หรือชุด

โปรแกรมทางการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนนั้น ควรมุ่งเน้นเกี่ยวกับการรู้หนังสือ (Literacy) เป็นสำคัญ ดังเช่น การรู้เกี่ยวกับ การคิดคำนวณ ความเป็นเหตุเป็นผล กระบวนการแก้ปัญหา การรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ สารสนเทศ และเทคโนโลยี เศรษฐศาสตร์ความรู้เสมือนจริง และความตระหนักต่อตนเอง และสังคมโลก ขณะเดียวกัน ควรเน้นการพัฒนาในเรื่องการคิดสร้างสรรค์การปรับตัว การจัดการปัญหาที่ซับซ้อน การควบคุมตนเอง การจัดการความเสี่ยง การคิดใช้เหตุผล การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การทำงานเป็นทีม การสร้างทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม หากเยาวชนมีความรู้เจตคติและทักษะ เหล่านี้แล้ว จะสามารถนำไปสู่ผลผลิตที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการเพิ่มศักยภาพ โดยเฉพาะความสามารถในการ วางแผน การสรุป การใช้ทักษะควบคุมเครื่องมือและอุปกรณ์ตลอดจนการใช้กระบวนการทางปัญญาในการ ดำเนินชีวิตองค์ประกอบดังที่กล่าวมานี้จะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาแบบเป็นพลวัตรและแปรเปลี่ยนไปตาม ความผันแปรของสถานการณ์โลกทำให้คนไทยเกิดความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และ ยังเป็นการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาได้ตระหนักต่อการเตรียมความพร้อม ในการดำรงสถานะของ สถาบันการศึกษาและดำเนินไปควบคู่กับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีรวมถึงการตระหนักคิดเชิงปรัชญาที่เป็น ฐานคติในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมโลกที่นับวันจะก้าวสู่สังคมดิจิทัลทุกขณะเพื่อให้ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตต่อไป จึงควรอย่างยิ่งที่กระทรวงศึกษาธิการ ต้องเปลี่ยนแปลงแนวทางใน การจัดการศึกษาใหม่ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การอาชีวศึกษา และ รวมถึงการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศที่จะก้าวสู่ยุคดิจิทัลอย่าง เต็มรูปแบบในอนาคต เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับสังคมในยุคดิจิทัล แนวทางที่สำคัญในการขับเคลื่อน ดังกล่าวคือ การนำ Digital Age Education เข้ามาเป็นแนวคิดเชิงปรัชญาในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา มนุษย์ให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ (อติพร เกิดเรือง, 2560)

หลักธรรมในทางพุทธศาสนามีความเหมาะสมกับการบริหารงานวิชาการโดยเฉพาะหลักไตรสิกขา ครอบคลุมการปฏิบัติทั้งหมดในพุทธศาสนา สิกขาเป็นหลักธรรมภาคปฏิบัติ เมื่อหลักปฏิบัติธรรมทั้งหมดอยู่ใน หลักสิกขา ก็กล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนานั้นเป็นหลักธรรมแห่งการศึกษา เรื่องของการศึกษาเป็นเรื่องของ พระพุทธศาสนาทั้งสิ้น การพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นเนื้อหรือเป็นตัวเป็นความหมายที่แท้ของ การศึกษา การศึกษานั้นเป็นทั้งตัวการพัฒนาและเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนา คือเป็นการพัฒนาคนขึ้นไป โดย พัฒนาตัวคนทั้งคนหรือชีวิตทั้งชีวิต ตัวการพัฒนานั้นคือการศึกษา เมื่อผู้เรียนมีการศึกษาอย่างนี้แล้วก็จะเอา คุณสมบัติที่ดีที่มีซึ่งเกิดจากการศึกษานี้ไปเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต และสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ การศึกษาก็ เลยกลายเป็นเครื่องมือการพัฒนา รูปแบบของไตรสิกขา ประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญดังนี้คือ 1) ปัจจย แห่งสัมมาทิฏฐิหรือบุพภาคของการศึกษา 2) กระบวนการฝึกตามหลักของไตรสิกขา 3) วัดและประเมินผลการใช้ไตรสิกขาในการบริหารจัดการศึกษา (Tongtip, 2565)

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นิติระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือ Self-Learning เป็นการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ (Knowledge) จากแหล่งต่างๆ ด้วยตัวเอง แล้วนำความรู้มาทดลองใช้ ฝึกฝน ปรับปรุง พัฒนา จนเกิดความ ชำนาญ สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนรู้นั้นไปใช้จนเกิดประโยชน์กับตัวเอง และส่วนรวม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิติระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อพัฒนาทักษะตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Method Research Design) ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1) ประชากร ได้แก่ นิสิตปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่วนกลางในปีการศึกษา 2564 จำนวน 382 คน (สำนักทะเบียนและวัดผล, 2564) 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 382 คน โดยผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ นิสิตปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทั้งหมด 3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ และนิสิตปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่วนกลาง จำนวน 6 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบศึกษาเอกสารเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย ด้านตัวผู้เรียน ด้านบทเรียน ด้านวิธีการจัดการการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และด้านตัวผู้สอน 3) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากหนังสือ บทความ ตำรา งานวิจัย และ website 2) แจกแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 คน 3) สัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) วิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านตัวผู้สอน ด้านวิธีการจัดการการเรียนรู้ ด้านบทเรียน ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และด้านตัวผู้เรียน ตามลำดับสรุปผลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้ง 5 ด้าน

สภาพทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	N = ประชากร 382			
	ระดับความคิดเห็นของนิสิต			
	μ	σ	ระดับ	อันดับที่
1. ตัวผู้เรียน	4.14	0.73	มาก	5
2. บทเรียน	4.29	0.75	มาก	3
3. วิธีการจัดการการเรียนรู้	4.31	0.75	มาก	2
4. สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้	4.19	0.75	มาก	4
5. ตัวผู้สอน	4.33	0.79	มาก	1
ภาพรวม	4.25	0.75	มาก	

2. ผลการศึกษาวិธีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย

2.1 ด้านตัวผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนเป็นคนบริหารจัดการด้วยตัวเองต้องมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอการเรียนรู้อย่างไรด้วยตนเองผู้เรียนจึงสำคัญอย่างมาก สามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความมุ่งมั่น ตั้งใจจริง มีวินัย ควบคุมบริหารจัดการด้วยตัวเอง

2.2 ด้านบทเรียน ได้แก่ จัดทำสมุดบันทึกส่วนตัว เพื่อใช้บันทึกข้อมูล กำหนดโครงการเรียนรู้รายบุคคล ที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าว่าจะเรียนรู้อย่างไร กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ โดยกำหนดระดับความยากง่าย ชนิดของสิ่งที่ต้องการเรียน

2.3 ด้านวิธีการจัดการการเรียนรู้ ได้แก่ กำหนดวิธีการตรวจสอบตนเอง โดยกำหนดวิธีการรายงาน/บันทึกการสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง แสวงหาแหล่งความรู้ในชุมชน เช่น ผู้รู้ ผู้ชำนาญในอาชีพต่างๆ ห้องสมุด สมาคม สถานที่ราชการ ฯลฯ ซึ่งแหล่งความรู้เหล่านี้จะเป็นแหล่งสำคัญในการค้นคว้า

2.4 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพในมหาวิทยาลัยที่สำคัญ ได้แก่ อาคาร สถานที่ต่างๆ ในมหาวิทยาลัย เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด เป็นต้น จัดให้มีการพร้อมและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้ด้วยตนเองผู้เรียนมีอิสระในการทดลองกับชุดอุปกรณ์ ได้เรียนรู้ที่จะใช้อุปกรณ์ตามจุดมุ่งหมายของอุปกรณ์แต่ละชิ้น

2.5 ด้านตัวผู้สอน ได้แก่ ชี้แนะ ให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองการแสดงความคิดเห็นส่วนตัว การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อ นวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้สอนสร้างบรรยากาศของการมี

ส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิดของที่ผู้เรียน

3. แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย

3.1 ตัวผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนมีระดับสติปัญญาเหมาะสม มีประสบการณ์เดิมพร้อมเรียนรู้ มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ เป็นคนบริหารจัดการด้วยตัวเองต้องมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอการเรียนรู้อย่างผู้เรียนจึงสำคัญอย่างมาก สามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความมุ่งมั่น ตั้งใจจริง มีวินัย ควบคุมบริหารจัดการด้วยตัวเอง

3.2 บทเรียน ได้แก่ จัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก เนื้อหาส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อย จัดเนื้อหาจากรูปธรรมไปสู่นามธรรม จัดทำสมุดบันทึกส่วนตัว เพื่อใช้บันทึกข้อมูล กำหนดโครงการเรียนรู้รายบุคคล ที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าว่าจะเรียนรู้อย่างไร กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ โดยกำหนดระดับความยากง่าย ชนิดของสิ่งที่ต้องการเรียน

3.3 วิธีการจัดการการเรียนรู้ ได้แก่ ใช้เครื่องล่อใจในการเรียนการสอน ช่วงเวลาในการเรียนเหมาะสม มีการฝึกฝนให้แก่ผู้เรียน กำหนดวิธีการตรวจสอบตนเอง โดยกำหนดวิธีการรายงาน/บันทึกการสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง แสวงหาแหล่งความรู้ในชุมชน เช่น ผู้รู้ ผู้ชำนาญในอาชีพต่างๆ ห้องสมุด สมาคม สถานที่ราชการ ฯลฯ ซึ่งแหล่งความรู้เหล่านี้จะเป็นแหล่งสำคัญในการค้นคว้า

3.4 สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ได้แก่ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้หลายด้าน ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน ลดความเครียด หรือความอ่อนเพลีย ทางด้านสรีระของผู้เรียน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพในมหาวิทยาลัยที่สำคัญ ได้แก่ อาคาร สถานที่ต่างๆ ในมหาวิทยาลัย เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด เป็นต้น จัดให้มีความพร้อมและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีอิสระในการทดลองกับชุดอุปกรณ์ ได้เรียนรู้ที่จะใช้อุปกรณ์ตามจุดมุ่งหมายของอุปกรณ์แต่ละชิ้น

3.5 ตัวผู้สอน ได้แก่ ผู้สอนเป็นผู้ฝึก (Coach) ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ สอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชี้แนะ ให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองการแสดงความคิดเห็นส่วนตัว การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อ นวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้สอนสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิดของที่ผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. สภาพทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากถึง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านตัวผู้สอน 2) ด้านวิธีการจัดการการเรียนรู้ 3) ด้านบทเรียน 4) ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และ 5) ด้านตัวผู้เรียน ผลการวิจัยสะท้อนให้ผู้เรียนมีระดับสติปัญญาเหมาะสม มีประสบการณ์เดิมพร้อมเรียนรู้ มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ เรียงลำดับเนื้อหาส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อย และจัดเนื้อหาจากรูปธรรมไปสู่นามธรรม ใช้เครื่องล่อใจในการเรียนการสอน ช่วงเวลาในการเรียนเหมาะสม และมีการฝึกฝนให้แก่ผู้เรียน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้หลายด้าน ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน ผู้สอนเป็นผู้ฝึก (Coach) ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ซึ่ง

ผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของนพมาศ ปลัดทอง (2562) ที่พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ออกแบบกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้แบ่งออกเป็น 6 ครั้งๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง และมีระยะเวลาลดความช่วยเหลือ 4 สัปดาห์ 2) ผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้พบว่า (1) ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้(กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองรายด้าน ในระยะหลังทดลองเสร็จสิ้นทันทีที่ไม่แตกต่างจากผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) (2) ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้(กลุ่มทดลอง A) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านพฤติกรรมสูงกว่าผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่ม ควบคุม C) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบแบบวัดซ้ำในระยะวัดผลทันทีกับระยะติดตามผล 4 สัปดาห์และเมื่อเปรียบเทียบแบบวัดซ้ำในระยะวัดผลทันทีกับระยะติดตามผล 6 เดือน

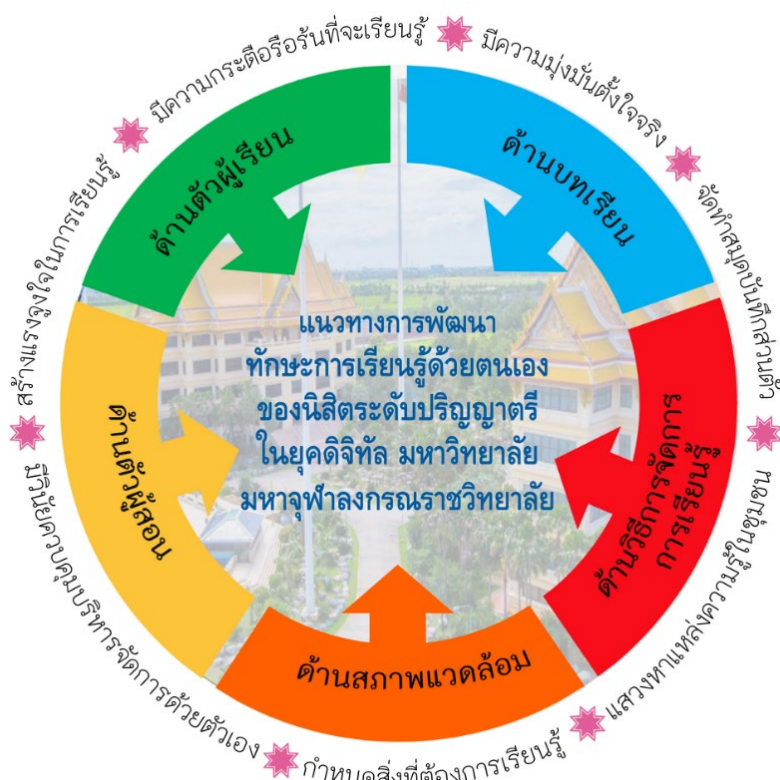
2. วิธีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย 1) ตัวผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนเป็นจัดการด้วยตัวเอง มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ 2) บทเรียน ได้แก่ การจัดทำสมุดบันทึกส่วนตัว เพื่อใช้บันทึกข้อมูล กำหนดโครงการเรียนรู้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า 3) วิธีการจัดการการเรียนรู้ ได้แก่ กำหนดวิธีการรายงาน/บันทึกการสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง แสวงหาแหล่งความรู้ในชุมชน 4) สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่ต่างๆ ในมหาวิทยาลัย จัดให้มีความพร้อมและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีอิสระในการทดลองกับชุดอุปกรณ์ 5) ตัวผู้สอน ได้แก่ การชี้แนะให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การแสดงความคิดเห็นส่วนตัว การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อ นวัตกรรม การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของ วีระพน ภาณุรักษ์ และคณะ (2559) ที่พบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญา ห้องเรียนออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการฝึกปฏิบัติของทุกกลุ่ม โดยรวมเท่ากับ 99.203 ผลการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมมีคะแนนหลังการอบรมสูงกว่าก่อนเกณฑ์ร้อยละ 804 ผลการประเมินคุณภาพเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการประเมินสื่ออิเล็กทรอนิกส์นำเสนอองค์ความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 5) ผลการติดตามการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ มีผลด้านการยอมรับและใช้เทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย 1) ตัวผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนมีระดับสติปัญญาเหมาะสม มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ เรียนรู้ มุ่งมั่น ตั้งใจจริง มีวินัย 2) บทเรียน ได้แก่ การจัดทำสมุดบันทึกส่วนตัวเพื่อใช้บันทึกข้อมูล กำหนดโครงการเรียนรู้รายบุคคล วางแผนการเรียนรู้ล่วงหน้า 3) วิธีการจัดการการเรียนรู้ ได้แก่ กำหนดวิธีการรายงาน/บันทึกการสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง แสวงหาแหล่งความรู้ในชุมชน 4) ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ให้มีความพร้อมและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5) ตัวผู้สอน ได้แก่ ผู้สอนเป็นผู้ฝึก (Coach) ให้ผู้เรียนเป็น

ศูนย์กลางของการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อ นวัตกรรม สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของวีรพล แก้วพันธ์อำ (2564) ที่พบว่า ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองในแต่ละช่วงอายุของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนสระแก้วผ่านการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถในการควบคุมและตรวจสอบตนเอง องค์ประกอบที่ 2 ความสามารถในการปรับปรุงตนเอง องค์ประกอบที่ 3 ความสามารถในการจัดการตนเอง โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับสูง (ร้อยละ 4.22) ทุกองค์ประกอบ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คือ ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ มุ่งมั่น ตั้งใจจริง มีวินัย ควบคุมบริหารจัดการด้วยตัวเอง จัดทำสมุดบันทึกส่วนตัว กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ แสวงหาแหล่งความรู้ในชุมชนผ่านบทเรียนที่น่าสนใจ วิธีการจัดการการเรียนรู้ที่เหมาะสม สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และผู้สอนที่เป็นกัลยาณมิตร ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัลส่งเสริมอัตลักษณ์บัณฑิตมหาวิทยาลัยคือมีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาเป็นศาสนทายาทที่ดี สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ควรนำผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปวิเคราะห์ความพร้อมด้านสภาพร่างกายของผู้เรียนเพื่อเพิ่มศักยภาพผู้เรียนให้มีสภาพร่างกายปกติเหมาะสมกับการเรียนรู้
 - 1.2 ควรนำผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนาให้เป็นรูปธรรม เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน
 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีสภาพร่างกายปกติเหมาะสมกับการเรียนรู้
 - 2.2 ควรวิจัยเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน
-

เอกสารอ้างอิง

- นพมาศ ปลัดทอง. (2562). การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีรพล แก้วพันธ์อำ. (2564). การศึกษาความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองในแต่ละช่วงอายุของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนสระแก้วผ่านการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6(1). 98-112.
- วีระพน ภาณุรักษ์ และคณะ. (2559). รูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 10(ฉบับพิเศษ). 800-813.
- ส่วนทะเบียนนิติ สำนักทะเบียนและวัดผล. (2564). สถิตินิติ คณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2564. แหล่งที่มา https://reg.mcu.ac.th/?page_id=97 สืบค้นเมื่อ 22 มิ.ย. 2565.
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2563). การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล. แหล่งที่มา <https://www.okmd.or.th/okmd-opportunity/life-long-learning/3678/> สืบค้นเมื่อ 22 มิ.ย. 2565.
- อติพร เกิดเรือง. (2560). การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*. 6(1). 173-184.
- Tongtip. (2565). แนวคิดการบริหารการศึกษาตามหลักไตรสิกขา กับแนวคิดตาม ทฤษฎีเชิงระบบ เป็นความสอดคล้องกันที่ลงตัว. แหล่งที่มา <https://www.oknation.net/ศาสนา/tongtip/634f41a1d6f211cd8c425dfc> สืบค้นเมื่อ 31 ก.ค. 2564.

การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดกลับคืนสู่สังคม : ศึกษากรณีจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

THE ACCEPTANCE OF DRUG-RELATED OFFENDERS INTO SOCIETIES : A CASE
STUDY ON PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

^[1]สิทธิศักดิ์ ฉิมฉลอง Sitthisak Chimchalong ^[2]ธাত্রี มหันตรัตน์ Dhatree Mahantararat
^[1] ^[2]มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: 76477084@aru.ac.th

Article Received: July 25, 2023. Revised: December 18, 2023. Accepted: December 18, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยและสาเหตุการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของคนในสังคม และ 2) เปรียบเทียบปัจจัยการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของคนในสังคมกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกตัวอย่างสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการทดสอบที ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของคนในสังคม ด้านเพศ อายุ อาชีพ การศึกษา ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมไม่ได้มีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิด มีเพียงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเท่านั้นที่มีผลต่อการยอมรับ สาเหตุการยอมรับผู้กระทำความผิดของกลุ่มตัวอย่าง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด เมื่อได้รับการลงโทษจากกระบวนการยุติธรรมแล้วกลับตัวเป็นคนดีได้ รองลงมา คือ คนในสังคมไม่ควรตีตราหรือประทับตราผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด เมื่อได้รับการลงโทษและได้รับการแก้ไขฟื้นฟูแล้ว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ยาเสพติดเป็นสิ่งไม่ดีเป็นอันตรายต่อชีวิต คนรอบข้างและสังคม 2) เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของคนในสังคม ผู้กระทำความผิดเพศหญิง ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ความผิดฐานเสพยาเสพติด ผู้กระทำความผิดครั้งแรก ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการฟื้นฟูได้รับการยอมรับจากคนในสังคม นโยบายของรัฐหรือกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป และการนำเสนอของสื่อมีอิทธิพลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของคนในสังคมแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: การยอมรับ, ยาเสพติด, สังคม, พระนครศรีอยุธยา

ABSTRAC

This research article aims to 1) study determinants and causes of the acceptance of drug-related offenders into society and 2) make a comparison of determinants of the acceptance of drug-related offenders into society. The sample group consists of 400 residents living in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province through accidental sampling. The data analysis was achieved through the frequency, percentage, average and T-test by the statistically significant at the 0.05 level. The results of the study show that 1) only drug-related experience

affects the determinants of the acceptance of drug-related offenders into society. While gender, age, career, educational experience, and judicial experience were unaffected. The reasons for acceptance, when compared by average, the highest one is an opportunity to reform after the punishment from the judicial process, followed by society should not stigmatize or blemish the offenders that reformed after the punishment from the judicial process. Meanwhile, the lowest average is drugs are harmful and threaten surrounding people and society. 2) with the aspects of the female offenders, the youth offenders, Drug-using offenders, the first offenders, the offenders that the society accepted after reform, the changing of government policies or laws, and the media presenting effect to the determinants of the acceptance of drug-related offenders into society by the significantly different at 0.05 level.

Keywords: Acceptance, Drug, Society, Phra Nakhon Si Ayutthaya

บทนำ

จากสภาพสังคมปัจจุบันที่เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติด การเข้าถึงได้ง่ายของเยาวชน อาจจะเกิดจากความตั้งใจก็ดี ไม่ตั้งใจก็ดี ก้าวพลาดเข้าไปอยู่ในวงจรของยาเสพติด จากผู้เสพก็กลายเป็นผู้ค้ารายย่อย ขยับไปเป็นผู้ค้ารายใหญ่ การกระทำเหล่านี้ล้วนแต่มีเหตุผลที่แตกต่างกันออกไป สุดท้ายก็ต้องกลับมารับผลกระทบ ถูกลงโทษจากสิ่งที่ได้ทำลงไป แต่เมื่อได้รับผลจากการทำความผิดของตนแล้วจะมีสักกี่คนที่สามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ โดยไม่หันกลับไปกระทำความผิดอีก โอกาสในสังคมของคนเหล่านี้จะได้รับการยอมรับในสังคมเพื่อให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวกลับใจไม่กลับไปอยู่ในวงจรของยาเสพติด โอกาสเหล่านี้ล้วนเป็นไปได้อย่างยาก เมื่อขาดการยอมรับจากสังคม ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ก็คงสิ้นหวังที่จะอยู่ในสังคมและในทางกลับกันสังคมก็จะได้อะไรจากผู้ที่กระทำความผิดเหล่านี้เลย มิหนำซ้ำยังเป็นการผลักพวกเขาเหล่านั้นกลับไปสู่วงจรของยาเสพติดสร้างปัญหาให้กับสังคมเพิ่มมากขึ้น การได้รับโอกาสการยอมรับจากคนในสังคมเป็นสิ่ง ที่ผู้กระทำความผิดต้องการเมื่อต้องอยู่ร่วมกันในสังคม ทั้งคนในครอบครัวและคนภายนอก การให้เกียรติไม่ซ้ำเติมและเป็นกำลังใจให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขตัวเองให้ดีขึ้น

ในปัจจุบันมีผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเป็นจำนวนมากและเป็นปัญหาของคนในสังคม ยาเสพติดได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตของประชากร จากนโยบายด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล ได้มีการจับกุมลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เป็นผลให้จำนวนของผู้ต้องขังในคดียาเสพติดเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปี พ.ศ. 2561 มีผู้ต้องขังคดียาเสพติดร้อยละ 72.78 จากจำนวนผู้ต้องขังเด็ดขาดปี พ.ศ. 2561 มีจำนวน 205,889 คน (สำรวจ ณ วันที่ 1 มิ.ย. 2561) แต่ในปี พ.ศ. 2565 จำนวนผู้ต้องขังคดียาเสพติดได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 83.46 จากจำนวนผู้ต้องขังเด็ดขาดปี พ.ศ. 2565 มีจำนวน 175,126 คน (สำรวจ ณ วันที่ 1 มิ.ย. 2565) การเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนผู้ต้องหาคดียาเสพติด แม้จะมีการแก้ไขกฎหมายความผิดและยกเลิกยาเสพติดบางชนิด ก็ยังไม่ทำให้อัตราส่วนของผู้ต้องขังลดลง ผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีน(ยาบ้า) เป็นความผิดประเภทยาเสพติดที่มีจำนวนมากที่สุดในแต่ละปี โดยในปี พ.ศ. 2561 มีผู้ต้องขังคดียาเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีนจำนวน 90,316 คน คิดเป็นร้อยละ 43.86 จากจำนวนผู้ต้องขังคดียาเสพติดปี

พ.ศ. 2561 (สำรวจ ณ วันที่ 1 มิ.ย. 2561) แต่ในปี พ.ศ.2565 ผู้ต้องขังคดียาเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีนได้เพิ่มสูงขึ้นเป็น 153,816 คน คิดเป็นร้อยละ 87.83 จากจำนวนผู้ต้องขังคดียาเสพติดปี พ.ศ. 2565 (สำรวจ ณ วันที่ 1 มิ.ย. 2565) ซึ่งการเพิ่มขึ้นในคดีประเภทเมทแอมเฟตามีนจากปี พ.ศ. 2561 จำนวน 90,316 คน เป็น 153,816 คน ในปี พ.ศ. 2565 นับเป็นการเพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่าตัว

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563 – 2565 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม กล่าวถึงแนวโน้มของการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศที่ต้องแก้ไข ซึ่งการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นประเด็นภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ส่วนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและการพัฒนาประเทศ แนวทางการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยแผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง กำหนดเป้าหมายเพื่อเร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างจริงจังให้หมดไปในที่สุด (ภายใน 10 ปี) พร้อมทั้งพัฒนากลไกเฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคง ที่อาจจะเกิดขึ้นใหม่อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต และเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชนและการพัฒนาประเทศ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมีแนวคิดในการดำเนินการที่สำคัญ คือการวิเคราะห์และระบุสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาในแต่ละเรื่องให้ชัดเจน วางแผนบูรณาการในการแก้ไขปัญหาตามลำดับความเร่งด่วนของปัญหา มีการติดตามตรวจสอบที่เป็นรูปธรรม ตลอดจนพัฒนากลไกในการเฝ้าระวังแจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ทั้งที่มีอยู่ในปัจจุบัน และอาจจะเกิดขึ้นใหม่ให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ โดยมีกระทรวงกลาโหม กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) และศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) เป็นเจ้าภาพในภาพรวม

จากแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ส่วนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและการพัฒนาประเทศ แนวทางการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มุ่งยึดแนวคิดการแก้ไขปัญหาเสพติด ตั้งแต่ต้นทาง-กลางทาง-ปลายทาง ในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ 1) ในพื้นที่แหล่งผลิตภายนอกประเทศ ใช้การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อกดดันและยุติบทบาทแหล่งผลิตภายนอกประเทศ ด้วยการอาศัยงานการข่าว การปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนตามแนวชายแดน รวมไปถึงการสกัดกั้นสารตั้งต้น เคมีภัณฑ์ อุปกรณ์การผลิต และนักเคมี ไม่ให้เข้าสู่แหล่งผลิต 2) การสกัดกั้นการนำเข้า - ส่งออกยาเสพติด ทั้งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ โดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการสกัดกั้นตามจุดตรวจ/จุดสกัดของเส้นทางคมนาคมและพื้นที่ตอนใน 3) การปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด โดยมุ่งเน้นการทำลายโครงสร้างการค้ายาเสพติดผู้มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่รัฐที่ปล่อยปละละเลย ทุจริต หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผ่านทางการบูรณาการด้านการข่าว การสืบสวนทางเทคโนโลยี การสืบสวนทางการเงิน และสกุลเงินดิจิทัล รวมไปถึงการปราบปรามยาเสพติดในแหล่งพักเก็บยาเสพติดภายในประเทศ 4) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน โดยใช้กลยุทธ์ตามแนวทางการพัฒนาทางเลือกเพื่อพัฒนาพื้นที่และประชาชนตามแนวชายแดนและพื้นที่พิเศษที่มีปัญหายาเสพติดด้วยการสร้างโครงสร้างปัญหาและบูรณาการการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเสพติด อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ตามแนวพระราชดำริหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์แนวทางการดำเนินงาน

“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และศาสตร์พระราชา ซึ่งเป็นกรอบการแก้ไขปัญหายาเสพติดและลดปัญหาเชิงโครงสร้างหรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และสร้างการเป็นอาสาป้องกันการใช้ยาในทางที่ผิดในหมู่บ้านตามแนวชายแดน 5) การป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสมเป็นรูปธรรม โดยการปลูกฝังค่านิยมและองค์ความรู้ที่เหมาะสม อันจะส่งผลกระทบต่อความคิดและโน้มน้าวให้เกิดความเห็นที่คล้อยตามอย่างถูกต้อง 6) การปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยการเสริมสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย อาทิ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน และ 7) การดูแลผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดให้เข้าถึงการบำบัดรักษา และการลดอันตรายหรือผลกระทบจากยาเสพติด โดยการคัดกรอง ประเมินวินิจฉัยที่มีประสิทธิภาพ กำหนดแผนการดูแลและให้การบำบัดรักษาที่เหมาะสม มีมาตรฐาน พร้อมทั้งให้การติดตามช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพที่ครอบคลุมทุกมิติ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่าย ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถอยู่ร่วมในสังคมชุมชน ได้อย่างปกติสุขและเท่าเทียม (แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563-2565, 2563)

ประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาการขยายตัวของการผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ส่งผลให้สถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติดรุนแรงต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นมา ทั้งในด้านความถี่และปริมาณที่ลักลอบนำเข้าต่อครั้งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เหตุปัจจัยสำคัญยังคงมาจากการลักลอบนำเข้านอกประเทศเป็นหลัก ประกอบกับเครือข่ายการค้ายาเสพติดข้ามชาติพยายามขยายตลาดยาเสพติดไปนอกภูมิภาคมากขึ้น ส่งผลให้มีการลักลอบลำเลียงผ่านไทยมากขึ้น ทั้งไอซ์ คีตามีน เฮโรอีน และกัญชา เพื่อส่งต่อไปยังประเทศที่สาม

ยาเสพติดที่มีการลักลอบนำเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้สถานการณ์ราคายาเสพติดมีแนวโน้มลดลงในทุกภาค ยาบ้า ราคาทั่วไปอยู่ที่เม็ดละ 100 บาท แต่พบว่าในหลายพื้นที่ทั่วประเทศมีราคาต่ำกว่า 100 บาท/เม็ด ขณะที่ราคาไอซ์มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน โดยราคาทั่วไปกรัมละ 1,000 บาท ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นการใช้ในกลุ่มผู้เสพยามากขึ้น ขณะที่พฤติกรรมของกลุ่มผู้เสพยาจะมีการเพิ่มปริมาณการเสพต่อครั้งมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออาการทางจิตเวชได้

สถานการณ์การค้ายาเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่พบมากที่สุด คือ Twitter รองลงมา คือ Facebook ร่วมกับการส่งยาเสพติดทางพัสดุไปรษณีย์ การส่งในแต่ละครั้งจะส่งไปได้หลายพื้นที่ในคราวเดียวและหลายชิ้น นอกจากนี้การโอนเงินค่ายาเสพติดผ่านทาง Mobile Application รวมทั้งทางอินเทอร์เน็ตเป็นปัจจัยหนึ่งที่เสริมให้การการค้ายาเสพติดออนไลน์ขยายวงออกไปได้มากขึ้น

สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด กลุ่มผู้เสพยาเสพติดส่วนใหญ่ ร้อยละ 23.7 มีอายุระหว่าง 20 - 24 ปี และเป็นกลุ่มผู้มีงานทำ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานและรับจ้าง ยาเสพติดที่มีการใช้มากที่สุดคือ ยาบ้า ร้อยละ 76.3 รองลงมา คือ กัญชา ร้อยละ 6.4 และไอซ์ ร้อยละ 5 ยาเสพติดที่ต้องมีการเฝ้าระวัง คือ คีตามีน และเฮโรอีน โดยคีตามีนพบว่าเป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวกลางคืน ซึ่งพบการแพร่ระบาดอย่างมากในหัวที่ผ่านมา ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และพื้นที่จังหวัดที่มีสถานบันเทิงและแหล่งท่องเที่ยว จากการตรวจสอบสถานบันเทิงในพื้นที่ 16 จังหวัด ตรวจนักท่องเที่ยวกลางคืน 5,640 คน พบสารเสพติด 1,020 คน ในจำนวนนี้พบว่าเป็นคีตามีนถึง 806 คน คิดเป็นร้อยละ 79 ของผู้ที่ตรวจพบสารเสพติดทั้งหมด

พื้นที่ภาคกลาง ปริมาณและกรุงเทพมหานคร เป็นทั้งพื้นที่ลำเลียงผ่านพื้นที่รับส่งของ แหล่งเก็บพักยาเสพติด เพื่อรอการกระจายไปยังชุมชนแพร่ระบาด กลุ่มรับส่งและเก็บพักยาเสพติดส่วนใหญ่มาจากผู้เสพยาเร่ร่อน หรือนักโทษคดียาเสพติดที่พ้นโทษออกมา ส่งผลให้สถานการณ์การค้าและแพร่ระบาดโดยรวมยังไม่ลดระดับความรุนแรงลง พื้นที่รับส่งยาบ้าและไอซ์ ที่ลำเลียงจากภาคเหนือ ส่วนใหญ่ยังคงเป็น อำเภอวังน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รองลงมาเป็นพื้นที่ตลาดไท อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ส่วนพื้นที่เก็บพักยาบ้าและไอซ์ จะใช้ห้องพักหรือการเช่าห้องเพื่อเก็บพักยาเสพติดโดยไม่มีการพักอาศัย ส่วนใหญ่จะเป็นคอนโดหรือบ้านจัดสรร พื้นที่กรุงเทพฯ หมู่บ้านจัดสรรในพื้นที่ อำเภอบางบัวทอง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และพื้นที่ในจังหวัดปทุมธานี นอกจากนี้ยังมีสถานการณ์การลักลอบลำเลียงโคเคนและไอซ์ การลักลอบลำเลียงโคเคนและไอซ์ของกลุ่มเครือข่าย แอฟริกันตะวันตกผ่านทางท่าอากาศยานนานาชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อจำนวนคนลำเลียงชาวอเมริกาใต้และชาวเอเชียโดยเฉพาะหญิงไทยให้ลำเลียงแทน บางกลุ่มมีการปรับเปลี่ยนเส้นทางไปลงที่ท่าอากาศยานนานาชาติของประเทศเพื่อนบ้านแทน เช่น สนามบินนานาชาติหลวงพระบาง ท่าอากาศยานนานาชาติวัดไต สปป.ลาว ก่อนที่จะลักลอบลำเลียงเข้าไทย (แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563-2565, 2563)

ปริสม์ จิตเป็นธม (Workpoint Today, 2564) ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่อง หนากว่ากำแพงคุกคือ กำแพงคน “เราก็เข้าใจนะว่าคนข้างนอกเขาก็กลัวเรา...คำพูดหนึ่งที่เรายินได้จากคนนอกคือ เตรียมตัวนะ พวกเราออกมาแล้ว วันนั้นเราคิดในใจว่าเราเลยขนาดนั้นเลยหรือ เราขายยา แต่เราไม่ได้ไปบังคับจับกุม...วันที่เราออกมาถามว่ากลัวไหม เรากลัวนะ กลัวหลายๆ อย่าง แต่เราพยายามยืนอยู่ในจุดที่เราตั้งใจไว้” หลายคนคิดว่าอิสรภาพของนักโทษคือการก้าวขาออกจากเรือนจำ แต่สำหรับ “คนรอบ” หรือผู้กระทำความผิดซ้ำ ต่างรู้ดีว่าการกลับสู่โลกภายนอกไม่ใช่เรื่องง่าย เมื่อไม่มีเงิน ไม่มีอาชีพ และไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม จนท้ายที่สุดก็ต้องหวนกลับเข้าสู่วังวนเดิม ตลอดระยะเวลาหนึ่งชั่วโมงที่คุยกับ “โบว์” อดีตนักโทษที่เริ่มเส้นทางชีวิตใหม่ในวัย 32 ปี ด้วยการทำตามความฝันกับสถานะ “เจ้าของร้านอาหาร” โบว์เล่าถึงเรื่องราวการเผชิญกับ “กำแพงคน” ที่สูงและหนายิ่งกว่ากำแพงคุก “กำแพงคน” ที่สังคมได้ก่อสร้างมันขึ้นมา โบว์สะท้อนมุมมองที่เขาคิดว่าเป็นส่วนสำคัญในการช่วยลดการกระทำผิดซ้ำว่า “อยากให้ลองเปิดใจและให้โอกาส เราไม่รู้หรือว่าเขาจะเปลี่ยนจริงไหม จะปรับจริงไหม แต่ถ้าคุณไม่ให้โอกาสเขา เขาจะไม่มีวันได้เปลี่ยนตัวเอง ลองยื่นมือออกมาช่วยบ้าง ให้อาชีพเขาจะได้ไม่กลับไปทำผิดอีก”

จากแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563-2565 ข้างต้นประกอบกับสถิติของนักโทษเด็ดขาดคดียาเสพติด มองได้ว่าจำนวนผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจะทวีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นและเมื่อมีคนเข้าไป ก็จะมีผู้ที่พ้นโทษจากเรือนจำเพิ่มขึ้นมากเช่นกัน การกลับมาอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมสร้างความกังวลให้กับผู้กระทำความผิดว่าตัวเองถูกมองว่าเป็นคนชั่ว คนในสังคมไม่ยอมรับ เป็นที่รังเกียจของสังคม เป็นอุปสรรคกับการดำเนินชีวิต ไม่กล้าที่จะออกไปใช้ชีวิตในสังคมปกติร่วมกับผู้อื่น ต้องกลับไปอยู่ในสังคมของผู้ใช้สารเสพติดเหมือนเดิมจนอาจกลายเป็นปัญหาสังคมตามมาในที่สุด เมื่อผู้กระทำความผิดต้องกลับไปกระทำความผิดซ้ำ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักศึกษา สาขาอาชีวศึกษา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม และเป็นข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องข้องกับกระบวนการนี้โดยตรง เล็งเห็นว่าผู้กระทำความผิดที่กลับเข้าสู่สังคมซึ่งมีจำนวนมากนั้นอาจจะเป็นปัญหาต่อสังคมส่วนรวม ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดกลับคืนสู่สังคม และศึกษาสาเหตุการยอมรับและไม่ยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดกลับเข้าอยู่ร่วมกับผู้คนในสังคม สิ่งที่ได้รับการศึกษาครั้งนี้ จะนำไปสู่การเสนอแนะข้อมูล องค์ความรู้ และผลการวิจัยที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสังคมโดยรวม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยและสาเหตุการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของคนในสังคม
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของคนในสังคม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากสถิติผู้ต้องขังคดียาเสพติดในเรือนจำทั่วประเทศเพื่อนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามากำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษานี้ คือประชาชนทั่วไปทั้งชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประชากร 820,417 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 400 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดขอบเขตในส่วนเนื้อหาของคำถาม เพื่อให้ครอบคลุมตัวแปรต่างๆ ที่จะทำการศึกษา สำหรับแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลสาเหตุส่วนของผู้กระทำความผิด ที่มีผลต่อการยอมรับและไม่ยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของกลุ่มตัวอย่าง โดยข้อคำถามจำแนกได้ ดังนี้ 1) ตัวแปรด้านเพศของผู้กระทำความผิด 2) ตัวแปรด้านอายุของผู้กระทำความผิด 3) ตัวแปรด้านประเภทของยาเสพติด 4) ตัวแปรด้านฐานความผิดคดียาเสพติด 5) ตัวแปรด้านจำนวนครั้งในการกระทำความผิดคดียาเสพติด 6) ตัวแปรด้านโทษ/มาตรการแทนโทษที่ได้รับ 7) ตัวแปรด้านนโยบายของรัฐและกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป 8) ตัวแปรด้านการนำเสนอของสื่อ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลสาเหตุต่างๆ ที่มีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด ส่วนนี้เป็นตัวแปรเกี่ยวกับการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด ใช้คำถามเป็นลักษณะ Rating scale ที่ประเมิน ความมากน้อยมี 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งมีคำถามทั้งหมด จำนวน 21 คำถาม

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด ถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ทดสอบความน่าเชื่อถือและปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูล โดยส่วนใหญ่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการส่งให้ถึงมือผู้ตอบเอง (Self-Administered Questionnaire) โดยการนำแบบสอบถามไปขอความร่วมมือกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามที่ได้แบ่งไว้เป็นอำเภอ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) คือเมื่อเดินทางไปแต่ละอำเภอเจอประชาชนผ่านไปมาหรือพบเห็นอยู่ในอำเภอนั้นก็เข้าไปขอความร่วมมือทำแบบสอบถาม โดยก่อนตอบแบบสอบถามผู้วิจัยได้อธิบายชี้แจงและทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการตอบคำถาม และการรักษาความลับของข้อมูล โดยให้เข้าใจว่าข้อมูลที่ได้นำไปใช้ในการศึกษาและนำไปประมวลผลอธิบายในภาพรวม ข้อมูลที่ได้จะไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนแรกจะเป็นการบรรยายหรือพรรณนาข้อมูล (Description) เป็นการใช้สถิติแบบบรรยายซึ่งค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนที่สอง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการพิสูจน์สมมติฐาน ซึ่งเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาด้วยการทดสอบที (T – Test) ซึ่งจะใช้ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัจจัยและสาเหตุการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของคนในสังคม
 - 1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งเพศชายและเพศหญิงมีอัตราส่วนใกล้เคียงกัน โดยส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 30 ปีบริบูรณ์ มีหลายกลุ่มอาชีพ โดยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ และรับจ้างบริษัทเอกชน ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี ต่ำกว่า ม.6 / ปวช. และ ม.6 / ปวช. ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม และไม่เคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือมีญาติหรือคนรู้จักได้รับการดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติด
 - 1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุการยอมรับ กลุ่มตัวอย่างให้การยอมรับผู้กระทำความผิดเพศหญิงมากกว่าผู้กระทำความผิดเพศชาย ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่เป็นเด็กได้รับการยอมรับมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่เป็นเยาวชน และผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่เป็นผู้ใหญ่ ให้การยอมรับยาเสพติดที่เป็นกัญชาและพืชกระท่อมตามลำดับ ส่วนไม่ให้การยอมรับมากที่สุดเป็นเฮโรอีน ยาบ้า มอร์ฟิน และฝิ่น ตามลำดับ ฐานความผิดเสพติดได้รับการยอมรับมากที่สุด ส่วนข้อหาอื่น เช่น ครอบครอง จำหน่าย ผลิต นำเข้าหรือส่งออก ไม่ให้การยอมรับมากกว่ายอมรับ ให้การยอมรับผู้กระทำความผิดเป็นครั้งแรกมากที่สุด ส่วนตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปไม่ให้การยอมรับมากกว่าให้การยอมรับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่ได้รับโทษปรับ, จำคุกในเรือนจำที่มีการฟื้นฟู, ได้รับการการฝึกอบรมในสถานพินิจ, ได้รับการฟื้นฟูระหว่างคุมประพฤติและได้รับการฟื้นฟูในสถานพยาบาล ส่วนได้รับโทษจำคุกในเรือนจำที่ไม่มีการฟื้นฟูไม่ให้การยอมรับมากกว่าให้การยอมรับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 49.8 เห็นว่านโยบายของรัฐที่ผ่านมาเน้นการปราบปรามยาเสพติดเป็นหลัก เป็นอุปสรรคของการกลับตนเป็นพลเมืองดีของผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด ร้อยละ 46.0 เห็นว่านโยบายของรัฐในปัจจุบัน เน้นผู้เสพเป็นผู้ป่วย ทำให้ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดกลับตนเป็นคนดีได้ ร้อยละ 49.3 เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายเกี่ยวกับผู้เสพเป็นผู้ป่วยมีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด ร้อยละ 52.0 เห็นว่านโยบายของรัฐในปัจจุบัน ทำให้คนในสังคมยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดมากขึ้น ร้อยละ 52.5 เห็นว่ากฎหมายในเรื่องผู้ติดยาเสพติดกำหนดให้นำผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดไปฟื้นฟูสมรรถภาพ จะทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีได้ ร้อยละ 57.2 เห็นว่าคนในสังคมควรให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดมากขึ้น หลังจากผู้กระทำความผิดได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพแล้วตามกฎหมาย ยอมรับว่าการนำเสนอของสื่อมีอิทธิพล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.0 เห็นว่าการที่สื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุสื่อออนไลน์ เป็นต้น นำเสนอข่าวสาร มีผลต่อความคิดเห็นของคนในสังคม ร้อยละ 67.7 เห็นว่าการที่สื่อนำเสนอกิจกรรมที่ผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ เช่น ขุดลอกท่อ ขนสิ่งปฏิกูล เป็นต้น มีผลต่อการยอมรับของคนในสังคมมากขึ้น ร้อยละ 69.0 เห็นว่าการที่สื่อนำเสนอผลการดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด ได้ผ่านการฝึกอบรมทำให้คนในสังคมมั่นใจและให้การยอมรับมากขึ้น ร้อยละ 52.0 เห็นว่าการที่สื่อ

นำเสนอผลการจับกุมยาเสพติด ทำให้คนในสังคมไม่ให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด ร้อยละ 53.3 เห็นว่าการที่สื่อนำเสนอว่า ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเป็นคนไม่ดี ไม่น่าไว้วางใจ เป็นคนอันตราย ทำให้คนในสังคมไม่ให้การยอมรับผู้กระทำความผิด

1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด 1) ความรู้ทั่วไป กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.5 เห็นว่ายาเสพติดเป็นสิ่งไม่ดี เป็นอันตรายต่อชีวิตคนรอบข้างและสังคม ร้อยละ 53.7 ไม่เห็นว่ายาเสพติดเป็นยาช่วยให้ผ่อนคลายความตึงเครียดทำให้สบายใจ ร้อยละ 51.7 เห็นว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดสมควรได้รับการลงโทษจากกระบวนการยุติธรรมและสังคม ร้อยละ 44.5 ไม่เห็นด้วยว่าสังคมบีบบังคับให้คนกระทำความผิดคดียาเสพติด ร้อยละ 43.2 เห็นว่าสังคมควรประณามผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดด้วยประการใดๆ ร้อยละ 58.0 เห็นว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด เมื่อได้รับการลงโทษจากกระบวนการยุติธรรมแล้วกลับตัวเป็นคนดีได้ ร้อยละ 47.4 เห็นว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด แม้ได้รับการลงโทษ และแก้ไขฟื้นฟูแล้ว ไม่ช้าก็เร็วจะหันกลับไปกระทำความผิดคดียาเสพติดอีก 2) พฤติกรรมที่แสดงออก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 48.0 เห็นว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเป็นผู้ป่วย คนในสังคมควรให้การช่วยเหลือ ร้อยละ 70.5 เห็นว่าเมื่อผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดพ้นโทษออกมาแล้ว ควรได้รับการช่วยเหลือจากสังคมภายนอก ร้อยละ 72.0 เห็นว่าคนในสังคมไม่ควรตีตราหรือประทับตราผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด เมื่อได้รับการลงโทษและได้รับการแก้ไขฟื้นฟูแล้ว ร้อยละ 42.2 เห็นว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเป็นคนน่ากลัว ไม่น่าไว้วางใจ ไม่อยากคบค้าสมาคมด้วย เป็นคนน่ารังเกียจ ร้อยละ 56.2 ไม่เห็นว่า ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดไม่สมควรได้รับการให้อภัย ไม่ควรได้รับโอกาสจากสังคม ร้อยละ 60.5 ไม่เห็นว่า การจำคุกเป็นการลงโทษที่เพียงพอแล้ว ร้อยละ 59.2 ไม่เห็นว่า ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดสมควรแยกตัวออกไปจากสังคม และไม่สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ 3) ระดับของการยอมรับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.7 เห็นว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้เมื่อได้รับการลงโทษและแก้ไขฟื้นฟูแล้ว ร้อยละ 74.0 เห็นว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมร่วมกับคนในสังคมได้ เมื่อพ้นโทษแล้ว ร้อยละ 73.3 เห็นว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดทำงานเกษตรกรรมร่วมกับคนในสังคมได้ เมื่อพ้นโทษแล้ว ร้อยละ 70.8 เห็นว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเรียนร่วมกับคนอื่นได้ เมื่อพ้นโทษแล้ว ร้อยละ 69.2 เห็นว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเป็นเพื่อนบ้านได้เมื่อพ้นโทษแล้ว ร้อยละ 72.5 เห็นว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเป็นเพื่อนสนิทกับคนในสังคมได้ เมื่อพ้นโทษแล้ว ร้อยละ 58.0 เห็นว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดสามารถเป็นคนรักได้ เมื่อพ้นโทษแล้ว

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของคนในสังคม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ตัวแปรส่วนบุคคลของคนในสังคมที่แตกต่างกันมีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด

1.1 เพศหญิงให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดมากกว่าเพศชาย ผลการวิจัยพบว่า เพศหญิงให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดไม่ต่างจากเพศชาย ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

1.2 คนที่มีอายุมากให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดมากกว่าคนที่มีอายุน้อย ผลการวิจัยพบว่า คนที่มีอายุมากให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดไม่ต่างจากคนที่มีอายุน้อย ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

1.3 อาชีพอื่นให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดมากกว่าอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ผลการวิจัยพบว่า อาชีพอื่นให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดไม่ต่างจากอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

1.4 คนที่มีการศึกษามากให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดมากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อย ผลการวิจัยพบว่า คนที่มีการศึกษามากให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดไม่ต่างจากคนที่มีการศึกษาน้อย ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

1.5 คนที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดมากกว่าคนที่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ผลการวิจัยพบว่า คนที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดไม่ต่างจากคนที่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

1.6 คนที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดมากกว่าคนที่ไม่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผลการวิจัยพบว่า คนที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดมากกว่าคนที่ไม่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเพศหญิงได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเพศชาย ผลการวิจัยพบว่า ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเพศหญิงได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเพศชาย เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 3 ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่เป็นเด็กและเยาวชนได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่เป็นผู้ใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่เป็นเด็กและเยาวชนได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่เป็นผู้ใหญ่ เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 4 ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดประเภทอื่นได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดประเภทร้ายแรง ผลการวิจัยพบว่า ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดประเภทอื่นได้รับการยอมรับไม่มากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดประเภทร้ายแรงตามกฎหมาย ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 5 ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดฐานเสพยาเสพติดได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดฐานอื่น ผลการวิจัยพบว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดฐานความผิดเสพยาได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดฐานความผิดอื่น เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 6 ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดครั้งแรกได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดซ้ำคดียาเสพติด ผลการวิจัยพบว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดครั้งแรกได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดซ้ำ เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 7 ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่ไม่เคยเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟู ผลการวิจัยพบว่า ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่ไม่เคยเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟู เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 8 นโยบายของรัฐ/กฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของคนในสังคม ผลการวิจัยพบว่า นโยบายของรัฐ / กฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของคนในสังคม เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 9 การนำเสนอข่าวของสื่อมีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติดคืนสู่สังคม ผลการวิจัยพบว่า การนำเสนอข่าวสารของสื่อมีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติดกลับคืนสู่สังคม เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติดกลับคืนสู่สังคม: ศึกษากรณีจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ตัวแปรส่วนบุคคลของคนในสังคมที่แตกต่างกันมีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิด

1.1 เพศที่ต่างกันไม่มีผลต่อการตัดสินใจในการยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติด การที่เพศหญิงให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติดมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับเพศชายนั้น เหตุผลน่าจะมาจากสังคมในปัจจุบันชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ย่อมมีอิสระมากขึ้นและจากการเก็บข้อมูลตามแบบสอบถามก็ทำให้ทราบว่าเพศของกลุ่มตัวอย่างให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติดไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของวันชนะ เปลื้องวัลย์ และวิเชียร ปรีชาธรรมวงศ์ (2565) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับผู้พ้นโทษของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ การศึกษา และสถานภาพการสมรสของผู้ประกอบการต่างกัน มีการยอมรับผู้พ้นโทษของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน ยกเว้นศาสนาของผู้ประกอบการต่างกันมีการยอมรับผู้พ้นโทษของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าทางสถิติที่ไม่มีความแตกต่างกับการยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติด ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายและเพศหญิงให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติดน้อย มีจำนวนใกล้เคียงกัน

1.2 อายุที่ต่างกันไม่มีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติด อายุของกลุ่มตัวอย่างคือ ระหว่างอายุน้อยและอายุมากไม่มีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติดนั้น จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทำให้ทราบว่าความคิดเห็นต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติดของกลุ่มตัวอย่างไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มอายุน้อย หรือในกลุ่มอายุมาก ต่างมองเรื่องการยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติดไปในทิศทางเดียวกัน คือ ยังคงที่จะให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปัญญา สุทธิยุทธ์และจิตาภา ธิริศิริกุล (2565) ซึ่งศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติตามนโยบายเมาไม่ขับ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่าอายุที่ต่างกันมีทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการดำเนินนโยบายเมาไม่ขับในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ค่าทางสถิติที่ไม่มีความแตกต่างกับการยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติด ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนที่มีอายุมาก คนที่มีอายุน้อย ให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติดน้อย มีจำนวนใกล้เคียงกัน

1.3 อาชีพที่ต่างกันไม่มีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติด การที่อาชีพรับราชการ / รัฐวิสาหกิจ ให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติดมีสัดส่วนใกล้เคียงกับอาชีพอื่นๆ นั้น จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยทำให้ทราบว่า ความคิดเห็นต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติดนั้นยังให้การยอมรับ และไม่มีความแตกต่างจากอาชีพอื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวันชนะ เปลื้องวัลย์ และวิเชียร ปรีชาธรรมวงศ์ (2565) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับผู้พ้นโทษของ

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ การศึกษา และสถานภาพการสมรสของผู้ประกอบการต่างกัน มีการยอมรับผู้พันโทษของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน ยกเว้นศาสนาของผู้ประกอบการต่างกันมีการยอมรับผู้พันโทษของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าทางสถิติที่ไม่มีความแตกต่างกับการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนที่มีอาชีพรับราชการ / รัฐวิสาหกิจ กับคนที่มีอาชีพอื่นให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดน้อย มีจำนวนใกล้เคียงกัน

1.4 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด การที่ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างไม่มีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดนั้น จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัย พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำและระดับการศึกษาสูงมีความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่สอดคล้องกัน คือ ยังคงให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดกลับคืนสู่สังคมได้ พฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเป็นไปในทิศทางที่ดี และระดับของการยอมรับค่อนข้างมากกล่าวคือ มีพื้นที่สาธารณะมากพอที่จะให้ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดอยู่ร่วมกันในสังคมได้ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกมลพล เพชรล้อมทองและธนัสฐา โรจนตระกูล (2565) ซึ่งศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาตำบลลำประดา อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า เครือข่ายภาคประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอยู่ในพื้นที่ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาตำบลลำประดา อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน ค่าทางสถิติที่ไม่มีความแตกต่างกับการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนที่มีการศึกษาน้อยกับคนที่มีการศึกษามากให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดน้อย มีจำนวนใกล้เคียงกัน

1.5 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมแตกต่างกันไม่มีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด การที่กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมและไม่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม มีความคิดเห็นต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีใกล้เคียงกัน จากการรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็นของการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดก็เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ก็ยังคงให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดกลับคืนสู่สังคมได้ ทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกและระดับของการยอมรับที่มีมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของอนุสรณ์ แก่งสันเทียะ(2543) ซึ่งศึกษาเรื่องทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรมหรือผู้ที่ไม่มีความประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรมต่างก็มีทัศนคติเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตไม่แตกต่างกัน ค่าทางสถิติที่ไม่มีความแตกต่างกับการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด จึงสรุปได้ว่า ความแตกต่างระหว่างประสบการณ์เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ไม่มีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดกลับคืนสู่สังคม

1.6 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแตกต่างกันมีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่แตกต่างกัน การที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกับการที่ไม่เคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้การยอมรับต่อผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดแตกต่างกันมากนั้นจากการรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (ใช้ยาเสพติดเองหรือมีญาติกระทำความผิดคดียาเสพติด) นั้นจะให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดมากกว่าผู้ที่ไม่เคย มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า

คนที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้น ยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเพศหญิงได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเพศชาย การที่ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเพศหญิงได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเพศชาย นั้นน่าจะมาจากหลายเหตุผลด้วยกัน ซึ่งมีผลการศึกษาของนันทิ จิตสว่าง และสุนนทิพย์ ใจเหล็ก (2554) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง เส้นทางชีวิตของผู้ต้องขังในคดียาเสพติด จากการศึกษาพบว่า ผู้เสพส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย เนื่องจากเพศชายมีความอยากรู้อยากเห็นและ อยากทดลองมากกว่าเพศหญิง เพศชายมีพฤติกรรมรวมกลุ่มกัน ต้องปฏิบัติตามกลุ่มของเพื่อน ผู้ชายส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย เนื่องจากเพศชายชอบความเสี่ยงมากกว่าเพศหญิง และเพศหญิงขายยาเสพติดเนื่องจากประสบปัญหาความยากจนต้องเลี้ยงดูลูก และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลกรณีที่ยอมรับเพศหญิงมากกว่าเพศชายนั้น ได้แสดงความคิดเห็นว่าความรุนแรงน้อยกว่าเพศชาย อาจจะกระทำความผิดคดียาเสพติดที่รุนแรงน้อยกว่าเพศชาย เช่น เพศชายกระทำความผิดคดีเฮโรอีนเพศหญิงกระทำความผิดคดียาไอ เป็นต้น ผู้หญิงอาจถูกหลอกให้ใช้ยาเสพติด ถูกแกล้งไม่รู้ตัวเอง เป็นเพศที่อ่อนแอ มีปัญหาความยากจน จากเหตุผลดังกล่าวนี้ ทำให้มองเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเพศหญิง มากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเพศชาย แต่ทั้งนี้ยังมีข้อสังเกตว่าถึงแม้จะยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเพศหญิงมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเพศชาย แต่การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดก็ไมห่างจากผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเพศหญิงมาก

สมมติฐานข้อที่ 3 ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่เป็นเด็กและเยาวชนได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่เป็นผู้ใหญ่ การที่ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่เป็นเด็กและเยาวชนได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ นั้น จากการรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างให้การยอมรับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนมากกว่าผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ มองว่ามีความคิดน้อย ใช้ยาเสพติดในกลุ่มเพื่อน อยากลอง ถูกหลอกได้ง่าย เด็กและเยาวชนยังสามารถขัดเกลาได้ น่าที่จะแก้ไขได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่ อาจเกิดจากปัญหาคอรัว เช่น พ่อแม่แยกทางกัน พ่อแม่ไม่เอาใจใส่ลูกของตนเอง อีกทั้งยังมีผลการศึกษาของนันทิ จิตสว่าง และสุนนทิพย์ ใจเหล็ก (2554) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องเส้นทางชีวิตของผู้ต้องขังในคดียาเสพติด จากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่ศึกษาค้นคว้า มีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ยังขาดประสบการณ์ในชีวิตแสดงให้เห็นว่า จากเหตุผลดังกล่าวนี้จึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่เป็นเด็กและเยาวชนมากกว่าผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่

สมมติฐานข้อที่ 4 ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดประเภทอื่นได้รับการยอมรับไม่มากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดประเภทร้ายแรงตามกฎหมาย การที่ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างนั้น ไม่ได้พิจารณาความร้ายแรงของยาเสพติดจากกฎหมายแต่อย่างใด แต่พิจารณาจากชนิดของยาเสพติดมากกว่า ว่ามีผลร้ายแรงต่อคนหรือไม่ ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่ผลการวิจัยออกมาดังนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ยาเสพติดประเภทอื่นได้รับการยอมรับมากกว่ายาเสพติดประเภทร้ายแรง อีกทั้งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างนั้น ให้การยอมรับโดยใช้การพิจารณาชนิดหรือประเภทของยาเสพติดเพียงอย่างเดียว และพิชระท่อม โดยเห็นว่าเป็นยาเสพติดชนิดไม่ร้ายแรงเป็นพืชธรรมชาติ ใช้ผ่อนคลายของชาวไร่ชาวนาในการทำงานหนัก ให้การยอมรับยาเสพติดในลักษณะของการนำไปใช้ มองที่ประเภทของยาเสพติดและดูที่ความรุนแรงของยาเสพติดประเภทนั้นๆ มากกว่าการแบ่งประเภทของยาเสพติดตามกฎหมาย

สมมติฐานข้อที่ 5 ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดฐานความผิดเสพติดได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดฐานความผิดอื่น การที่ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดฐานเสพติดได้รับการยอมรับมากกว่าความผิดฐานอื่น อาจเนื่องมาจากเป็นความผิดที่มีโทษน้อย ผู้กระทำผิดเป็นเหยื่อของยาเสพติด จากการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่คนในสังคมยังให้การยอมรับมากที่สุด โดยเห็นว่าผู้กระทำความผิดเหมือนเป็นผู้ป่วยสามารถรักษาให้หายได้ การเสพติดเกิดได้หลายสาเหตุ มีปัญหาครอบครัว เพื่อนชักชวน อยากรอง อยากรู้ โทษรุนแรงน้อย เป็นเหยื่อของคนอื่น ซึ่งอาจจะสามารถกลับตัวได้ง่ายกว่าความผิดฐานอื่น และจากการศึกษาของประเทือง ธนิยผล (2530) ได้ทำการศึกษารื่องการใช้วิธีการบำบัดรักษาและอบรมฟื้นฟูจิตใจ (แบบบังคับ) แทนการใช้เรือนจำต่อผู้กระทำความผิดฐานเสพติด พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ในกระบวนการยุติธรรมและที่ปฏิบัติงานด้านบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดมีความเห็นว่า "ผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้ป่วยไม่ใช่อาชญากร" จึงไม่ควรใช้โทษจำคุกแก่ผู้ติดยาเสพติด แสดงให้เห็นว่า เป็นการสนับสนุนและเป็นการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดฐานเสพติด

สมมติฐานข้อที่ 6 ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดครั้งแรกได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดซ้ำ การที่การกระทำความผิดครั้งแรกได้รับการยอมรับมากกว่าการกระทำความผิดคดียาเสพติดซ้ำ เนื่องมาจากคนในสังคมมองว่าทุกคนมีโอกาที่จะกระทำผิดพลาดได้ในชีวิตจากการรวบรวมแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างก็ให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดครั้งแรกมากที่สุด กล่าวคือทุกคนมีโอกาสผิดพลาด อาจกระทำไปโดยไม่เจตนา รู้เท่าไม่ถึงการณ์ หลงเชื่อคนอื่น ไม่ตั้งใจ ทั้งนี้ยังมีการศึกษาของประเทือง ธนิยผล (2530) ได้ทำการศึกษารื่องการใช้วิธีการบำบัดรักษาและอบรมฟื้นฟูจิตใจ (แบบบังคับ) แทนการใช้เรือนจำต่อผู้กระทำความผิดฐานเสพติด พบว่า ควรสนับสนุนให้ใช้วิธีบำบัดรักษาผู้กระทำความผิดฐานเสพติดครั้งแรก โดยมีเงื่อนไขบังคับบำบัดรักษาจนครบขั้นตอนโดยสถานบำบัดรักษาที่ตั้งขึ้นโดยเฉพาะ แสดงให้เห็นว่า ทั้งจากข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถาม และงานวิจัย นั้นสนับสนุนให้เห็นว่า ให้การยอมรับผู้กระทำความผิดครั้งแรก

สมมติฐานข้อที่ 7 ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่ไม่เคยเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟู การที่ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่ไม่เคยได้รับการฟื้นฟู อาจเนื่องมาจากในสังคมมองเห็นว่าการลงโทษเพียงอย่างเดียวคงไม่มีประโยชน์ที่จะสามารถทำให้ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดสำนึกผิดและกลับตัวเป็นคนดีได้ และยังสนับสนุนการศึกษาของชลธร ไทยกล้า (2544) ได้ทำการประเมินโครงการค่ายฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องโทษคดียาเสพติดโดยกองทัพบก "โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง" พบว่า ผลผลิตของโครงการค่ายฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จำนวน 101 คน ได้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพครบตามหลักสูตร โดยผู้ที่ผ่านการฟื้นฟูมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดและพฤติกรรมไปในทางที่ดี มีความเข้มแข็งและมั่นใจในการที่จะกลับไปอยู่ในสังคมอย่างปกติสุขแสดงให้เห็นว่า คนในสังคมยังคงให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูแล้วและเป็นโอกาสของผู้ที่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูที่จะกลับไปอยู่ร่วมในสังคมได้

สมมติฐานข้อที่ 8 นโยบายของรัฐ / กฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของคนในสังคม การที่นโยบายของรัฐ / กฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป มีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดนั้น แสดงให้เห็นว่า นโยบายของรัฐหรือกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปสะท้อนถึงความสนใจในปัญหาเสพติด และยังเป็นการเปลี่ยนแนวความคิดที่เห็นว่า ผู้เสพเป็นผู้ป่วย ส่งผลให้ภาพพจน์ของผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดนั้นดีขึ้น เป็นบุคคลน่าสงสาร สมควรได้รับการช่วยเหลือจากสังคม ซึ่งจาก

การเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นสนับสนุน นโยบายของรัฐหรือกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป และมีผลต่อการยอมรับซึ่งเห็นว่านโยบายในอดีต ที่เน้นการปราบปรามเป็นหลักเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ไม่ได้ดูที่ต้นเหตุ จะต้องใช้การบำบัดเข้ามาช่วยในการแก้ไขฟื้นฟู จึงทำให้คนเสลดน้อยลง ส่งผลให้ยอมรับได้มากขึ้น ทำให้ภาพพจน์ของผู้กระทำความผิดดีขึ้น ซึ่งทำให้ผู้กระทำความผิดมีกำลังใจในการดำรงชีวิต สงสารผู้กระทำความผิดมากขึ้น ทำให้ดูรุนแรงน้อยลง เห็นผู้กระทำความผิดเป็นผู้ป่วยต้องเข้าไปดูแล

สมมติฐานข้อที่ 9 การนำเสนอข่าวสารของสื่อมีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด กลับคืนสู่สังคม การนำเสนอข่าวสารของสื่อมีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดกลับคืนสู่สังคม แสดงว่าระหว่างตัวแปรการนำเสนอข่าวสารของสื่อ เปรียบเทียบค่าทางสถิติที่มีความแตกต่างกันกับการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับแพ่ง ชินพงศ์ (2562) กล่าวว่า พลังของ Social media ไม่เพียงแต่มีอิทธิพลที่สามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้คนกลุ่มต่างๆ แล้ว ยังปฏิเสธไม่ได้ว่าเราในฐานะที่ต้องใช้ชีวิตทั้งบนโลกแห่งความเป็นจริงและโลกเสมือนที่สร้างขึ้นใหม่นี้โดยยากที่จะหลีกเลี่ยง จำเป็นต้องรู้เท่าทันประโยชน์และผลกระทบ รวมทั้งเตรียมจิตใจให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และพยายามที่จะใช้มันในทางที่เป็นคุณแก่ตนเองและสังคม อย่าใช้ให้เป็นเครื่องมือในการทำลายล้างผู้ใดเลย

การศึกษาตัวแปรต้น ข้อมูลบุคคลของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ทำให้ทราบว่าการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดโดยส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด แสดงว่า ปัจจัยความแตกต่างด้าน เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมไม่ได้มีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของกลุ่มตัวอย่าง แต่มีเพียงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเท่านั้นที่มีผลต่อการยอมรับของกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ คนที่เคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นอกจากนี้ยังทำให้ทราบว่า ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเพศหญิงได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเพศชาย ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่เป็นเด็กและเยาวชนได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่เป็นผู้ใหญ่ ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดฐานความผิดเสพติดได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดฐานความผิดอื่น ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดครั้งแรกได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดซ้ำ ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่ได้รับการฟื้นฟูได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่ไม่เคยเข้ารับการฟื้นฟู และนโยบายของรัฐหรือกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของคนในสังคม ส่วนผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดประเภทอื่นไม่ได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดประเภทร้ายแรงนั้น อาจจะเกิดจากการพิจารณาว่ายาเสพติดในแต่ละประเภทยานั้นมีความร้ายแรงมากแค่ไหน โดยใช้การพิจารณาจากประเภทของยาเสพติดนั้นๆ มิได้แบ่งตามกฎหมายที่ให้ความหมายว่ายาเสพติดประเภทร้ายแรง ได้แก่ เฮโรอีน และยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีน และการนำเสนอของสื่อมีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดของคนในสังคมอาจเนื่องมาจากการยอมรับผู้กระทำความผิดของคนในสังคมนั้น สื่อเป็นตัวกลางที่นำเสนอข่าวสารถึงผู้รับสาร การพิจารณาว่าควรยอมรับหรือไม่ยอมรับนั้นอาจถูกพิจารณาจากข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อพฤติกรรมที่แสดงออกนั้น คนในสังคมยังคงให้การยอมรับต่อผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดไม่ว่าจะเป็นการให้เกียรติ ให้ความช่วยเหลือ พุดคุยได้ ไม่แสดงท่าทีรังเกียจ เป็นต้น และระดับของการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดสามารถที่จะอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ทุกระดับ มีเพียง

ระดับของการเป็นคนรัก คนในสังคมยังใช้ความระมัดระวังมากในการให้การยอมรับ เนื่องจากมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดค่อนข้างมาก

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดกลับคืนสู่สังคม อันเป็นพฤติกรรมที่คนในสังคมแสดงออกต่อผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด รวมทั้งระดับของการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดในการเข้าอยู่ร่วมกับสังคม ประกอบไปด้วย 8 ด้าน คือ 1) ด้านเพศของผู้กระทำความผิด หมายถึง เพศชายหรือเพศหญิงที่มีผลต่อการยอมรับของคนในสังคม 2) ด้านอายุของผู้กระทำความผิด หมายถึง ช่วงอายุที่มีผลต่อการยอมรับของคนในสังคม 3) ด้านประเภทของยาเสพติด หมายถึง ประเภทของยาเสพติดที่กระทำความผิดที่มีผลต่อการยอมรับของคนในสังคม 4) ด้านฐานความผิดคดียาเสพติด หมายถึง ฐานความผิดที่ได้โทษที่มีผลต่อการยอมรับของคนในสังคม 5) ด้านจำนวนครั้งในการกระทำความผิดคดียาเสพติด หมายถึง จำนวนครั้งที่ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษที่มีผลต่อการยอมรับของคนในสังคม 6) ด้านโทษ/มาตรการแทนโทษที่ได้รับ หมายถึง โทษหรือมาตรการอื่นๆ ที่ผู้กระทำความผิดได้รับที่มีผลต่อการยอมรับของคนในสังคม 7) ด้านนโยบายของรัฐและกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป หมายถึง นโยบายและกฎหมายที่ใช้ในการแก้ปัญหาเสพติดที่มีผลต่อการยอมรับของคนในสังคม 8) ด้านการนำเสนอของสื่อ หมายถึง การนำเสนอข่าวสารด้านยาเสพติดที่มีผลต่อการยอมรับของคนในสังคม สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ขั้นตอนจากผู้กระทำความผิดจนถึงถูกพิพากษาลงโทษและจนพ้นโทษออกมานั้นต้องดำเนินการด้วยความถูกต้องและยุติธรรม และให้มีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นมาตรฐานที่สังคมคาดหวังว่า ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูแล้วสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้ ตัวผู้กระทำความผิดเองนั้น

เมื่อได้รับการลงโทษและได้รับการแก้ไขฟื้นฟูแล้วก็ต้องตั้งใจที่จะสำนึกในการกระทำความผิดของตนเอง และยินดีให้หน่วยงานของกระบวนการยุติธรรมแก้ไขฟื้นฟูว่าจะไม่กลับไปกระทำความผิดอีก สังคมต้องให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ไม่แสดงท่าทีรังเกียจ ต่อผู้พ้นโทษแล้วเพื่อที่จะเป็นกำลังใจให้ผู้กระทำความผิดมีความคิดที่ดีที่จะกลับตัวเป็นคนดีเพื่ออยู่ร่วมกับคนในสังคมได้และสังคมควรจะช่วยกันสอดส่องดูแลชุมชนของตนเองเพื่อให้ยาเสพติดนั้นไม่สามารถที่จะสร้างปัญหาได้ในชุมชนของตน ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อความสงบสุขของสังคม

1.2 ด้านเกี่ยวกับสาเหตุการยอมรับไม่ยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด ผู้กระทำความผิดหลังจากได้รับการฟื้นฟูและการบำบัดแล้ว ครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญในการให้กำลังใจและยอมรับผู้กระทำความผิด การยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดจะต้องพิจารณาเป็นรายๆ ถ้าหากเป็นผู้ชาย ผู้ผลิต ผู้ส่งออกไม่สมควรให้อภัย ควรจะมีมาตรการลงโทษที่รุนแรง เพื่อให้เข็ดหลาบ ผู้ที่มีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดควรได้รับการลงโทษและฟื้นฟูสำหรับผู้เสพ และสื่อไม่ควรที่จะประจานบุคคลเหล่านี้ รัฐบาลควรจัดการฝึกออาชีวะ เพื่อจะได้มีความรู้ประกอบอาชีพ เด็กและเยาวชนควรได้รับโอกาสจากคนในสังคม การกระทำความผิดครั้งแรกสมควรให้อภัย

1.3 ด้านเกี่ยวกับการยอมรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดสามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ไม่จำเป็นต้องอยู่แต่ในป่าหรือหลบอยู่แต่ในบ้าน สามารถทำงานร่วมกับคนที่ไม่ได้ติดยาได้ ให้ความรัก ความเห็นอกเห็นใจ และพยายามเข้าใจผู้กระทำความผิดในระดับหนึ่ง แต่ไม่ควรรักและสนับสนุนผู้กระทำความผิดเช่นเคย คอยสอดส่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาเรื่องเงิน อย่าพยายามซุกค้ายเรื่องยาเสพติดจะทำให้ผู้กระทำความผิดเสียใจ ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดต้องเป็นคนเข้มแข็ง สามารถปฏิญาณตนที่จะเลิกได้โดยเด็ดขาด สามารถปรับตัวเป็นคนดี เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน และเป็นที่รักของทุกคน ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคม สามารถเป็นผู้นำชุมชนได้ เช่น ต่อด้านต่อผู้ค้ายาเสพติด และช่วยสอดส่องดูแลให้เกิดความเรียบร้อยในชุมชน และพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดพร้อมที่จะเข้ามาสู่สังคมหรือไม่ คนในสังคมส่วนใหญ่เข้าใจและให้การยอมรับในการเข้าสังคมของผู้กระทำความผิดและพร้อมที่จะช่วยเหลืออยู่แล้ว เพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่ต้องช่วยเหลือกัน อยู่ที่ว่าผู้กระทำความผิดที่พร้อมจะก้าวเข้ามาสู่สังคมที่ผู้กระทำความผิดคิดว่าไม่มีทางให้ผู้กระทำความผิดได้เดินอีก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษานี้ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบไม่เจาะจงตัวบุคคลให้ครบตามจำนวนที่ต้องการ ไม่มีกฎเกณฑ์ที่ครอบคลุมทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างไม่ทั่วถึง และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวนประชากรมาก การศึกษาใช้การสุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแบ่งออกเป็น 16 อำเภอ ซึ่งอาจได้ข้อมูลที่ไม่ทั่วถึง ประกอบกับปัญหาด้านระยะเวลาและค่าใช้จ่ายมีจำนวนจำกัด ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างให้ได้รายละเอียดมากกว่านี้ ต้องกระจายไปตามอำเภอ โดยแบ่งออกไปอีกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและทั่วถึง และมีระยะเวลาการเก็บข้อมูลให้มากขึ้น นอกจากนี้ควรกระจายเกี่ยวกับอาชีพของกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้นกว่าเดิม จะทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ขึ้น

2.2 ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาว่าผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเมื่อรวมหลายสาเหตุของการยอมรับและไม่ยอมรับมาเป็นกรณีศึกษาอย่างเดียวกัน เช่น ผู้กระทำความผิดเป็นเพศหญิง อายุ

15 ปี กระทำความผิดฐานเสพยาบ้า ได้รับการลงโทษและแก้ไขฟื้นฟู คนในสังคมจะให้การยอมรับได้มากขึ้น
เพียงใด และพิจารณาว่าให้การยอมรับหรือไม่ยอมรับมาจากสาเหตุใดมากที่สุด

2.3 ควรมีการศึกษาในประเด็นที่ว่า เรื่องการยอมรับผู้กระทำความผิดแบบต่างๆ เช่นในคดี
ข่มขืนกระทำชำเราฆ่าคนตายว่าจะมีการให้การยอมรับผู้กระทำความผิดมากขึ้นเพียงใด

2.4 ควรมีการศึกษาในประเด็นที่ว่า การรับสมัครเข้าทำงานไม่ว่าจะเป็นข้าราชการหรือบริษัท
ต่างๆ นั้นให้การยอมรับผู้กระทำความผิดที่ได้รับการลงโทษและแก้ไขฟื้นฟูสมควรที่จะได้รับการเข้าทำงาน
มากขึ้นเพียงใด และหาแนวทางหรือมาตรฐานในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน มีเช่นนั้นก็อาจจะเป็นการตัด
โอกาสที่ผู้กระทำความผิดจะมีอาชีพที่สุจริตทำเมื่อผู้กระทำความผิดพ้นโทษออกมาแล้ว

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2566). ระบบสถิติทางทะเบียน. แหล่งที่มา
<https://stat.bora.dopa.go.th/statnew/statMenu/newStat/home.php> สืบค้นเมื่อ 26 ก.พ.
2566.
- กรมราชทัณฑ์. (2565). ระบบข้อมูลผู้ต้องขังศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. แหล่งที่มา
http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_rt103_index.php สืบค้นเมื่อ 5 ธ.ค. 2565.
- กัลยา เหล่าจก, พลกฤต แสงอาวุธ และวาสนา จาตุรัตน์. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดในคดี
เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสุ
ราษฎร์ธานี. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ชลธร ไทยกล้า. (2544). การประเมินโครงการค่ายฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องโทษคดียาเสพติด โดยกองทัพบก
“โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง” มณฑลทหารบกที่ 14 ค่ายนวมินทราชินี จังหวัดชลบุรี. สารนิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตฤณห์ โพธิ์รักษา และอุษิษา เลิศโตมรสกุล. (2563). เส้นทางชีวิตของนักโทษหญิงที่กระทำความผิดซ้ำคดียาเสพติด.
วารสารสหศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 20(2). 44-56.
- ปัญญา สุทธิยฤทธิ์ และจิตาภา ธีรศิริกุล. (2565). ทศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติตามนโยบายเมาไม่ขับ
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. 9(2).
294-302.
- พรชัย ชันดี และคณะ. (2543). ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คเน็ต.
- พริสม์ จิตเป็นธม Workpoint Today. (2564). หนากว่ากำแพงคุกคือกำแพงคน. แหล่งที่มา
<https://www.tijthailand.org/th/highlight/detail/thicker-than-prison-walls> สืบค้นเมื่อ
10 ก.ค. 2565.
- แพ่ง ชินพงศ์. (2562). อิทธิพลของ Social media ที่คนไทยต้องรู้. แหล่งที่มา
<https://mgronline.com/qol/detail/9620000036480> สืบค้นเมื่อ 27 มิ.ย. 2566.
- วันชนะ เปลื้องวัลย์ และวิเชียร ปรีชาธรรมวงศ์. (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับผู้พ้นโทษของ
ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 8(1). 151-170.

- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2563). แผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563-2565. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- อนุสรณ์ แก่งสำเตียะ. (2543). ทศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อการลงโทษประหารชีวิต. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำไพ หมั่นสิทธิ์. (2540). ความพึงพอใจต่อชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านเจ็บ ตำบลตำนาน อำเภอมืองจังหวัดพัทลุง. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
THE POTENTIAL OF MORALITY TEACHING MONKS IN MUEANG DISTRICT,
RATCHABURI PROVINCE

^[1]พระครูปลัดโกวิท โกวิท Phrakhrupalad Kowit Kowitho

^[2]พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทนต์ Phrakhrusangharak Songphan Jayadatto

^[3]พระสมุทรวชิรโสภณ Phra Samutrawachirasophon

^{[1] [2] [3]}วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ratchaburi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: govit4586@gmail.com

Article Received: June 30, 2023. Revised: December 19, 2023. Accepted: December 19, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียน 363 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร ใช้แบบสัมภาษณ์ ในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 ท่าน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความคิดรวบยอด และด้านเทคนิควิธี 2) ผลการเปรียบเทียบศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สังกัดโรงเรียน และอาชีพผู้ปกครอง มีความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล คือ รายได้ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหา อุปสรรค ได้แก่ พระสอนศีลธรรมขาดเทคนิคการสอนผู้เรียน สอนแบบท่องจำและสอนแบบบรรยายมากเกินไป ขาดโต้ตอบตั้งคำถามกับผู้เรียน ไม่มีการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ขาดการประเมินการสอนและการเรียนรู้ ขาดวิธีสอนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการใช้ความคิดมากกว่าจดจำ ขาดวิธีสอนในการประยุกต์หลักธรรมที่ส่งเสริมการคิดรวบยอด ส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรพัฒนาพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการสอน การนิเทศการสอน การสอนเพื่อแก้ปัญหา ทักษะการคิดเป็น และการนำหลักธรรมไปประยุกต์ในการสอน

คำสำคัญ: ศักยภาพ, พระสอนศีลธรรม, โรงเรียน, จังหวัดราชบุรี

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the potential level of monks morality teaching in Muang District, Ratchaburi Province, 2) to compare the potential of monks morality teaching in Muang District, Ratchaburi Province by classifying according to personal factors and 3) to study problems, obstacles, and suggestions for potential development of monks morality teaching in Muang District, Ratchaburi Province. The research methodology was a mixed method research. In part of the quantitative research, a questionnaire was used as a tool to collect field data from 363 senior high school students under Muang District, Ratchaburi Province, data was analyzed by finding frequency, percentage, mean, and standard deviation, hypothesis was tested by T-test, F-test, one-way ANOVA and in the part of qualitative research, document analysis and the interview form were used as the tools for collecting field data from 9 key informants and analyzing the data with contextual content analysis techniques. The results showed that; 1) The potential level of monks morality teaching in Muang District, Ratchaburi Province, in general, was at a high level of practice and when considering individually, it was found that the level of practice was at a high level in all 3 aspects, respectively, human relations, conceptual, and technical method. 2) The comparison of the potential of monks morality teaching in Muang District, Ratchaburi Province, classified by personal factors, it was found that the personal factors such as gender, school affiliation and parent occupation showed that opinions towards the potential of monks morality teaching were different with statistical significance at the 0.01 level. As for parent's income, it showed that the opinion towards the potential of monks morality teaching in general was no difference. 3) The problems and obstacles included, lack of teaching techniques of monks morality teaching, taught by focusing on memorizing and lecturing, lack of interaction and questioning with students, no creation of a learning atmosphere, lack of teaching evaluation and learning, lack of teaching methods for learning to achieve thinking skills rather than memorizing, lack of teaching methods for applying Buddhist principles that promoted conceptual thinking. The suggestions were to develop monks morality teaching in teaching techniques on evaluation, supervision, solving problems, thinking skills and application of Buddhist principles in teaching.

Keywords: Potential, Monks Morality Teaching, School, Ratchaburi Province.

บทนำ

องค์การทางศาสนาและสังคมต่างมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบสนิทและต่างก็เกี่ยวเนื่องต่อกันและกัน ตั้งแต่ดึกดำบรรพ์มาจนทุกวันนี้ สังคมจะเจริญหรือเสื่อมเพราะมีหลักทางศาสนาคอยกำกับ ศาสนาจะคงอยู่ได้จาก พฤติกรรมทางสังคม ศาสนาช่วยให้บุคคลมีการเรียนรู้ระเบียบประเพณีและกฎเกณฑ์สำหรับการดำรงชีวิตประจำวัน ศาสนาช่วยให้บุคคลรู้จักการปรับตัวและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในสังคม (จำนงค์ อติวัฒน์ สิทธิ และคณะ, 2540) เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พระพุทธศาสนาจัดเป็นวิชาสำหรับการเรียนรู้โดยสถานะหลัก คือ ในฐานะที่เป็นระบบจริยธรรมสำหรับประชาชน (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2541)

การศึกษาของชาติตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมา ซึ่งรัฐและวัดรวมกันเป็นศูนย์กลางแห่งประชาคม วิชาที่เรียน คือ ภาษาบาลี ภาษาไทย และวิชาสามัญขั้นต้น โดยมีพระสงฆ์ที่เชี่ยวชาญภาษาบาลีเป็นผู้สอน กระทั่งต่อมา สังคมไทยประสบปัญหาด้านศีลธรรมของเด็กและเยาวชน (กรมศาสนา, 2542) จึงเกิดแนวคิดในการนำทุนทางสังคมที่เข้มแข็งของไทย คือ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และพระสงฆ์ผู้เป็นทั้งครูและแบบอย่างที่ดี มาช่วยแก้ปัญหาทางศีลธรรมของเด็กและเยาวชน ทั้งยังเป็นการเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ให้กลับคืนสู่สังคมไทยดังเช่นในอดีต (กรมศาสนา, 2542) ดังกล่าวนี้นี้ เป็นที่มาของโครงการ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยตั้งแต่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) กับ กระทรวง ศึกษาธิการ (ศธ.) ได้ทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อดำเนินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยมุ่งหมายให้มีพระสอนศีลธรรม 1 รูป ต่อสถานศึกษา 1 แห่งในตำบล ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ โดยจัดส่งพระสงฆ์ผู้มีความรู้ความสามารถด้านพระพุทธศาสนาไปทำหน้าที่สอนศีลธรรมในโรงเรียน (พระวิสุทธิภัทรธาดา (ประสิทธิ์ พรหมรังสี) อ่างใน สำนักงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, 2556) ให้รับภาระเป็นผู้ช่วยสอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาหรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ แผนการจัดการศึกษา (พระครูวินัยธรวิมลพ โกวิโล และคณะ, 2555) ทั้งในระดับชั้นประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา และเพื่อปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้คุณธรรม สามารถนำความรู้และคุณธรรมไปบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2548) ต่อมาในปี พ.ศ. 2551 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้โอนภารกิจจากกระทรวงวัฒนธรรม (วธ.) ไปสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมอบให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร) เป็นผู้ดำเนินการ (บุญหนา จิมาโนง และคณะ, 2551)

ในสมัยรัชกาลที่ 5 พระสงฆ์ได้รับนิมนต์ให้ไปสอนในโรงเรียนเป็นครั้งแรก .แต่ในสมัยรัชกาลต่อมา พระสงฆ์ก็หยุดไปสอนในโรงเรียนเพราะมีเสียงค้านว่าพระสงฆ์สอนได้แต่เด็กผู้ชายแต่สอนเด็กผู้หญิงไม่ได้ ครูประจำการได้ตั้งงานสอนทั้งหมดไปจากพระสงฆ์ พระสงฆ์จึงว่างงานในการสอนศีลธรรมในโรงเรียนไปเกือบหนึ่งร้อยปี จนกระทั่งเมื่อรัฐบาลมาขอรับรองให้มหาจุฬาฯ ช่วยเป็นคนกลางในการนำพระสงฆ์ 20,000 รูป ไปสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนอีกครั้ง แต่ก็อดห่วงไม่ได้ว่า ถ้าพระสงฆ์ล้มเหลวในการสอนศีลธรรมในโรงเรียนครั้งนี้ พระสงฆ์ในอนาคตคงหมดโอกาสที่จะเข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้ และอาจจะต้องรอไปอีก 200 ปี กว่าที่พระสงฆ์จะมีโอกาสได้กลับเข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียนอีกครั้ง (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2558)

ทั้งนี้ ผลการดำเนินงานในโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเกือบทุกพื้นที่ พบว่า ยังมีปัญหาหลายประการ คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนส่วนมากให้ความสำคัญกับพระสอนศีลธรรมน้อย พระสอน

ศีลธรรมไม่เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กนักเรียนและไม่ค่อยเข้าใจหลักธรรมทางศาสนา ขาดสื่อการสอนที่ดี ไม่มีอุปกรณ์ช่วยสอน ไม่ค่อยสนใจปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน (พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต และคณะ, 2552) ดังกล่าวนี้นี้ หากต้องการแก้ไขและปรับปรุงการดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น จำเป็นต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาศักยภาพของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเป็นอันดับแรก

ทั้งนี้ รายละเอียดของศักยภาพในตัวบุคคลที่ต้องได้รับการพัฒนา มี 3 ประการ ดังนี้ 1) ศักยภาพด้านเทคนิควิธี (Technical Competencies) คือ ความสามารถในการทำงานด้านที่เกี่ยวกับกิจกรรมเฉพาะอย่าง ซึ่งเกี่ยวกับวิธีการ กระบวนการ และเทคนิคอาศัยความรู้การวิเคราะห์และรู้จักใช้เครื่องมือในการปฏิบัติงาน ศักยภาพนี้เรียนรู้ได้ด้วยการปฏิบัติระหว่างฝึกหรือการเตรียมตัว เช่น ความสามารถในการเขียนคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร การพูด การอ่านแผนผัง การสร้างอาคาร การรู้จักจัดตารางทำงาน การทำทะเบียนเข้าใจ แบบฟอร์มต่างๆ การบัญชี การรู้จักเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน 2) ศักยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Competencies) เป็นความสามารถในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยใช้ศักยภาพทางด้านมนุษยสัมพันธ์อย่างดี เนื่องด้วยในการปฏิบัติงานจำเป็นต้องทำงานสัมพันธ์กับบุคคลหลายประเภทซึ่งมีความแตกต่างกันทางด้านขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม สังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ทัศนคติ และค่านิยม จึงต้องศึกษาพฤติกรรมและพยายามเข้าใจบุคคลทุกประเภท ต้องมีความเห็นใจผู้อื่น ทักษะด้านนี้ศึกษาได้จากประสบการณ์ในการทำงาน และจากวิชาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับจิตวิทยา การศึกษาความต้องการของมนุษย์ ขวัญกำลังใจ กระบวนการหมู่พวกและสังคมวิทยา 3) ศักยภาพด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Competencies) เป็นความสามารถในการเข้าใจหน่วยงานของตนในทุกลักษณะ และเห็นความสัมพันธ์ของหน่วยงานของตนที่มีต่อหน่วยงานหรือองค์การอื่นที่เกี่ยวข้อง ต้องเข้าใจงานแต่ละหน้าที่ในองค์การขึ้นต่อกันและกัน และหากมีการเปลี่ยนแปลงในหน้าที่หรือหน่วยงานย่อยต่างๆ ส่วนใดส่วนหนึ่งของโรงเรียนก็จะกระทบกระเทือนถึงส่วนอื่นๆ ดังนั้น จึงต้องใช้ความรู้ในด้านสังคม ศาสตร์ ประกอบด้วย สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ การเมือง มานุษยวิทยา จิตวิทยาสังคม (Katz R.L, 1995) โดยเฉพาะการนำหลักพุทธธรรมมา ในทางพระพุทธศาสนามีทัศนะเกี่ยวกับการพัฒนาทั้งในส่วนของตัวมนุษย์และในส่วนของสังคม มีหลักธรรมจำนวนมากครอบคลุมตั้งแต่เรื่องพื้นฐานในการดำเนินชีวิตจนกระทั่งถึงเรื่องสูงสุดที่เป็นจุดหมายของพุทธศาสนาคือนิพพาน ทุกหลักธรรมล้วนแต่มีคุณค่าต่อชีวิตและสังคมทั้งสิ้นเช่นทำให้เกิดความสุขความเจริญแก่ผู้ปฏิบัติและนำไปสู่การรักษาความสงบเรียบร้อยดีงามแก่สังคม

จากประเด็นที่กล่าวมา ประกอบกับการที่ผู้วิจัยเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จึงสนใจศึกษาเรื่อง “ศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี” ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้รับการวิจัยครั้งนี้จะนำไปสู่การแก้ปัญหาการดำเนินงานในโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้ในอนาคต ทั้งยังเป็นกรณีศึกษาสำหรับพื้นที่อื่นๆ ได้อีกประการหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ที่มีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ จำนวน 3,863 คน โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 รูป/คน จำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี กลุ่มที่ 2 ครู/อาจารย์ของโรงเรียนในสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี กลุ่มที่ 3 พระสอนศีลธรรมของโรงเรียนในสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี และกลุ่มที่ 4 นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 2) สร้างเครื่องมือ 3) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยผ่านการพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบ ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80-1.00 4) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับผู้ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93 5) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วยเพศ สังกัดโรงเรียน อาชีพ ผู้ปกครอง และรายได้ผู้ปกครอง ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำนวน 3 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-End Question)

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อนำไปสู่การสนทนา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางสนทนาร่วมกับผู้สัมภาษณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถามร่วมกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยข้อมูลจากแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วน

ประเมินค่า (Rating Scale) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาระดับศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวมในระดับปฏิบัติมากทั้งหมด ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ในภาพรวม

ที่	ศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ในภาพรวม	ระดับปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านเทคนิควิธี	4.39	0.49	มาก
2	ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.45	0.46	มาก
3	ด้านความคิดรวบยอด	4.42	0.41	มาก
	ภาพรวม	4.43	0.37	มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ รองลงมา คือ ด้านความคิดรวบยอด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านเทคนิควิธี โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านเทคนิควิธี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สามารถช่วยชี้แนะหรือแนะนำหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีเทคนิคในการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สร้างสรรค์กิจกรรมที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง บ้าน-วัด-โรงเรียน อย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นมิตรกับทุกคน แม้ต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา 3) ด้านความคิดรวบยอด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นแบบอย่างที่ดีในทางความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์

2. ผลการเปรียบเทียบศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานการวิจัย พบว่า

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนที่มีสังกัดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 นักเรียนที่มีอาชีพผู้ปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 นักเรียนที่มีรายได้ผู้ปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

3.1 ปัญหา อุปสรรค ในการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ทั้ง 3 ด้านมีดังนี้

1. ศักยภาพด้านเทคนิควิธี 1) พระสอนศีลธรรมขาดเทคนิคการสอนผู้เรียนที่หลากหลายบริบทเข้าใจ 2) พระสอนศีลธรรมขาดเทคนิคการสอนและเน้นการจำมากกว่าการนำไปเป็นทักษะเพื่อใช้ในชีวิตรจริง 3) พระสอนศีลธรรมยังคงใช้วิธีและเทคนิคการสอนแบบเก่าที่สอนแบบท่องจำ ซึ่งไม่เหมาะกับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน 4) พระสอนศีลธรรมที่ใช้แบบบรรยายมากเกินไปและขาดความน่าสนใจในการเรียน

2. ศักยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ 1) พระสอนศีลธรรมไม่เน้นให้นักเรียนได้ตั้งคำถามและโต้ตอบตั้งข้อสงสัยจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ 2) พระสอนศีลธรรมขาดความสามารวมในสมณเพศจนใกล้ชิดกับเด็กมากเกินไป 3) พระสอนศีลธรรมติดรูปแบบการเรียนแบบพระภิกษุที่เน้นท่องจำ 4) พระสอนศีลธรรมขาดการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้นในห้องเรียน

3. ศักยภาพด้านความคิดรวบยอด 1) พระสอนศีลธรรมขาดการประเมินการสอนและการเรียนรู้ 2) พระสอนศีลธรรมขาดวิธีสอนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการใช้ความคิดมากกว่าจดจำ 3) พระสอนศีลธรรมขาดวิธีสอนในการประยุกต์หลักธรรมที่ส่งเสริมการความคิดรวบยอด 4) พระสอนศีลธรรมขาดความต่อเนื่องในการสอนการเรียน

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ทั้ง 3 ด้านมีดังนี้

1. ศักยภาพด้านเทคนิควิธี 1) ควรมีการจัดให้พระสอนศีลธรรมได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มเทคนิคแนวทางการสอนและใช้เครื่องมือทางการสอนที่หลากหลายกว่าเดิม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาให้ได้ประสิทธิภาพมากขึ้นไปอีก 2) ควรมีหน่วยงานเข้ามาพัฒนาและเทคนิคการสอน จัดให้มีการอบรมก่อนเข้าสู่สถานศึกษา และควรมีการประเมินผลการสอน ปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้ให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนผ่าน ควรมีหลักคัดเลือกพระภิกษุผู้จะเข้ามาทำหน้าที่ว่ามีวุฒิภาวะและมีความเข้าใจในหลักธรรม 3) ควรพัฒนาพระสอนศีลธรรมเรื่องเทคนิคการสอนที่ทันสมัยและเข้ากับโลกในปัจจุบัน ควรมีหน่วยงานเข้ามาฝึกอบรมพระสอนศีลธรรมให้มีการพัฒนาศักยภาพในการสอนและการเผยแผ่ให้เพิ่มขึ้นด้วย 4) ควรจัดการอบรมพระสอนศีลธรรมเพิ่มเติมความรู้ด้านการสอน เพื่อเริ่มเทคนิคในการสอนและให้เข้าใจในระบบการเรียนการสอนหากยังใช้วิธีเช่นนี้ในโรงเรียนต่อไป อาจทำให้ผู้เรียนปิดรับการเรียนรู้ในวิชานี้ไปเพราะรู้สึกที่ไม่สามารถหาประโยชน์จากการเรียนรู้ 5) พระสอนศีลธรรมควรได้รับการอบรมหรือมีโครงการนิเทศการสอน

เพื่อเป็นการพัฒนาผู้ที่ได้รับหน้าที่เข้าไปสอนในสถานศึกษาจนมีศักยภาพในการสอนอย่างเหมาะสมและมีมาตรฐาน

2. ศักยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ 1) ควรปรับให้มีการบรรยายน้อยลงและควรเพิ่มความมีส่วนร่วมให้ผู้เรียนมากขึ้น ท่าทีในการตอบคำถาม การตั้งคำถามสะท้อนที่ได้ผลเป็นอย่างไร เพื่อเพิ่มความเป็นกันเองและบรรยากาศการเรียนรู้โดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ 2) ควรมีการพิจารณาเลือกผู้มาทำหน้าที่พระสอนศีลธรรม เพราะต้องรักษาภาพลักษณ์และท่าที มีความอดทนต่อเด็กนักเรียนได้ และมีท่าทีที่สุภาพเรียบร้อย 3) ควรพัฒนาพระสอนศีลธรรมให้มีเทคนิคการเปิดให้ผู้เรียนได้ถามและโต้ตอบอย่างมีเหตุผลและเป็นที่ปรึกษาที่ดีของผู้เรียนได้ ไม่ตัดสินเมื่อผู้เรียนเห็นต่างควรปรับความเข้าใจด้วยเหตุผลตามหลักพระพุทธศาสนา 4) พระสอนศีลธรรมควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามในข้อที่ตนสงสัยมิใช่สอนให้ผู้เรียนเชื่อเพียงอย่างเดียว การตอบคำถามควรมีท่าทีอย่างกัลยาณมิตรเพื่อให้ผู้เรียนเปิดใจในการเรียนรู้ 5) พระสอนศีลธรรมควรปรับเปลี่ยนการสอนให้เด็กได้ตั้งคำถามที่ตนสงสัยและเปิดโอกาสให้เด็กได้โต้ตอบในเวลาเรียน

3. ศักยภาพด้านความคิดรวบยอด 1) ควรเพิ่มแบบทบทวนความรู้เพื่อติดตามผลเป็นระยะ โดยให้ผู้เรียนจดบันทึกสิ่งที่ได้นำไปใช้จากหลักธรรมที่ได้เรียนรู้จากชีวิตประจำวันมาทบทวนและต่อยอดเพิ่มกระบวนการคิดหรือตระหนักในคุณธรรมที่ควรมีต่อคนรอบๆ ตัว เช่น คุณธรรมที่ควรมีต่อบิดามารดา 2) ควรมีการพัฒนาพระสอนศีลธรรมผู้เข้ามาสอนในโรงเรียนควรเข้าใจในกระบวนการสอนและหลักธรรมที่ตนเองนำมาสอนเป็นอย่างดี และควรสอนเพื่อนำทักษะการคิดหรือพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กไปใช้ได้ในชีวิตจริงไม่ใช่สอนเพื่อนำไปสอบเพียงอย่างเดียว 3) ควรพัฒนาพระสอนศีลธรรมให้ปรับใช้ทักษะความคิดจากสิ่งที่ได้เล่าเรียนให้เกิดขึ้นมากขึ้นและพัฒนาไปในแนวทางที่มีคุณประโยชน์ตัวเอง มากกว่านำไปสอบหรือท่องจำ 4) พระสอนศีลธรรมควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เข้าใจบทเรียนด้วยตนเองโดยผ่านการเรียนรู้และควรประเมินผลการเรียนรู้ว่าผู้เรียนสามารถเข้าใจบทเรียนได้ติดตามผลอย่างใกล้ชิด หากผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ที่ได้ผลจริงย่อมส่งผลดีในการสอนต่อไปเพราะจะเปิดใจยอมรับบททดสอบในครั้งถัดไป 5) พระสอนศีลธรรมควรเรียนรู้วิธีในการประเมินผู้เรียนให้สอดคล้องกับบทเรียนที่พระสอนศีลธรรมได้จัดการเรียนการสอนไปเพื่อเช็คว่านักเรียนเข้าใจในสิ่งที่ตนเองได้สอนไป อาจไปศึกษาวิธี หรือ เข้ารับการอบรมเทคนิคการสอนเพื่อแก้ปัญหา

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

1. ระดับศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์เหล่านั้นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติ เป็นแบบอย่างทางการประพฤติในการสำรวมกาย เจริญจิต อบรมปัญญาแก่นักเรียนได้ และพระสงฆ์ผู้เข้าสอนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่างๆ จำเป็นจะต้องตระหนักในบทบาทของการเป็นครู และต้องพัฒนาตนเองในการเรียนรู้อยู่เสมอ ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของพระมหาสมชาย ฐมมวโร (2552) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนและครูประจำการในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีวุฒิการศึกษาทางธรรมในระดับนักธรรมชั้นเอก ประโยค 1-2 และเปรียญธรรม 3 ประโยคโดยครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาระหว่าง 3-4 ปี และเคยเข้าร่วมโครงการอบรมวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยคิดเป็นร้อยละ 86.2 การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในวิชาพระพุทธศาสนาจากสื่อ

อินเทอร์เน็ต และมีการใช้สื่อทางธรรมชาติในการสอน และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ แสดงให้เห็นว่าพระสอนศีลธรรม คือ ผู้เป็นทั้งครูและแบบอย่างที่ดี ที่เข้าไปสอนในโรงเรียนสายสามัญและอาชีวศึกษาทุกระดับชั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะจากการเรียนรู้ประสบการณ์ตรงที่ได้เห็นเป็นแบบอย่างที่ดี กับทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวัด บ้าน โรงเรียน ให้กลับคืนสู่สังคมไทยเช่นในอดีต ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับที่ บุญหนา จิมาณัง และคณะ(2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 9 มีผลการวิจัยพบว่า พระสอนศีลธรรมมีประสิทธิภาพการสอน ได้แก่ มีความเมตตากรุณา ความยุติธรรม ปราศจากอคติต่อผู้เรียน มีความประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของผู้เรียนทั้งในเวลาและนอกเวลา มีความเต็มใจในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถและเต็มเวลา เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา มีความอดทนต่อพฤติกรรมของผู้เรียน มีมนุษยสัมพันธ์กับครูและนักเรียนในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักสำนึกและมีความรับผิดชอบที่จะช่วยเหลือสังคม ปฏิบัติงานสอนตรงต่อเวลา เสียสละและอุทิศเวลาให้กับงานที่ได้รับมอบหมายและงานบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการวางแผนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย

2. ผลการเปรียบเทียบศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานการวิจัย พบผลการวิจัยว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากเงื่อนไขเกี่ยวกับเพศชายและเพศหญิงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจเป็นสาเหตุต่อความคิดเห็นศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพราะศักยภาพพระสอนศีลธรรม อาจทำให้ความคิดเห็นของเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกันได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของพระครูปลัดอุดม โอภาโส (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเขตอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า เพศ อายุ และระดับชั้นของนักเรียน มีผลให้ความคิดเห็นต่อระดับประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเขตอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พระสอนศีลธรรมควรกำหนดเนื้อหาสาระของการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้เหมาะสมกับเวลาในการเรียนการสอน

2.2 ผลการเปรียบเทียบศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านสังกัดโรงเรียน พบว่า นักเรียนที่มีสังกัดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากสังกัดโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจส่งผลต่อศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพราะบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่งนั้นล้วนมีความแตกต่างกันทั้งนโยบายที่สนับสนุนพระสอนศีลธรรมซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของพระครูสมุทรบุญเลิศ ชยวิโส ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยี ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง

2.3 ผลการเปรียบเทียบศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอาชีพผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนที่มีอาชีพผู้ปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากอาชีพผู้ปกครองของนักเรียนแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกัน บางครอบครัวอาจเป็นครอบครัวผู้ยากไร้ที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก หรือร่ำรวย และมีการประกอบอาชีพตามที่ตนถนัดและสามารถเกิดเป็นรูปธรรมได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของบุญหนา จิมาโนง และคณะ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 9 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากมีพระสอนศีลธรรมอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากมีพระสอนศีลธรรม ได้แก่ นักเรียนมีสุขภาพจิตดี ร่าเริงเบิกบาน มีความกตัญญูรู้คุณ มีความซื่อสัตย์ รู้จักบาป-บุญ คุณ-โทษ ตรงต่อเวลา แต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีจิตเมตตา กรุณา ลดความบอกร้าง และนิสัยไม่เห็นแก่ได้ลง ในขณะที่เดียวกันมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารหรือผู้ที่มีอำนาจเกี่ยวข้องกับโครงการพระสอนศีลธรรม ควรจะมีการคัดเลือกพระที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เช่น อายุ วุฒิการศึกษา เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า พระสอนศีลธรรมที่มีอายุระหว่าง 36-40 ปี มีประสิทธิภาพการสอนศีลธรรมมากกว่าอายุกลุ่มอื่น ๆ นอกจากนี้ควรมีการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับเรื่องการใช้สื่อการสอนและอุปกรณ์ช่วยสอน การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนหลายวิธี การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การใช้สื่อได้อย่างหลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา เป็นต้น

2.4 ผลการเปรียบเทียบศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้ผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนที่มีรายได้ผู้ปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากรายได้ผู้ปกครองนั้นอาจมีความตระหนักในคุณค่าของการใช้จ่ายและส่งผลต่อศักยภาพของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้อีกปัจจัยหนึ่ง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของพระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมฺมสุโข (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบทัศนะของพระภิกษุและสามเณรต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสในจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระภิกษุและสามเณร มีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสไม่แตกต่างกันตาม สถานภาพ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา นกธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรมและวุฒิการศึกษาสามัญ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องผลการวิจัยของพระครูภาวนารัตนาภรณ์ (กำพล สิริภทฺโท) (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมของพระสังฆาธิการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิทยากร และด้านสถานที่ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 4 ด้าน คือ สถานภาพ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพ อายุ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ ศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ ศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ดังนี้

1. ศักยภาพด้านเทคนิควิธี พระสอนศีลธรรมมีความสามารถในการทำงานที่เกี่ยวกับวิธีการ กระบวนการ และเทคนิค โดยอาศัยความรู้ การวิเคราะห์ และรู้จักใช้เครื่องมือในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การกำหนดแผนการสอนในอย่างเหมาะสม การใช้ตำรา/หนังสือ/เอกสารประกอบการสอน การมีแหล่งข้อมูล สารสนเทศสำหรับผู้เรียนค้นคว้าเพิ่มเติม การใช้เทคโนโลยีการสอนสมัยใหม่ การสั่งงานหรือมอบหมายงานทั้งในและนอกชั่วโมงเรียนอย่างเหมาะสม ความสามารถในการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย การเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนโดยไม่ผิดเพี้ยนจากสาระการเรียนรู้ที่ถูกต้อง เทคนิคในการ ประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย และความสามารถช่วยชี้แนะหรือแนะนำหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ของผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ศักยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ พระสอนศีลธรรมมีความสามารถในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยใช้ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างทางความประพฤติที่ดีแก่ครูและนักเรียน ความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมและความต้องการพื้นฐานของกลุ่มผู้เรียน ความสามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี ความสามารถสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ความสามารถจูงใจให้ผู้เรียนเป็นคนดี ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ความเป็นประชาธิปไตยที่พร้อมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง การพร้อม

ช่วยเหลือและแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนด้วยความจริงใจ การสร้างสรรค์กิจกรรมที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง บ้าน-วัด-โรงเรียน อย่างต่อเนื่อง ความสามารถสร้างและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการเป็นมิตรกับทุกคนแม้ต่างเชื้อชาติหรือต่างศาสนา

3. ศักยภาพด้านความคิดรวบยอด พระสอนศีลธรรมมีความสามารถในการเข้าใจหน่วยงานของตนในทุกลักษณะ และเห็นความสัมพันธ์ของหน่วยงานของตนที่มีต่อหน่วยงานหรือองค์การอื่นที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การมีแนวคิดหรือกลยุทธ์ใหม่ๆ ในการจัดการเรียนการสอนโดยเหมาะสมกับสถานการณ์ การตัดสินใจได้อย่างมีคุณภาพในทุกๆ สถานการณ์ การคิดอย่างเป็นระบบโดยเชื่อมโยงข้อมูลจำนวนมากได้เป็นอย่างดี การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างดีแม้อยู่ในสถานการณ์ที่มีความกดดันสูง การเป็นแบบอย่างที่ดีในทางความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ การนำความคิดสร้างสรรค์มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นรูปธรรม และการกระตุ้นให้ครูและนักเรียนเกิดความคิดในเชิงสร้างสรรค์ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ระดับศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ด้านเทคนิค วิธี พบว่า อันดับสุดท้าย คือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีเทคนิคในการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหตุนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับมีเทคนิคในการประเมินผลการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ระดับศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า อันดับสุดท้าย คือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นมิตรกับทุกคน แม้ต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา เหตุนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการอบรมพัฒนาพระสอนศีลธรรมอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นประจำทุกปี

1.3 ระดับศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ด้านความคิดรวบยอด พบว่า อันดับสุดท้าย คือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นแบบอย่างที่ดีในทางความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ เหตุนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับความรู้ความสามารถด้านความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มเทคนิควิธีการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2542). **คู่มือการจัดค่ายคุณธรรมเยาวชน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ. (2540). **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- บุญหนา จิมาโนง และคณะ. (2551). **การประเมินประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 9**. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.
- พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธรรมสุโท. (2553). **ประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสในจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดอุดม โอภาโส. (2554). **ประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเขตอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูภาวนารัตนาภรณ์ (กำพล สิริภทฺโท). (2555). **การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมของพระสังฆาธิการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวินัยธรรวาลพ โกวิโล และคณะ. (2555). **รายงานผลการประเมินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน**. นนทบุรี: เซนปรินติ้ง.
- พระครูสมุห์บุญเลิศ ชยวิโส. (2553). **สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต และคณะ. (2552). **ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 9**. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2541). **ทางสายอิสราภาพของการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระมหาสมชาย ฐานโมโร. (2552). **การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนและครูประจำการในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2558). **สารจากอธิการบดี : ยุทธศาสตร์ในการพัฒนามหาวิทยาลัยสงฆ์**. แหล่งที่มา <http://www.mcu.ac.th> สืบค้นเมื่อ 21 ม.ค. 2558.
- สำนักงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. (2556). **สรุปงานมหกรรมส่งเสริมศีลธรรมและประกวดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านพระพุทธศาสนา**. นนทบุรี: เซนปรินติ้ง.
- Katz R.L. (1995). Skills of an Effective Administrator. *Harvard Business Review*. 33. 33-42.

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี
CULTIVATING THE MORALITY AND ETHICS OF MONKS FOR STUDENTS AT
BENJAMARACHUTIT SCHOOL, RATCHABURI PROVINCE

[1]พระภูกิจ ภูริสีโล Phra Phukit Phūrisīlo

[2]พระมหากังวาล อธิธมโม Phramaha Kangwal Dhiradhammo

[3]พระครูวาทีวรวัฒน์ Phra Phrakru Wateeworawat

[1] [2] [3]วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ratchaburi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: nong20120093@gmail.com

Article Received: August 11, 2023. Revised: December 20, 2023. Accepted: December 20, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ระเบียบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยในส่วนของกรวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลภาคสนามจากนักเรียนมัธยมปลาย โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี จำนวน 216 คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และในส่วนของกรวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์ มากทั้ง 8 ด้าน คือ (1) ความขยัน (2) ความประหยัด (3) ความซื่อสัตย์ (4) ความมีวินัย (5) ความสุภาพ (6) ความสะอาด (7) ความสามัคคี และ (8) ความมีน้ำใจ และด้านความมีน้ำใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ด้านความประหยัดต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ ผลการเรียน อาชีพผู้ปกครอง และผู้ปกครองมีรายได้ มีความคิดเห็นที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์ แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3) ปัญหาอุปสรรคที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี พบว่า นักเรียนไม่มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่างๆ ไม่มีการวางแผนในการใช้จ่ายใช้สอยสิ่งของต่างๆอย่างรู้คุณค่า นักเรียนมีการช่วยเหลือเพื่อนฝูงในทางที่ผิด เช่น การให้ลอกการบ้าน การบ้านนักเรียนบางคนไม่มีการวางแผนในการทำกรบ้านและ

บางกลุ่มไม่ทำการบ้านมาส่งในห้องเรียน ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี คือ ครูพระสงฆ์และผู้ปกครอง ต้องมีการร่วมมือในการปลูกฝังให้นักเรียนมีพฤติกรรมความประพฤติ ให้มีคุณลักษณะทั้งแปดด้านทั้งในโรงเรียนและอยู่ที่บ้าน และพระสงฆ์ควรนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ให้สามารถไปใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยเน้นถึงความเข้าใจของนักเรียนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมต้องให้มีความทันสมัยในปัจจุบันให้เห็นคุณค่าถึงความสำคัญความจำเป็นในการใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิตให้สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

คำสำคัญ: การปลูกฝัง, คุณธรรมจริยธรรม, พระสงฆ์

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the level of cultivating the morality and ethics of monks for students at Benjamarachutit School, Ratchaburi Province, 2) to compare the student's opinions toward cultivating the morality and ethics of monks for students at Benjamarachutit School, Ratchaburi Province by classifying according to personal factors of respondents and (3) to study problems, obstacles and suggestions of cultivating the morality and ethics of monks for students at Benjamarachutit School, Ratchaburi Province. The research methodology was a mixed method research. In part of the quantitative research, a questionnaire was used as a tool to collect field data from 216 high school students at Benjamarachutit School, Ratchaburi Province, data was analyzed by finding frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesis was tested by t-test, f-test, one-way ANOVA and in part of qualitative research, document analysis and the interview form were used as the tools for collecting field data from 9 key informants and analyzing the data with contextual content analysis techniques. The results showed that 1) The level of cultivating the morality and ethics of monks for students at Benjamarachutit School, Ratchaburi Province, in general, was at high level with an average of 4.41, when considering individually, it was found that cultivating the morality and ethics of monks in all eight aspects were at high level: (1) diligence (2) thriftiness (3) honesty (4) discipline (5) politeness (6) cleanliness (7) unity and (8) kindness and this kindness had the highest average of 4.41, and the thriftiness had the lowest average of 4.08. 2) The comparison of student's opinions toward cultivating the morality and ethics of monks for students at Benjamarachutit School, Ratchaburi Province by classifying according to personal factors of respondents was found that personal factors were gender, academic performance, parents' occupation, and income had opinions cultivating the morality and ethics of monks for students at Benjamarachutit School, Ratchaburi Province, in general was no different, therefore rejected the research hypothesis. 3) The problems, obstacles of cultivating the morality and ethics of monks for students at Benjamarachutit School, Ratchaburi Province was found that the students were not enthusiastic about doing various activities, did not plan on spending things wisely, helped their peers in the wrong way, such as copying homework, some students did not plan on doing homework and some groups did

not do and submit their homework. Therefore, the suggestions for promoting the cultivating the morality and ethics of monks for students at Benjamarachutit School, Ratchaburi Province were that teachers, monks and parents must cooperate in cultivating students' behaviors to have the eight attributes both at school and home, and the monks should apply the Dhamma principles for everyday life of students by emphasizing on the understanding of them, cultivating morals and ethics to be up-to-date in modern times, appreciating the importance, necessity of the use of Dhamma principles in life to be able to live in society happily.

Keywords: Cultivating, Morality and Ethics, Monks

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้นับได้น่าเป็นห่วงไม่ว่าจะเป็นวิกฤตทางเศรษฐกิจปัญหาความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรมจริยธรรมปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีความเจริญทางด้านวัตถุอย่างรวดเร็ว แต่เกิดความเสื่อมทางจิตใจจะเห็นได้จากพฤติกรรมของคนในสังคมที่กำหนดคุณค่าวัตถุนิยมจริงทำให้คนพยายามตอบสนองความต้องการทางด้านวัตถุอย่างไม่มีสิ้นสุด การที่จะพัฒนาประเทศให้บังเกิดความเจริญก้าวหน้า ทัดเทียมกับนานาชาติอารยประเทศได้นั้น ปัจจัยที่ว่าการที่จะพัฒนาประเทศให้บังเกิดความเจริญก้าวหน้าได้นั้น คือการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับคนในประเทศเพื่อที่จะเป็นเกราะป้องกันในการเป็นสังคมที่มีความเจริญทางด้านจิตใจที่ดีได้ คุณธรรมจริยธรรม จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต การที่จะให้คนในสังคมมีคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม อันส่งผลให้คนในสังคมอยู่ด้วยกันมีความสุขได้นั้น ควรมีการส่งเสริมและการปลูกฝังในเรื่องคุณธรรมเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นและควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะกล่าวได้ว่าโลกในยุคศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การสื่อสารในยุคไร้พรมแดนที่ทำให้โลกดูเหมือนอยู่ใกล้คนละซีกโลกใกล้เพียงปลายนิ้ว โลกยุคดิจิทัลคือโลกใบใหม่ที่เทคโนโลยีการสื่อสารไปไกล จากความเปลี่ยนแปลงในยุคสังคมดิจิทัล (พรพิทักษ์ เหมบาสัตว์ และวรรณพล พิมพะสาตี, 2563)

การแสวงหาที่ไม่มีปิดกั้นความรุนแรงที่เกิดขึ้นเพิ่มทวีมากขึ้นอย่างไม่หยุดยั้งในอดีตนั้นมีความห่วงใยเด็กเกี่ยวกับสื่อโทรทัศน์ ที่มีเนื้อหาและภาพที่รุนแรงซึ่งอาจกลายเป็นสื่ออันตรายมากสำหรับเด็กและเยาวชนที่ต้องเติบโตท่ามกลางสื่อและการเรียนรู้รอบตัวแต่ในปัจจุบันจะพบว่าสื่อที่ใกล้ชิดกับเด็กที่สุดทุก (มนตรี สหชัยรุ่งเรือง, 2564) ช่วงวัยคือ สื่อ Social Media ที่เกิดและเติบโตอยู่ใกล้ชิดมากกว่าสิ่งอื่นเมื่อเปรียบเทียบกับสมัยก่อน ทำให้สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้เกิดความเป็น “สังคมโลกาภิวัตน์” สังคมที่มีความเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยธุรกิจ และรัฐบาล ทั่วทั้งโลกยุคนี้จึงเป็นยุคแห่งการเคลื่อนไหวของข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วจึงให้เกิดปัญหา

คนรุ่นใหม่ใส่ใจกับโลกออนไลน์มองศาสนาในด้านลบ ข้างสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับศาสนาถูกแชร์และโพสต์ใน Facebook, YouTube, Twitter ฯลฯ แนวนอนในโลกเสมือนจริงนี้ย่อมมีคนที่หลากหลายทั้งเคารพศรัทธาศาสนาพุทธและไม่ได้สนใจศาสนาพุทธเมื่อเกิดปรากฏการณ์เกี่ยวกับศาสนาพุทธขึ้นด้วยความเร็วของสังคมออนไลน์ทำให้ปรากฏการณ์เหล่านั้นถูกส่งต่อไปถึงคนรุ่นใหม่ เมื่อได้รับข้อมูลที่รวดเร็วบางครั้งทำให้คนรุ่นใหม่ไม่ทันได้ตั้งคำถามหรือค้นหาข้อมูลความจริงแต่เชื่อข้อมูลที่ได้รับทันที เมื่อคนรุ่นใหม่รับชุดข้อมูลที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อเท็จจริงย่อมส่งผลต่อความเชื่อและศรัทธาในพุทธ

ศาสนา การลอกกันโดยยกเอาตัวอย่างนักบวชในศาสนาพุทธหรือพระสงฆ์ที่กระทำตัวไม่เหมาะสมและถูกแชร์ในสังคมออนไลน์ทำให้คนรุ่นใหม่เพิกเฉยพุทธศาสนา กรณีพระชีเครื่องบินเจ็ต สามแฉก ใช้ของแบรนด์เนม พระสะพายย่ามสีชมพูพระตั้งวงดื่มของมีเมา พระเสพสารเสพติด พระมั่วสุมกามกับผู้หญิง เป็นต้น

จะเห็นได้จากประชาชนและเยาวชนจำนวนมากที่ไม่เห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมไม่ยึดมั่นในคุณธรรมและไม่ประพฤติปฏิบัติงามจริยธรรม ทำให้สังคมมีปัญหา ยึดติดกับความเจริญทางด้านวัตถุที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นในขณะที่จิตใจกับเสื่อมโทรมลง ซึ่งในปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรมมีเรื่องทางศาสนา การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ค่านิยมการนำวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมเข้ามาจากต่างวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมเข้ามาจากต่างวัฒนธรรม การทุจริตพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเยาวชนหลายประการที่สำคัญคือ 1) ปัญหาการเหินห่างจากศาสนา 2) ปัญหาการเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยมกระแสโลกและกระแสทางวัตถุนิยม ทำให้คนตกเป็นทาสทางวัตถุนิยมและบริโภคนิยมทำให้คนมุ่งแสวงหาแต่ความสุขทางวัตถุ มีความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้นเห็นแก่ผู้อื่นน้อยลง ขาดความเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 3) ปัญหาค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง 4) ปัญหาการรับวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมจากต่างประเทศ 5) ปัญหาการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง 6) ปัญหาความประพฤติที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน (พระครูพิศาลจริยากร เลขธมโม (สังข์ขาว), 2562)

สิ่งที่ต่างๆ ที่แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยกำลังตกอยู่ในสภาวะป่วยทางศีลธรรมจริยธรรมและจำเป็นต้องมีการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักเรียนที่จะเติบโตขึ้นไปเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต (สุกรี บุญเทพ และหมัดเฟาชี รูบามา, 2563) ซึ่งนอกเหนือจากความรู้มนวิชาที่สถาบันการศึกษาหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนแล้ว การปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมก็สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศนโยบายให้ยึดคุณธรรมให้มีความตระหนักในเรื่องคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้คุณธรรมพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาให้เยาวชนเป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุขโดย 8 คุณธรรมพื้นฐาน 1) ด้านขยัน คือความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทนไม่ทอดทิ้งเมื่อพบอุปสรรค 2) ด้านประหยัด คือการรู้จักเก็บออม อดออมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ 3) ด้านซื่อสัตย์ คือประพฤติตรง ไม่เอาน้ำเงิน ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ รับรู้หน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง 4) ด้านมีวินัย คือการยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเอง และวินัยต่อสังคมโดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจ 5) ด้านสุขภาพ คือเรียบง่าย อ่อนโยน ละเอียดละม่อม มีกิจกรรมการออกกำลังกาย มีสัมมาการะวะ รู้กาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรงวางอำนาจข่มผู้อื่น และยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้ที่มีการวางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย 6) ด้านสะอาด คือปราศจากความมัวหมอง ทั้งกายใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมถูกต้องตามสุขลักษณะ ผักผ่อนจิตใจมิให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ 7) ด้านสามัคคี คือความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกัน เป็นผู้ที่เปิดใจกว้างระบพลังความคิดเห็นของผู้อื่น รับทราบของตน ทั้งในฐานะผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหา และขจัดความขัดแย้งได้เป็นเหตุเป็นผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ 8) ด้านมีน้ำใจ คือความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ให้ความสนใจช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้นประกอบกับผู้วิจัยได้แลกเปลี่ยนความรู้กับอาจารย์ผู้สอนอยู่ในโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี จึงสนใจศึกษาเรื่อง “การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี” เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี โดยองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นสารสนเทศในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนที่มีประสิทธิภาพสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี จำนวน 1,426 คน โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่ม ตามระดับชั้นเรียน แล้วทำการสร้างตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 รูป/คน จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหารการศึกษา กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 2) สร้างเครื่องมือ 3) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยผ่านการพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบ ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.60-1.00 4) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับผู้ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9652 5) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับระดับชั้นเรียน ระดับผลการศึกษา ซึ่ง

เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี รวม 8 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อนำไปสู่การสนทนา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางการสนทนาร่วมกับผู้สัมภาษณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถามร่วมกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยข้อมูลจากแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า และสถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน มีรายละเอียดดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ โดยภาพรวม

ที่	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี	ระดับ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านความขยัน	4.09	0.684	มาก
2	ด้านความประหยัด	4.08	0.635	มาก
3	ด้านความซื่อสัตย์	4.26	0.594	มาก
4	ด้านความมีวินัย	4.18	0.615	มาก
5	ด้านความสุภาพ	4.40	0.570	มาก
6	ด้านความสะอาด	4.10	0.681	มาก
7	ด้านความสามัคคี	4.26	0.617	มาก
8	ด้านความมีน้ำใจ	4.41	0.542	มาก
	ภาพรวม	4.22	0.509	มาก

พบว่า ระดับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านความมีน้ำใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านความประหยัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับในระดับมากทุกด้าน โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้

- 1) ด้านความขยัน พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ พระสงฆ์มีกิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนมีความเพียรพยายามทำหน้าที่ของตนอย่างจริงจังและตั้งใจในการทำงาน และ พระสงฆ์มีการอบรมสั่งสอนให้รักเรียนมีความมุ่งมั่นในการช่วยเหลือกิจกรรมทางโรงเรียนอย่างเต็มความสามารถ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการปลูกฝังให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมในห้องเรียน
- 2) ด้านความประหยัด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนรู้จักเรื่องการใช้ทรัพย์สินพอประมาณในการดำเนินชีวิต ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการปลูกฝังให้นักเรียนจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ
- 3) ด้านความซื่อสัตย์ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีความจริงใจต่อบุคคลรอบข้างโดยไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ พระสงฆ์มีการปลูกฝังให้นักเรียนไม่ลอกการบ้านและข้อสอบ
- 4) ด้านความมีวินัย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการอบรมให้นักเรียนมีวินัยในการรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการสั่งสอนให้นักเรียนปฏิบัติตามแผนงานตามที่กำหนดตามเวลาที่ได้วางไว้ เช่นการทำรายงาน เป็นต้น
- 5) ด้านความสุภาพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการปลูกฝังให้นักเรียนมีสัมมาคารวะ อ่อนร่น้อมถ่อมตน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการปลูกฝังให้นักเรียนไม่วางอำนาจกับผู้อื่นทั้งวาจาและท่าทาง
- 6) ด้านความสะอาด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการปลูกฝังให้นักเรียนมีการจัดทรัพย์สินสิ่งของต่างๆให้ดูเรียบร้อยสะอาดตา เช่นการจัดอุปกรณ์ในห้องเรียนให้เป็นระเบียบ เป็นต้น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ ๒ พระสงฆ์อบรมสั่งสอนให้นักเรียนรู้จักดูแลรักษาความสะอาดทรัพย์สินสิ่งของของตนเอง
- 7) ด้านความสามัคคี เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการปลูกฝังให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการร่วมมือกันในการทำกิจกรรมของโรงเรียนให้สำเร็จ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการปลูกฝังนักเรียนเปิดใจกว้างรับความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ
- 8) ด้านความมีน้ำใจ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ พระสงฆ์มีการปลูกฝังให้นักเรียนมีความเห็นอกเห็นใจ และคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตอาสาในการช่วยเหลือสังคม และพระสงฆ์มีการปลูกฝังให้นักเรียนช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์เพื่อบรรเทาปัญหาของเพื่อนมนุษย์

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานการวิจัย พบว่า

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนที่มีผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย) ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 นักเรียนที่มีอาชีพผู้ปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี

3.1 ปัญหา อุปสรรค ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี มีดังนี้ 1) พระสงฆ์ต้องเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในให้นักเรียนเกิดแรงกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่างๆให้เกิดผลสำเร็จได้ด้วยตนเองเนื่องด้วยสมัยปัจจุบันนี้นั้นเทคโนโลยีมีผลต่อการใช้ชีวิตในปัจจุบัน 2) การปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดความขยันต้องมีแรงจูงใจให้นักเรียนว่าวิธีการที่จะทำนั้นต้องเกิดประโยชน์และสะดวกขึ้นและมีหลายวิธีไม่อย่างนั้นการทำให้เกิดการกระตือรือร้นจะไม่ค่อยมี 3) การเข้าถึงในการซื้อสินค้าหรือของลดราคานั้นเป็นเรื่องได้ง่ายกว่าแต่ก่อน เช่น การซื้อของออนไลน์โดยการเก็บเงินปลายทาง เป็นต้น 4) สิ่งของต่างๆ ในปัจจุบันนั้นมีการออกสินค้าตัวใหม่และมีการโปรโมตสินค้าหลายช่องทางทำให้เกิดความยุ่งยากได้โดยไม่ทันได้นึกคิด

3.2 ข้อเสนอแนะในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี มีดังนี้ 1) พระสงฆ์ใช้เทคโนโลยีในการจูงใจให้นักเรียนเกิดการกระตุ้นในการนำเทคโนโลยีมาร่วมทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จได้ 2) ครู พระสงฆ์ และครอบครัวต้องอบรมสั่งสอนนักเรียนที่มีการประพฤติปฏิบัติที่ไม่มีความสุภาพและติดตามแก้ไขนิสัยที่ไม่สุภาพของนักเรียน 3) พระสงฆ์ต้องมีการปลูกฝังเรื่องการยับยั้งชั่งใจในการใช้ว่ามีความจำเป็นต่อการซื้อและมีประโยชน์หรือไม่ 4) พระสงฆ์ต้องมีการปลูกฝังให้นักเรียนนั้นเคารพการปฏิบัติของสังคมให้อยู่อย่างมีความสุขโดยใช้ความมีเมตตาทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีการปลูกฝังคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี พระสงฆ์ได้มีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตามที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดตามหลักสูตร พระสงฆ์ยังมีการปลูกฝังในเรื่องธรรมะให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขอย่างสันติวิธีในการแก้ไขปัญหาทั้งของตนเองและปัญหาของผู้อื่นที่พร้อมจะรับฟังอย่างเข้าใจโดยไม่ผิดศีลธรรมอันดีงามของพุทธศาสนาซึ่งมีคุณค่าสำหรับนักเรียนทุกคน ดังกล่าวนี้อสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาชานนท์ ชัยมงคล ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการมีวินัยและรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความกตัญญูตเวที ด้านความประหยัด และด้านความเมตตา อยู่ในระดับมาก (พระมหาชานนท์ ชัยมงคล, 2561) และยังได้สอดคล้องกับพระครูเวฬุวนาภิรมย์ (ทวีป กิตติสาร) (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของสถาบันครอบครัวใน ตำบลคลองตากคต อำเภอบัวราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้

1. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมพร สมจิตโต (อ่อนไธสง) (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมเด็กและเยาวชนในการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า เด็กและเยาวชนมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมเด็กและเยาวชนในการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลเปรียบเทียบพบว่า เด็กและเยาวชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมเด็กและเยาวชนในการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ด้านความประหยัดอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาปริบูรณ์ ปริสุทฺโธ (อดิสร) (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดองค์กรส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการพัฒนากิจกรรมการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดองค์กรส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวม ปะราชัยด้านอยู่ในระดับมาก

3. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิชญ วิสุทธิเม (โยเกศ)(2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ความคิดเห็นนักเรียนต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน ภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความสะอาด ด้านความมีน้ำใจ ด้านความประหยัด และด้านความซน ตามลำดับ

4. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ด้านความมีวินัยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของธีปภา สารพงษ์ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านขวัญพัฒนา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีสภาพการดำเนินงานด้านความสะอาดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านความสามัคคี และด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือด้านประหยัด

5. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ด้านความสุภาพอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมะลิ ชิตธมโม (ท้วมประเสริฐ) (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 6” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า นักเรียนที่มีเพศและชั้นการศึกษา ต่างกัน มมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

6. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ด้านความสะอาดอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของปริดา พลวงษานกุล (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านพลเมืองที่ดี ของ

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรม และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามลำดับ

7. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ด้านความสามัคคีอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิจิตร อินทธมโม (พิศเพ็ง) (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่นักเรียนตามหลักสูตรกรมบ๑๐ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียน ภาพรวม 8 ด้านอยู่ในระดับมาก รายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดคือ อยู่อย่างพอเพียง รองลงมาได้แก่ รักษา ศาสน์ กษัตริย์ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ใฝ่เรียนรู้ มีวินัย รักความเป็นไทย มุ่งมั่นในการทำงาน ซื่อสัตย์ สุจริตตามลำดับ

8. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ด้านความมีน้ำใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของนายกิตติพงษ์ แซ่เจียว (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาบุญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา” ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาบุญนิยมของโรงเรียนสัมมาสิกขาภาพรวมอยู่ในระดับมา เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน อยู่ระดับมาก 4 ด้าน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ทั้ง 8 ประการ ดังในภาพที่ 1

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี

ด้านความขยัน : การกระตุ้นชั้นให้รับผิดชอบงานที่ตนเองรับผิดชอบ
ด้านความประหยัด : การอบรมสั่งสอนให้ใช้จ่ายอย่างไม่ประมาทมีการวางแผนและการดูแลรักษาทรัพย์สิน
ด้านความซื่อสัตย์ : การสอดแทรกให้นักเรียนมีความประพฤติที่มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น
ด้านความมีวินัย : การอบรมสั่งสอนไปในทางเดียวกันให้นักเรียนมีพฤติกรรมในการรักษาวินัย
ด้านความสุภาพ : การอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีกริยามารยาทตามพุทธมามะกะตามประเพณีไทย
ด้านความสะอาด : การสั่งสอนแนะนำทั้งภายนอกและภายในจิตใจ
ด้านความสามัคคี : การอบรมจัดกิจกรรมให้แก้ไขปัญหาย่างสันติวิธีเปิดใจรับฟังความคิดเห็น
ด้านความมีน้ำใจ : การส่งเสริมมีความเห็นอกเห็นใจในการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่ผิดหลักธรรม

ภาพที่ 1 การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สถานศึกษาและครอบครัว ควรดำเนินการดังนี้

- 1.1. ควรกระตุ้นชี้ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ
- 1.2. ควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการวางแผนในการใช้เงิน และทรัพย์สินของตน
- 1.3. ควรอบรมฝึกให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ซื่อสัตย์ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน
- 1.4. ควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักมีวินัยทั้งที่อยู่ที่บ้านและโรงเรียน
- 1.5. ควรอบรมให้มีการเข้าหาผู้ใหญ่และพระสงฆ์อย่างถูกต้อง เช่นการพุดจาเป็นต้น
- 1.6. ควรอบรมสั่งสอนในการเอาธรรมะไปใช้ให้มีความสดใสทั้งภายนอกและภายในจิตใจ
- 1.7. ควรอบรมให้นักเรียนมีการเปิดกว้างทางความคิดและสามารถยอมรับได้อย่างไม่เป็นทุกข์
- 1.8. ควรอบรมสั่งสอนให้มีความเห็นอกเห็นใจในการรับมือกับบุคคลที่ตนเองไม่ชอบโดยไม่ผิดศีลธรรม

ศีลธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในด้านความสามัคคี การมีความเห็นอกเห็นใจในนักเรียนมัธยมปลาย

2.2 การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างมีความสุขในการดำเนินชีวิต

2.3 การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมในการไปใช้ชีวิตของนักเรียนมัธยม

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ แซ่เจียว. (2556). การศึกษาบุญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียน สัมมาสิกขา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธีรภา สารพงษ์. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน ระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านขวัญพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปรีดา พลวงษาธนกุล. (2561). การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านพลเมืองที่ดีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรพิทักษ์ เข็มบาสัว และวรรณพล พิมพะสาตี. (2563). แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย. วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง. 9(2). 66-67.
- พระครูพิศาลจริยากร เลขธมโม. (สังข์ขาว). (2562). ปัญหาพฤติกรรมและการจัดการในปัจจุบันของสังคมไทย. วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 5(2). 138-139.
- พระครูเวฬุวนาภิรมย์ (ทวีป กิตติสาโร). (2564). การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของสถาบันครอบครัวในตำบลคลองตาครุด อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาชานนท์ ชัยมงคล. (2561). การศึกษาพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหา
บัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก.
- พระมหาบริบูรณ์ ปรีสุทโธ (อดสร). (2561). การพัฒนากิจกรรมการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของ
สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดองค์กรส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาจิตร อินทมโหม (พิศเพ็ง). (2561). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนตามหลักคุณธรรมบ
10 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิชฌ วิสุทธิเมธี (ไยเกตุ). (2553). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน
ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2.
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมะลิ ชิตธมโม (ท้วมประเสริฐ). (2561). แนวทางการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 6. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมพร สมจิตโต (อ่อนไธสง). (2562). การส่งเสริมเด็กและเยาวชนในการเข้าร่วมกิจกรรมทาง
พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มนตรี สหชัยรุ่งเรือง. (2564). การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา.
วารสารมหาจุฬานาครทรรศ. 8(7). 29-30.
- สุกรี บุญเทพ และหมัดเฟาซี รูบามา. (2563). พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ประจำปีการศึกษา 2563. วารสารหาดใหญ่วิชาการมหาวิทยาลัย
หาดใหญ่. 18(1). 481-482.

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง :
กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
SANGHA'S PARTICIPATION FOR COMMUNITY DEVELOPMENT ACCORDING TO
SUFFICIENCY ECONOMY CONCEPT OF DONKOY DAMNOEN SADUAK DISTRICT,
RATCHABURI PROVINCE

^[1]พระใบฎีกาสนธยา ธมฺมวโร PraBaideeka Sontaya Thammawaro

^[2]พระครูวิสุทธาจารย์นันทคุณ Phrakhru Wisutthanantakhun

^[3]พระสมุทรวิชโรโสภณ Phra Samutrawachirasophon

^{[1] [2] [3]}วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ratchaburi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: govit4586@gmail.com

Article Received: August 12, 2023. Revised: December 18, 2023. Accepted: December 20, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยในส่วนของวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลภาคสนามจากประชาชน (อายุ 18 ปีขึ้นไป) อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 3 บ้านชายราง ชุมชนตำบลดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 293 คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และในส่วนของวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความพอประมาณอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่าไม่แตกต่างกันทุกด้านซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี พบว่าประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตมีรายจ่ายมากกว่ารายรับทำให้ต้องกู้หนี้ยืม

สื่อนำใช้ทั้งในระบบและนอกระบบผู้นำชุมชนแต่ละคนมักมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันซึ่งทำให้งานที่เกี่ยวข้องกับส่วนร่วมของชุมชนมีการพัฒนาช้าในบางโอกาสความมีเหตุผลของผู้นำชุมชนไม่เหมือนกันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในชุมชนซึ่งทำให้ความพร้อมเพียงในการพัฒนาชุมชนบางอย่างไม่ตรงตัวกันในการบริหารงานต่างๆ ขาดผู้เชี่ยวชาญการให้คำแนะนำในการพัฒนาและความรู้ด้านต่างๆ ทำให้การพัฒนาไม่ดีพอและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี พบว่า ส่งเสริมอบรมให้ความรู้กับประชาชนในชุมชนให้มีการใช้จ่ายในการดำรงชีวิตภายในกรอบรายได้ของตนเอง และหลีกเลี่ยงการเสียค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันไปกับสิ่งของที่ไม่จำเป็น การพิจารณาแก้ไขปัญหาย่อยอย่างถูกวิธีและรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกันเมื่อเกิดปัญหาเล็กน้อยภายในชุมชน ปลุกฝังให้คนในชุมชนมีการใช้จ่ายอย่างประหยัด ความซื่อสัตย์สุจริต มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้อีกโอกาสกับผู้ที่เคยทำพลาดรณรงค์ให้คนในชุมชนเข้าวัดปฏิบัติธรรม และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, พระสงฆ์, การพัฒนาชุมชน, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The objectives of research paper were 1) to study satisfaction with the Participation of Monks in Community Development According to Sufficiency Economy Philosophy : A Case Study of Don Kruai Community Damnoensaduak District, Ratchaburi Province 2) to study compare's satisfaction with the Participation of Monks in Community Development According to Sufficiency Economy Philosophy : A Case Study of Don Kruai Community Damnoensaduak District, Ratchaburi Province classify by personal factors 3) to study the problem obstacles and suggestion of development satisfaction with the Participation of Monks in Community Development According to Sufficiency Economy Philosophy : A Case Study of Don Kruai Community Damnoensaduak District, Ratchaburi Province classify by personal factors. The research methodology was the mixed method research that the quantitative research used the questionnaire as the tool to collect the data in the field study from people (18 years old or older) residing at Village No. 3, Ban Chai Rang, Don Kruai Sub-district Community, Damnoen Saduak District, Ratchaburi Province, totaling 293 people. The statistics were used for the data analysis through frequency percentage mean sigma and qualitative research had the documentary analysis and interview as the tool to collect the data in the field study from 9 key informants and analyzed the data through the content analysis technique. The findings of this research were as following; 1) The Participation of Monks in Community Development According to Sufficiency Economy Philosophy: A Case Study of Don Kruai Community Damnoensaduak District, Ratchaburi Province overall was found in high level with average at mean of 4.14 when considering the aspect found that the aspect with the highest mean was moderation at mean of 4.17 the aspects with the lowest all aspect the aspects that moral conditions at mean of 4.12. 2) Compare's satisfaction with the Participation of Monks in

Community Development According to Sufficiency Economy Philosophy : A Case Study of Don Kruai Community Damnoensaduak District, Ratchaburi Province classified by gender age educational background and occupation found that there were no differences in all aspects which rejects the hypothesis. 3) The problems and obstacles for the Participation of Monks in Community Development According to Sufficiency Economy Philosophy : A Case Study of Don Kruai Community Damnoensaduak District, Ratchaburi Province as following: most people in the community have a low income that is not enough for subsistence, having more expenses than income, resulting in the need to borrow debt to use both in and outside the system. Each community leader often has different opinions causing work related to community participation to develop slowly. In some respects the rationality of community leaders is not the same as the social and economic changes in the community which do to be ready only to develop some communities that are not aligned with each other. In various administrations, there is a lack of experts to provide advice on development and knowledge in various fields, resulting in insufficient development and suggestions for the Participation of Monks in Community Development According to Sufficiency Economy Philosophy : A Case Study of Don Kruai Community Damnoensaduak District, Ratchaburi Province found that promote training and educate people in the community to spend in their lives within their own income bracket and avoid spending everyday expenses on unnecessary items. Considering how to solve problems in the right way and knowing how to forgive each other when there is a small problem within the community. Cultivate people in the community to spend sparingly, honesty, generosity to spread Giving opportunities to those who have made mistakes. Campaigning for people in the community to go to temples to practice Dharma and open opportunities for people in the community to express their opinions about the activities that occur in the community.

Keywords: Participation, Sangha's, Community Development, Sufficiency Economy

บทนำ

ในสมัยโบราณสังคมไทยพระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของสถาบันหลักของชาติ คือ สถาบันพระพุทธศาสนา ซึ่งได้รับการยอมรับและศรัทธาจากประชาชนคนไทยมาโดยตลอด ทั้งนี้เพราะพระสงฆ์เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อวิถีการดำรงชีวิตของชาวบ้าน หากมองย้อนกลับไปในอดีตจะพบว่าชาวบ้าน เมื่อประสบปัญหาหรือเกิดความทุกข์ร้อนใด ไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือทางจิตใจ ก็จะไปวัดพบพระสงฆ์ เพื่อขอคำปรึกษาและระบายความทุกข์ หน้าที่บทบาทของพระสงฆ์ในส่วนนี้สามารถช่วยเหลือชาวบ้านได้แทบทุกอย่าง (พระครูสุจินธรรมนิวิฐ (สมจิตร อธิปญโญ), 2554) เพราะฉะนั้น วัดและพระสงฆ์ในอดีตจึงมีบทบาทมากพระสงฆ์เป็นทั้งครูสอนหนังสือ อบรมศีลธรรม ศิลปะ วิชาชีพ รักษาชาวบ้านที่เจ็บป่วยไม่สบายประนีประนอมความให้กับ

ชาวบ้านที่เกิดกรณีพิพาทกัน สงเคราะห์คนชราและเด็กกำพร้าที่ไม่มีใครเลี้ยงดู นอกจากนั้นยังทำหน้าที่เป็นนักวิชาการเกษตรที่คอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์และฝึกวิชาชีพต่างๆ ให้กับชาวบ้าน ภาระหน้าที่เหล่านี้แม้จะไม่ปรากฏในพุทธบัญญัติโดยตรงแต่ก็มีความสำคัญในการช่วยเหลือชาวบ้านและชุมชนที่พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน (บุญทิพย์ สิริธรรงค์, 2556)

ต่อมาความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุจากประเทศตะวันตก ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อจิตใจและการดำเนินชีวิตของคนไทยเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านยึดติดในวัตถุสิ่งของ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นการเห็นแก่ตัวมากขึ้น และมีค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อ ย่อมทำทุกวิถีทางเพื่อจะได้มาซึ่งวัตถุ โดยไม่คำนึงถึงบาปบุญคุณโทษและผลเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ส่วนรวม นอกจากนั้นแล้วระบบเศรษฐกิจที่พัฒนามาจากอารยธรรมตะวันตก ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการบริหารประเทศ ปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาจากวัดไปสู่โรงเรียน ดังนั้น การเกื้อกูล การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันที่ชาวบ้านเคยได้รับการอบรมจากวัด จึงเริ่มลดน้อยลง เพราะสภาพสังคมไม่เอื้อให้พระสงฆ์มีความสัมพันธ์อย่างในอดีต ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัดกับชุมชนจากสภาพการณ์ดังกล่าวทำให้พระสงฆ์ผู้ซึ่งเคยมีบทบาทเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและการพัฒนาต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงเป็นเพียงที่พึ่งทางพิธีกรรมและเป็นแหล่งมอมเมาชาวบ้าน ให้ยึดติดในไสยศาสตร์เป็นการซ้ำเติมชาวบ้านเข้าไปอีกจากปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาแนวทางฟื้นฟูบทบาทพระสงฆ์ให้เหมือนครั้งอดีตที่ผ่านมา

พระสงฆ์จึงมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยการสอดแทรกหลักธรรมะเข้าไปประยุกต์ใช้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยใช้หลักวิถีชีวิตให้อยู่อย่างพอเพียงตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบได้ด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ให้สามารถผลิตหรือบริโภคด้วยดี ทั้งทางด้านพฤติกรรม คุณธรรมและปัญญา อันนำคนในชุมชนออกจากปัญหาความยากจน ปัญหาหนี้สิน สามารถดำรงตนอยู่อย่างพอเพียง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ที่สำคัญสามารถยกระดับการพัฒนาจิตใจไปอีกระดับหนึ่ง คือ จากการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่พอเพียงสำหรับตน เป็นการแบ่งปันช่วยเหลือความสามัคคีและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของคนในชุมชน (เกษม วัฒนชัย, 2558) ตามหลักพุทธธรรมที่เน้นการผลิตที่ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น (อหิงสธรรม) การบริโภคที่เน้นหลักพอประมาณเพื่อยังอัตภาพให้เป็นไป (โภชน มัตตัญญูตา) การกระจายรายได้ที่เน้นการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส (ทาน) หลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ส่งผ่านโดยพระสงฆ์เป็นการเน้นพัฒนาด้านจิตใจเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว มีผลต่อสุขภาพจิตเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อสุขภาพกายและจิตใจ บทบาทหน้าที่หลักที่พระสงฆ์ต้องปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดของตนเองแล้วบทบาทหน้าที่อีกอย่างหนึ่ง คือ การช่วยเหลือสังคมชุมชน เนื่องด้วยพระสงฆ์มีวิถีชีวิตที่ต้องพึ่งพิงอาศัยอยู่กับคฤหัสถ์ด้วยการออกบิณฑบาตเพื่อยังอัตภาพให้ดำรงอยู่ได้ จึงมีความสัมพันธ์กับคฤหัสถ์ในชุมชนสังคมนั้นๆ พระสงฆ์จึงมีหน้าที่ต้องช่วยเหลือสังคมชุมชนเพื่อให้คนในสังคมชุมชนนั้น สามารถยกระดับคุณภาพพฤติกรรมทางกาย จิตใจ และปัญญาให้ประณีตขึ้น (อภิชัย พันธเสน, 2558)

ปัญหาสำคัญ คือ แม้ว่าทางราชการไทยเองจะได้มีการกำหนดแผนพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน มีการจัดทำตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องมาแล้วบ้างแต่ก็ยังไม่เกิดผลมากนักในทางปฏิบัติ รวมทั้งขาดความต่อเนื่องในการบริหารและการให้ความสำคัญที่จะประกาศใช้เป็นนโยบายระดับชาติและกำหนดให้มีการดำเนินการอย่างจริงจัง ในส่วนของการดำเนินนโยบายที่ส่งเสริมการกินดีอยู่ดี บางอย่างของรัฐบาล (โดยเฉพาะนโยบายประชานิยม) ก็นำมาซึ่งปัญหาที่ยั่งยืนที่ต้องตามแก้ไขกันเป็นเวลานานและไม่ก่อให้เกิดความสุขที่แท้จริงอย่างยั่งยืนได้ด้วยเหตุผลนี้เศรษฐกิจพอเพียงจึงได้ถูกกำหนดเป็นวาระสำคัญของชาติในระดับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาในท้องถิ่น เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะวัดให้ได้มีบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรม

ต่างๆ ในชุมชน เช่น ด้านอุดมการณ์ การรวมกลุ่ม การผลิต การแปรรูป การตลาด การลงทุน การอนุรักษ์ วัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งนับเป็นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมจากสิ่งที่ไม่คุ้นเคยในชุมชนนำมาสู่การสร้างวัฒนธรรมแห่งความพอเพียงให้สามารถเกิดขึ้นได้ในชุมชน วัด และพระสงฆ์จึงมีความสำคัญเนื่องจากเป็นหน่วยกิจกรรมทางศาสนาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่นจึงมีวัดและพระสงฆ์เข้ามามีบทบาททั้งทางตรงและทางอ้อม (องค์การบริหารส่วนตำบลดอนกรวย, 2564)

จากประเด็นของปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อหาแนวทางส่งเสริมสถาบันพุทธศาสนาให้มีบทบาทร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นรวมทั้งชุมชนตำบลดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จึงเป็นการสมควรทำการศึกษาย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะช่วยขยายความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนเพื่อให้ได้มีโอกาสของการพัฒนาองค์ความรู้และความใกล้ชิดกับชุมชนบริการความรู้วิชาการแก่ชุมชนที่เป็นไปตามบทบาทสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 3 บ้านขายราง ชุมชนตำบลดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวนทั้งหมด 1,095 คนโดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 รูป/คน จำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มที่ 1 ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัด อบต.ตำบลดอนกรวย กลุ่มที่ 2 ประชาชนที่ประกอบอาชีพชาวสวน กลุ่มที่ 3 ประชาชนที่ประกอบอาชีพค้าขาย และกลุ่มที่ 4 นักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 2) สร้างเครื่องมือ 3) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยผ่านการพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบ ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของ

เครื่องมือ โดยมีผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80-1.00 4) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับผู้ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 5) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วยเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำนวน 5 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-End Question)

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อนำไปสู่การสนทนา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางสนทนาร่วมกับผู้สัมภาษณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถามร่วมกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยข้อมูลจากแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ประกอบบริบท (Context) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวมในระดับปฏิบัติมากทั้งหมด ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ในภาพรวม

ที่	ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ในภาพรวม	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านความพอประมาณ	4.17	0.50	มาก
2	ด้านมีเหตุผล	4.14	0.46	มาก
3	ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	4.13	0.49	มาก

4	ด้านเงื่อนไขความรู้	4.15	0.48	มาก
5	ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	4.12	0.48	มาก
	ภาพรวม	4.43	0.37	มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านความพอประมาณ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านความพอประมาณ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการสั่งสอนแนะนำให้ชุมชนรู้จักปฏิบัติตนไม่ให้ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยไปตามแฟชั่นจนเกินฐานะของตนเอง อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ พระสงฆ์มีการสั่งสอนแนะนำให้ชุมชนรู้จักการบริโภคสิ่งของต่าง ๆ อย่างพอประมาณ เช่น เสื้อผ้า โทรศัพท์มือถือ รองเท้า เป็นต้น 2) ด้านมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการสั่งสอนแนะนำให้ชุมชนรู้จักแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการสั่งสอนแนะนำให้ชุมชนวางแผนการใช้จ่ายเป็นประจำล่วงหน้าทุกเดือน อยู่ในระดับมาก 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการสั่งสอนแนะนำให้ชุมชนการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะสามารถนำพาชุมชนผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรคได้ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ พระสงฆ์มีการสั่งสอนแนะนำให้ชุมชนมีการเก็บออมเงินเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน อยู่ในระดับมาก 4) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการสั่งสอนแนะนำชุมชนศึกษาข้อมูล คัดวิเคราะห์อย่างละเอียดรอบคอบก่อนทุกครั้งในการตัดสินใจลงทุน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ มีพระสงฆ์มีการสั่งสอนแนะนำชุมชนให้รู้จักการวางแผนในการใช้ชีวิต 5) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการสั่งสอนแนะนำชุมชนในการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยตระหนักในเรื่องคุณธรรม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ มีพระสงฆ์มีการสั่งสอนแนะนำชุมชนโดยการนำหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานการวิจัย พบว่า

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

3.1 ปัญหา อุปสรรค ในการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี มีดังนี้ 1) ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตมีรายจ่ายมากกว่ารายรับทำให้ต้องกู้หนี้ยืมสินมาใช้ทั้งในระบบและนอกระบบ 2) ผู้นำชุมชนแต่ละคนมักมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันซึ่งทำให้งานที่เกี่ยวข้องกับส่วนร่วมของชุมชนมีการพัฒนาช้าในบางอย่างความมีเหตุผลของผู้นำชุมชนไม่เหมือนกัน 3) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในชุมชนซึ่งทำให้ความพร้อมเพียงในการพัฒนาชุมชนบางอย่างไม่ร่งตัวกันในการบริหารงานต่างๆ ทำให้มีปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา 4) คนในชุมชนขาดความรู้ความสามารถเพียงพอในการพัฒนาชุมชนมาและขาดผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำในการพัฒนาและความรู้ด้านต่างๆ ทำให้การพัฒนาไม่ดีพอ 5) คนในชุมชนบางส่วนยังไม่สามารถเลิกสิ่งอบายมุข ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำร้ายตัวเอง และสังคมโดยรวม

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี 1) ส่งเสริมอบรมให้ความรู้กับประชาชนในชุมชนให้มีการใช้จ่ายในการดำรงชีวิตภายในกรอบรายได้ของตนเอง และหลีกเลี่ยงการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันไปกับสิ่งของที่ไม่จำเป็น 2) ใช้เหตุผลในการพิจารณาแก้ไขปัญหาอย่างถูกวิธีและรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกันเมื่อเกิดปัญหาเล็กน้อยภายในชุมชน 3) ควรจะมีการปลูกฝังให้คนในชุมชนมีการใช้จ่ายอย่างประหยัด อดออมรู้จักแบ่งปันส่วนในการใช้เงินส่งเสริมฝึกสอนให้ประชาชนในชุมชนมีอาชีพเสริมและหารายได้พิเศษจากอาชีพเสริม 4) เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน 5) ปลูกฝังให้คนในชุมชนมีความซื่อสัตย์สุจริต, มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้โอกาสกับผู้ที่เคยทำพลาดรณรงค์ให้คนในชุมชนเข้าวัดปฏิบัติธรรม ในวันพระหรือวันสำคัญต่าง ๆ เทศนาธรรมในเรื่องของโทษของอบายมุขต่างๆ ในวันพระ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี มีการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเชื่อมั่นในศักยภาพของสมาชิกในชุมชนในฐานะมนุษย์ที่มีความสามารถในการยกระดับการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ นับเป็นยุทธวิธีที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนาที่มุ่งพัฒนาคน และส่งเสริมความเป็นธรรมในสังคม โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรกลายเป็นต้นแบบของการพัฒนาให้กับประชาชนและสร้างความกินดีอยู่ดี จนประชาชนสามารถอยู่ได้และไม่ฝักใฝ่ลัทธิใดๆ ทรงพระราชทานเกษตรทฤษฎีใหม่แก่ประชาชนไทยในปี พ.ศ. 2537 เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของ

เกษตรรายย่อยของประเทศ ต่อมาหลังจากภาวะเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 พระองค์ได้พระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งได้พระราชทานคำอธิบายต่อมาในภายหลัง โดยมีความหมายในแนวทางนี้ “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติถึงประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ทันต่อโลกในยุคของโลกาภิวัตน์ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมไปถึงความจำเป็นที่ต้องมีระบบคุ้มกันที่ดีในตัวพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งในภายนอกและภายในทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบรอบและความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ในขณะเดียวกันก็ต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีจิตสำนึกในคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตและรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ในทางด้านวัตถุสังคมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี” พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชปณิธาน สืบสาน รักษา ต่อยอด โครงการในพระราชดำริทั้งปวง “สิ่งใดที่ยังเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ต้องดำเนินการและขับเคลื่อนต่อไป”

ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมุหอนุรักษ์ ชีรสกโก (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดสมุทรสาคร” จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับที่ ขวัญมล ดอนขวา (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย” จากผลการวิจัยพบว่า น้ำหนักองค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีค่ามากที่สุด คือ องค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี รองลงมาคือด้านความมีเหตุผล และด้านความพอประมาณ ตามลำดับโดยมีเงื่อนไขด้านความรู้ มากกว่าเงื่อนไขด้านคุณธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับที่ กานดา เตชะชั้นหมาก (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา” จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยามีเจตคติต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับดีมาก และสอดคล้องกับที่วิชุดา ชูศรีवास (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้าง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้าง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 5 ด้าน ดังนี้ (1) การลดรายจ่าย (2) การเพิ่มรายได้สมาชิกในชุมชน (3) การออม (4) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับงานวิจัยของศาสตินา บุญเกื้อ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องการถอดบทเรียนและวิเคราะห์อัตลักษณ์ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษาในทุกมิติ ทั้งผู้บริหารและคณะครูได้นำมาเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการทำงานและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Whole School Approach) โดยมุ่งให้เกิดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กิจกรรมในสถานศึกษา พัฒนาสู่การเป็นสถานศึกษาพอเพียง หลักการดำเนินชีวิตที่มีฐานอยู่บนหลักเกณฑ์ทางศีลธรรม ซึ่งทำให้รากฐานของสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ

มันคงสามารถดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อนอยู่อย่างพอประมาณตนตามฐานะ มีความพออยู่ พอกิน ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีความพอดี มีความพอเพียงตามอัตภาพ ไม่หลงไหลไปตามกระแสของสังคมวัตถุนิยม ให้สมดุลกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมบนพื้นฐานแห่งความมั่นคง และยั่งยืน

ดังนั้น หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤตและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงอันนำไปสู่การพัฒนาที่มีสมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน และที่สำคัญเศรษฐกิจพอเพียงสามารถที่จะนำไปประยุกต์หรือปรับใช้กับสังคมในทุกระดับไม่ใช่เฉพาะสังคมเกษตรเพียงอย่างเดียว เป็นทางรอดของสังคมไทยที่ส่งผลต่อการเกิดความเข้มแข็งของเศรษฐกิจพื้นฐานหรือฐานรากของสังคมเป็นเศรษฐกิจที่มีการบูรณาการที่เชื่อมโยงชีวิต จิตใจ สิ่งแวดล้อมและสังคม สามารถพึ่งตนเองได้บนพื้นฐานศักยภาพของตนเอง ทำให้เกิดความเข้มแข็งทางจิตใจและเป็นเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ สมัครงานสามัคคีภายในชุมชนเดียวกันและที่สำคัญคือ เป็นเศรษฐกิจที่แก้ไขปัญหาความยากจนเพราะประชาชนพอมี พอกิน ทุกคนร่วมใจกันใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้ได้รับประโยชน์คือ ความสมดุลได้ แก่ สมดุลชีวิต สมดุลโรงเรียน สมดุลในชุมชนและความพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งทางด้านวัตถุ ทางสังคมทางสิ่งแวดล้อม และทางวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี อยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานราก ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้เกิดสังคมเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ ภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคที่ประชาชนจะต้องมีความรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความตระหนัก รู้จักคิดเป็น ทำเป็นและแก้ไขปัญหาเป็น มีความรอบคอบ รอบรู้และมีคุณธรรม

2. ผลการเปรียบเทียบศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานการวิจัย พบผลการวิจัยว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากเงื่อนไขเกี่ยวกับเพศชายและเพศหญิงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจเป็นปัญหาต่อความคิดเห็นศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพราะศักยภาพพระสอนศีลธรรม อาจทำให้ความคิดเห็นของเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกันได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของพระครูปลัดอุดม โอภาโส (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเขตอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1” จากผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า เพศ อายุ และระดับชั้นของนักเรียน มีผลให้ความคิดเห็นต่อระดับประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเขตอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พระสอนศีลธรรมควรกำหนดเนื้อหาสาระของการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้เหมาะสมกับเวลาในการเรียนการสอน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้วยเหตุที่ พระสงฆ์ในเขตอำเภอดำเนินสะดวกให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนที่มุ่งสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับภูมิปัญญาทุกสาขาอาชีพ ด้วยความเมตตาแก่เวไนยสัตว์ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ปฏิบัติงานให้ประชาชน มีจิตอาสา และส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ส่งเสริม สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าอย่าง

ยั่งยืน และต่อต้านการทำลายสิ่งแวดล้อม ในชุมชน รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่อาศัยมากยิ่งขึ้น มีการจัดกิจกรรม เนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิต จัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บ อนุรักษ์ โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ เผยแผ่ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณี ดังนั้น ปัจจัยส่วนบุคคลทุก ๆ ด้าน จึงส่งผลให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับที่ พระอธิการนันทา สุนตจิตโต (เชียงวงศ์) (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือกอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า ประชาชนบางคนยังดำเนินชีวิตด้วยความประมาท ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อุปสรรคจากระแสวัตถุนิยม และประชาชนบางคนทำลายสิ่งแวดล้อมด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า ควรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมด้านเศรษฐกิจแก่ประชาชนโดยเน้นการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด โดยเฉพาะเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ควรส่งเสริมวิถีชีวิตที่เนในสุขนิยาม มากกว่าวัตถุนิยม และควรสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในโอกาสที่ได้แสดงธรรม ทั้งในวัดและภายนอกวัดเพื่อให้เกิดความร่มเย็นและเป็นการทำให้ภูมิทัศน์ของวัดสวยงาม นารีนรมย์การจัดกิจกรรมต่างๆ ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง และมีการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ ของวัดให้สมบูรณ์ เพราะหากวัดมีความพร้อมในการรองรับประชาชนที่มาวัดแล้ว ย่อมทำให้ประชาชนมาวัดแล้วเกิดศรัทธา เกิดความยินดี เกิดความสุขใจ มาทำบุญ ทำกุศลต่างๆ พร้อมทั้งการมาพักผ่อนหย่อนใจในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงพุทธได้ และสอดคล้องกับที่อุเทน เจริญภูมิ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น สถาบันสงฆ์จึงเป็นสถาบันจารีตประเพณีที่มีความสำคัญยิ่ง พระสงฆ์จากอดีตจนถึงปัจจุบันมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด และมีบทบาทที่สำคัญในการชี้นำสังคม ซึ่งถึงแม้บทบาทในด้านการเป็นผู้นำจะลดน้อยลงไปในปัจจุบัน แต่บทบาทด้านการเป็นผู้นำทางศีลธรรมชีวิตประจำวันของชาวชนบทส่วนใหญ่ยังคงดำรงอยู่ถึงในปัจจุบัน ซึ่งนอกจากเป็นที่พึ่งทางใจแล้วยังเป็นสถานที่เอื้ออำนวยในด้านการบริการสังคมอื่นๆ ที่กลไกของรัฐบาลเข้าไปให้บริการไม่ทั่วถึง เพื่อก่อให้เกิดการบูรณาการภายในชุมชนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง พระสงฆ์จึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างในการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้อย่างครอบคลุมนั่นเองหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการ

ดำรงชีวิตการป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤตและให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสังคมปัจจุบัน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ตามรายด้านของการวิจัย ดังนี้

1. ด้านความพอประมาณ แนวการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ด้านความพอประมาณ ได้แก่ การร่วมมือสนับสนุนในการจัดกิจกรรมงานประเพณีเพื่อให้เกิดความรักความสามัคคีของคนในชุมชน จัดหาแหล่งทุนหรือละมทุนจากหลายๆ ส่วนภาครัฐ หรือภาคเอกชน สร้างความร่วมมือกันระหว่างพระสงฆ์ข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครชุมชนเพื่อขับเคลื่อนช่วยเหลือสังคมตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ด้านความมีเหตุผล แนวทางการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ด้านมีเหตุผล ได้แก่ ใช้เหตุผลในการพิจารณาแก้ไขปัญหาอย่างถูกวิธีและรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อการเลือกกิจกรรม โดยการประชาสัมพันธ์ และชักจูงให้ประชาชนในชุมชนเห็นความสำคัญ เน้นให้ชุมชนใช้จ่ายเงินเท่าที่จำเป็นเว้นสิ่งที่ไม่ควรจ่าย และปลูกฝังให้ชุมชนรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิต

3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว แนวการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ได้แก่ มีการปลูกฝังให้คนในชุมชนมีการใช้จ่ายอย่างประหยัด อดออมรู้จักแบ่งปันชวนใน การใช้เงิน มีการประชุมร่วมกันของคนในชุมชนเพื่อหาทางรับมือและแนวทางแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม และจัดให้มีกลุ่มอาสาเพื่อให้เป็นต้นแบบ เพื่อนำเสนอให้บุคคลอื่นๆ ได้ศึกษาเป็นต้นแบบ

4. ด้านเงื่อนไขความรู้ แนวการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ด้านเงื่อนไขความรู้ ได้แก่ เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นในชุมชน นำหลักความรู้รอบรู้เข้ามาแนะนำผู้นำชุมชนเพื่อนำไปจัดทำแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรท้องถิ่น ส่งเสริมให้ชุมชนมีการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น และให้คำแนะนำ และมีการเคลื่อนไหวของกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนอยู่เสมอ

5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม แนวการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ได้แก่ ปลูกฝังให้คนในชุมชนมีความซื่อสัตย์สุจริต, มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้โอกาสกับผู้ที่เคยทำพลาด การพัฒนาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนและควรค่าแก่การรักษาของชุมชน อมรบรรพทางด้านคุณธรรมให้แก่คนในชุมชนให้มีความเมตตาต่อกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีความซื่อสัตย์ประกอบอาชีพสุจริต

และจัดให้ประชาชนเข้าอบรมปฏิบัติธรรม เพื่อศึกษาหลักธรรมในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจ ดั่งองค์ความรู้ในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนดอนกรวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 คณะสงฆ์พระสังฆาธิการจังหวัดราชบุรีควรวางด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การสนับสนุนทรัพยากร จิตสำนึก ความรู้สึกถึงความพอเพียงในการดำเนินชีวิต สร้างภูมิคุ้มกัน การค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา และประชาชนมีส่วนร่วมเข้าร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวกับปัญหาเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคมให้สอดคล้องเป็นเนื้อเดียว หรือเข้าไปอยู่ในยุทธศาสตร์ของการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 หน่วยงานราชการทั้งภาครัฐและเอกชนควรสร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่ชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขณะเดียวกัน ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานชีวภาพทั้งในระดับครัวเรือน และชุมชน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้ภาคการเกษตรสามารถพึ่งพาตนเองได้และเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง

1.3 ผู้นำชุมชนควรสร้างกิจกรรมทางสังคมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน

1.4 หน่วยงานราชการควรให้ความสำคัญด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคการเกษตร ให้เข้มแข็งและสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน โดยการเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตภาคการเกษตร บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้สร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล และปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งในยุคปัจจุบัน ในด้านต่างๆ เช่น ความร่วมแรงร่วมใจ ความยั่งยืนของการพัฒนา เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง อาจเลือกศึกษาในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน หรือในกลุ่มประชากรอื่น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ และสร้างองค์ความรู้แบบองค์รวม ขณะเดียวกันก็สามารถศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร นอกจากที่ได้ศึกษาไว้แล้ว

เอกสารอ้างอิง

- กานดา เต๊ะชั้นหมาก. (2556). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เกษม วัฒนชัย. (2558). การเรียนรู้แท้และพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- ขวัญกมล ดอนขวา. (2557). แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- บุญทิพย์ สิริธรรังศรี. (2556). บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมให้ประชาชนดูแลตนเอง. ใบลาน. 4(7). 34-36.
- พระครูสุจินธรรมนิวิฐ (สมจิต อธิปญโญ). (2554). บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน : กรณีศึกษาคณะสงฆ์อำเภอคลอง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์อนรรักษ์ อธิสโกโก. (2556). การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอธิการนิพนธ์ สุนทจิโต (เชียงวงศ์). (2564). การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลบ้านเลื่อมอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิชุดา ชูศรีवास. (2559). การดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏฯ.
- ศาลินา บุญเกื้อ และนันทกาญจน์ ชินประเสริฐ. (2557). การถอดบทเรียนและวิเคราะห์: อัตลักษณ์ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. รายงานการวิจัย. ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลดอนกรวย. (2564). แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564). แหล่งที่มา <http://dky.go.th/public/centermodules/data/loadattach/id/273/seq/7> สืบค้นเมื่อ 30 ก.ย. 2564.
- อภิชัย พันธเสน. (2558). พุทธเศรษฐศาสตร์วิวัฒนาการและการประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์สาขาต่างๆ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ทองเกษม.

อุเทน เจริญภูมิ. (2561). การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. วารสารชุมชนวิจัย. 12(1).
191-202.

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
PARTICIPATION IN ACADEMIC MANAGEMENT OF TEACHERS UNDER THE
SITUATION OF THE EPIDEMIC OF COVID-19 IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF
PATHUM THANI PRIMARY EDUCATION REGION 1

^[1]ช่อมาลัย คงศิริ Chomarai Kongsiri

^[2]พระครูกิตติญาณวิสิฐ (ธนา กิตติญาณ) Phrakhukittianavisit (Thana Kittinano)

^[3]พระสุรชัย สุรชัย Phrasurachai Surachayo

^[1] ^[2] ^[3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Ayakami001@gmail.com

Article Received: August 16, 2023. Revised: December 20, 2023. Accepted: December 20, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของครู 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 และ 3) เพื่อเสนอการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามครูในโรงเรียนสังกัดโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 320 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง จำนวน 6 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ สื่อการเรียนการสอน วัดผลและประเมินผลการศึกษา หลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ 2) การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีการกระชับหลักสูตร ปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนทราบ เน้นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่อย่างต่อเนื่องและท้าทาย เตรียมความพร้อมด้านการเรียนรู้ของเด็กตามวัยและสอดคล้องกับพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และสติปัญญาและความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครองแต่ละคน เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับนักเรียน และความพร้อมของผู้ปกครอง ยกย่องการประเมินเพื่อการพัฒนาเพื่อไม่ให้เด็กเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ ครูเปิดโอกาสให้เด็กย้อนคิดถึงกระบวนการเรียนของตนเอง 3) แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 การมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม กระชับหลักสูตร สื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมวางแผน ตรวจสอบความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครอง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระดับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนสนับสนุนด้านสื่อวัสดุและเทคโนโลยในการพัฒนาการเรียนการสอน

สอน พัฒนาตนเองในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับนักเรียน และความพร้อมของผู้ปกครอง ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าทางการเรียน ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและยืดหยุ่น ยกกระตักการประเมินเพื่อการพัฒนา

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การบริหารงานวิชาการ, การแพร่ระบาดโควิด 19

ABSTRACT

This research article the objectives were 1) to study the state of teachers' academic administration, 2) to study teachers' participation in academic administration under the situation of the COVID-19 epidemic, and 3) to propose participation in Academic management of teachers under the situation of the epidemic of COVID-19 in schools under the Office of Pathum Thani Primary Education Region 1 is a Mixed - method research. between quantitative and qualitative research, consisting of 1) quantitative research A questionnaire was used for 320 teachers in schools under the jurisdiction of Pathum Thani Primary Education Office Area 1. Data were analyzed using basic statistics: frequency, percentage, mean, standard deviation. 2) Qualitative research Interviews with administrators, teachers, and parents of 6 people. Data were analyzed by content analysis. The results showed that 1) The state of academic administration of teachers under the situation of the COVID-19 epidemic in schools under the Pathumthani Primary Education Office Region 1 as a whole was at a high level. When considering each aspect, it was found that they were at a high level in all 4 aspects, namely instructional media. 2) The results of the study of teachers' participation in academic administration under the situation of the COVID-19 epidemic in schools under the Pathum Thani Primary Education Office Region 1 have course tightening adjusted in accordance with the situation of COVID-19 and communicate to stakeholders All stakeholders know Focus on learning that causes new learning. Continuous and challenging, preparing children's learning according to their age and in line with their social development. Emotional and intellectual and readiness of each student and parent. Choose the right media for your students. and readiness of parents raise the level of assessment for development so that children do not lose the opportunity to develop knowledge and skills Teachers allow children to reflect on their own learning process. 3) Propose a guideline for teachers' participation in academic administration under the situation of the COVID-19 epidemic in schools under the Pathum Thani Primary Education Office Region 1, participation in curriculum development to involve the community. concise course Communicate to relevant people Give the opportunity for those involved to participate in the Survey the readiness of students and parents. Organize learning activities in line with the learner's learning ability level, support innovative media and technology in teaching and learning development. Self-development in the use of electronic media Choose the right media for your students. and readiness of parents Encourage teachers

to chart their learning progress. Evaluate learners' learning outcomes with a variety of flexible methods. raise the level of assessment for development.

Keywords: Participation, Academic Administration, COVID-19 Epidemic.

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้มีประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ใน 5 ด้าน คือ 1) เร่งแก้ปัญหากลุ่มผู้เรียนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา พัฒนาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss Recovery) ให้แก่ ผู้เรียนทุกระดับ รวมทั้งลดความเครียดและสุขภาพจิตของผู้เรียน 2) เสริมสร้างระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยนักเรียน ด้วยระบบมาตรฐาน ความปลอดภัยกระทรวงศึกษาธิการ (MOE Safety Platform) 3) ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3-5 ปี และผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และป้องกันการหลุดออกจากระบบ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กตกหล่น เด็กออกกลางคัน และเด็กพิการที่ค้นพบจากการป้อนข้อมูลบ้านเด็กพิการให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา 4) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นสมรรถนะและการจัดทำกรอบหลักสูตร รวมทั้งจัดกระบวนการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ให้เหมาะสมตามวัยของผู้เรียน 5) จัดการอบรมครูโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน พร้อมกับการเสริมทักษะการสอนแบบออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพและการให้ความรู้ด้านการวางแผนและการสร้างวินัยด้านการเงินและการออมเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินครู 6) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ (Active Learning) มีการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียน (Assessment for Learning) ทุกระดับ 7) ยกระดับคุณภาพของนักเรียนประจำพักนอน สำหรับโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่สูง ห่างไกล และถิ่นทุรกันดาร 8) มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ทุกระดับ 9) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยการกระจายอำนาจและใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อสร้างความเข้มแข็ง โดยการจัดสรรกรอบวงเงินงบประมาณ (Block Grant) ตามหลักธรรมาภิบาลให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (ครูบ้านนอก.คอม, 2565) การดำเนินการตามแผนการพัฒนากิจการงานวิชาการก็น่าจะพิจารณาได้ว่าโรงเรียนประสบความสำเร็จในการดำเนินงานวิชาการโรงเรียนนั้นก็สมควรได้รับการยกย่องยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการกิจได้ผล (อุทัย บุญประเสริฐ, 2538) ซึ่งการบริหารงานในโรงเรียนที่สำคัญที่สุดก็คือ การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและความล้มเหลวในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ (รุ่ง แก้วแดง, 2541) การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งเปรียบเสมือนหัวใจของโรงเรียน โรงเรียนจะมีคุณภาพหรือด้อยคุณภาพขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการถ้างานวิชาการอ่อนงาณด้านอื่นๆ ก็อ่อนตาม (Van Miller, 1965)

โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูงมากในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID - 19 ประกอบด้วยผู้คนจำนวนมาก ได้แก่ นักเรียน ครูหรือผู้ดูแลนักเรียนและผู้ปกครองอยู่รวมกัน จึงมีความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสได้ง่ายถ้าหากจัดการไม่ดี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจการจัดการศึกษาทางไกลในสถานการณ์โรค COVID-19 และมีการจัดเตรียม

ความพร้อมก่อนการเปิดภาคเรียน หากยังมีการแพร่ระบาดที่ต่อเนื่องและหนักขึ้นก็จะมีจัดการเรียนการสอนออนไลน์เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ซึ่งจะเป็นการเรียนผ่าน DLTV จากมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์และรวบรวมสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ใน OBEC Content Center ชุดโปรแกรมและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ครบวงจรของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น Tutor ตัวฟรี.com, e-Book เป็นต้น รวมถึงเตรียมโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบเครือข่าย เพื่อรองรับการให้บริการแพลตฟอร์มการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับระบบ Digital e-Learning ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่หากสถานการณ์การแพร่ระบาดคลี่คลายลงก็จะสามารถจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ตามปกติซึ่ง รูปแบบการเรียนการสอนอาจมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การเรียนรู้ผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ครูผู้สอนและนักเรียนไม่ได้เผชิญหน้ากัน อีกทั้งมีการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค Covid-19 โดยมีการประเมินความพร้อมของสถานศึกษา ก่อนเปิดภาคเรียน ตรวจสอบสถานที่ ที่ทำความสะอาดอาคารเรียน ห้องเรียน รวมไปถึงการจัดเตรียมสถานที่เพื่อเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล หรือระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) นอกจากนี้ยังมีแนวทางการเปิด-ปิดภาคเรียน มีการปรับตารางเรียนตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงการได้รับความรู้ให้ครบตามช่วงวัยของเด็กเพื่อลดการได้รับผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงให้น้อยที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) โรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้รับผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ทำให้การจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเกิดผลกระทบ การจัดการเรียนการสอนมีปัญหาอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) คือ การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน และการบริหารงานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา (กมลภู่ ประเสริฐ, 2547)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการแก่สถานศึกษานำไปแก้ไขปัญหการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ให้ผ่านพ้นวิกฤติการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
3. เพื่อเสนอการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 142 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารและครู จำนวน 1,935 คน โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเปิด

ตารางเปรียบเทียบสำเร็จรูปของ R.V. Krejcie & D.W. Mogan ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากร เช่นเดียวกัน และกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 320 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert Five Rating Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร ครู นักเรียน รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 10 รูป/คน เพื่อทราบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 2) กำหนดนิยามปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยอาศัยฐานทฤษฎีและงานวิจัย 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งในการสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยจะคำนึงถึงการสร้างแบบสอบถามให้เป็นไปตามหลักวิชาการที่ถูกต้อง และการได้แบบสอบถามที่ดีมีคุณภาพมีความตรงทั้งในเชิงโครงสร้าง (construct validity) และความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) รวมทั้งความเชื่อมั่น (reliability) 4) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) การใช้ภาษาและพิจารณาว่าแบบสอบถามครอบคลุมของเนื้อหาหรือไม่โดยการหาดัชนี (index of congruence: IOC) เท่ากับ 0.5-1.00 4) นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ผลจากการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.903 5) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วยสถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

3.2 แบบสัมภาษณ์ โดยมีการสร้างแบบแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 3) ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการศึกษา กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ 4) สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามระเบียบวิธีวิจัยให้มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 5) นำเสนอโครงร่างแบบสัมภาษณ์ต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Validity) 6) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 7) จัดพิมพ์เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ให้เป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้จริงเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม 1) วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วยสถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ในการตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 1) หาค่าเฉลี่ยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 4 ด้านมีระดับอยู่ในระดับมาก คือ สื่อการเรียนการสอน วัตถุประสงค์และประเมินผลการศึกษา หลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวม

สภาพการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวม	n = กลุ่มตัวอย่าง 320			
	ระดับความคิดเห็นของครู			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. หลักสูตร	4.05	0.79	มาก	3
2. การจัดการเรียนรู้	4.01	0.77	มาก	4
3. สื่อการเรียนการสอน	4.12	0.82	มาก	1
4. วัตถุประสงค์และประเมินผลการศึกษา	4.07	0.64	มาก	2
ภาพรวม	4.05	0.79	มาก	

2. การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สรุปผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตร 1) มีการกระชับหลักสูตร ปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนทราบ 2) เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกิจกรรมการวางแผนการจัดการหลักสูตร จัดประเภทตัวชี้วัด เพิ่มความชัดเจนในการสื่อสารแก่ครูและผู้ปกครอง เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ 1) เน้นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง และท้าทาย เตรียมความพร้อมด้านการเรียนรู้ของเด็กตามวัยและสอดคล้องกับพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์และสติปัญญาและความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครองแต่ละคน 2) เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความรู้ เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ เดิมของนักเรียน ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน 1) เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับนักเรียน และความพร้อมของผู้ปกครอง เลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่รอบตัวผู้เรียนหรือสื่อของจริงที่อยู่รอบๆบ้าน ที่นักเรียนสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้อย่างปลอดภัย ใช้สื่อออนไลน์อย่างเหมาะสม 2) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนร่วมดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและความพร้อมของนักเรียนตามการเรียนการสอนทั้ง 5 รูปแบบ

2.4 วัดผลและประเมินผลการศึกษา 1) ยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา เพื่อไม่ให้เด็กเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ ครูเปิดโอกาสให้เด็กย้อนคิดถึงกระบวนการเรียนของตนเอง 2) การประเมินเพื่อรับผิตรีบชอบ มากกว่าการวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบ โดยการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเหล่านี้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เพื่อลดภาระครู

3. การเสนอการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

3.1 ด้านหลักสูตร ได้แก่ 1) วางแผนโครงสร้างหลักสูตรประจำปีการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ 2) พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม 3) พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 4) มีการกระชับหลักสูตร ปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนทราบ 5) เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกิจกรรมการวางแผนการจัดการหลักสูตร จัดประเภทตัวชี้วัด เพิ่มความชัดเจนในการสื่อสารแก่ครูและผู้ปกครอง เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้

3.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) สำรวจความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครองเป็นรายบุคคล 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระดับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) ให้คำปรึกษาผู้ปกครองเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ กับดูแล 4) เน้นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องและท้าทาย เตรียมความพร้อมด้านการเรียนรู้ของเด็กตามวัยและสอดคล้องกับพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์และสติปัญญาและความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครองแต่ละคน

5) เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความรู้ เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของนักเรียน ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง

3.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ 1) ให้การสนับสนุนด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนการสอน 2) วางแผนเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่รอบตัวผู้เรียนหรือสื่อของจริงที่อยู่รอบๆ บ้าน ที่นักเรียนสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้อย่างปลอดภัย 3) มีการพัฒนาตนเองในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น 4) เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับนักเรียน และความพร้อมของผู้ปกครอง เลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่รอบตัวผู้เรียนหรือสื่อของจริงที่อยู่รอบๆ บ้าน ที่นักเรียนสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้อย่างปลอดภัย ใช้สื่อออนไลน์อย่างเหมาะสม 5) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนร่วมดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามนโยบายของของกระทรวงศึกษาธิการและความพร้อมของนักเรียนตามการเรียนการสอนทั้ง 5 รูปแบบ

3.4 ด้านวัดผลและประเมินผลการศึกษา ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนแต่ละชั้นตามกลุ่มสาระ 2) มีการประเมินความก้าวหน้าและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและยืดหยุ่น 3) สนับสนุนให้ครูนำผลการวัดประเมินผลแต่ละครั้งมาเป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุง การเรียนการสอน 4) ยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา เพื่อไม่ให้เด็กเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ ครูเปิดโอกาสให้เด็กย้อนคิดถึงกระบวนการเรียนของตนเอง 5) การประเมินเพื่อรับผิตรีบชอบมากกว่าการวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบ โดยการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเหล่านี้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อลดภาระครู

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ครูมีความคิดเห็นสภาพการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวัดผลและประเมินผลการศึกษา ด้านหลักสูตรและด้านการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ จากผลการสอบถามครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สะท้อนให้เห็นว่า สถานศึกษามีการวางแผนโครงสร้างหลักสูตรประจำปีการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 โดยการสำรวจความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครองเป็นรายบุคคล และให้คำปรึกษาผู้ปกครองเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ กับดูแล ให้การสนับสนุนด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนการสอน วางแผนเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่รอบตัวผู้เรียนหรือสื่อของจริงที่อยู่รอบๆ บ้าน ที่นักเรียนสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้อย่างปลอดภัย และมีการพัฒนาตนเองในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนแต่ละชั้นตามกลุ่มสาระ มีการประเมินความก้าวหน้าและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและยืดหยุ่น และสนับสนุนให้ครูนำผลการวัดประเมินผลแต่ละครั้งมาเป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุง การเรียนการสอน โดยผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรพรรณ มาติ (2537) ได้วิจัยเรื่องการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ผู้บริหารปฏิบัติงานวิชาการครบทั้ง 8 ด้าน ส่วนปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานวิชาการที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ประสบ คือ ไม่มีบุคลากรรับผิดชอบงาน

วิชาการโดยเฉพาะครูผู้สอนทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรยังไม่เพียงพอ และครูบางคนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร การนิเทศการสอนยังไม่สามารถจัดทำได้อย่างสม่ำเสมอ ขาดสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ขาดงบประมาณในการจัดหาหนังสือและเอกสารสำหรับปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับการวิจัยของอานวย แยมสะอาด (2539) ได้วิจัยเรื่องการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนเขตการศึกษา 7 ที่พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการครบทั้ง 7 ด้าน คือ ใช้วิธีประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อค้นหาปัญหาด้านการเรียนการสอน ก่อนเปิดภาคเรียน จัดครูเข้าสอนในชั้นเรียนตรงความรู้ความสามารถและความถนัดของแต่ละคน แนะนำให้ครูใช้วัสดุในห้องเรียนมาประดิษฐ์เป็นสื่อการเรียนการสอนให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผล จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจเข้าไปใช้ห้องสมุด จัดมุมหนังสือในห้องเรียน มีการปฐมนิเทศครูบรรจุใหม่ ให้เข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในด้านการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมในด้านการเรียนการสอนอยู่เสมอ

2. การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านหลักสูตร ได้แก่ (1) มีการกระชับหลักสูตร ปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนทราบ (2) เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกิจกรรมการวางแผนการจัดการหลักสูตร จัดประเภทตัวชี้วัด เพิ่มความชัดเจนในการสื่อสารแก่ครูและผู้บริหาร เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ (1) เน้นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องและท้าทาย เตรียมความพร้อมด้านการเรียนรู้ของเด็กตามวัยและสอดคล้องกับพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์และสติปัญญาและความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครองแต่ละคน (2) เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความรู้ เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ เดิมของนักเรียน ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ (1) เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับนักเรียน และความพร้อมของผู้ปกครอง เลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่รอบตัวผู้เรียนหรือสื่อของจริงที่อยู่รอบๆ บ้านที่นักเรียนสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้อย่างปลอดภัย ใช้สื่อออนไลน์อย่างเหมาะสม (2) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนร่วมดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามนโยบายของของกระทรวงศึกษาธิการและความพร้อมของนักเรียนตามการเรียนการสอนทั้ง 5 รูปแบบ 4) ด้านวัดผลและประเมินผลการศึกษา ได้แก่ (1) ยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา เพื่อไม่ให้เกิดเสียโอกาสพัฒนาความรู้ และทักษะ ครูเปิดโอกาสให้เด็กย้อนคิดถึงกระบวนการเรียนของตนเอง (2) การประเมินเพื่อรับผิชอบมากกว่าการวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบ โดยการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเหล่านี้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อลดภาระครู

จากผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 โดยมีการกระชับหลักสูตร เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกิจกรรมการวางแผนการจัดการหลักสูตร เน้นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความรู้เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับนักเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนร่วมดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามนโยบายของของกระทรวงศึกษาธิการและความพร้อมของนักเรียนตามการเรียนการสอนทั้ง 5 รูปแบบ และยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา เพื่อไม่ให้เกิดเสียโอกาส

พัฒนาความรู้และทักษะ สอดคล้องกับงานวิจัยของวรเชษฐ์ จันทกริรมย์ (2556) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า ผู้บริหารในสถานศึกษาได้มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาทุกด้าน โดยมีปัญหาแต่ละด้านดังนี้ คือ ด้านหลักสูตร ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่คณะครู และผู้มีส่วนร่วม ด้านการเรียนการสอน คือ ควรจัดรวมโรงเรียนของห้องเรียนที่อยู่ใกล้เคียงเข้าด้วยกัน ด้านการวัดผลประเมินผล คือ ควรมีการประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง ด้านการนิเทศภายใน คือ ควรวางแผนและแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบในการนิเทศภายใน ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ คือ ควรให้ได้ศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ ด้านการวิจัยและการพัฒนา คือ ควรให้ครูได้ทำความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการบริหารโครงการทางวิชาการ คือ ควรกำกับติดตามผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ด้านการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศ คือ ควรนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา ด้านการประเมินผลงานทางวิชาการ คือ ควรวางแผนในการประเมินผลงานทางวิชาการในสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรศักดิ์ ทองปรีชา (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการการเรียนการสอนของโรงเรียนวชิรธรรมสาธิตเป็นไปตามนโยบายและแนวทางของรัฐบาล ในการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์และมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของในสถานศึกษาเพื่อความปลอดภัยสูงสุดของนักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา

3. แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตร ได้แก่ วางแผนโครงสร้างหลักสูตรประจำปีการศึกษาอย่างสม่ำเสมอพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 มีการกระชับหลักสูตร ปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ สสำรวจความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครองเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระดับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน เตรียมความพร้อมด้านการเรียนรู้ของเด็กตามวัยและสอดคล้องกับพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และสติปัญญาและความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครองแต่ละคน 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ให้การสนับสนุนด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนการสอน วางแผนเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่รอบตัวผู้เรียน หรือสื่อของจริงที่อยู่รอบบ้านที่นักเรียนสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้อย่างปลอดภัย มีการพัฒนาตนเองในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับนักเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนร่วมดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามนโยบายของของกระทรวงศึกษาธิการและความพร้อมของนักเรียนตามการเรียนการสอนทั้ง 5 รูปแบบ 4) ด้านวัดผลและประเมินผลการศึกษา ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนแต่ละชั้นตามกลุ่มสาระ มีการประเมินความก้าวหน้าและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและยืดหยุ่น สนับสนุนให้ครูนำผลการวัดประเมินผลแต่ละครั้งมาเป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุง การเรียนการสอน ยกย่องการประเมินเพื่อการพัฒนา ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม กระชับหลักสูตร สื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมวางแผน สสำรวจความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครอง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระดับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน สนับสนุนด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาตนเองในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับนักเรียน และความพร้อมของผู้ปกครอง ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนภูมิ

แสดงความก้าวหน้าทางการเรียน ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและยืดหยุ่น กระบวนการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา กาญจนพันธ์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์วิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการปฏิบัติตามแนวนโยบายภาครัฐ รวมถึงการใช้กลไกความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนในการดูแลนักเรียนนักศึกษาโดยคำนึงถึงความปลอดภัยสูงสุด ภายใต้สถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้นคำนึงถึงความปลอดภัยสูงสุดของทุกคนที่เกี่ยวข้องมีการอำนวยความสะดวกให้นักเรียนทุกคนเข้าถึงการเรียนการสอนได้ การใช้สิ่งที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้นักเรียนทุกระดับชั้นสามารถเรียนผ่าน DLTV ได้การตัดสินใจนโยบายอยู่บนพื้นฐานของการสำรวจความต้องการทั้งจากนักเรียน ครู และโรงเรียน

องค์ความรู้การวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอองค์ความรู้จากการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วม 2) การบริหารงานวิชาการ และ 3) การจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อันเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ร่วมการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การประเมินผล เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง และมีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ให้สมาชิกทุกคนในองค์กรหรือหน่วยงานเดียวกัน ได้กระทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่คาดหวังและประสบความสำเร็จ บุคลากรทุกระดับในหน่วยงานร่วมมือกันรับผิดชอบร่วมกัน มีความรู้สึกผูกพันในฐานะเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ต้องการปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมาย และทิศทาง การเปิดโอกาสให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ

ร่วมคิดตามผล การเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับประโยชน์ในด้านการนำเอาความรู้ ความสามารถ (talents) และทักษะ (skills)

2. การบริหารงานวิชาการ เป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยการมีส่วนร่วมของครูภายใต้ สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 มีคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรซึ่งครอบคลุมงานใน 4 ด้าน คือ

2.1 การพัฒนาหลักสูตร การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางระดับประเทศ การจัดทำโครงสร้าง หลักสูตรสถานศึกษาและสาระการเรียนรู้ การนำหลักสูตรมาใช้ การติดตามการประเมินการใช้หลักสูตร การ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

2.2 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้และจัดกระบวนการ เรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน การ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอนของครู ส่งเสริม ให้ครูมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.3 การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การปฏิบัติงานวิชาการเกี่ยวกับการศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และ นวัตกรรมการเรียนการสอนการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน การประเมินผลการ พัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.4 การพัฒนาวัดผลและประเมินผลการศึกษา การปฏิบัติงานวิชาการเกี่ยวกับการกำหนด ระเบียบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้โดยเน้นสภาพจริงการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ผลการเรียนรู้จากสถานศึกษาอื่น และพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

3. การจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 การบริหารงานวิชาการของครูภายใต้ สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านวัดผลและ ประเมินผลการศึกษา ซึ่งในสถานการณ์การระบาดของโควิด 19 ในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถปฏิบัติ ตามข้อปฏิบัติสำหรับโรงเรียนและสถาบันศึกษา ในสถานการณ์โควิด 19 โดยแจ้งผู้ปกครองเมื่อบุตรหลานมี อาการเจ็บป่วย คัดกรองนักเรียนบริเวณทางเข้าโรงเรียน ทำความสะอาดอุปกรณ์และสถานที่ต่างๆ เมื่อมีผู้ กลับมาจากพื้นที่เสี่ยงเข้าไปในสถานที่ดังกล่าว พิจารณาการจัดกิจกรรมในโรงเรียน จัดให้มีการดูแลอาคารและ ยานพาหนะ จัดให้มีการดูแลร้านอาหาร การจำหน่ายอาหาร โรงอาหาร ทำความสะอาดและดูแลห้องน้ำ ควบคุมครูและบุคลากรในโรงเรียน ให้ความรู้ผู้ปกครองและนักเรียนเกี่ยวกับโรคโควิด 19

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 โรงเรียนควรมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 1.2 โรงเรียนควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสในการเลือกปฏิบัติ กิจกรรมตามความสนใจ
 - 1.3 โรงเรียนควรให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนไม่ทันเพื่อนเป็นรายกรณี
 - 1.4 โรงเรียนควรติดตามถามไถ่การเรียนรู้ของผู้เรียนจากนักเรียนและผู้ปกครองเป็นระยะๆ
 - 1.5 โรงเรียนควรประสานเครือข่ายชุมชน อาสาพัฒนาผู้เรียนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการเรียนรู้โดยการใช้สื่อ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนไม่ทันเพื่อนเป็นรายกรณี

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2547). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เสริมสินพรเพรสซิสเต็ม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการก่อนเปิดภาคเรียน. แหล่งที่มา <https://moe360.blog/2020/05/08/> สืบค้นเมื่อ 25 มี.ค. 2565.
- ครูบ้านนอก.คอม. (2565) จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. แหล่งที่มา <https://www.kroobannok.com/89747> สืบค้นเมื่อ 28 มี.ค. 2565.
- จิรกิตี ทองปรีชา. (2563). การบริหารจัดการการเรียนการสอน ภายใต้สถานการณ์ COVID - 19 ระดับมัธยมศึกษาพื้นที่โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิรวรรณ มาดี. (2537). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- รัตนา กาญจนพันธ์. (2563). การบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์ วิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). วิทยาลัยหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรเชษฐ์ จันทกริรมย์. (2546). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อำนวย แยมสะอาด. (2538). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนเขตการศึกษา 7. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2538). การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Van Miller. (1965). The Public Administration of American School. New York: Macmillan Publishing Company.

สภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน*
CONDITIONS OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION FOR SUSTAINABLE
DEVELOPMENT

[1]ชusakul อามังกร Chusakul Argmongkong [2]พระครูโสภาสนนทกิตติ Phrakruophatnonthakit
[3]บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart
[1], [2] [3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: choo_joke@hotmail.com

Article Received: August 18, 2023. Revised: December 20, 2023. Accepted: December 20, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้สอบถามผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 162 คน มีเครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้ง 4 ด้านโดยภาพรวม ผู้บริหารและครูโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านพัฒนาการด้านสังคม ด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา และด้านพัฒนาการด้านร่างกายเด็กมีการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ มีการรักษาสุขภาพ อนามัยส่วนตน และมีการใช้กล้ามเนื้อเล็ก มีสุนทรียภาพ ดนตรี มีการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีการแสดงออกทางอารมณ์ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีการมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วม และบทบาทสมาชิกของสังคม และมีการยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ มีการคิดรวบยอดการคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและ แก้ปัญหา และมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา, เด็กปฐมวัย, การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ABSTRACT

The purpose of this research article is to study the state of early childhood education for sustainable development. It is quantitative research. by asking administrators and teachers of 162 primary schools, the research tool was a questionnaire. and analyze the data using research statistics, namely percentages, averages, and standard deviations. Summary of research results found that Conditions of early childhood education for sustainable development. The results of the research found that Conditions of early childhood education for sustainable development in all 4 areas. Overall, administrators and teachers of

*บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของดัชนีพนธ์เรื่อง กระบวนการพัฒนาการจัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

private primary schools in Phetchabun Province have opinions on the conditions of early childhood education for sustainable development at a high level. The descending order is social development emotional development, intellectual development and in terms of physical development, children use large muscles. Maintain personal health and hygiene, use small muscles, have aesthetics, music, and have empathy for others. and have emotional expressions empathy for others There is interaction, discipline, participation and the role of being a member of society. and there is acceptance of the similarities and differences between people Have a good attitude towards learning There is a concept of logical thinking. Decision making and problem solving, and has imagination and creativity.

Keywords: Educational Management, Early Childhood, Sustainable Development.

บทนำ

“การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุกๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด (ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา, 2552) เป็นพระราชดำรัสแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงพระราชทานแก่คณะครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลฯ เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2524 อันเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา เพราะเป็นปัจจัยให้เกิดความเจริญทั้งแก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานการณ์โลกมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 และ 19 ระบบการศึกษา ต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง ความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมกับชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องสำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) (วิลารรณ พิมประสงค์, 2563)

การจัดการศึกษาปฐมวัยตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัยและวิสัยทัศน์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 บนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย มีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างเป็นองค์รวม และสมดุลครบทุกด้าน ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย นอกจากนี้ยังต้องสอดคล้องกับการทำงานของสมอง การเสริมสร้างทักษะการคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยการสร้างวินัยเชิงบวก รวมทั้งการให้การศึกษาที่มีคุณภาพด้วยการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการและเกิดการเรียนรู้ตามจุดหมายของหลักสูตร ด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริงที่สะท้อนถึงพัฒนาการและการเรียนรู้ที่แท้จริงของเด็ก ซึ่งครอบคลุมสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชน ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพชีวิตไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ภายใต้บริบทของสังคมวัฒนธรรม และความเป็นไทยกับการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้แก่ 1) พัฒนาการด้านร่างกาย ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี ใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน 2) พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย 3) พัฒนาการด้านสังคม รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัวช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาคิดจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) จากเหตุผลดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาปฐมวัยคือการที่ครูจะสอนได้ดีนั้นจำเป็นต้องศึกษาเด็ก ยิ่งกว่านั้นงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการทางสมองมนุษย์ยังเน้นความสำคัญของการศึกษาปฐมวัยโดยเฉพาะในช่วงของ 5 ปีแรกของชีวิตว่าเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนรู้ และเด็กจำเป็นต้องได้รับการดูแล เอาใจใส่จากพ่อแม่หรือผู้ดูแลตั้งแต่แรกเกิดโดยการให้ความรัก การโอบกอด สัมผัส พุดคุย และเล่นกับเด็กเพื่อให้สมองของเด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ การเข้าใจพัฒนาเด็กส่งผลดีต่อครูผู้สอนหลายประการ ผลดีประการหนึ่งคือช่วยให้ครูเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของเด็กได้ดียิ่งขึ้น ยังสามารถวางแผนหลักสูตร การเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนได้มากขึ้นศักยภาพ การเข้าใจพัฒนาเด็กส่งผลดีต่อครูผู้สอนหลายประการ ผลดีประการหนึ่งคือ ช่วยให้ครูเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของเด็กได้ดียิ่งขึ้นยังสามารถวางแผนหลักสูตร การเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนได้มากขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเป็นงานวิจัยโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากรที่ใช้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 54 โรงเรียน โดยผู้วิจัยเจาะจงใช้ประชากรทั้งหมด จำนวน 162 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2) กำหนดนิยามปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยอาศัยฐานทฤษฎีและงานวิจัย 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญรวมจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) การใช้ภาษาและพิจารณาว่าแบบสอบถามครอบคลุมของเนื้อหาหรือไม่ โดยการ คำนวณความสอดคล้อง (index of congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.5 ถึง 1.00 5) นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (tryout) กับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุดในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด

เพชรบูรณ์ จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ผลจากการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.856 6) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เบื้องต้นของสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการเพื่อพิจารณาลักษณะพื้นที่และสถานที่ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยโดยลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (rating scale) โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็นการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านพัฒนาการด้านสังคม และด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากดังนี้ 1) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เพื่อทำดัชนีนิพนธ์จากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบ 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามโดยทางไปรษณีย์ และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 4 สัปดาห์ ตามที่อยู่ ที่แจ้งไปพร้อมกับแบบสอบถาม 3) ดำเนินการศึกษาจากภาคสนาม (Field Studies) ติดตามตามเก็บแบบสอบถามคืน การเก็บข้อมูลตามความเป็นจริงถูกต้องมากที่สุดและนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาครั้งแรกมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยข้อมูลจากแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพสภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านพัฒนาการด้านสังคม ด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ ด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา และด้านพัฒนาการด้านร่างกาย ตามลำดับ ดังนี้

	สภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน	μ	σ	แปลผล	อันดับ
1	ด้านพัฒนาการด้านร่างกาย	4.08	0.88	มาก	4
2	ด้านพัฒนาการด้านอารมณ์	4.27	0.81	มาก	2
3	ด้านพัฒนาการด้านสังคม	4.31	0.86	มาก	1
4	ด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา	4.14	0.92	มาก	3
	รวม	4.20	0.87	มาก	

โดยมีผลของรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านพัฒนาการด้านร่างกาย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ มีการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ มีการรักษาสุขภาพ อนามัยส่วนตน และมีการใช้กล้ามเนื้อเล็ก และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มีการรักษาความปลอดภัย

2. สภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ มีสุนทรียภาพ ดนตรี มีการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีการแสดงออกทางอารมณ์ และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มีการเล่นอย่างสร้างสรรค์

3. สภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านพัฒนาการด้านสังคม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ มีการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีการมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วม และบทบาทสมาชิกของสังคม และมีการยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มีการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย

4. สภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ มีการคิดรวบยอดการคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา และมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้ง 4 ด้านโดยภาพรวมผู้บริหารและครูโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านพัฒนาการด้านสังคม ด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา และด้านพัฒนาการด้านร่างกาย สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญฟ้า รังสิยานนท์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวพุทธสำหรับเด็กปฐมวัย” สรุปผลการศึกษาว่า รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวพุทธสำหรับเด็กปฐมวัยใช้หลักธรรม ได้แก่ สัมมาทิฐิ ไตรสิกขา และปัญญาวุฒิธรรม 4 โดยยึดหลักพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก และครูถือเป็นตัวแทนการขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญในการหล่อหลอมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรม 2 ประเภท คือ กิจกรรมในชีวิตประจำวัน และกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ สภาพการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนเด็กมีการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ มีการรักษาสุขภาพ อนามัยส่วนตน และมีการใช้กล้ามเนื้อเล็ก มีสุนทรียภาพ ดนตรี มีการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีการแสดงออกทางอารมณ์ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีการมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วม และบทบาทสมาชิกของสังคม และมีการยอมรับในความเหมือนและความ

แตกต่างกันระหว่างบุคคล มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ มีการคิดรวบยอดการคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา และมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เพื่อเติบโตเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพต่อไป ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการรักษาความปลอดภัยให้แก่เด็กปฐมวัยเพื่อป้องกันเหตุการณ์หรืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้ และควรส่งเสริมกิจกรรมการเล่นอย่างสร้างสรรค์
 - 1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย
 - 1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรทำการศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรปฐมวัยตามหลักไตรสิกขาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
 - 2.2 ควรศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขาของเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
 - 2.3 ควรศึกษากระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตามหลักไตรสิกขาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560** สำหรับเด็ก 3-6 ปี. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. (2552). **การพัฒนารูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้แนวพุทธสำหรับเด็กปฐมวัย**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คณิง สายแก้ว. (2549). **ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์**. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เนตรชนก วิภาตะศิลปิน. (2559). **รูปแบบการพัฒนาเยาวชนตามหลักไตรสิกขาในโครงการสามเณรปลูกปัญญาธรรม**. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2539). **การศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมิหรมหา. (2552). **คำพ่อสอน : ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรุงเทพมหานคร.
- วิลาวรรณ พิมพ์ประสงค์. (2563). **ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21**. แหล่งที่มา <https://sites.google.com/site/ppvilawan21/thaksa-haeng-stwrrs-thi-21> สืบค้นเมื่อ 24 ก.ค. 2563.
- Natthakorn. (2564). **ความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย**. แหล่งที่มา <https://sites.google.com/site/fihakhwamru/kar-suksa-radab-pthmway> สืบค้นเมื่อ 19 พ.ค. 2564.

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษา
โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
THE MANAGEMENT EFFICIENCY OF BUDDHIST CHARITY SCHOOLS A CASE
SDUTY OF ANUBANWATCHOTITHAYAKARAMSONGKOH SCHOOL
DAMNOENSADUAK DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE

^[1]พระธีรวัชร มุตตจิตโต Phra Teerawat Mutajitto

^[2]พระสมุทรวชิรโสภณ Phrasamutrawachirasophon

^[3]พระครูวิสุทธิฐานันท์คุณ Phrakhrui Wisutthanantakhun

^{[1] [2] [3]}วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ratchaburi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: teerawatudomsin@gmail.com

Article Received: August 11, 2023. Revised: December 20, 2023. Accepted: December 20, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี 2) เพื่อศึกษาศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยในส่วนของ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้บริหาร ครู บุคลากร และเจ้าหน้าที่ โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ จำนวน 137 คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และในส่วนของ การวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกันทุกด้านซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงานต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ปัญหาและอุปสรรคต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษา

โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี พบว่า การลาออกของครู ในช่วงภาคการศึกษาหรือ ปีการศึกษา เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการ ซึ่งทำให้โรงเรียนหาบุคลากรไม่ทัน ต้องให้ครู ที่อยู่ทำการสอนแทนชั่วคราว บุคลากร ไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรด้านพระพุทธศาสนา ในการจัดกิจกรรมทาง ศาสนา ครูใช้เวลากับการเตรียมสอนและการอยู่ในชั้นเรียนน้อยลง เพราะต้องทำงานเอกสารและทำการ ประเมิน งบประมาณสำหรับเป็นค่าตอบแทนของครูผู้สอนน้อย ผู้สอนหรือบุคลากรภายในโรงเรียนยังให้ความสำคัญ ร่วมมือได้ไม่เต็มที่ในการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม บริหารยังให้ความสำคัญกับการจูงใจครูในโรงเรียนน้อยไม่ ว่าจะเป็นเรื่องเงินเดือนและสวัสดิการและความก้าวหน้าทางอาชีพตลอดจนสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การบริหารจัดการ, โรงเรียนการกุศลวัดในพระพุทธศาสนา

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the level of management efficiency of Buddhist charity schools : a case study of Anubanwatchotithayakaramsongkoh School, Damnoensaduak District, Ratchaburi Province, 2) to study the comparison of management efficiency of Buddhist charity schools : a case study of Anubanwatchotithayakaramsongkoh School, Damnoensaduak District, Ratchaburi Province by classifying according to personal factors and 3) to study problems, obstacles and suggestions on the management efficiency of Buddhist charity schools : a case study of Anubanwatchotithayakaramsongkoh School, Damnoensaduak District, Ratchaburi Province. The research methodology was a mixed method research. In part of the quantitative research, a questionnaire was used as a tool to collect field data from 137 administrators, teachers, personnel and staff of Anubanwatchotithayakaramsongkoh School, data was analyzed by finding frequency, percentage, mean, standard deviation, and in part of qualitative research, document analysis and the interview form were used as the tools for collecting field data from 9 key informants and analyzing the data with contextual content analysis techniques. The research results were; 1) The management efficiency of Buddhist charity schools: a case study of Anubanwatchotithayakaramsongkoh School, Damnoensaduak District, Ratchaburi Province, in general was, it was at a high level with an average of 4.15. When considering individually, it was found that the aspect with the highest average was personnel development at a high level with an average of 4.23, the aspect with the lowest average was the evaluation of working performance at a high level with an average of 4.09. 2) The comparative results of opinions toward the management efficiency of Buddhist charity schools: a case study of Anubanwatchotithayakaramsongkoh School, Damnoensaduak District, Ratchaburi Province by classifying according to gender, age, educational background, it was found that there was no difference in all aspects, which rejected the hypothesis and the sample group with different years of work had different opinions at statistical significance level of 0.05. 3) The problems, obstacles on the management efficiency of Buddhist charity schools: a case study of Anubanwatchotithayakaramsongkoh School, Damnoensaduak District, Ratchaburi Province was

found that the resignation of teachers during the semester or academic year in order to become a government officer, causing the school to not find personnel in time, so the existing teachers had to teach instead temporarily, Buddhist personnel was not enough to organize religious activities, teachers spend less time preparing for teaching and being in class because they had to do paperwork and assessments, fewer budgets for teacher compensation, teachers or other school personnel were not fully cooperating with their work as a team, administrators also paid less attention to motivation for teachers, in terms of salary and benefits and career advancement, as well as the working environment.

Keywords: Efficiency, Management, Buddhist Charity Schools

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ เพราะมนุษย์ในฐานะทรัพยากรสำคัญ ถือว่าเป็นต้นทุนปัจจัยที่จะนำมาพัฒนาบ้านเมืองให้เกิดความสงบสุข การบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดหลักสูตรเพื่อพัฒนาให้เกิดความรู้ควบคู่คุณธรรมไปด้วยเพื่อสร้างทรัพยากรที่เป็นคนเก่งและคนดี การบริหารจัดการการศึกษาที่มีผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา เมื่อบริหารจัดการกระทำตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนอย่างไม่ขาดตกบกพร่องถือว่าการกระทำที่ดี เป็นการกระทำตามบทบาทหน้าที่ และได้ปลูกฝังความดีแก่ผู้อื่นคือตนเองเป็นผู้นำที่ดี โดยเฉพาะการเป็นหรือการมีภาวะผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมย่อมจะสามารถนำองค์กร นำโรงเรียน นำบุคคลไปสู่จุดมุ่งหมายที่พึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การบริหารงานที่ดีนั้น คือ การใช้ทรัพยากรขององค์กร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการวางแผน การจัดองค์กร การสร้างแรงจูงใจ และการควบคุมทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรวัตถุให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ด้วยดี (เสนาะ ตีแยว, 2554) และที่ไม่ประสบความสำเร็จก็เนื่องมาจากคน อันเนื่องมาจากไม่มีแนวทางในการปฏิบัติตน ให้มีการใช้จ่ายอย่างพอเพียง ถ้ามีความสัมพันธ์กันแล้วย่อมจะไม่เดือดร้อนและกระทำการทุจริตใดๆ เมื่อรู้จักที่จะดำเนินชีวิตของตนเองดีแล้ว ก็ย่อมที่จะเผื่อแผ่ไปในคนรอบข้าง สามารถที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นได้และมีส่วนร่วมในชุมชนก็จะสามารถทำให้สังคม และชุมชนมีแต่ความผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มี ทาน คือ การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันของๆตน เพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมภ ไม่เห็นแก่ตัว ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสมสำหรับกาลเทศะ พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการพูดเป็นอย่างมากยิ่ง เช่น อัตถจริยา คือการสงเคราะห์ทุกชนิด หรือการประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น สมานัตตตา คือการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอที่เสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างเสมอภาควางตัวเหมาะสมกับสถานภาพที่เป็นอยู่ (พระไพศาล สุทธจิตโต (โนทายะ), 2554)

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในฐานะเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในท้องถิ่น โดยเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และคณะกรรมการโรงเรียน หรือให้ที่ดินแก่รัฐบาลในการจัดตั้งโรงเรียน หรือทางวัดให้ใช้ที่ดินของวัดในการสร้างอาคารเรียนให้เป็นโรงเรียนมีวัดทั่วประเทศหลายวัดได้จัดตั้งโรงเรียนเอกชนขึ้น ดำเนินการจัดจ้างครูให้มาทำหน้าที่สอนหนังสือซึ่งบางวัดก็ใช้พระภิกษุสงฆ์ ผู้ที่มี

ความรู้ด้านวิชาการ เป็นครูพระในการจัดการเรียนการสอน บางวัดก็เก็บค่าเล่าเรียน บางวัดก็สอนให้ฟรีโดยใช้เงินงบประมาณของวัดในการดำเนินการ โรงเรียนการกุศลของวัดเน้นนโยบายการจัดการเรียนการสอน ศีลธรรม พุทธศาสนศึกษาเป็นหลักสาระสำคัญ รองลงมาจะเป็นเรื่องวิชาการตามหลักสูตร ตามหมวดวิชา หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ทางรัฐบาลกำหนดตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ของวัด และการจัดตั้งเป็นโรงเรียนการกุศลของวัดก็เป็นไปตามกฎระเบียบ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ได้ประสบปัญหาการดำเนินการอุดหนุนเหมือนโรงเรียนเอกชนทั่วไป ไม่สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนการสอนจากผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองมีฐานะยากจน จึงทำให้โรงเรียนบางแห่งต้องเลิกกิจการเรียนการสอนไป ส่วนบางแห่งได้โอนกิจการโรงเรียนให้แก่รัฐบาลดำเนินการต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2559)

สภาพปัญหาที่พบเห็นในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการบริหารงานของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีความซับซ้อนด้านการบริหารมาก เพราะมีปัจจัยหลายด้านที่เข้ามาส่งผล เช่น ด้านภาวะการแข่งขันของระบบการศึกษา ด้านการปรับตัวให้เข้ากับนโยบายที่ทางภาครัฐกำหนดให้ทุกปีซึ่งแต่ละปีนั้นมีความแตกต่างกัน ด้านอิทธิพลทางการเมืองภาคท้องถิ่น ด้านงบประมาณที่มีจำกัด และด้านปัญหาคอรัปชั่น ในด้านการแข่งขันของระบบการศึกษานั้นสำคัญ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเป็นส่วนช่วยให้ผลการสัมฤทธิ์ทางการศึกษาประสบความสำเร็จ การบริหารบุคลากรจึงเป็นงานสำคัญของระบบการศึกษา ปัญหาของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาที่จะสรรหาบุคลากรที่มีคุณภาพ อาจเป็นข้อเสียเปรียบอย่างหนึ่ง เพราะบุคลากรส่วนมากจะไม่ค่อยเลือกเป็นครูเอกชน แต่จะเลือกที่จะเป็นครูรัฐบาล เนื่องจากปัจจัยสำคัญนั้นคือเรื่องผลตอบแทน การได้รับการอุดหนุนจากทางรัฐบาลสู่โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาเพื่อมาเป็นสวัสดิการสู่ครูนั้นยังไม่เพียงพอ และเท่าเทียมกับครูรัฐบาล ดังนั้นโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จึงประสบปัญหาสมองไหล คือครูที่ทำงานมักจะขอลาออกเพื่อไปสอบบรรจุครูรัฐบาล จึงเป็นลักษณะทำให้โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จึงมีครูมีประสบการณ์น้อย ฉะนั้นบุคลากรในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จะต้องปฏิบัติงานหนัก และมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่สูงกว่าเพราะเพื่อจะได้ทำให้ตนเองยังคงปฏิบัติงานในโรงเรียนนั้นได้ และการธำรงรักษาบุคลากรของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในปัจจุบันก็ถือว่าโรงเรียนนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญต่อบุคลากรเท่าที่ควร ถึงแม้บุคลากรนั้นจะมีความสามารถก็ตาม โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ยังละเลยการให้ขวัญกำลังใจกับบุคลากร คือ หากมีบุคลากรที่เก่งและมีความสามารถก็ไม่รักษาไว้เท่าที่ควร

การจัดการศึกษาในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ต้องมุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นคนเก่ง คนกล้าและคนดี เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีทักษะหลากหลาย มีคุณธรรมและเจตคติ ที่ดีมีความรับผิดชอบ พึ่งตนเองได้ รู้จักตนเองและเข้าใจตนเอง มีพลังในการคิด การตัดสินใจ และการปรับตัวทั้งด้านการเรียน การดำเนินชีวิต การเลือกอาชีพด้วยความรอบคอบชาญฉลาด สมเหตุสมผล รักการทำงาน เอางานเป็นชีวิตและดำเนินชีวิตใน สังคมสมัยใหม่อย่างมีแบบแผน มีหลักเกณฑ์ มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ตลอดจนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน เพิ่มพูนพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพและพัฒนาสังคมให้ทันสมัยอยู่เสมอ จึงจะมีชีวิตที่ประสบความสำเร็จและสงบสุข ท่ามกลางปัญหาอันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วฉับพลัน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและเทคโนโลยี(วิโรจน์ สารัตนะ, 2555) ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรจะ มีมาตรการในการจัดสรรทรัพยากรทั้งปวงเพื่อให้เกิด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากร ครูโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ จำนวน 137 คน โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 รูป/คน ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 รูปหรือคน กลุ่มที่ 2 ครู บุคลากร และเจ้าหน้าที่ จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 3 กรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 2) สร้างเครื่องมือ 3) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยผ่านการพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบ ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80-1.00 4) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับผู้ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.955 5) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี รวม 6 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียน

การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อนำไปสู่การสนทนา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางการสนทนาร่วมกับผู้สัมภาษณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถามร่วมกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยข้อมูลจากแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้ 1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ 2) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ในภาพรวม

ที่	ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีในภาพรวม	ระดับปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การวางแผนบุคลากร	4.13	0.481	มาก
2	การสรรหา	4.15	0.491	มาก
3	การพัฒนาบุคลากร	4.23	0.488	มาก
4	การบริหารค่าตอบแทน	4.19	0.550	มาก
5	การประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.09	0.627	มาก
6	การดำรงรักษาบุคลากร	4.17	0.532	มาก
	ภาพรวม	4.15	0.445	มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้

- 1) ด้านการวางแผนบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ มีผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาบุคลากรควบคู่กับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อพัฒนาด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนอัตรากำลังตามนโยบายและแผนที่กำหนดอยู่ในระดับมาก มี
- 2) ด้านการสรรหา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ มีผู้บริหารสถานศึกษาออกแบบระบบคัดเลือกบุคลากรอย่างเหมาะสมและยุติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้มีการจัดทำทะเบียนประวัติบุคลากรของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก
- 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลากรโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ มีผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมบุคลากรเข้ารับการอบรมพิจารณาวิชาชีพ จรรยาบรรณของบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 4) ด้านการบริหารค่าตอบแทน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ มีผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสวัสดิการในการทำงานล่วงเวลาในและนอกโรงเรียนอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก
- 5) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้กระบวนการนำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานไปปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้กระบวนการพิจารณาจากการปฏิบัติงานที่คำนึงถึงจุดเด่นจุดด้อยของบุคลากรทางการศึกษา
- 6) ด้านการดำรงรักษาบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการเลื่อนตำแหน่งบุคลากรเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเอาใจใส่ดูแลคุณภาพชีวิตบุคลากรของสถานศึกษาตามความเหมาะสม

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และตามสมมติฐานการวิจัย ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มตัวอย่างมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอายุงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

3.1 ปัญหา อุปสรรค สำหรับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี มีดังนี้ 1) การลาออกของครูในช่วงภาคการศึกษาหรือ ปีการศึกษา เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการ ซึ่งทำให้โรงเรียนหาบุคลากรไม่ทัน ต้องให้ครูที่อยู่ทำการสอนแทนชั่วคราว บุคลากร ไม่เพียงพอ และจบการศึกษาไม่ตรงกับสายงาน 2) ขาดบุคลากรด้านพระพุทธ ศาสนา กิจกรรมทางศาสนา พิธีกรรมที่ถูกต้อง ขาดการดูแลทั้งภาครัฐและเอกชน 3) ครูใช้เวลากับการเตรียมสอนและการอยู่ในชั้นเรียนน้อยลง เพราะต้องทำงานเอกสาร และทำการประเมิน จนละเลยการพิจารณาที่คุณภาพของตัวเด็ก ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นผู้จุดประกาย หรือสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างแท้จริง 4) มีงบประมาณสำหรับเป็นค่าตอบแทนของครูผู้สอนน้อย ครูรู้สึกว่ายังไม่มีความเหมาะสมกับประสบการณ์ที่อยู่ในโรงเรียน 5) คุณครูหรือบุคลากรภายในโรงเรียนยังให้ความร่วมมือได้ไม่เต็มที่ในการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม 6) ผู้บริหารยังให้ความสำคัญกับการจูงใจครูในโรงเรียนน้อยไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินเดือนและสวัสดิการและความก้าวหน้าทางอาชีพตลอดจนสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสำหรับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี มีดังนี้ 1) สถานศึกษาควรสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ช่วยเหลือเกื้อกูล และมีความเมตตาต่อบุคลากรในสถานศึกษา 2) สรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมกับตำแหน่ง โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนกำลังคน การคัดเลือก บุคคล การปฐมนิเทศ การทดลองปฏิบัติหน้าที่และการบรรจุแต่งตั้งในโรงเรียน ให้บุคลากรมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานเพื่อรับประกันด้านประสิทธิภาพบุคลากรทุกคนมีอิสระในการใช้ประสบการณ์เพื่อปฏิบัติงานของตนอย่างสุดความสามารถ 3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรักความสามัคคีกันในทุกคณะจัดมีการสัมมนาทางวิชาการเพื่อเกิดการพัฒนาองค์ความรู้ความสามารถแก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง 4) ปรับปรุงค่าตอบแทนให้อยู่ในรูปของตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงิน เช่น การได้รับเงินเดือนที่เป็นธรรมตามผลงาน การให้โบนัส เงินรางวัล การให้รางวัลเมื่อมีผลงานโดดเด่น 5) ให้ความสำคัญในด้านของรูปแบบการบริหารที่ดี เช่น ขั้นตอนการทำงานที่กระชับและเหมาะสม การมอบหมายงานที่มีความท้าทาย และตรงกับความรู้ความสามารถ 6) ให้ความสำคัญกับการจูงใจพนักงาน ไม่ว่าจะเป็นในด้านของเงินเดือนและสวัสดิการ หรือโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพ ตลอดจนสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยที่ดีในการทำงาน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

1. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การบริหารหรือกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นวิธีบริหารจัดการเพื่อเป็นการ

สร้างความมั่นใจว่ากระบวนการหรือการดำเนินงานจะทำให้ได้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยแนวทางที่จะให้ได้ผลตามที่ต้องการ การดำเนินการจนได้ผลดีนั้น ล้วนมาจากความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น ๆ หากดำเนินการงานบริหารสามารถสร้างความพึงพอใจให้ผู้บริหารได้ถือว่ามีคุณภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของพระคำไซ คมภีรานนโท (ธงสวัสดิ์) (2558) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนของวิทยาลัยสงฆ์ นครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ผลวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลางการจัดหลักสูตรเป็นไปตามนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการ แต่บุคลากรยังขาดทักษะ และประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการเรียนการสอนเน้นการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามแผนการสอน การวัดผลเน้นประเมินผล ตามสภาพความเป็นจริงวิเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อใช้ในต่อไปอย่างไรก็ตามยังขาดแคลน สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย และการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง วิทยาลัยสงฆ์ต้องค้ำคอควรจัดให้มีการศึกษาดูงานฝึกอบรมด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ในการพัฒนาครูอาจารย์ และบุคลากรอย่างต่อเนื่องโดยกำหนดเป็นนโยบาย และ แผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม จัดหาสื่อ และเทคโนโลยีการเรียนการสอน และฝึกอบรมการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ อนึ่งควรจัดหาเอกสาร ตำราอุปกรณ์ เกี่ยวกับขบวนการเรียนการสอนให้เพียงพอบุคลากรควรมีความต้องการ ใฝ่ใจรักที่จะปฏิบัติงานอยู่เสมอ ประารถนาที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป มีความขยัน หมั่นประกอบการทำงานด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย ต้องตั้งจิตรับรู้ใน การกิจที่ได้รับมอบหมายโดยปฏิบัติงานด้วยความคิด เอา จิตฝึกใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อน ลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่งานที่ปฏิบัติอย่างแท้จริง และหมั่นใช้ปัญญา พิจารณา ใคร่ครวญ ตรวจตราหาเหตุผลตรวจสอบข้อยังหย่อนในงานนั้น ๆ ที่สำคัญต้องรู้จักการวางแผนงาน วัดผล และคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลาซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ พระครูสุธีปริยัติวิธาน (สุภาพ อาตาทโป) (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพผลการจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา:กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านโป่งสามัคคีคุณูปถัมภ์) อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรี” ผลการ วิจัย พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดศุภชัย ขนติโก (บุญอิม) (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัด ใน พระพุทธศาสนา: กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัด ราชบุรี”ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ และพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ อยู่ ในระดับมาก มี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการ จัดสรรงบประมาณ สำหรับโครงการและกิจกรรม ภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก 3) ด้านการบริหารงาน บุคคล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคลากรที่ทำการสอน อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 4) ด้านการ บริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก มีเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดได้แก่ มีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน อยู่ใน ระดับมากและสอดคล้องกับที่พระมหาพนมกรณ จิตเมธี (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ”ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ ตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของนักเรียนในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาโรงเรียนธรรมราช ศึกษา จังหวัดเชียงใหม่” จากผลการวิจัยพบว่าด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น

รายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคลากรที่ทำการสอน อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

การบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา เป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จะต้องทำเป็นกระบวนการ โดยกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั่นก็คือการพัฒนาสมาชิกหรือผู้รับบริการทางการศึกษา ให้เป็นผู้มีคุณภาพที่สังคมต้องการ และเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องสามารถนำองค์กรให้อยู่รอด ต้องกำหนดแผนงานวิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ โดยพึงพึงงบประมาณจากรัฐที่มีไม่มากนักด้วยความประหยัด ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ทั้งคน เงิน เวลาและทรัพย์สินอย่างอื่น เพราะถ้าระบบบริหารภายในสถานศึกษาไม่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงานได้ ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษา จึงขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานการวิจัย พบผลการวิจัยว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุงาน โดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับที่ เตือนใจ ศรีรัตนะ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคกลางเขต 1” ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคกลางเขต ๑ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์,ทำงาน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยขององอาจ นามพิกุล (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดขอนแก่นเขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาเกียรติศักดิ์ ฉันทมโม (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” จำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารและการจำแนกตามพรรษาของผู้บริหาร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังนี้ ในด้านการสรรหาบุคคล ควรประกาศรับสมัครเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถตรงตามที่โรงเรียนต้องการ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ควรหางบประมาณเพื่อเพิ่มอัตราเงินเดือนให้เต็มตามวุฒิการศึกษา ด้านการพัฒนาบุคคล ควรจัดให้มีการฝึกอบรมหรือการประชุมสัมมนา เพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และในด้านการให้บุคคลพ้นจากงาน ควรพิจารณาจากผลงานของบุคลากร/ครูและพิจารณาโยกย้ายตำแหน่ง ผลปรากฏว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานสอดคล้องกับที่พระมหาวิระพนธ์ ผ่องผาลา (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตามทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของการบริหารงานบุคคลของ

ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย แสดงให้เห็นประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ตามรายด้านของการวิจัย ดังนี้

1. การวางแผนบุคลากรประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยการจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงาน ได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ การปรับเปลี่ยนจากการบริหารแบบควบคุม มาเป็นการบริหารแบบทุกคนมีส่วนร่วม การจัดระบบบริหารงานบุคคลให้เกิดความเสมอภาค เท่าเทียม เป็นธรรม การส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำเนินงานในแต่ละงานโดยระบบ ซึ่งงานจะประสบความสำเร็จและโรงเรียนจะเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพได้หรือไม่ขึ้น ส่วนสำคัญที่สุดคือการขับเคลื่อนโดยฝ่ายบริหารงานบุคคล การปรับพฤติกรรมการบริหารที่เคยมุ่งให้ความสำคัญกับผู้บังคับบัญชา เปลี่ยนมาเป็นการให้ความสำคัญแก่

ผู้รับบริการและเพื่อนร่วมงาน และการปรับเปลี่ยนจากการบริหารแบบควบคุมมาเป็นการบริหารแบบทุกคนมีส่วนร่วม

2. ศักยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โรงเรียนใช้วิธีการบริหารกำลังคน การคัดเลือก บุคคล การปฐมนิเทศ การทดลองปฏิบัติหน้าที่และการบรรจุแต่งตั้งในโรงเรียน ให้บุคลากรมีส่วนร่วม สร้างนวัตกรรมเพื่อการดำเนินการคัดเลือกบุคลากรจัดทำแผนการดำเนินการคัดเลือกและการสรรหาบุคลากร การกำหนดขั้นตอน ระยะเวลาในการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง เพื่อให้เกิดความรวดเร็วมากขึ้น จัดสรรอัตราครูให้เหมาะสมกับภาระงานที่สอนตรงกับวิชาเอก ใช้ประสบการณ์เพื่อปฏิบัติงานของตนอย่างสุดความสามารถ และผู้บริหารวางตน เป็นกลางในการสรรหาบุคลากรที่มีความสามารถเพื่อทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา

3. การพัฒนาบุคลากร ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยการส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้า รับการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูสนับสนุนให้ครูมีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพมอบหมายงานอย่างเป็นธรรม และเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคคล ดำเนินการอำนวยความสะดวกและประสานการจัดการศึกษากับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นหน้าที่อันสำคัญ คือ การบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุตามจุดหมาย ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นบุคลากรที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถมีทักษะ เป็นผู้ นำการเปลี่ยนแปลง บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ เป็นธรรม โปร่งใส เป็นแบบอย่างที่ดี อันจะส่งผลให้ได้รับความศรัทธาंनाเชื่อถือจากครู นักเรียน ผู้ปกครองและคนในชุมชนพิจารณา มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ มีการประชุมชี้แจงการดำเนินการพิจารณาความดีความชอบให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรม

4. การบริหารค่าตอบแทน ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของโรงเรียน การดำเนินงานด้านบริหารงานบุคคล ต้องให้มีความคล่องตัวมีอิสระภายใต้ระเบียบกฎหมายและเพื่อใช้คนให้เหมาะกับงานตามวัตถุประสงค์และความต้องการของหน่วยงานเพราะเมื่อคนมีคุณภาพมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแล้วย่อมส่งผลถึงความสำเร็จในการบริหารงานด้านอื่นๆ และส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ซึ่งถือว่าเป็นงานสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอ รวมทั้งการสร้างขวัญกำลังใจมีสวัสดิการที่เหมาะสมเพื่อให้คุณภาพชีวิตที่ดีในสังคมโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับสวัสดิการต่างๆ ของครูและบุคลากร พิจารณาตามหลักเหตุผล ความเสมอภาค ความเหมาะสมของตำแหน่งงาน เพื่อสร้างคุณธรรมภายในโรงเรียน ให้รางวัลแก่ครูอาวุโส จ่ายค่าตอบแทนที่สูงกว่าให้แก่ครูที่มีความจงรักภักดีและปฏิบัติงานกับสถานศึกษามาเป็นเวลานานให้ความสำคัญกับสวัสดิการต่าง ๆ ของครูและบุคลากร ทั้งในเรื่องด้านค่าตอบแทน เงินเดือน มีเงินวิทยฐานะ ด้านสุขภาพ และบ้านพักการส่งเสริมและการจัดสวัสดิการโครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาชีวิตครูและบุคลากร

5. การประเมินผลการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

พัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา สมรรถนะ ทางวิชาชีพ ครุมีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาและวิธีการสอน พิจารณาจากการปฏิบัติงานตามที่ได้รับ มอบหมาย การปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ และการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่โรงเรียนได้กำหนด พิจารณาจากการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และส่งเสริมผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ เรียนรู้ และทำงานร่วมกัน จัดทำตัวชี้วัดการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ของครูและบุคลากรในสถานศึกษา

6. การธำรงรักษาบุคลากร ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา :กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จัดทำโครงการเสริมสร้างกำลังใจของบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยการจัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา การจัดเลี้ยงสังสรรค์เพื่อสร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร การมอบของเยี่ยมไข้ เพื่อสร้างแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน การให้ความยกย่องชมเชยเลื่อนขั้น บำเหน็จความดีความชอบอย่างเหมาะสมกับผลการปฏิบัติงาน จัดทำโครงการเสริมสร้างกำลังใจของบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยการจัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรเข้าสัมมนา อบรม ศึกษาดูงาน ตามสายงานที่ขาดแคลน และการดำเนินงานมีกิจกรรมสร้างมิตรภาพและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีโอกาสทำความรู้จักกันเสริมสร้างรักษาสัมพันธภาพให้มั่นคง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจสวัสดิการให้ครูเพื่อความทัดเทียมให้กับผู้มาทำหน้าที่ในการสอน และมีค่าตอบแทนให้อย่างเหมาะสม
 - 1.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการทำงาน อาทิ การทำงานเป็นกลุ่ม หรือการทำงานเป็นทีมจัดครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องคอยประสานงานเพื่อความสะดวกต่อการทำงาน
 - 1.3 ผู้บริหาร ควรส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังเรื่องการทำงานโดยใช้หลักพุทธธรรม ในสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างให้กับครูผู้สอน บุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน และชุมชน
 - 1.4 ผู้บริหาร ควรส่งเสริมสนับสนุนหาทุน จัดสรรงบประมาณพัฒนาสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษาย่างเหมาะสม โปร่งใสไม่อคติ
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
 - 2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคลขององค์กรของโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เตือนใจ ศรีรัตน์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคกลางเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พระครูปลัดสุชัย ขนดีโก (บุญอ้อม). (2561). ความพึงพอใจในการบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลวัดโชติทายการามสงเคราะห์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสุธีปริยัติวิธาน (สุภาพ อาตาทโป). (2561) ประสิทธิภาพการจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา:กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบ้านโป่งสามัคคีคุณูปถัมภ์) อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระคำไข คมกีรานนโท (ธงสวัสดิ์). (2558). ประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนของวิทยาลัยสงฆ์ นครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไพศาล สุทธจิตโต (โนนทายะ). (2554). การบริหารงานโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเกียรติศักดิ์ ฉันทมโม. (2558). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาพนมกรณ์ จิตเมธี. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของนักเรียนในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาโรงเรียนธรรมราชาศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิระพันธ์ ผองผาสา. (2558). การปฏิบัติตามทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2555). การพัฒนานโยบายการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2559). โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2554). หลักการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- องอาจ นามพิกุล. (2564). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดขอนแก่นเขต 1. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.

การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
THE DEVELOPMENT OF BUDDHISM PROPAGATION OF SANGHAS IN
PHOTHARAM DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE

^[1]พระอธิการสมบุญ อภิปัญโญ PhraAthikanSomboon Apipunno

^[2]พระครูวิสุทธธานันทคุณ Phrakhru Wisutthanantakhun

^[3]พระสมุทรวชิรโสภณ Phra Samutrawachirasophon

^{[1] [2] [3]}วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ratchaburi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: somboon0285@gmail.com

Article Received: June 30, 2023. Revised: December 20, 2023. Accepted: December 20, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยในส่วนของ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลภาคสนามจากพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน 256 รูป วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และในส่วนของ การวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 ท่าน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านคุณสมบัตินักเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านนโยบายและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) ผลการเปรียบเทียบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ พรรษา และระยะเวลาที่สังกัดคณะสงฆ์อำเภอโพธาราม มีความคิดเห็นที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติ 0.001 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล คือ วุฒิการศึกษาสามัญ มีความคิดเห็นที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า ปัญหา อุปสรรค ได้แก่ พระสงฆ์ไม่มีความรู้หลักธรรมอย่างแตกฉาน ขาดการนำสื่อเทคโนโลยีออนไลน์มาเป็นเครื่องมือ ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ ไม่มีแบบแผนที่ชัดเจน สอนให้เชื่อที่ผิดจากหลักพระพุทธศาสนา และข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรคัดเลือกพระสงฆ์ที่มีความดำรงตนตามสมณภาวะและธรรมวินัย มีความเสียสละ มีความรู้ความสามารถ มีจิตเมตตา ไม่เห็นแก่ลาภยศ พุดจาให้น่าเลื่อมใส ควร

พัฒนาพระสงฆ์นักเผยแผ่ให้เข้าใจหลักธรรมและศาสนพิธีอย่างแตกฉาน ทำการเผยแผ่ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่เข้าใจง่ายทันเหตุการณ์ มีวิธีการเผยแผ่แก่กลุ่มคนในทุกเพศทุกวัย ควรวางแผนการเผยแผ่ตามนโยบายปฏิรูป ศาสนาของมหาเถรสมาคม

คำสำคัญ: การพัฒนา, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, พระสงฆ์

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the level of Buddhism propagation of Sanghas in Photharam District, Ratchaburi Province, 2) to compare the Buddhism propagation of Sanghas in Photharam District, Ratchaburi Province by classifying according to personal factors and 3) to study problems, obstacles and suggestions for the development of Buddhism propagation of Sanghas of Sangha in Photharam District, Ratchaburi Province. The research methodology was a mixed method research. In part of quantitative research, a questionnaire was used as a tool to collect field data from 256 monks in Photharam District, Ratchaburi Province, and data was analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesis testing by T-test, F-test, one-way ANOVA and in part of qualitative research, document analysis and interview forms were used as the tools to collect field data from 9 key informants and analyzed the data using contextual content analysis techniques. The results showed that; 1) The level of Buddhism propagation of Sanghas in Photharam District, Ratchaburi Province, in general, was at the highest level of practice and when considering individually, it was found that the practice was at the highest level in all 3 aspects, namely, techniques and methods of Buddhism propagation, qualifications of Buddhism propagators, and policies and principles of Buddhism propagation. 2) The comparative results of Buddhism propagation of Sanghas in Photharam District, Ratchaburi Province, classified by personal factors, it was found that the personal factors such as age, years of ordination and duration of affiliation to the Sanghas of Photharam District, Ratchaburi Province were different with statistical significance at the 0.01 therefore, the research hypothesis was accepted. As for ordinary educational qualifications, it was showed that opinions towards the Buddhism propagation of Sanghas in Photharam District, Ratchaburi Province was no difference therefore, the research hypothesis was rejected. 3) The problems and obstacles included lack of a thorough Dhamma knowledge, lack of the use of online technology as a tool, lack of government support, lack of clear patterns, making false beliefs from the principles of Buddhism. The suggestions were that monks should be selected from who lived in monkhood and discipline, sacrificing, have knowledge and ability, compassion, not seeking for praise fortune, speak respectfully, develop monks to understand the principles and religious rite clearly, propagate with modern technology, propagate to people of all genders and ages and to plan the propagation according to the religious reform policy of the Sangha Supreme Council.

Keywords: Development, Propagation of Buddhism, Monks.

บทนำ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่แพร่หลายในทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมา นั้น พระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เพราะท่านเป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัย หนึ่งในพุทธบริษัท ซึ่งถือว่าเป็นองค์หลัก เป็นกำลังสำคัญของพระพุทธศาสนา ด้วยเพราะพระสงฆ์สาวก “เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกทาง ปฏิบัติสมควร เป็นผู้ควรแก่การค่านับ ควรแก่การต้อนรับ ควรแก่ของทำบุญ ควรแก่การกราบไหว้ เป็นเพื่อนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก” (ม.ม. (ไทย) 12/74/66) มีปณิธานในการเผยแผ่ และไม่เพียงแต่ท่านจะอบรมสั่งสอนหลักธรรมให้แก่พุทธศาสนิกชนเท่านั้น ยังปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมด้วย

หากมองกลับมาในด้านประวัติศาสตร์ไทยในทุกยุคทุกสมัย เราจะเห็นถึงบทบาทของพระสงฆ์ที่ได้สร้างคุณูปการต่อสังคมไว้หลายประการด้วยกัน คือ พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นผู้นำของคนในสังคม แม้ว่าในทางบ้านเมืองจะมีผู้ปกครองอยู่แล้ว แต่ก็ไม่พ้นที่จะต้องพึ่งพาพระสงฆ์ในยามบ้านเมืองมีวิกฤติอยู่ดี อย่างในเวลาที่จะต้องออกรบในสมรภูมิแห่งสงคราม คนในสังคมจะเข้าหาพระสงฆ์เพื่อขอให้ท่านอำนวยการพรให้การรบในครั้งนั้น ๆ ประสพชัยชนะเหนือศัตรู หรือขอให้ตนเองมีชีวิตรอดปลอดภัยจากการรบในครั้งนั้น ๆ อีกประการหนึ่งคือ พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นครูของคนในสังคม เพราะสมัยแต่ก่อนยังไม่มีโรงเรียนเกิดขึ้นอย่างกลาดเกลื่อนเฉกเช่นในปัจจุบัน คนในสังคมจึงพากันเข้าไปศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ในกำแพงวัดพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้อยู่ภายในวัด จึงทำหน้าที่เป็นครูสอนคนในสังคมโดยปริยาย คนในสมัยแต่ก่อนจึงมีความผูกพันกับพระสงฆ์และวัดมาก (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2542)

ปัจจุบัน พระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เพราะท่านเป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัย หนึ่งในพุทธบริษัท ซึ่งถือว่าเป็นองค์หลัก เป็นกำลังสำคัญของพระพุทธศาสนา ด้วยเพราะพระสงฆ์สาวกส่วนใหญ่เป็น “ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกทาง ปฏิบัติสมควร เป็นผู้ควรแก่การค่านับ ควรแก่การต้อนรับ ควรแก่ของทำบุญ ควรแก่การกราบไหว้ เป็นเพื่อนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก” (ม.ม. (ไทย) 12/74/66) หน้าที่ในการเผยแผ่หลักธรรมของวัดหรือพระสงฆ์ในปัจจุบัน ส่วนมากเป็นการจัดการเทศนาอบรมสั่งสอนประชาชนให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา (สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (หลวงปู่ศุข), 2440)

อย่างไรก็ตาม แม้พระสงฆ์มุ่งดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ศาสนทายาทและประชาชนได้รับทราบในทุกๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย (กรมการศาสนา, 2540) แต่ปัจจุบันเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีการสื่อสาร ไร้พรมแดนข่าวสารข้อมูลที่เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตคนในสังคมมาก ความเจริญทางด้านวัตถุ ทำให้การติดต่อสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ การเมือง การสื่อสารและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในโลก สังคมรับรู้ร่วมกันหมด มีอิทธิพลครอบงำโลก ทำให้คนตกอยู่ในอำนาจของวัตถุ สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนสังคมเปลี่ยนไป ส่งผลต่อจิตใจให้โน้มเอียงไปในทางที่ต้องการความสะดวกสบายมากขึ้นให้ความสำคัญเรื่องวัตถุมากกว่าจิตใจ แสวงหาวัตถุเพื่อความความสะดวกสบายมากกว่าที่จะแสวงหาความจริงคือธรรมชาติ ขาดการขัดเกลาจิตใจ (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2540)

ปัญหาต่างๆ ที่ถาโถม ทำให้เกิดการตั้งคำถามว่า ทำไมพระพุทธศาสนาและความคิดทางจิตวิญญาณของคนไทย จึงไม่สามารถป้องกันไม่ให้เกิดวิกฤตการณ์ทางศีลธรรมได้ และมีผลการวิจัยว่า พื้นที่อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ยังคงมีปัญหาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในหลายด้าน ซึ่งเป็นปัญหาที่ซับซ้อน เช่น ประชาชนบางส่วนยังมองว่ามีพระภิกษุบางรูปมุ่งมั่งคั่งไม่จงตาม หรือพระภิกษุบางรูปกล่าวพาดพิงถึงความไม่ดีงามของศาสนาอื่น เป็นต้น (พระครูวิชัยพัฒนภรณ์ (วิชา วิชโย), 2554)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยเป็นสารสนเทศสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเผยแพร่พระพุทธศาสนาขององค์กรคณะสงฆ์ และบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน 706 รูป โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 รูป/คน โดยจำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มที่ 1 พระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี กลุ่มที่ 2 หัวหน้าหน่วยงานราชการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี กลุ่มที่ 3 ผู้นำชุมชนในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และกลุ่มที่ 4 นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 2) สร้างเครื่องมือ 3) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยผ่านการพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบ ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.60-1.00 4) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับผู้ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91 5) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วยอายุ พรรษา วุฒิการศึกษา สามัญ และระยะเวลาที่สังกัดคณะสงฆ์อำเภอโพธาราม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาการเผย

แผ่พระพุทธรูปของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน 3 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธรูปของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีซึ่งเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-End Question)

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่เน้นกระตุ้นให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เล่าเรื่องราวอย่างมีเป้าหมาย โดยที่ผู้สัมภาษณ์มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในลักษณะเป็นคู่สนทนา ภายใต้บรรยากาศที่ผ่อนคลาย เพื่อนำไปสู่การสนทนา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางการสนทนาร่วมกับผู้สัมภาษณ์เพื่อระบุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถามร่วมกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยข้อมูลจากแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการเผยแผ่พระพุทธรูปของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษา ระดับการเผยแผ่พระพุทธรูปของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ทั้ง 3 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการเผยแผ่พระพุทธรูปของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในภาพรวม

ที่	การเผยแผ่พระพุทธรูปของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม	ระดับปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านคุณสมบัตินักเผยแผ่พระพุทธรูป	4.60	0.30	มากที่สุด
2	ด้านนโยบายและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธรูป	4.59	0.36	มากที่สุด
3	ด้านเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พระพุทธรูป	4.66	0.37	มากที่สุด
	ภาพรวม	4.62	0.28	มากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พระพุทธรูป รองลงมา คือ ด้านคุณสมบัตินักเผยแผ่พระพุทธรูปและด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านนโยบายและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธรูป โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พระพุทธรูป เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ พระสงฆ์สอนมีเหตุผล ผู้ฟังตรงเห็นจริงตามได้ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ พระสงฆ์มี

วิธีการสอนด้วยอุปกรณ์เสริม ยกเรื่องที่มา แสดงให้ดู เพื่อผู้ฟังเห็นด้วยตา ด้วยหู 2) ด้านคุณสมบัตินักเผยแผ่พระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ พระสงฆ์ส่งเสริมอบรมให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ แยกงานในอรรถะ เข้าใจในธรรมมีทักษะในการเผยแผ่ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ พระสงฆ์มุ่งหมั่นเป็นปริณทน 3) ด้านนโยบายและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ พระสงฆ์ให้ความสำคัญกับหลักการพัฒนาศักยภาพทางปัญญาของมนุษย์มากกว่ามองในแง่ความแตกต่างในด้านทางร่างกาย อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ พระสงฆ์เผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยไม่กระทบหรือทำลายวัฒนธรรมของศาสนาอื่น

2. ผลการเปรียบเทียบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานการวิจัย พบว่า

สมมติฐานที่ 1 พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 พระสงฆ์ที่มีระยะเวลาที่สังกัดคณะสงฆ์อำเภอโพธารามต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

3.1 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ทั้ง 3 ด้านมีดังนี้

1. ด้านคุณสมบัตินักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) พระสงฆ์ขาดพระภิกษุผู้มีความรู้ในหลักธรรมที่จะนำมาแสดงอย่างแตกฉาน 2) พระสงฆ์ขาดความรู้ความเข้าใจในการเผยแผ่สมัยใหม่ การนำเทคโนโลยีมาประกอบกับการแสดงภาพและเสียงให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น 3) พระภิกษุสงฆ์ยังขาดความเยือกเย็นในการสอนและการตอบคำถามจากผู้เห็นต่าง

2. ด้านนโยบายและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) พระสงฆ์ขาดแผนงานจากเถรสมาคมและการสนับสนุนจากภาครัฐ 2) พระสงฆ์ขาดการเผยแผ่ที่ดีเพราะมีการกระทบบุคคลหรือศาสนาอื่น 3) พระสงฆ์ไม่ได้มีแนวทางหรือแบบแผนที่ชัดเจน ทำให้เผยแผ่ไม่มีกรอบหรือข้อปฏิบัติที่ตามยุคตามสมัยที่ชัดเจน

3. ด้านเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) พระสงฆ์ขาดการใช้สื่อออนไลน์และเครื่องมือที่ทันสมัย 2) พระสงฆ์ไม่มีการเผยแผ่ที่เหมาะสมด้วยเวลาสถานที่ 3) พระสงฆ์ขาดการสอนให้เชื่อโดยมีเหตุและผลตามหลักการในพระพุทธศาสนา

3.2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ทั้ง 3 ด้านมีดังนี้

1. ด้านคุณสมบัตินักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) ควรคัดเลือกพระสงฆ์ที่มีความเสียสละมีความรู้ความสามารถ มีจิตเมตตาไม่เห็นแก่ลาภยศและมีอากัปกริยาน่าเลื่อมใส 2) ควรพระสงฆ์ให้เป็นผู้มีคุณสมบัติเรียบร้อยเหมาะสมและการพูดจาให้น่าเลื่อมใส 3) ควรพัฒนาพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่ในการเผยแผ่ให้เข้าใจหลักธรรมและศาสนพิธีให้เกิดความลึกซึ้ง 4) ควรพัฒนาพระสงฆ์ให้เผยแผ่ธรรมด้วยการสื่อสารที่เข้าใจง่ายและทันเหตุการณ์ 5) ควรพัฒนาพระสงฆ์ให้มีความสามารถในการเผยแผ่ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่และใช้ได้อย่างเหมาะสมตามหลักพระธรรมวินัย 6) ควรพัฒนาพระสงฆ์ให้มีความสามารถในการเผยแผ่มีไหวพริบจิตวิทยาในการสื่อสารและทักษะการสื่อสาร

2. ด้านนโยบายและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) ควรมีหน่วยงานรับผิดชอบหรือคัดกรองสื่อจากพระภิกษุสงฆ์และมีการปรับโทษตามกฎหมาย เกณฑ์ ระเบียบ และธรรมวินัยของสงฆ์ 2) ควรมีการจัดทำต้นแบบของพระเผยแผ่ที่เหมาะสมเป็นแบบอย่างและพื้นฐานในการสื่อสาร 3) ควรจัดหน่วยงานที่สนับสนุนดูแลและจัดทำนโยบายเพื่อกำหนดทิศทางของงานการเผยแผ่เพื่อการปรับตัวกับสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว 4) ควรกำหนดทิศทางการเผยแผ่ตามนโยบายปฏิรูปศาสนาของมหาเถรสมาคมให้มีทิศทางและเป้าหมายอันเดียวกัน 5) ควรมีการจัดประชุมร่วมมือกันทำยุทธศาสตร์การเผยแผ่เพื่อสรุปและจัดทำข้อปฏิบัติในการเผยแผ่ที่เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน

3. ด้านเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) ควรพัฒนาพระสงฆ์ให้มีศักยภาพและความรู้ความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม 2) ควรพัฒนาพระสงฆ์ให้มีความรู้วิธีการเผยแผ่แก่กลุ่มคนในทุกเพศทุกวัย 3) ควรพัฒนาพระสงฆ์ให้ใช้เทคนิคและสื่อสมัยใหม่ในการเผยแผ่ให้ทันสมัยเพื่อดึงดูดคนรุ่นใหม่ให้สนใจ 4) ควรแนะนำให้รักษาการแสดงธรรมแบบเดิมแต่ให้ประยุกต์ใช้สื่อสมัยใหม่เข้าผสมเพื่อให้เกิดมิติในการรับรู้และทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย 5) ควรพัฒนาพระสงฆ์ให้สอนหลักธรรมที่ถูกต้องตามหลักและไม่ปิดป้องคำสอนพระพุทธเจ้า

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

1. ระดับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญต่อศาสนทายาท คือ พระภิกษุสงฆ์ผู้ออกเผยแผ่ธรรมเป็นอย่างดีและต้องพึงพาอาศัยบุคคลภายนอกที่เป็นคฤหัสถ์เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุน หรือที่เรียกว่า อุบาสก อุบาสิกา คือ ผู้ถึงพระรัตนตรัย เป็นกลุ่มคนที่สำคัญต่อพระพุทธศาสนาสืบเรื่อยมา (ธีรวิศ บำเพ็ญบุญบารมี, 2550) โดยจุดมุ่งหมายสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัยน้อมเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติเหล่านั้น เพราะพระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นมาเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544) ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับที่ พระครูปลัดสุวัฒนวิริคุณ และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในอินเดีย” จากผลการวิจัยพบว่า ควรสร้างสำนักงานพระธรรมทูตให้ชัดเจน เพื่อสร้างเครือข่ายในระดับองค์กรได้ ทั้งนี้ จากการปฏิบัติศาสนกิจของพระธรรมทูต ได้มองเห็นประโยชน์ในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางศาสนา มีความมั่นใจในคุณค่า ความดีงามและมุ่งมั่นแน่ว

แนต่ออุดมการณ์ของพระพุทธศาสนา ทำให้เห็นประโยชน์ที่เป็นคุณสมบัติของพระธรรมทูต และควรสร้างกำลังใจและพึงพอใจในการทำงานให้มากขึ้นเพื่อให้พระธรรมทูตได้เกิดรู้สึกมีความเสียสละ มีความรับผิดชอบด้านการเผยแผ่และได้ทุ่มเทกำลังกายและใจให้กับภารกิจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (พระครูปลัดสุวัฒนวิริคุณ และคณะ, 2555) และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน พบว่า ด้านคุณสมบัตินักเผยแผ่พระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า รูปแบบของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงได้บูรณาการให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันที่พระสงฆ์ทำกันอยู่ทั่วไปมีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ งานพระธรรมทูต หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) งานอบรมจริยธรรมนักเรียน ข้าราชการ และประชาชน งานบรรพชาสามเณรอุดรธรรมา การส่งเสริมหน่วยสงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์ การเผยแผ่ทางสื่อมวลชน และการเผยแผ่ตามศักยภาพของวัดโดยเป็นโครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชุมชนตามศักยภาพของวัด อนึ่ง รูปแบบของกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันมีทั้งแบบประเพณี และปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป นั่นเอง ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับที่ พระสมุห์สมหวัง ยุติโก ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอเมืองจังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ควรจัดให้มีการอบรมการเทศนา เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เหมาะสมกับเพศและวัย เข้าถึงกลุ่มผู้ฟัง โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย จัดให้มีหลักสูตรและมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่ให้เป็นเชิงรุกให้มากยิ่งขึ้น(พระสมุห์สมหวัง ยุติโก, 2555)

2. ผลการเปรียบเทียบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานการวิจัย 4 ข้อ มีผลการอภิปรายดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากโดยปกติ จำนวนอายุบ่งบอกประสบการณ์ บ่งบอกถึงสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคล ๆ นั้นประสบพบเจอมาจากการทำงาน หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน และบ่งบอกถึงความเป็นมืออาชีพและศักยภาพในการทำงาน การตัดสินใจ ตลอดจนทัศนคติที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในมุมมองที่กว้างไกล ดังนั้น อายุที่แตกต่างกันของของบุคคล จึงทำให้เกิดความเห็นที่แตกต่างกันได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของ พระปลัดสนชัย ภูมิปาโล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ศึกษาในอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า อายุของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกัน มีผลทำให้ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมศึกษาในอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน (พระปลัดมนต์ดก สุวโจ, 2554)และผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของพระวุฒิกัทร อาทโร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธ ศาสนาอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทของพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธ ศาสนาอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐมนั้น พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยทุกข้อที่ตั้งไว้ (พระวุฒิกัทร อาทโร, 2555)

2.2 ผลการเปรียบเทียบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านพรรษา พบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์นั้น หากพระสงฆ์ที่มี

พรรษามากก็ทำให้มีความรู้และประสบการณ์เผยแผ่มากยิ่งขึ้น และเป็นข้อได้เปรียบของพระสงฆ์ที่มีพรรษากาลมากทำให้มีความรู้ทางพระพุทธศาสนาเป็นเวลานาน ดังนั้น พรรษาที่แตกต่างกันของพระสงฆ์จึงทำให้เกิดความเห็นที่แตกต่างกันได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของพระวุฒิกัทร อาทโร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธ ศาสนาอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทของพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธ ศาสนาอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐมนั้น พบว่า พรรษา มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยทุกข้อที่ตั้งไว้ (พระวุฒิกัทร อาทโร, 2555)

2.3 ผลการเปรียบเทียบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านวุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์นั้นจะใช้วุฒิความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรเฉพาะที่มีบริบทแตกต่างจากหลักสูตรอื่นในสถานศึกษาทั่วไป โดยหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมสำหรับพระภิกษุสามเณรมี 3 ระดับ ได้แก่ นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก โดย ก.พ. เทียบวิทยฐานะนักธรรมชั้นตรีให้เท่ากับประโยคประถมศึกษาตอนต้น (ป.4) นักธรรมชั้นโท เท่ากับประโยคประถมศึกษาตอนปลาย (ป.5) และนักธรรมชั้นเอก เท่ากับประโยคประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6) ดังนั้น วุฒิการศึกษาสามัญที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดความเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของ พระมหาวิจัก กิตติวณโณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการเรียนการสอนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของเจ้าอาวาสในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการการเรียนการสอนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของเจ้าอาวาสในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ พบว่า วุฒิการศึกษาสามัญ ไม่มีผลทำให้ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการการเรียนการสอนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของเจ้าอาวาสในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เกิดความแตกต่างกันได้ (พระมหาวิจัก กิตติวณโณ, 2554)และผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของพระครูใบฎีกาอภิชาติ ธรรมสุโท ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสในจังหวัดนนทบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบทัศนะของพระภิกษุและสามเณรต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสในจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระภิกษุและสามเณร มีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาส ไม่แตกต่างกันตามวุฒิการศึกษาสามัญ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธรรมสุโท, 2553)

2.4 ผลการเปรียบเทียบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระยะเวลาที่สังกัดคณะสงฆ์อำเภอโพธาราม พบว่า พระสงฆ์ที่มีระยะเวลาที่สังกัดคณะสงฆ์อำเภอโพธารามต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์นั้นมีปัจจัยที่ทำให้การเผยแผ่ประสบผลสำเร็จหลายประการ เช่น การคัดเลือกพระสงฆ์ที่มีประสบการณ์ความรู้ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาทางธรรม เป็นต้น แต่การที่พระสงฆ์มีระยะเวลาที่สังกัดคณะสงฆ์อำเภอโพธารามนั้นจึงทำให้เกิดความแตกต่างกันได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของพระครูปลัดสุวัฒนวิจิตรคุณ และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์

ยุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในอินเดีย” จากผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติศาสนกิจของพระธรรมทูต ได้มองเห็นประโยชน์ในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางศาสนา มีความมั่นใจในคุณค่า ความดีงามและมุ่งมั่นแน่วแน่ต่ออุดมการณ์ของพระพุทธศาสนา ทำให้เห็นประโยชน์ที่เป็นคุณสมบัติของพระธรรมทูต และควรส่งเสริมพระธรรมทูตสร้างกำลังใจและพึงพอใจในการทำงานให้มากขึ้นเพื่อให้พระธรรมทูตได้เกิดรู้สึกมีความเสียสละ มีความรับผิดชอบด้านการเผยแผ่และได้ทุ่มเทกำลังกายและใจให้กับภารกิจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (พระครูปลัดสุวัฒนวิริคุณ และคณะ, 2555)

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

การพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นการพัฒนาการดำเนินการให้หลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาแพร่หลาย แพร่ออกไป กว้างออกไป ให้สาธารณชนได้รับรู้ 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1. คุณสมบัตินักเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นคุณวุฒิและคุณลักษณะของพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่โดยตรงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย การมีความรู้ ความสามารถ แดกฉานในอรรถะ เข้าใจในธรรม การนุ่งห่มเป็นปริมณฑล การประพฤติตนเรียบร้อย ดีงามตามหลักพระธรรมวินัย การเคลื่อนไหวด้วยท่วงท่าที่งดงาม งามอาจ สำรวมอินทรีย์ การสนทนาปราศรัยด้วยน้ำเสียงที่ชวนฟัง การแสดงออกปฏิกิริยาเป็นมิตรต่อผู้ฟัง การแสดงออกให้เห็นภาวะจิตที่ประกอบด้วยเมตตาธรรม การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นด้วยอาการสงบ

สุขุม เยือกเย็น การไม่แสดงธรรมกระทบใครให้เสียหาย และการตั้งตนบนฐานเมตตาจิตหวังอนุเคราะห์ ไม่ใช่เพื่อหวังลาภสักการะ

2. นโยบายและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นนโยบายและหลักการสำคัญที่ถือเป็นวัตถุประสงค์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย การมุ่งเผยแผ่สืบทอดพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป การดำเนินงานเผยแผ่หลักธรรมคำสอนเพื่อให้แพร่หลายออกไปในทุกสารทิศ แก่บุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกชนชั้นวรรณะ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยชอบ ไม่ขัดแย้งกับข้อบัญญัติทางวินัยสงฆ์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอนุโลมตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามนโยบายการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของมหาเถรสมาคม การยึดหลักประโยชน์และความสุขของมหาชนเป็นที่ตั้ง การมุ่งหมายความพ้นทุกข์เป็นคุณูปการสูงสุดแก่เวไนยสัตว์ การตระหนักในหลักการของการพัฒนามนุษย์ที่เชื่อมั่นว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง การให้ความสำคัญกับหลักการพัฒนาศักยภาพทางปัญญาของมนุษย์มากกว่ามองในแง่ความแตกต่างในด้านทางร่างกาย และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยไม่กระทบหรือทำลายวัฒนธรรมของศาสนาอื่น

3. เทคนิคและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นเทคนิคในการดำเนินงาน วิธีการ หรือรูปแบบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับทุกกลุ่มคน ทุกเพศ ทุกวัย ประกอบด้วย การสอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม หรือสอนจากสิ่งที่รู้เห็นได้ง่าย เข้าใจกันอยู่แล้ว ไปยังสิ่งที่รู้ เห็นได้ยากหรือยังไม่เข้าใจ การลุ่มลึกลงตามลำดับ โดยสอนเรื่องจริงที่ผู้ฟังเคยรู้ ไปสู่เรื่องจริงที่ผู้ฟังไม่เคยรู้มาก่อน การมีวิธีการสอนด้วยอุปกรณ์เสริม ยกเรื่องที่มา แสดงให้เห็น เพื่อผู้ฟังเห็นด้วยตา ด้วยหู การสอนที่ตรงจุด ตรงประเด็น ไม่วกไปวนมาหรือสอนออกนอกเรื่อง การสอนแต่พอดีเท่าที่จำเป็น สมตามเหตุที่ผู้ฟังอยากรู้ มิได้สอนเรื่องที่ไม่จำเป็นทุก ๆ เรื่อง หรือสอนเฉพาะสิ่งที่เป็นประโยชน์ การสอนมีเหตุมีผล ผู้ฟังตรองเห็นจริงตามได้ การไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิม แต่ประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การใช้สื่อสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการสอนธรรมะ เช่น สอนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การรักษารูปแบบการเผยแผ่ตามวัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น การแสดงธรรมในงานประเพณี ประจำถิ่น และการเพิ่มเติมการเผยแผ่ในเชิงรุก โดยไม่เพียงแค่ออให้มวลชนเดินเข้าหาธรรม แต่เดินหน้านำธรรมไปสู่มหาชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ระดับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านคุณสมบัตินักเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า อันดับสุดท้าย คือ พระสงฆ์หนุ่มเป็นปริณทล เหตุนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการอบรมให้พระสงฆ์มีความรู้เกี่ยวกับพระธรรมวินัยและตระหนักถึงความเป็นสมณเพศเพราะเป็นคุณสมบัตินักเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่สำคัญมาก

1.2 ระดับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านนโยบายและหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า อันดับสุดท้าย คือ พระสงฆ์เผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยไม่กระทบหรือทำลายวัฒนธรรมของศาสนาอื่น เหตุนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการอบรมถวายความรู้พระสงฆ์เกี่ยวกับหลักศาสนิกสัมพันธ์และจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างศาสนาให้มากขึ้น

1.3 ระดับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า อันดับสุดท้าย คือ พระสงฆ์มีวิธีการสอนด้วยอุปกรณ์เสริม ยกเรื่องที่มา แสดงให้เห็น เพื่อผู้ฟังเห็นด้วยตา ด้วยหู เหตุนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการอบรมพัฒนาพระสงฆ์

นักเผยแผ่ให้มีความรู้ที่ไม่ผิดจากหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทและเทคนิควิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้ากับสังคมปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มเทคนิควิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และที่อื่นๆ

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

2.3 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มคุณสมบัติด้านผลิตสื่อการเผยแผ่ออนไลน์ของพระสงฆ์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และที่อื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2440). **คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมการศาสนา. (2540). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ธีรวิศ บำเพ็ญบุญบารมี. (2550). **การเผยแผ่พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเบญจกัญญา.
- พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมฺมสุโข. (2553). **ประสิทธิภาพการบริหารงานของเจ้าอาวาสในจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดสุวัฒนวิจิตรคุณ และคณะ. (2555). **ศึกษาวิเคราะห์พุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในอินเดีย**. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวิชัยพัฒนภรณ์ (วิชา วิชโย). (2554). **บทบาทพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2542). **มองสันติภาพโลกผ่านภูมิหลังอารยธรรมโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2540). **คนไทยกับเทคโนโลยี**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระปลัดมนต์ดก สุวโจ. (2554). **การบริหารจัดการวัดของพระสงฆ์ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิจัก กิตติคุณ. (2554). **ประสิทธิภาพการบริการจัดการการเรียนการสอนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของเจ้าอาวาสในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวุฒิกัทร อภโร. (2555). **บทบาทของพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์สมหวัง ยุติโก. (2555). **การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539) พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). การกลับมาของพระพุทธศาสนา “พระเอก” ของการ
ศึกษาใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ลายสือ.

แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
ในยุคปกติวิถีใหม่

THE APPLICATION OF INFORMATION TECHNOLOGY FOR ACADEMIC
ADMINISTRATION ON THE NEW NORMAL UNDER ANGTHONG EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE

^[1]รุ่งนภา คำเทศ Rungnapa Khamted ^[2]พระครูกิตติญาณวิสิฐ Phrakhu Kittiyanaavit

^[3]พระมหาสมบัติ ธนปญโญ Phramaha Sombat Dhanapaño

^[1] ^[2] ^[3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: rungnapaa134@gmail.com

Article Received: August 21, 2023. Revised: December 20, 2023. Accepted: December 20, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง 2) เพื่อศึกษาวิธีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง 3) เพื่อเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี คือ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 292 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 2) ผลการศึกษาวิธีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศในงานวิชาการทั้ง 5 ด้าน โดยการจัดอบรมครูให้มีความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมการวัดผลประเมินผล การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดเก็บข้อมูล และช่วยในการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบันยุคปกติวิถีใหม่ การส่งเสริมสนับสนุนการสร้างสื่อออนไลน์ บทเรียนสำเร็จรูป การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยใช้ในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และพัฒนาระบบการเรียนรู้ในยุคปกติวิถีใหม่ 3) แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยการพัฒนาที่ตัวบุคลากรให้มี

ความรู้ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องกับยุคปฏวัติวิถีใหม่ การจัดอบรมให้ครูได้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี การนำโปรแกรมประยุกต์มาใช้ในการงานวิชาการ การประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และระบบงานออนไลน์มาช่วยในการจัดเก็บข้อมูลในการวัดผลและประเมินผล การใช้สื่อและการสร้างสื่อออนไลน์ แอปพลิเคชันเกมส์การเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จรูป นำเทคโนโลยีมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุคปฏวัติวิถีใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การประยุกต์, เทคโนโลยีสารสนเทศ, การบริหารงานวิชาการ, สถานศึกษา, ยุคปฏวัติวิถีใหม่

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) to study the current state of information technology application in academic administration in the new normal of schools under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area, 2) to study the methods for application of information technology in academic administration in the new normal of schools under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area, and 3) to propose guidelines for application of information technology in academic administration in the new normal of schools under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area. The mixed research methods were used in the study. The quantitative data were collected by questionnaires from 292 samples and analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 5 school administrators and then analyzed by content analysis. The results of the study revealed that: 1) The current state of information technology application in academic administration in the new normal of schools under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area was at a high level overall. In the descending order, the highest level was on learning process development, followed by development and use of learning media, curriculum development, development of internal quality assurance and education standard, and education measurement, evaluation and courses and credits transfer system respectively. 2) The methods for application of information technology in academic administration in the new normal of schools under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area are as follows; to have teachers train in learning measurement and evaluation program, to implement information technology in data storage and communication or exchange information in internal quality assurance and education standard, to implement information technology in designing and improving curriculum in line with the requirement of learners in the new normal, to support and promote online media and ready-made lesson, and to use the technology in learning process development in the new normal. 3) The guidelines for application of information technology in academic administration in the new normal of schools under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area are to train the personnel with skills in information technology relevant to the life in the new normal, to have teachers train with technology skills, to implement the applied program in academic affairs, to apply computer programs in

data storage, measurement and evaluation, to use and build online media, applications, learning games, and ready-made lesson, and to implement technology in learning activities in order to develop learning process in the new normal effectively.

Keywords: Applications, Information Technology, Academic Administration, Educational Institutions, New Normal Era.

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรามากขึ้น จนกลายเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของคนในทุกระดับ ซึ่งบทบาทและประโยชน์ของเทคโนโลยี สารสนเทศ ได้แก่ ทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีความสะดวกสบายยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความเท่าเทียมกัน ในสังคม และเกิดการกระจายโอกาส เช่น การใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกล ผ่านดาวเทียม ทำให้เด็กที่อยู่ในชนบทหรือเด็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร มีโอกาสได้เรียนรู้เหมือนเด็กที่อยู่ในเมือง ทำให้เกิดสื่อการเรียนการสอนต่างๆ มากขึ้น เช่น การใช้บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น เทคโนโลยีสารสนเทศยังเข้ามามีบทบาทในด้านการบริหารสถานศึกษาได้แก่การรวบรวม ข้อมูล บันทึก จัดเก็บ รับรู้ข่าวสาร ติดต่อประสานงาน ซึ่งทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา เพิ่มความสะดวกสบายในการติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารลดแรงงานในการทำงานต่าง ๆ และลดต้นทุนการบริหารงานกรณีของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ โควิด-19 (Covid – 19) ซึ่งมีการแพร่ระบาดไปทั่วโลกนั้นได้ส่งผลกระทบต่างๆ จนเกิดความสูญเสียอย่างมากมายับไม่ถ้วนทำให้เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาท สำคัญอย่างยิ่ง จนเกิดคำนิยามใหม่ที่คนส่วนใหญ่มักจะพูดกันติดปากและจะได้ยินคำนี้บ่อยขึ้นเรื่อยๆ นั่นคือ วิถีใหม่ (New Normal) ในยุคโควิด-19 ทำให้ผู้คนทั่วโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงในการทำกิจกรรมทุก สิ่งอย่างในทุกๆ ด้านทั้งในด้านการศึกษา ไลฟ์สไตล์ ธุรกิจ สาธารณสุข ทำให้เห็นรูปแบบ New Normal ชัดเจนขึ้น นักเรียนและผู้ปกครอง ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนใหม่สะท้อน New Normal ที่ไม่ค่อยจะ สะดวกทั้งกับผู้ปกครองและกับตัวนักเรียนเอง คือการเรียนออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีต่างๆ ทางช่องทีวีดาวเทียม DLTV และเรียนผ่านแอปพลิเคชัน เว็บไซต์ และช่อง youtube ของ DLTV ได้เช่นกัน (กฤติภัทรกรศิริภัทรนิธิโกติน, 2563)

การบริหารงานของโรงเรียน ได้จัดแบ่งงานออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป แต่การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของการบริหารการศึกษา เพราะไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงาน ด้านวิชาการ การบริหารงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40 ของงานทั้งหมดในสถานศึกษา ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจึงถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2544) การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนตลอดจน การประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของ การศึกษาเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ดังนั้น ในการบริหารงานของสถานศึกษาจึงต้องมีเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานและการบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารโรงเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและช่วยส่งเสริมพัฒนาระบบในหน่วยงานให้ทันสมัยและเอื้อประโยชน์ต่อการบริหารจัดการให้มากที่สุด การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

นั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่คอยช่วยอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล การจัดข้อมูลระบบผลการเรียน การรับส่งงานระหว่างหน่วยการศึกษาด้านการพัฒนาระบบ การประเมินคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้ที่สนใจใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี สารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะสามารถแนะนำและกระตุ้นบุคลากรให้เรียนรู้และใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ถือว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการบริหารการศึกษาและยังเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงผสมสื่ออื่นๆ ที่เหมาะสมต่อการเรียนการสอนของผู้เรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ทำให้เกิดการจัดการศึกษาและบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพครู และบุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนจากคอมพิวเตอร์ ตลอดจนการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอน (ทิพวัลย์ นนทเทพ, 2557) แสดงให้เห็นว่า เทคโนโลยีสารสนเทศนั้นมีบทบาทต่อวงการศึกษาด้านการบริหารโรงเรียนเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการทำวิจัยแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไปในการบริหารงานวิชาการและเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารงานวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาวิธีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
3. เพื่อเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเป็นรูปแบบงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในอำเภอเมืองอ่างทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 1,399 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในอำเภอเมืองอ่างทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 292 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนไม่น้อยกว่า 2 ปี/มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 2 ปี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ 2) สร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหา 3) เสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบค่าความเที่ยงตรง และความถูกต้องของเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ IOC (Index of Item-Objective Congruence) ได้ค่าความเที่ยงตรง 0.8–1.0 จำนวน 5 ท่าน 4) นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try out) จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.904 5) นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายโดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ตามลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยถามเกี่ยวกับสถานภาพ ตำแหน่ง อายุ ประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง และตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับวิธีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

3.2 แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 1). ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหากรอบความคิดของการวิจัย 2) สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง 3) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น 4). นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในเบื้องต้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) 5) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 รูป/คน มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ แล้วนำไปสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการวิจัย มีดังนี้ 1). ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 2). นำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยทำการนัดหมาย วัน เวลา ที่จะขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในแจกแบบสอบถามและเก็บคืน

4.2 การสัมภาษณ์ (Interview) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ 2) นำหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไปมอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์ 3) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึก ภาพนิ่ง และเครื่องบันทึกเสียง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดที่รวบรวมมา แล้วคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทองประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถาม และข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงถึงข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากอ่างทองผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคล

สรุปผลการวิจัย)

1. การศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากอ่างทอง ในภาพรวมในระดับปฏิบัติมากทั้งหมด ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากอ่างทอง ในภาพรวม

ที่	สภาพปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ ในภาพรวม	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.26	0.67	มาก
2	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.43	0.64	มาก
3	การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.23	0.74	มาก
4	การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.26	0.66	มาก
5	การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.36	0.63	มาก
	ภาพรวม	4.30	0.67	มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนโดย

มีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล ด้านหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร เผยแพร่ผลงานวิจัยและหลักสูตรสถานศึกษาลงบนอินเทอร์เน็ต 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ การใช้สื่อโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้หลากหลาย เช่น YouTube หรือสื่อมัลติมีเดียอื่น อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียน และด้านจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก 3) ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปช่วยในการวัดและประมวลผลข้อมูลงานทางวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ การเก็บรวบรวมและพัฒนาข้อมูลด้านการวัดผลและประเมินผลในระบบออนไลน์ digital testing หรือรูปแบบใหม่ 4) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ นำเทคโนโลยีมาพัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษาและชุมชน

2. การศึกษาวิธีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่

2.1 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาเผยแพร่งานวิจัย โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จัดอบรมให้ครูทุกคนได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่น

2.2 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สนับสนุนงบประมาณในการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ สื่อการเรียนรู้ คอมพิวเตอร์ ไอแพด แท็บเล็ต ที่ทันสมัย ระดมทุนหาทรัพยากรในการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ ระบบอินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีต่างๆให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงให้เพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้ความรู้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูเรียนรู้และพัฒนาตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ จัดหาโปรแกรมสำเร็จรูป หนังสืออิเล็กทรอนิกส์(e-book) สื่อออนไลน์ บทเรียนสำเร็จรูป สื่อมัลติมีเดียและแอปพลิเคชันต่างๆ ที่มีเนื้อหาตรงตามหลักสูตร มาประยุกต์ใช้

2.3 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการ

เทียบโอนผลการเรียน จัดอบรมบุคคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้โปรแกรมการวัดและประเมินผลและนำโปรแกรมด้านวัดผลประเมินผล นำโปรแกรมด้านวัดผลประเมินผลมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อใช้บันทึกและรวบรวมข้อมูล ส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือการวัดผลที่ได้มาตรฐาน มีการวางแผนการจัดระบบวัดผลประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ

2.4 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา กำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรง ดำเนินการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้บันทึกรวบรวมข้อมูล นำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาระบบ ในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา จะทำรายงานผลการประเมินให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ นำผลการประเมินระบบประกันคุณภาพการศึกษามาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.5 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการอบรมความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อตลอดจนการสร้างสื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนต่างๆ มีการนิเทศติดตามการใช้สื่อ จัดหาสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สนับสนุนการค้นคว้าออนไลน์จัดหาคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีในห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน

3. การเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

3.1 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 1) นำข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษาเผยแพร่ลงบนระบบอินเทอร์เน็ตและช่องทางออนไลน์ เพิ่มความสะดวกต่อการสืบค้นหาข้อมูล การปรับปรุงแก้ไขและเผยแพร่ 2) สนับสนุน การนำอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีต่างๆ มาช่วยในการเข้าถึงงานโปรแกรมและใช้ระบบปฏิบัติการที่ทันสมัย จัดทำและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 3) จัดทำแผนพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จัดอบรมให้ครูทุกคนได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีเพื่อใช้ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น 4) ทรุดแทรกกิจกรรมการสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยีในรูปแบบต่างๆ ในหลักสูตรการเรียนการสอน ส่งเสริมให้เกิดความคิด สร้างโอกาสในการใช้เทคโนโลยีในหลักสูตรสถานศึกษา

3.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 1) ส่งเสริมสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่ครูอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูเรียนรู้และพัฒนาตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ จัดหาโปรแกรมสำเร็จรูป หนังสืออิเล็กทรอนิกส์(e-book) สื่อออนไลน์ บทเรียนสำเร็จรูป สื่อมัลติมีเดียและแอปพลิเคชันต่างๆ ที่มีเนื้อหาตรงตามหลักสูตรมาประยุกต์ใช้ 2) ส่งเสริมอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีให้แก่ครู จัดหา พัฒนา วัสดุอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์เครื่องโทรทัศน์ โปรเจคเตอร์ เครื่องเสียงระบบวายฟาย ระบบอินเทอร์เน็ต ให้เพียงพอให้ครูได้ใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ 3) ครูคิดค้นพัฒนานวัตกรรมโดยการใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ศักยภาพและบริบทของผู้เรียน 4) ควรมีการอบรมคณะครูและบุคลากรเกี่ยวกับวิธีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และติดตาม

ประเมินผล เพื่อเกิดความคล่องตัวในการประยุกต์ใช้ ICT ได้เหมาะสม สะดวกรวดเร็วต่อการจัดการศึกษา และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

3.3 การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 1) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดอบรมครูบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้โปรแกรมการวัดและประเมินผลในระบบออนไลน์ ดำเนินการให้กลุ่มงานทะเบียนและวัดผลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวัดและประเมินผลหรือนำมาพัฒนาระบบสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูลของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำ คลังข้อสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหรือโปรแกรมด้านการวัดและประเมินผลมาใช้ในการสร้างเครื่องมือวัดผล ในการจัดทำฐานข้อมูลของนักเรียนเพื่อช่วยในการประมวลผลรายงานผลได้ถูกต้องแม่นยำและรวดเร็ว 3) ส่งเสริมให้ครูจัดทำการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในรูปแบบของระบบงานออนไลน์ การวัดผลความรู้บนระบบอินเทอร์เน็ต 4) จัดหาอุปกรณ์ทางสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย ระบบอินเทอร์เน็ตที่เร็วและเสถียร มาช่วยในการประมวลผลข้อมูลทางวิชาการเพื่อใช้ในการวัดผลและประเมินผลต่อไปในอนาคต

3.4 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 1) นำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้เพื่อพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ควรดำเนินการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้บันทึกรวบรวมข้อมูล และควรมีผู้รับผิดชอบโดยตรงในการรวบรวมสรุปรายงานผล 2) ควรประชุมชี้แจงครูและบุคลากรให้เห็นความสำคัญ และวิธีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 3) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 4) นำเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการติดตามการดำเนินงานตาม แผนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน พัฒนางานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 1) เพิ่มระบบสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ตในห้องสมุด อุปกรณ์สารสนเทศต่างๆ ภายในโรงเรียนและห้องเรียน มีสถานที่ให้นักเรียนได้รับฟังข่าวสารในปัจจุบัน ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ 2) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการอบรมความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อตลอดจนการสร้างสื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนต่างๆ โดยเฉพาะการจัดทำบทเรียนสำเร็จรูป (CAI) หรือบทเรียนออนไลน์ (E-Learning) และแอปพลิเคชันเกมการเรียนรู้ 3) ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนและชุมชน ร่วมกันผลิตสื่อมัลติมีเดีย วางแผนประเมินการใช้สื่อมีการปรับปรุง ควบคุมกับการวางรูปแบบการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต 4) ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดหา ผลิต พัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน มีการประเมินการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี และมีการเผยแพร่ให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้ใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผู้วิจัยได้นำประเด็นมาอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน จากความคิดเห็นของผู้บริหารและครูดังกล่าวเนื่องจากในปัจจุบันการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาใช้ในการเรียนรู้ออนไลน์การจัดการเรียนการสอนได้สะดวกมากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ออนไลน์ แอปพลิเคชันต่างๆ หรือสื่อมัลติมีเดียอื่นๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้หลากหลายตามความต้องการ มีการจัดกระบวนการเรียนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมล โชติธนอธิวัฒน์ (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล เมืองพนัสนิคม โดยรวมและรายด้านในระดับมาก เรียงรายด้านจากมากมาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มี แหล่งเรียนรู้ และด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

2. ผลการศึกษาวิธีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีดังนี้ 1) วิธีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ ด้านหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาเผยแพร่งานวิจัย โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จัดอบรมให้ครูทุกคนได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 2) วิธีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ ด้านพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ สนับสนุนงบประมาณในการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ คอมพิวเตอร์ ไอแพด แท็บเล็ต ที่ทันสมัย ระดมทุนหาทรัพยากรในการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ ระบบอินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีต่างๆให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงให้เพิ่มมากขึ้น 3) วิธีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน จัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้โปรแกรมการวัดและประเมินผลและนำโปรแกรมด้านวัดผลประเมินผล นำโปรแกรมด้านวัดผลประเมินผลมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 4) วิธีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา กำหนดผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงจัดประชุมวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับยุคปกติวิถีใหม่จัดหาและพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 5) วิธีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้าร่วมการอบรมความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อตลอดจนการสร้างสื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอน จากผลการศึกษาเบื้องต้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารและครูมีวิธีการประยุกต์ใช้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในแต่ละด้านที่หลากหลาย โดยมุ่งเน้นให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการบริหารวิชาการทั้ง 5 ด้านโดยการพัฒนาที่ตัวบุคลากรให้มีความรู้ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการทำโปรแกรมประยุกต์ต่างๆ พัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดหาสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยและพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของรัชฎาพร มีอาษา

(2555) ที่ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผล ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการพัฒนากิจกรรมแนะแนว และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเสนอแนะทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การนำข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษาเผยแพร่ลงบนระบบอินเทอร์เน็ตและช่องทางออนไลน์ เพิ่มความสะดวกต่อการสืบค้นหาข้อมูล การปรับปรุงแก้ไขและเผยแพร่ สนับสนุน การนำอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีมาช่วยในการเข้าถึงงานโปรแกรมและใช้ระบบปฏิบัติการที่ทันสมัย จัดทำและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่ครูอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูเรียนรู้และพัฒนาตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้จัดหาโปรแกรมสำเร็จรูป สื่อออนไลน์ บทเรียนสำเร็จรูป สื่อมัลติมีเดียและแอปพลิเคชันที่มีเนื้อหาตรงตามหลักสูตรมาประยุกต์ใช้ส่งเสริมอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีให้แก่ครู 3) ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดอบรมครูบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้โปรแกรมการวัดและประเมินผลในระบบออนไลน์ 4) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา นำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพิ่มระบบสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ตในห้องสมุดอุปกรณ์สารสนเทศภายในโรงเรียนและห้องเรียน โดยผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของอภิญญา รัตนโกเมศ (2551) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3 ทั้งด้านการวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยคือแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคปกติวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ประกอบด้วย

1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร เผยแพร่ผลงานวิจัยและหลักสูตรสถานศึกษาลงบนอินเทอร์เน็ต มีการใช้โปรแกรมหรือระบบการจัดการฐานข้อมูลในงานทะเบียนวัดผลและประเมินผลใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียน สังคม ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อใช้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการออกแบบและพัฒนากระบวนการเรียนรู้

3. การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเก็บรวบรวมและพัฒนาข้อมูลด้านการวัดผลและประเมินผลในระบบออนไลน์ digital testing หรือรูปแบบใหม่ มีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย เพื่อพัฒนาระบบการวัดผล ประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลเช่น แบบทดสอบ แบบประเมิน แบบสังเกต

4. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการสรุปและรายงานผลระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

5. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การนำเทคโนโลยีมาพัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษาและชุมชน มีการประเมินการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งมีการเผยแพร่ ให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้ใช้ประโยชน์เพื่อการจัดการเรียนการสอน สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

- ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหาอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีต่างๆให้เพียงพอและเหมาะสมกับสภาพในปัจจุบัน

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีโครงการพัฒนาบุคลากรทางด้านการจัดทำโปรแกรมการจัดทำข้อมูลในงานวิชาการด้านต่างๆของโรงเรียน พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีมากขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการประชุมชี้แจงคณะครูและบุคลากร ให้เห็นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในงานวิชาการทั้ง 5 ด้าน

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้บันทึกรวบรวมข้อมูล ควรจัดหาโปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ มาใช้ในการบริหารจัดการในงานวิชาการและจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดอื่น

2.2 ควรศึกษาวิจัยการพัฒนางานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านวิชาการของหน่วยงานระดับนโยบาย

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับสภาพปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกติน. (2563). การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ทิพวัลย์ นนทเกท. (2557). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปิยะนุช บัวชุมการ. (2561). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พิมล โชติธนนธิวัฒน์. (2560). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัชฎาพร มีอาษา. (2555). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิญา รัตนโกเมศ. (2551). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
ANCIENT CONSERVATION MANAGEMENT OF CHETIYARAM TEMPLE MUEANG
DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE

^[1]พระปลัดปัญญา อุตตมวิโส PraPalad Panya Utamawangso

^[2]พระครูวิสุทธิฐานันท์คุณ Phrakhru Wisutthanantakhun

^[3]พระมหากังวาล ธีรธมโม Phramaha Kangwal Dhiradhammo

^{[1] [2] [3]}วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ratchaburi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Udomwongsiri269@gmail.com

Article Received: August 11, 2023. Revised: December 20, 2023. Accepted: December 20, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยในส่วนของวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลภาคสนามจากประชาชน (อายุ 18 ปีขึ้นไป) อาศัยอยู่ที่บ้านเจดีย์หัก หมู่ที่ 3 ตำบลเจดีย์หัก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำนวน 357 คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และในส่วนของวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุแก่ประชาชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.2 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุกับหน่วยงานราชการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ พบว่าไม่แตกต่างกันทุกด้านซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี พบว่า บุคลากรในชุมชนขาดความเข้าใจความรู้และหลักการอนุรักษ์ดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุของวัด ขาดบุคลากรที่เข้ามาดูแลรักษาทำความสะอาด กำจัดวัชพืชและขยะในแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ พระสงฆ์ที่สอนในโรงเรียนไม่ได้ปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นจิตสาธารณะในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุให้นักเรียน ขาดความร่วมมือกันกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการป้องกันผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นกับแหล่งโบราณสถาน และข้อเสนอแนะต่อการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง

จังหวัดราชบุรี พบว่า ควรจัดให้มีการอบรมด้านการอนุรักษ์แก่พระสงฆ์และคนในชุมชนในพื้นที่แหล่งโบราณสถาน มอบหมายหรือจัดคนดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุดำเนินการเผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์ในเทศกาลต่างๆ ปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ให้นักเรียนในสถานศึกษาให้ข้อมูลข่าวสารการอนุรักษ์แก่ประชาชนผ่านทางวิทยุชุมชนและสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของโบราณสถานโบราณวัตถุที่มีอยู่ภายในวัด สร้างความร่วมมือกันระหว่างชุมชน ภาครัฐ และเอกชน มีการสนับสนุนงบประมาณที่จำเป็นในการบูรณะ

คำสำคัญ: การจัดการ, การอนุรักษ์โบราณสถาน, วัดเจติยาราม

ABSTRACT

The objectives of research paper were 1) to study satisfaction with ancient conservation management of Chetiayaram Temple Mueang District, Ratchaburi Province 2) to study compare's satisfaction with ancient conservation management of Chetiayaram Temple Mueang District, Ratchaburi Province classify by personal factors of respondents 3) to study the problem obstacles and suggestion of development satisfaction with ancient conservation management of Chetiayaram Temple Mueang District, Ratchaburi Province classify by personal factors. The research methodology was the mixed method research that the quantitative research used the questionnaire as the tool to collect the data in the field study from people (18 years old or older) residing at Ban Chedi Hak, Village No.3, Chedi Hak Sub-district, Mueang District, Ratchaburi Province, totaling 357 people. The statistics were used for the data analysis through frequency percentage mean sigma and qualitative research had the documentary analysis and interview as the tool to collect the data in the field study from 9 key informants and analyzed the data through the content analysis technique. The findings of this research were as following: 1). Public opinion with ancient conservation management of Chetiayaram Temple Mueang District, Ratchaburi Province overall was found in high level with average at mean of 4.18 when considering the aspect found that the aspects that has the most providing knowledge on the preservation of ancient sites antiques to the public at mean of 4.22 the aspects with the lowest all aspect the aspects that cooperation in the preservation of ancient sites antiques and government agencies at mean of 4.11. 2) Compare's satisfaction with ancient conservation management of Chetiayaram Temple Mueang District, Ratchaburi Province classified by gender age educational background and occupation found that there were no differences in all aspects which rejects the hypothesis and people with different levels of education had different opinions at the statistical significance level of 0.05. 3) The problems and obstacles to the ancient conservation management of Chetiayaram Temple Mueang District, Ratchaburi Province as following: community personnel lack understanding, knowledge and principles of conservation and maintenance of ancient sites, antiques of the temple. Lack of personnel who come to maintain and clean eliminate weeds and rubbish in ancient and ancient sites. The monks who teach in the school do not instill public awareness in the preservation of ancient sites among their students. Lack of cooperation with government

and private agencies in preventing environmental impacts that will occur on ancient sites and suggestions for the conservation management of the ancient sites of Chetiaram Temple, Muang District, Ratchaburi Province, found that conservation training should be provided to monks and people in the community in the area of the ancient sites. Assign or organize people to maintain the historic sites. Antiquities disseminate conservation knowledge in various festivals, instill conservation awareness among students in educational institutions, provide conservation information to the public via community radio, and create understanding of the importance of ancient sites. Ancient artifacts inside the temple Create cooperation between the community, the public and private sectors, have the necessary budget support for the restoration.

Keywords: Management, Ancient Conservation, Chetiaram Temple.

บทนำ

พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ชนชาติไทยรับเข้ามาจากดินแดนต้นกำเนิด คือประเทศอินเดียตอนกลาง ตามข้อสันนิษฐานในยุคเถรวาท นับแต่ช่วงเวลาที่มีพระเจ้าอโศกมหาราชทรงอุปถัมภ์การสังคายนาครั้งที่ ๓ ได้ทรงส่งสมณทูตออกไปเผยแผ่โดยคณะพระสมณทูตสายหนึ่ง มีพระโสณเถระและพระอุตตรเถระเป็นประธาน ได้เดินทางมาเผยแผ่ในแคว้นสุวรรณภูมิ หลักฐานที่พบในเมืองไทยชุดค้นพบที่จังหวัดนครปฐม คือ ศิลารูปธรรมจักรกับกวางหมอบ แผ่นสฤป อันเป็นสิ่งเคารพบูชาเหมือนกับสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชที่พระพุทธศาสนาได้เข้ามาตั้งมั่นรากฐาน จึงถือได้ว่าเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของการริเริ่มสร้างโบราณวัตถุขึ้นมาให้เห็นกันจนถึงปัจจุบัน เรื่องของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จะมัวแต่ภาคภูมิใจเฉพาะในแก่นคำสอนอันดีเลิศของพระพุทธศาสนาเพียงเท่านั้นไม่ได้ จะต้องมีการปรับปรุงวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยอาจจะอาศัยศิลปวัตถุเข้ามาช่วยเหลือบ้าง เพื่อให้กระแสน้ำแห่งพุทธธรรมแผ่กว้างไปในใจของชาวโลก ช่วยดับไฟกิเลสที่เราร้อนและนำสันติสุขกลับคืนมาสู่โลก ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจของทุกคนทุกฝ่ายโดยเฉพาะพระภิกษุสงฆ์ซึ่งเป็นผู้นำของพระพุทธศาสนาและชาวพุทธ จักต้องตระหนักในการกิจอันยิ่งใหญ่ (พระมหาเสถียร ถาวรธมโม, 2555) ดังพุทธโอวาทที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงแสดงธรรมให้ดังงามในเบื้องต้น ให้ดังงามในท่ามกลาง ให้ดังงามในที่สุดลงรอบ จงประกาศพรหมจรรย์ให้เป็นไปพร้อมทั้งอรรถทั้งพยัญชนะ ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง สัตว์โลกทั้งหลายที่เป็นผู้มีธุลีในดวงตาน้อย ผู้จักอาจรู้ทั่วถึงธรรมนั้นมีอยู่ เขาเหล่านั้นย่อมเสื่อมจากคุณที่พึงได้พึงเห็น เพราะเหตุที่ไม่ได้ฟังธรรม ... ภิกษุทั้งหลาย แม้เราเองก็จักไปสู่ตำบลอรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรมเหมือนกัน (วิ.ม. (ไทย) 4/32/33)

ปัจจุบันการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ควรคำนึงถึงคือหลักการในการพัฒนาโดยไม่ต้องทำลายและต้องพยายามที่จะรักษาคุณภาพระหว่างการพัฒนาให้ละเลยไม่เอาใจใส่หรือมลพิษในอากาศหรือสาเหตุอื่นๆ อีกมากมายโดยเฉพาะการพิจารณาอย่างรอบคอบในเรื่องการรื้อทำลายเพราะสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อมีการพัฒนาแผนใหม่หนทางหนึ่งในการอนุรักษ์ให้ได้ผลนั้นคือการดัดแปลงนำเอาสถาปัตยกรรมต่างๆ และโบราณสถานนำมาใช้ในลักษณะการดำเนินการอย่างใหม่ที่ดียิ่งขึ้นกว่าเดิมและเกิดความสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันแต่กิจการดังกล่าวจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อสามารถรักษาหลักการของการอนุรักษ์ไว้ได้คือผลของการดัดแปลงจะต้องยังคงไว้ ซึ่งลักษณะส่วนใหญ่และรายละเอียดส่วนสำคัญของ

สถาปัตยกรรมหรือโบราณสถานนั้นเช่นเดียวกับคงไว้ซึ่งคุณค่าทางสถาปัตยกรรมศิลปกรรมคงไว้ซึ่งคุณค่าทางประวัติศาสตร์โบราณคดี (วีรวุฒิ โอตระกูล, 2550)

วัดเจติยาราม ไม่ปรากฏว่าสร้างมาแต่สมัยใด พ.ศ.ใด แต่มีเขียนไว้ในประวัติในหนังสือ “เรื่องเมืองราชบุรี” มีข้อความเกี่ยวกับวัดเจติยหักนี้ไว้ว่า “เป็นวัดหน้าเมือง หรือหน้าด่าน” เมืองราชบุรีแนวของพระเจดีย์ มีพระเจดีย์ 2 องค์ อยู่ตรงหน้าเมือง และแนวของพระเจดีย์ 2 องค์นี้ ตรงกับพระเจดีย์ 2 องค์ ที่อยู่บริเวณวัดเจติยหักซึ่งชื่อวัดเดิมว่า “วัดบรมธาตุ” ต่อมาภายหลังภาษาเรียกชื่อนี้ได้เพี้ยนไป ประชาชนทั่วไปในขณะนั้น มักเรียกวัดนี้ว่า “วัดบ้านธาตุ” “วัดบ้านทาส” บ้าง เพราะคนในบ้านหมู่ที่ 3 นี้ พูดเป็นภาษาพายัพ (ภาษาเหนือปัจจุบัน) สาเหตุที่วัดนี้ได้ชื่อว่า “วัดบรมธาตุ” นั้น เพราะมีวัดอยู่ในตัวเมือง อีกวัดหนึ่ง (วัดในพระราชวัง ขณะนั้น) มีชื่อว่า “วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ” (วัดมหาธาตุวรวิหารในปัจจุบัน) วัดนี้ก็เช่นเดียวกัน ประชาชนมักเรียกเพี้ยนไปว่า “วัดหน้าพระธาตุ” บ้าง “วัดหน้าประธาตุ” บ้าง ต่อมาวัดนี้ได้สถาปนาขึ้นเป็นพระอารามหลวง มีชื่อวัดเป็นทางการว่า “วัดมหาธาตุวรวิหาร” ในปัจจุบัน วัดมหาธาตุกับวัดเจติยหัก ได้สร้างขึ้นพร้อมกันหรือระยะใกล้เคียงกัน คือ ทั้ง 2 วัดนี้ ได้จัดสร้างประมาณ พ.ศ. 1221 ตามที่มีจารึกอยู่ที่หน้าประตูทางขึ้นพระพุทธรูปปางวิมลาธาตุนี้มีประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งให้ดูที่บัวหงายพระอุโบสถวัดมหาธาตุกับอุโบสถ (หลังเก่าเดิม) แนวยาวตามตัวพระอุโบสถจะมีรูปร่างสำเภา (เรือสำเภา) ทั้ง 2 วัด สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นอุโบสถอาคารไม้ทั้งหลังและมีมุขหน้า – หลัง ในปัจจุบันพระอุโบสถวัดมหาธาตุ มีปรากฏให้เห็นแต่มุขด้านหน้าเท่านั้น ส่วนที่วัดเจติยหักนั้นก็มีมุขทั้งด้านหน้าและหลัง ส่วนการก่ออิฐถือปูน รูปทรงสำเภานี้น่าจะได้ทำขึ้นในภายหลัง เพราะว่าอุโบสถทั้ง 2 วัดนี้ เป็นเสาไม้ ก่ออิฐ ถือปูน ทับในภายหลัง พระเดชพระคุณพระครูบัณฑิตรัตนกร (หลวงพ่อลอย ลำเลิศหล้า) ท่านได้รับกรุณาเล่าว่า เมื่อ พ.ศ. 2480 ประมาณปลายเดือนเมษายน หรือต้นเดือนพฤษภาคม ท่านเลี้ยงวัวอยู่ที่ทุ่งนา ได้ยินเสียงครืนใหญ่ ท่านก็วิ่งตามเสียงมาดูก็เห็นยอดพระเจดีย์หักโค่นลงมา (เจดีย์องค์นอก) ท่านรู้ท่านนั้นก็กลับไปดูวัวของท่านต่อ โดยไม่สนใจอะไรอีกต่อไป หลังจากนั้นสองวัน ได้มีผู้ไปพบพระพุทธรูปบูชาบ้าง พระเครื่องรางของขลังบ้าง จึงเกิดคำใหม่ขึ้นมาในวงการนักนิยมสะสมพระเครื่องว่า “พระกรุวัดเจติยหัก” พระกรุวัดนี้ดังมากนิยมเข้ากันราคาแพงๆ คนในหมู่ 3 บ้านธาตุที่เก็บได้พระบูชาเท่าที่พอจำได้คือ นายคุณ ศิริพล และนายเพลง ทักษิณ คนในหมู่บ้านไม่มีใครค่อยจะสนใจกันมากนัก นี่จึงเป็นที่มาของคำว่า “วัดเจติยหัก” (ชุมชนคนคุณธรรม, 2565)

จังหวัดราชบุรี เป็นพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ทางการการติดต่อการค้าและการซื้อขายจึงได้มีการสร้างโบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุอย่างมากมายไ้ตามวัดต่างๆ เพื่อไว้เป็นอนุสรณ์และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจแก่ประชาชนในท้องถิ่นตลอดจนถึงพื้นที่ใกล้เคียงโดยอาศัยพระสงฆ์ที่อยู่ในวัดเป็นผู้ให้การดูแลรักษาให้คงอยู่ไว้สืบไปและจะยังประโยชน์ต่อการสืบต่ออายุของโบราณสถาน โดยในปัจจุบันได้มีแนวคิดว่าการอนุรักษ์โบราณสถานจะต้องมีการพัฒนาควบคู่กันไปด้วย การอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถานจึงได้แก่ การดำเนินการใดๆ ก็ตามเพื่อให้คงไว้ซึ่งคุณค่าของโบราณสถานในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นประจักษ์พยานแห่งอารยธรรมของมนุษยชาติ รักษาส่วนที่ได้รับสืบทอดมาไม่ให้สูญหายไป และในพื้นที่ยังเป็นที่ตั้งของโบราณสถาน โบราณวัตถุซึ่งเป็นสมบัติของวัดและของชาติ (บ้านจอมยุทธ์, 2564) ทั้งที่การขึ้นทะเบียนโบราณสถานของวัดเจติยารามยังมิได้ขึ้นทะเบียนไว้อย่างมากมายหลายวัด ซึ่งมีสภาพที่ชำรุดทรุดโทรมและเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา โดยมีพระสงฆ์ภายในวัดได้ให้การปกป้องคุ้มครองและดูแลรักษาตามกำลังความสามารถเท่าที่จะกระทำได้แต่ยังขาดความเข้าใจในการอนุรักษ์อย่างถูกต้องตามหลักการทางสถาปัตยกรรม รวมทั้งอาจจะยังขาดการวางแผนพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ว่าได้เป็นผู้มีส่วนร่วมหรือให้ความสำคัญและได้มีความใส่ใจในการดูแลรักษาบูรณะปรับปรุงและช่วยกันพัฒนาให้โบราณสถาน ของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรีให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาการอนุรักษ์โบราณสถาน ของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ให้ดำรงคงอยู่ในสภาพที่ดีที่สุด และให้อนุชนรุ่นหลังได้รับรู้ถึงสิ่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ต่อไป อีกทั้งยังเป็นกรณีศึกษาเพื่อนำข้อมูลจากการศึกษาไปวางแผนพัฒนาด้านโบราณสถานของวัดเจติยารามในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ที่บ้านเจดีย์หัก หมู่ที่ ๓ ตำบลเจดีย์หัก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 3,272 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป อาศัยอยู่ที่บ้านเจดีย์หัก หมู่ที่ 3 ตำบลเจดีย์หัก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มมาจากประชากร โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน และได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบง่าย (Simple random sampling)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 รูป/คน จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มที่ 1 ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัด อบต.ตำบลเจดีย์หัก กลุ่มที่ 2 คณะกรรมการ และไวยาวัจกร วัดเจติยาราม กลุ่มที่ 3 นักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 2) สร้างเครื่องมือ 3) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยผ่านการพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบ ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80-1.00 4) นำเครื่องมือการวิจัยไป

ทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับผู้ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 5) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำนวน 3 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อนำไปสู่การสนทนา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางสนทนาร่วมกับผู้สัมภาษณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถามร่วมกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยข้อมูลจากแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม

ที่	การจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ	4.21	0.435	มาก
2	การให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุแก่ประชาชน	4.22	0.495	มาก
3	ความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุกับหน่วยงานราชการ	4.11	0.477	มาก
	ภาพรวม	4.18	0.209	มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด ได้แก่ การให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุแก่ประชาชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุกับหน่วยงานราชการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ วัดได้ทำการดูแลรักษาโบราณสถานให้มีสภาพคงอยู่ในสภาพเดิม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 อันดับรองลงมา ได้แก่ มีวัดได้กำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลบริเวณแหล่งโบราณสถานหรือที่เก็บรักษาโบราณวัตถุ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และอันดับถัดไป ได้แก่ วัดได้กำจัดวัชพืชในบริเวณแหล่งโบราณสถานหรือที่เก็บรักษาโบราณวัตถุ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ตามลำดับ 2) ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุแก่ประชาชน อยู่ในระดับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ วัดได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลโบราณสถานและโบราณวัตถุอย่างถูกต้อง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อันดับรองลงมา ได้แก่ วัดได้จัดการอบรมความรู้ให้เห็นคุณค่าความสำคัญของโบราณสถานและโบราณวัตถุแก่ชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และอันดับถัดไป ได้แก่ วัดได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุในเทศกาลต่างๆ ของชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ตามลำดับ 3) ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุกับหน่วยงานราชการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ วัดได้เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการขุดค้นแหล่งโบราณสถานโบราณวัตถุในชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 อันดับรองลงมา ได้แก่ วัดได้มีส่วนร่วมเป็นผู้ออกกฎระเบียบมาตรการในการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุในชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และอันดับถัดไป ได้แก่ วัดได้เข้าร่วมเป็นกรรมการ หรือเป็นตัวแทนกรรมการตรวจการจ้างบูรณปฏิสังขรณ์และอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุในชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

3.1 ปัญหา อุปสรรค ต่อการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี มีดังนี้ 1) บุคลากรในชุมชนขาดความเข้าใจความรู้และหลักการอนุรักษ์ดูแลรักษาโบราณสถาน 2) ขาดการป้องกันการพังทลายและการเสื่อมโทรมของโบราณสถาน โบราณวัตถุของวัด 3) ขาดบุคลากรที่เข้า

มาดูแลรักษาทำความสะอาด กำจัดวัชพืชและขยะ 4) ขาดผู้ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์อย่างจริงจัง 5) พระสงฆ์ที่สอนในโรงเรียนไม่ได้ปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นจิตสาธารณะในการอนุรักษ์โบราณสถานให้นักเรียน 6) ประชาชนขาดความรู้และความเข้าใจถึงความสำคัญของโบราณสถาน 7) ขาดความร่วมมือกันกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการป้องกันผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นกับแหล่งโบราณสถาน 8) พระสงฆ์และคนในชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการบูรณปฏิสังขรณ์โบราณสถานของวัด 9) ทางราชการไม่สนับสนุนงบประมาณที่จำเป็นในการบูรณะ

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี มีดังนี้ 1) ควรจัดให้มีการอบรมด้านการอนุรักษ์แก่พระสงฆ์และคนในชุมชนในพื้นที่ 2) ควรมอบหมายหรือจัดคนดูแลรักษาโบราณสถานโบราณวัตถุ 3) ดำเนินการเผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์ในเทศกาลต่างๆ ปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ให้นักเรียนในสถานศึกษา 4) ให้ข้อมูลข่าวสารการอนุรักษ์แก่ประชาชนผ่านทางวิทยุชุมชนและสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ภายในวัด 5) ร่วมมือกันระหว่างชุมชน ภาครัฐและเอกชนเพื่อร่วมกันป้องกันผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น 6) ร่วมมือกันจัดทำแผนพัฒนาโบราณสถานเพื่อการบูรณปฏิสังขรณ์โบราณสถาน 7) ควรมีการสนับสนุนงบประมาณที่จำเป็นในการบูรณะ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

1. การมีการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์กำลังหลักในการดูแลรักษาเสนาสนะของวัด ซึ่งจะต้องมีความรู้ในเรื่องอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุของวัดเป็นอย่างดี ดูแลรักษาโบสถ์วิหาร ลานเจดีย์ ด้วยความระมัดระวังและคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการวางระเบียบแบบแผนในการก่อสร้างเสนาสนะของวัดเหมาะสมกับสถานที่ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับประชาชนในท้องถิ่น ที่มาร่วมกันในเรื่องของการดูแลรักษา ปรับปรุง ซ่อมแซมเสนาสนะให้ใช้ได้ รวมถึงมีกิจกรรมเพื่อประชาชน มีความพร้อมที่จะให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นที่มีความต้องการจะเข้าวัด เพื่อบำเพ็ญกุศล วัดและชุมชนที่พัฒนาให้ได้ตามเป้าหมาย จะเป็นศูนย์กลางแห่งความรักความสามัคคี เป็นแกนกลางของสังคม ประชาชนในท้องถิ่นจะได้พึ่งพิงอาศัย เป็นแรงจูงใจให้คนประพฤติดี เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม รัฐเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารงบประมาณ หรือตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ในชุมชนสอดคล้องกับที่พระครูวิชัย ธรรมานุกุล (วันชัย ฉันทมโม) (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาระบบการบริหารและการจัดการวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาวัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า ด้านงานศาสนสมบัติการจตุรระบบศาสนสมบัติของวัดวัดพระธาตุแช่แห้งนั้น วัดได้มอบให้ ไวยาวัจกรฝ่ายสาธารณูปการเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์เรื่องการเช่าที่ดินเขตที่ดินของวัดอาคารและสถานที่ และศาสนวัตถุและสิ่งใช้สอยต่าง ๆ กำหนดระเบียบของรายละเอียดสัญญาเช่า ค่าเช่า แต่ละประเภทโดยมอบให้ไวยาวัจกรฝ่ายการเงินบัญชีเป็นผู้ดูแลในด้านทรัพย์สินและเงินทองของวัดและมีการรายงานให้เจ้าอาวาส และคณะกรรมการของวัดทราบในการดำเนินงานต่างๆ ต่อไป

1.1 ด้านการดูแลรักษาโบราณสถานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโบราณสถาน เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทหนึ่ง ที่อาจบอกความเป็นมาของกลุ่มชน หมู่บ้าน เมือง และประเทศชาติ นับตั้งแต่อดีตกาลต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันได้ เป็นหน้าที่ของชนรุ่นปัจจุบัน ที่จะต้องอนุรักษ์ทรัพยากร

วัฒนธรรมประเพณีไว้ และใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าสอดคล้องกับที่ ฐิติพร สะสม (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า พระสังฆาธิการมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวม อยู่ในระดับมาก ด้านสาธารณูปการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า พระสังฆาธิการมีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี ด้านสาธารณูปการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พระสังฆาธิการมีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง และสอดคล้องกับที่พระครูบรรพตพัฒนคุณ ธนวฑฒโก (ไขแก้ว) (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวัดที่มีผลต่อสังคม กรณีศึกษาวัดเขาอติสุกโต อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า พุทธศาสนิกชนมีความเห็นโดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ในปัจจัยทั้ง 6 ด้านที่มีผลต่อการบริหารจัดการวัดต่อสังคม คือ การบริหารจัดการองค์การภายในวัด การวางแผนงานภายในวัดเพื่อสังคม การบริหารบุคลากรภายในวัดเพื่อสังคม การบริหารทรัพยากรภายในวัดเพื่อสังคม การสั่งการภายในวัดเพื่อสังคม และการควบคุมภายในวัดเพื่อสังคม

1.2 ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถานแก่ประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโบราณสถานย่อมแสดงความเป็นมาของประเทศ เป็นเกียรติ และความภาคภูมิใจของคนในชาติ เป็นสิ่งที่โยงเหตุการณ์ในอดีต และปัจจุบันเข้าด้วยกัน และเป็นสิ่งที่เรานำมากระตุ้นจิตสำนึกของคนในชาติได้ สอดคล้องกับที่ พระวิฑูรย์ ฐานเมธี (บุญพร้อม) (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษารายงานพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภูทั้ง 6 ด้าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ พระมหาถาวร ธิรจิตโต (จิตรกระเนตร) (2556) ได้วิจัยเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยพบผลการวิจัยว่า 1) บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า พระภิกษุสงฆ์มีความเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในด้านการให้รู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุแก่ประชาชน และในด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุกับหน่วยงานราชการ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุส่วน

1.3 ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถานกับหน่วยงานราชการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ในปัจจุบันโบราณสถานอยู่ในความคุ้มครองและดูแลของกรมศิลปากรและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการดูแลคุ้มครองทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม บางอย่างถูกเก็บรักษาอย่างดีแต่บางอย่างขาดการดูแลเอาใจใส่ละเลยที่จะใช้กฎหมายมาบังคับเพื่อให้สมบัติของชาติเหล่านั้นยังคงอยู่สอดคล้องกับงานวิจัยของอินดา ศิริวรรณ (2558) ได้ศึกษารายงานเรื่องการบริหารวัดด้านการปกครอง ผลการวิจัยพบว่า การบริหารวัดต้องมีกลยุทธ์ที่หลากหลาย เพราะเป็นงานที่ต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ชาญฉลาดเนื่องจากเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายดำเนินการทุกด้าน เพื่อให้การบริหารคณะสงฆ์ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของการบริหารวัดและพื้นฐานรองรับกิจการงานของพระศาสนาให้มีความก้าวหน้าสามารถอำนวยความสะดวกเสริมสร้างความผาสุก ความถูกต้อง ความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีงาม และแสดงความเมตตาช่วยเหลือต่อปวงชนให้ปรากฏชัดทั้งในทางรูปธรรมและนามธรรมและสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระ เปล่งรัศมี (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์โบราณสถานในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่พระสงฆ์มีบทบาทมากที่สุดในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ คือ การให้ความร่วมมือต่อหน่วยงานที่มา

ทำการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุศิลปวัตถุ โดยสนับสนุนบุคคล สถานที่ อาหาร ที่พัก รongลงมาได้แก่ การดำเนินการตรวจสอบความเสียหายของโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในวัดเป็นประจำ ส่วนบทบาทที่กระทำน้อยที่สุดคือการเข้าร่วมเป็นสมาชิกหรือกรรมการชมรมหรือกลุ่มเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุศิลปวัตถุ

ดังนั้น พระสงฆ์ถือได้ว่าเป็นผู้มีแนวคิดริเริ่มในการอนุรักษ์โบราณ วัตถุสถาน ดังนั้น พระสงฆ์ควรร่วมมือประสานความคิดระหว่างผู้นำชุมชนและชาวบ้าน และ โดยประสานความร่วมมือกับกรมศิลปากร สำนักงานวัฒนธรรม และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดอบรมถวายความรู้แก่คณะพระสงฆ์ ซึ่งเป็นที่ตั้งเก็บรักษาโบราณสถาน ถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนสืบต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัด เจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบผลการวิจัยว่า

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา โดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า บทบาทของพระสงฆ์นั้น พระสงฆ์มีความรู้ความสามารถ มีใจรักในโบราณสถาน และต้องได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน และสิ่งสำคัญอีกประการคือพระภิกษุสงฆ์มีความรักความสามัคคี และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถาน ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถานให้มีความมั่นคง ยั่งยืน สอดคล้องกับที่ พระบุญช่วย จิตจิตโต (ยังสามาร) (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถานเวียงกุมกาม ตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถานเวียงกุมกาม พระสงฆ์ถือได้ว่าเป็นผู้มีแนวคิดริเริ่มในการอนุรักษ์โบราณวัตถุสถาน ดังนั้น พระสงฆ์ควรร่วมมือประสานความคิดระหว่างผู้นำชุมชนและชาวบ้าน และ โดยประสานความร่วมมือกับกรมศิลปากร สำนักงานวัฒนธรรม และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดอบรมถวายความรู้แก่คณะพระสงฆ์ตำบลท่าวังตาล ซึ่งเป็นที่ตั้งเก็บรักษาโบราณสถานเวียงกุมกาม ถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เวียงกุมกาม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนสืบต่อไปและ สอดคล้องกับที่พระครูใบฎีกาศักดิ์ดินัย สมนจิตโต (เนตรพระ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุทางพระพุทธศาสนาของวัดในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุทางพระพุทธศาสนาของวัดในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลพบว่า แตกต่างกัน มีการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุทางพระพุทธศาสนาของวัด ไม่แตกต่างกันบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและต้องเห็นความสำคัญของการจัดการอนุรักษ์โบราณสถาน มากกว่าคนอื่น คือพระสงฆ์ พระสงฆ์จึงมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ บุณะส่วนที่ชำรุดทรุดโทรม และเพิ่มเติมส่วนที่หายไป และพระสงฆ์ยังเป็นผู้กระตุ้นปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนหวงแหนสถาปัตยกรรมด้วย

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ แนวทางการพัฒนาการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของ วัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 3 ประการ ประกอบด้วย 1) การดูแลรักษาโบราณสถาน 2) การให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถานแก่ประชาชน 3) ความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถานหน่วยงานราชการ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ ศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ดังนี้

1. การดูแลรักษาโบราณสถาน แนวทางการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ ได้แก่ พระสงฆ์สามารถบำรุงรักษาเสนาสนะหรือโบราณสถาน โบราณวัตถุในวัด รวมทั้งสิ่งมีค่าอื่นๆ ให้อยู่ในสภาพที่ดี และเมื่อชำรุดก็ซ่อมแซมด้วยวิธีการที่จะให้คงสภาพของโบราณสถานโบราณวัตถุเหล่านั้นไว้ได้อย่างเดิม ร่วมมือกันระหว่างชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ จัดระเบียบวัดช่วยกันดูแลและรักษาความสะอาดรอบบริเวณโดยรอบ ประชาชนมีความรู้เรื่องอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุของวัดเป็นอย่างดี เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่มาเยือน ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กับนักเรียนและประชาชนในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน รวมไปถึงจัดตั้งกองอาสาสมัครชุมชนเฝ้าระวังการโจรกรรมโบราณวัตถุและศิลปวัตถุร่วมกับพระสงฆ์

2. การให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถานแก่ประชาชน แนวทางการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุแก่ประชาชน ได้แก่ จัดกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความเข้าใจและรู้แนวทางการพัฒนาของทางวัดท้องถิ่น ได้รู้ได้เห็นถึงการบำรุงรักษาโบราณสถานของวัดใช้แหล่งเรียนรู้จากธรรมชาติและจากสิ่งต่างๆ ภายในวัด จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้แพร่หลายออกไป อาจอยู่ในรูปแบบของแผ่น

พบ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางด้านสื่อวิทยุ ใบปลิว ป้ายโฆษณา และเสียงตามสายบอกข่าวเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมสร้างงานสาธารณูปการวัด

3. ความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถานหน่วยงานราชการ แนวทางการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุกับหน่วยงานราชการ ได้แก่ การสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรักความสามัคคี เป็นความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และเป็นพื้นฐานสำคัญของความสำเร็จของการรักษาสนมบัติของวัดร่วมมือระหว่างวัด ชุมชน ส่วนของภาครัฐและเอกชนร่วมกันจัดทำงบประมาณเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อบำรุงรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ จัดทำแผนพัฒนาโบราณสถานของวัด จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนอย่างมีระบบ ร่วมมือกันพัฒนาแหล่งโบราณสถานอย่างมีระบบในเชิงอนุรักษ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนพระสงฆ์ให้มีบทบาทในการอนุรักษ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโบราณสถานอยู่ในวัดต่างๆ ควรจัดอบรมถวายความรู้แก่พระสงฆ์และคนในชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานเพื่อให้พระสงฆ์และคนในชุมชนมีความรู้ในการดูแลรักษาโบราณสถานให้คงอยู่ในสภาพที่ดี

1.2 คณะสงฆ์จังหวัดราชบุรีควรสร้างเครือข่ายในการอนุรักษ์โบราณสถาน โดยความร่วมมือกันระหว่างวัดที่มีโบราณสถาน รวมถึงการร่วมมือกันระหว่างคณะสงฆ์กับภาคประชาชนด้วยและจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการโบราณสถานออกเผยแผ่ความรู้ด้านการอนุรักษ์สู่พุทธศาสนิกชนให้มากขึ้น

1.3 หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์โบราณสถาน ควรจัดทำงบประมาณมาทำการบูรณปฏิสังขรณ์โบราณสถานของวัดให้มากขึ้น เปรียบเทียบตามการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการบูรณปฏิสังขรณ์โบราณสถานของวัดให้มีการดำเนินงานอย่างรวดเร็ว

1.4 หน่วยงานราชการควรมีมาตรการป้องกันและกำหนดบทลงโทษเพื่อลดปัญหาการลักขโมยหรือทุจริตในช่วงเวลาที่มีการสำรวจจุดค้นโบราณวัตถุของวัด มีการจัดตั้งกองอาสาสมัครชุมชนเพื่อเฝ้าระวังการโจรกรรมโบราณวัตถุที่มีความสำคัญและมีมูลค่าสูงออกไปจำหน่ายในตลาดมืด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาถึงสภาพและปัญหาในการอนุรักษ์โบราณสถานในอำเภออื่นๆ ในจังหวัดราชบุรี เพื่อเปรียบเทียบถึงปัญหาที่แท้จริงในการอนุรักษ์โบราณสถาน

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพื่อที่จะได้ทราบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์โบราณสถานทางพระพุทธศาสนาของวัดในเขตอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อและการประชาสัมพันธ์การอนุรักษ์โบราณสถานของวัดเจติยาราม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพื่อนำการผลวิจัยไปเผยแผ่สู่ประชาชนให้รักและหวงแหนในโบราณสถานของวัดเจติยารามให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชุมชนคนคุณธรรม. (2565). **ประวัติวัดเจติยาราม**. แหล่งที่มา <http://moral.m-culture.go.th>. สืบค้นเมื่อ 5 พ.ย. 2565.
- จิตติพร สะสม. (2558). **ศึกษาระบบการบริหารและการจัดการวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาวัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บ้านจอมยุทธ์. (2564). **สถานที่สำคัญ แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี**. แหล่งที่มา <http://www.baanjommyut.com>. สืบค้นเมื่อ 14 ก.ย. 2564.
- พระครูบรรพตพัฒนคุณ ธนวฑฺฒโก (ไผ่แก้ว). (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวัดที่มีผลต่อสังคม กรณีศึกษาวัดเขาอิติสัคโต อำเภอด่านช้าง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูใบฎีกาศักดิ์ด้นัย สนต์จิตโต (เนตรพระ). (2563). **การอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุทางพระพุทธศาสนาของวัดในเขตอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวิชัย ธรรมานุกูล (วันชัย ฉันทมโม). (2557). **ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระบุญช่วย จิตจิตโต (ยังสามาร). (2560). **บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถานเวียงกุมกาม ตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาถาวร ธีรจิตโต (จิตรกระเนตร). (2556). **บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุและศิลปวัตถุในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเสถียร ธารธมโม (เกษชาติ). (2555). **การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถานของพระสงฆ์ฆราวาสในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวิฑูรย์ ฐานเมธี (บุญพร้อม). (2559). **การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วีรภูมิ โอตระกูล. (2550). **มานุษยวิทยาเบื้องต้น ฉบับ 200 ปีกรุงรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- วีระ เพล้งรัมย์. (2560). **บทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์โบราณสถานในจังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อินตา ศิริวรรณ. (2558). **การบริหารวัดด้านการปกครอง**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา
GUIDELINES FOR PREVENTING RECIDIVISM OF PRISONERS IN PHRANAKHON SI
AYUTTHAYA YOUTH CORRECTION INSTITUTE

^[1]ธนากร ถิติปริวรรต Tanakorn Teetipariwat ^[2]ธাত্রี มหันตรัตน์ Dhatree Mahantaratt

^[1] ^[2]มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: 76477081@aru.ac.th

Article Received: July 26, 2023. Revised: December 18, 2023. Accepted: December 18, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถามโดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในและปัจจัยภายนอกเรือนจำ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำ ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาภายในเรือนจำไม่เหมาะสม วิทยากรผู้สอนสำหรับการฝึกอาชีพไม่เหมาะสม การอบรมและฟื้นฟูจิตใจไม่เพียงพอ สำหรับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บิดามารดาหรือบุคคลในครอบครัวไม่ดูแลเอาใจใส่และให้การอบรมสั่งสอนความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างทำกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนเสมอ ความร่วมมือระหว่างชุมชนคนในชุมชนรู้ว่าท่านเคยต้องโทษมาก่อน การได้รับการสงเคราะห์หลังพ้นโทษ ต้องการได้รับการอนุเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับภูมิลำเนา 2) แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ (1) สร้างความเข้าใจต่อสังคมภายนอกให้ยอมรับผู้ต้องขังและจัดหางานให้กับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ (2) ให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาเพิ่มเติมขณะต้องโทษ (3) ประสานหน่วยงานในชุมชนให้ชุมชนเป็นแหล่งปลอดภัยและยาเสพติด (4) ฝึกอบรมวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน (5) อบรมและฟื้นฟูจิตใจให้กับผู้ต้องขัง เช่น เชิญผู้นำทางศาสนาต่างๆ เข้ามาให้ความรู้เพื่อส่งเสริมให้กระทำความดี

คำสำคัญ: การป้องกัน, การกระทำผิดซ้ำ, ผู้ต้องขัง

ABSTRACT

This research article aims 1) to study the causes of recidivism among inmates. Phra Nakhon Si Ayutthaya Youth Correctional Institution, 2) to study methods for preventing recidivism among inmates Phra Nakhon Si Ayutthaya Youth Prison is a quantitative research The tools used were questionnaires. There was a sample of 200 people with a confidence value of 0.90 Data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. The results of the research revealed that 1) the causes of recidivism of prisoners The Phra

Nakhon Si Ayutthaya Youth Correctional Institution consisted of internal and external environment factors. Prison environment factors include inadequate prison curriculum. Instructors for vocational training are not suitable. Mental training and rehabilitation is not enough. For external environmental factors, including family relationship Parents or family members do not care and give training. relationship among friends Most of them spend their free time doing activities with friends. community cooperation People in the community knew that he had been punished before. relief after being released from prison would like to receive support for the cost of traveling back to their homeland 2) Guidelines for the prevention of recidivism among young inmates at the Phra Nakhon Si Ayutthaya Correctional Institution: (1) Creating understanding to the outside society to accept inmates and providing jobs for inmates after release. (2) Inmates receive additional education while in prison. (3) Coordinate with community agencies to make the community a place free from vices and drugs. (4) Training vocational training for inmates to meet the needs of the labor market. (5) Training and rehabilitation for inmates, such as inviting religious leaders to educate them to encourage them to do good deeds.

Keywords: Prevention, Recidivism, Prisoners

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้านและมีความสลับซับซ้อนไม่ว่าในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี ยิ่งสังคมมีความสลับซับซ้อนมากเพียงใด ปัญหาของสังคมด้านต่างๆ ปัญหาด้านอาชญากรรม นับเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งซึ่งเป็นภัยคุกคามส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของประชาชนทั่วไป โดยจากภาวะวิกฤตทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยี ซึ่งปัญหาด้านอาชญากรรมจะเกิดขึ้นตามเขตพื้นที่ที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ปัจจัยเหล่านี้นับว่าเป็นแหล่งดึงดูดผู้คนให้อพยพเข้ามายังจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเฉพาะบุคคลที่มีอายุระหว่าง 18-25 ปี ซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในระหว่างการเรียนการศึกษาก่อนที่จะเข้าทำงานและการประกอบอาชีพเป็นจำนวนมากเมื่อมีการเดินทางเข้ามาภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปัญหาสำคัญที่ตามมาคือ ปัญหาทางด้านอาชญากรรม อาชญากรหรือผู้กระทำความผิดก็มีจำนวนมากขึ้นด้วย จากการตรวจสอบประวัติผู้กระทำความผิดส่วนหนึ่งจะเป็นผู้ต้องขังที่เคยต้องโทษอยู่ในเรือนจำ

จากสถิติอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์ มีจำนวนผู้ต้องขังกลับมากระทำผิดซ้ำเป็นจำนวนมากกรมราชทัณฑ์นับเป็นหน่วยงานสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรมที่สังคมมีความคาดหวังในการทำหน้าที่บำบัด แก้ไข ชัดเกลารับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขังรวมทั้งเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อให้กลับคืนสู่สังคมและได้ใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข กรมราชทัณฑ์จึงได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาการกระทำผิดซ้ำและต้องการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำกรมราชทัณฑ์จึงได้มุ่งความสนใจไปยังผู้ต้องขังวัยหนุ่มเป็นพิเศษ และได้มีการจัดตั้งทัณฑสถานวัยหนุ่มขึ้น เพื่อทำการแยกผู้ต้องขังวัยหนุ่มออกจากผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่ โดยคำนึงถึงเป้าหมายแห่งการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขัง

ทัศนสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา เป็นสถานที่คุมขังผู้ต้องขังวัยหนุ่มอายุ 18-25 ปี ในเขตภาคกลางมีกำหนดโทษไม่เกิน 15 ปีปัจจุบันมีผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังภายในทัศนสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยาจำนวน 580 คน สถิติในปี พ.ศ. 2564 มีจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำถูกคุมขังอยู่จำนวน 226 คนและสถิติในปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำถูกคุมขังอยู่จำนวน 332 คน จากสถิติอัตราการกระทำผิดซ้ำทัศนสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ทำให้ทราบว่ามีความจำเป็นต้องขังที่กระทำผิดซ้ำที่ถูกคุมขังภายในทัศนสถานวัยหนุ่มเพิ่มมากขึ้นทุกปี

จากสถิติจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นทุกปีผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาพบว่ามีผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำ ผ่านกระบวนการพิจารณาของศาลยุติธรรมให้ลงโทษจำคุก อีกทั้งยังได้ผ่านการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูจากเรือนจำ โดยได้รับการอบรมแก้ไขทั้งด้านความประพฤติและศีลธรรม เพื่อให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีของสังคม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อต้องการให้ทราบว่าสาเหตุใดชักนำให้ผู้ต้องขังกลับมากระทำผิดซ้ำอีก และเพื่อให้ได้แนวทางในการป้องกันไม่ให้ผู้ต้องขังเหล่านี้กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัศนสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัศนสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป จำนวน 200 คน ที่มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (1973)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสาเหตุส่วนบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมภายในเรือนจำก่อนการพ้นโทษครั้งล่าสุด ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตรวัดความคิดเห็นแบบ Likert Scaleให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมภายนอกเรือนจำก่อนการต้องโทษครั้งล่าสุด ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตรวัดความคิดเห็นแบบ Likert Scale ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตรวัดความคิดเห็นแบบ Likert Scale ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ

- ส่วนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิด ถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะและแนวทางในการป้องกัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ทดสอบความน่าเชื่อถือและปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำที่ถูกคุมขังภายในทัศนสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา

โดยก่อนตอบแบบสอบถามผู้วิจัยได้อธิบายชี้แจงและทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการตอบคำถาม และการรักษาความลับของข้อมูล โดยให้เข้าใจว่าข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการศึกษาและนำไปประมวลผลอธิบายในภาพรวม ข้อมูลที่ได้จะไม่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในการตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมทางสถิติทางการวิจัย โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา สรุปผลการวิจัย ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม

สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย				
- การศึกษาภายในเรือนจำ	3.84	0.76	มาก	1
- การฝึกวิชาชีพภายในเรือนจำ	3.61	0.91	มาก	3
- การอบรมและฟื้นฟูจิตใจภายในเรือนจำ	3.81	0.70	มาก	2
ภาพรวม	3.75	0.65	มาก	
2. ปัจจัยภายนอกเรือนจำ				
- ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว	4.17	0.777	มาก	1
- ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน	3.60	0.705	มาก	2
- ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับผู้ต้องขัง	3.43	0.693	มาก	3
- การได้รับการสงเคราะห์หลังพ้นโทษ	3.30	1.047	ปานกลาง	4
ภาพรวม	3.62	0.550	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย

1.1 สาเหตุจากสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำ ได้แก่ 1) ด้านการได้รับการศึกษาภายในเรือนจำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด คือ หลักสูตรการศึกษาภายในเรือนจำ/ทัณฑสถานไม่เหมาะสม ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.94) 2) ด้านการได้รับการฝึกวิชาชีพภายในเรือนจำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด คือ อาจารย์/วิทยากรผู้สอนสำหรับการฝึกวิชาชีพภายในเรือนจำ/ทัณฑสถานไม่เหมาะสม ($\bar{x} = 3.77$, S.D. = 0.95) 3) ด้านการได้รับการอบรมและฟื้นฟูจิตใจภายในเรือนจำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด คือ การอบรมและฟื้นฟูจิตใจภายในเรือนจำ/ทัณฑสถานไม่เพียงพอและไม่สามารถแก้ไขให้กระทำผิดซ้ำได้ ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.94)

1.2 สาเหตุจากสภาพแวดล้อมภายนอกเรือนจำ ได้แก่ 1) ด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด คือ บิดามารดาหรือบุคคลในครอบครัวคอยดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีและให้การอบรมสั่งสอนอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.91) 2) ด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด คือ ใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ ทำกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนเสมอ ($\bar{x} = 3.79$, S.D. = 0.93) 3) ด้านความร่วมมือระหว่างชุมชนกับผู้ต้องขัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด คือ คนในชุมชนรู้ว่าท่านเคยต้องโทษอยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถานมาก่อน ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.88) 4) ด้านการได้รับการสงเคราะห์หลังพ้นโทษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด คือ ต้องการได้รับการอนุเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับภูมิลำเนาภายหลังพ้นโทษ ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 1.35)

2. แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา สรุปผลการวิจัยดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม

แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา โดย ภาพรวม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาเพิ่มเติมขณะต้องโทษ	4.24	0.90	มากที่สุด	2
2. ฝึกอบรมวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน	4.15	0.93	มาก	4
3. อบรมและฟื้นฟูจิตใจให้กับผู้ต้องขัง เช่น เชิญผู้นำทางศาสนาต่างๆ เข้ามาให้ความรู้เพื่อส่งเสริมให้กระทำความดี	3.99	0.87	มาก	5
4. สร้างความเข้าใจต่อองค์กรเอกชนและสังคมภายนอกให้ยอมรับผู้ต้องขังและจัดหางานให้กับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ	4.32	0.88	มากที่สุด	1
5. ประสานหน่วยงานในชุมชนด้านการดูแลประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งปลอดภัยและยาเสพติด	4.19	0.87	มาก	3
ภาพรวม	4.17	0.70	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 1) สร้างความเข้าใจต่อองค์กรเอกชนและสังคมภายนอกให้ยอมรับผู้ต้องขังและจัดหางานให้กับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.88) 2) ให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาเพิ่มเติมขณะต้องโทษ ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.90) 3) ประสานหน่วยงานในชุมชนด้านการดูแลประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งปลอดภัยและยาเสพติด ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.87) 4) ฝึกอบรมวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.93) 5) อบรมและฟื้นฟูจิตใจให้กับ

ผู้ต้องขัง เช่น เชิญผู้นำทางศาสนาต่างๆ เข้ามาให้ความรู้เพื่อส่งเสริมให้กระทำความดี ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.87)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องเรื่องแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่ม พระนครศรีอยุธยา มีการอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การสร้างความเข้าใจต่อองค์กรเอกชนและสังคมภายนอกให้ยอมรับผู้ต้องขังและจัดหางานให้กับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ เป็นแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่ม พระนครศรีอยุธยาอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผู้ต้องขังที่จะได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษ กลับคืนสู่สังคม และใช้ชีวิตปกติตลอดจนมีอาชีพที่สุจริตเลี้ยงตนเองและครอบครัวต่อไปได้ สอดคล้องกับเพลินใจ แต่เกษม (2549) ที่ศึกษาถึงวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดหลังปล่อยตัว พบว่า ผู้พ้นโทษประสบปัญหาการหางานทำ สังคมไม่ให้การยอมรับบุคคลผู้พ้นโทษ ดังนั้น รัฐต้องเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนตลอดจนภาคเอกชนร้านค้าผู้ประกอบการให้โอกาสและมีส่วนร่วมในการสงเคราะห์ผู้ต้องขังหลังได้รับการปล่อยตัวให้มากขึ้นและยังสอดคล้องกับชวลิต กลิ่นแข, เกชา ใจดี, ณัฐวรรณ เสงี่ยมเพชร, สุพัตรา สมวงศ์ และทิพวรรณ สุวรรณโณ (2563) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำของจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า หน่วยงานภาครัฐควรร่วมมือในการจัดหางานให้กับผู้ต้องขังที่พ้นโทษตามความรู้ความสามารถและประชาสัมพันธ์ให้สังคมภายนอกยอมรับและเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดมากขึ้น

2. การให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาเพิ่มเติมขณะต้องโทษ จากผลการวิจัยนั้นผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย เรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับ ส่วนใหญ่จบเพียงชั้นประถมศึกษา ซึ่งในปัจจุบันการศึกษามีความสำคัญมาก ทางเรือนจำ/ทัณฑสถาน ควรให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาเพิ่มเติมขณะต้องโทษ สอดคล้องกับ นวลจันทร์ ทิศนชัยกุล (2549) ที่ศึกษาถึงวิธีการอบรมแก้ไขผู้ต้องขัง เห็นว่า การให้การศึกษแก่ผู้ต้องขังเป็นการเพิ่มพูนความรู้ พัฒนาทักษะ และปรับเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดเพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ถูกต้องดีงาม ในการให้การศึกษแก่ผู้ต้องขัง ควรจะจัดบริการทางด้านการศึกษาสายสามัญเป็นอันดับแรก ให้ผู้ต้องขังได้เรียนจบชั้นมัธยมปีที่ 3 ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับตามหลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน และสอดคล้องกับ ประเสริฐ แก้วจันทร์ และโกศล สอดส่อง (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยการกระทำผิดซ้ำในเรือนจำจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า กรมราชทัณฑ์ควรเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน

3. การประสานหน่วยงานในชุมชนด้านการดูแลประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งปลอดอบายมุขและยาเสพติด มนุษย์ทุกคนนั้นต้องอาศัยอยู่ในสังคม และเป็นสมาชิกของสังคม พฤติกรรมของมนุษย์นั้นก็เป็นอิทธิพลของสังคมทั้งสิ้น มนุษย์เมื่ออาศัยอยู่ในสังคมใดๆ ก็มักจะมีค่านิยมตามสังคมนั้นๆ ถ้าครอบครัวตั้งอยู่ในชุมชนแออัด เป็นแหล่งมั่วสุมของมิจฉาชีพ สถานเริงรมณ์และแหล่งอบายมุขต่างๆ เด็กและเยาวชนถ้าพบเห็นอยู่ทุกวันก็เป็นการเพิ่มโอกาสเข้าสู่กระบวนการกระทำความผิด เรือนจำ/ทัณฑสถานควรประสานหน่วยงานในชุมชนด้านการดูแลประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งปลอดอบายมุขและยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับบรรพพัฒน์ มั่นยา และศุภกร ปญญฤทธิ์ (2563) ได้ศึกษาถึงสาเหตุและแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในคดีลักทรัพย์ : กรณีศึกษาเรือนจำจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิตภายหลังพ้นโทษ คือ การไม่ยอมรับจากสังคม การถูกสังคมตีตราว่าเป็นคนคุก ทำให้ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ไม่สามารถไปประกอบอาชีพได้ เมื่อไม่มีความผูกพันทางสังคมผู้กระทำความผิดจึงหัน

กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก แนวทางป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ควรจะต้องปรับจากทัศนคติของคนในสังคม การให้โอกาสกับผู้กระทำความผิด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับโอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

4. การฝึกอบรมวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นความพยายามในการให้ความรู้และทักษะที่ผู้ต้องขังได้จากประสบการณ์และการทำงานด้วยตนเอง ซึ่งผู้ต้องขังที่ได้รับโทษจำคุกภายในเรือนจำ ต้องได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้เมื่อพ้นโทษ เรือนจำ/ทัณฑสถาน ควรฝึกอบรมวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริงหลังพ้นโทษ ซึ่งสอดคล้องกับวีระศักดิ์ สัจจะปกาสิต (2564) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกลับมากระทำผิดซ้ำในความผิดฐาน พ.ร.บ. ยาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเพชรบุรี จึงได้เสนอให้กรมราชทัณฑ์จัดให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพในเรือนจำ โดยคำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงานภายนอก และให้เรือนจำร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังที่เคยต้องโทษให้มีส่วนที่สุจริต คอยสนับสนุนในการประกอบอาชีพ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีเครื่องมือในการทำงานไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ

5. การอบรมและฟื้นฟูจิตใจให้กับผู้ต้องขัง เช่น เชิญผู้นำทางศาสนาต่างๆ เข้ามาให้ความรู้เพื่อส่งเสริมให้กระทำความดี การอบรมและฟื้นฟูจิตใจให้กับผู้ต้องขัง เป็นแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ซึ่งสาเหตุเกิดขึ้น เพราะพฤติกรรมของมนุษย์ได้รับอิทธิพลหลายอย่าง ทั้งจาก ทางกายภาพ จิตใจ เศรษฐกิจ และสังคมเป็นสาเหตุให้บุคคลกระทำความผิด ดังนั้นการกระทำความผิดควรมีการแก้ไขปรับปรุง เน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคม และการแก้ไขควรให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย การอบรมและฟื้นฟูจิตใจให้กับผู้ต้องขังขณะต้องโทษ มีความจำเป็นอย่างยิ่ง และจะได้ผลจริงจึงก็ต่อเมื่อได้มีการอบรมสภาพจิตใจของผู้ต้องขัง ถ้าภาวะจิตใจของผู้ต้องขังสูงพอ คือมีความรับผิดชอบ มีความยั้งคิด การกระทำผิดซ้ำที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคตก็จะมี เรือนจำ/ทัณฑสถาน ควรอบรมและฟื้นฟูจิตใจให้กับผู้ต้องขัง เช่น เชิญผู้นำทางศาสนาต่างๆ เข้ามาให้ความรู้เพื่อส่งเสริมให้กระทำความดี ซึ่งสอดคล้องกับคัพพันธ์ สิ้นเย็น (2564) ได้ศึกษาถึงการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้เสนอว่า ควรมีการจัดโครงการอบรมเพื่อพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขัง, มีการจัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมและความรู้ และเพื่อไม่ให้ผู้ต้องขังกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกและศึกษาปัญหาของนักโทษแต่ละคนและแก้ไขให้ตรงกับปัญหาของผู้ต้องขัง

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) การสร้างความเข้าใจต่อองค์กรเอกชนและสังคมภายนอกให้ยอมรับผู้ต้องขังและจัดหางานให้กับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ เพื่อให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมใช้ชีวิตปกติ ประชาสัมพันธ์ให้สังคมภายนอกยอมรับและเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิด 2) การให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาเพิ่มเติมขณะต้องโทษ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย ควรเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน 3) การประสานหน่วยงานในชุมชนด้านการดูแลประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งปลอดภัยและยาเสพติด และควรจะต้องปรับจากทัศนคติของคนในสังคม ให้โอกาสกับผู้กระทำความผิด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับโอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ 4) การฝึกอบรมวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เอกชน เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังที่เคยต้องโทษให้มีส่วนที่สุจริต คอยสนับสนุนในการประกอบอาชีพ 5) การอบรมและฟื้นฟูจิตใจให้กับผู้ต้องขัง เช่น เชิญผู้นำทางศาสนาต่างๆ เข้า

มาให้ความรู้เพื่อส่งเสริมให้กระทำความดี จัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงพฤติกรรม และความรู้ และเพื่อไม่ให้ผู้ต้องขังกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
ผลการศึกษาแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา แต่ละด้าน พบว่า
 - 1.1 ด้านการสร้างความเข้าใจต่อองค์กรเอกชนและสังคมภายนอกให้ยอมรับผู้ต้องขังและจัดหางานให้กับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ นำผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี ออกทำงานบริการสังคมเป็นประจำและสม่ำเสมอ ทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับจังหวัด เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้ต้องขัง และเป็นการปลูกฝังแนวความคิดในเรื่องการช่วยเหลือสังคมอีกทางหนึ่ง
 - 1.2 ด้านการให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาเพิ่มเติมขณะต้องโทษ มีการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้ผู้ต้องขัง เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ตั้งแต่ระดับผู้ไม่รู้หนังสือ ถึงหลักสูตรในระดับปริญญาตรี เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีความรู้นำไปใช้ในการศึกษาต่อภายนอกหรือนำไปใช้ในการสมัครงานได้
 - 1.3 ด้านการประสานหน่วยงานในชุมชนด้านการดูแลประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งปลอดภัยและยาเสพติด มีการนำเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังร่วมไปบรรยายให้ความรู้ถึงพิษภัย ยาเสพติด ตามสถานศึกษาและตามชุมชนต่างๆ เป็นประจำ และเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้าเยี่ยมชมภายในทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยาได้ เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้เยาวชนและบุคคลภายนอกไม่กระทำความผิด

1.4 ด้านการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน มีการเปิดหลักสูตรการฝึกวิชาชีพต่างๆ สำหรับผู้ต้องขังทุกคน ให้มีความหลากหลายและสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้จริง โดยขอความร่วมมือจากวิทยากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญมาทำการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง

1.5 ด้านการอบรมและฟื้นฟูจิตใจให้กับผู้ต้องขัง เช่น เชิญผู้นำทางศาสนาต่างๆ เข้ามาให้ความรู้เพื่อส่งเสริมให้กระทำความดี เปิดหลักสูตรการอบรมและฟื้นฟูจิตใจที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคน เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการรักษาสภาพจิตใจ ความคิด และพัฒนาตัวเอง และได้เชิญวิทยากรจากภายนอกมาทำการอบรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพไม่ให้ผู้ต้องขังกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ต่องานราชทัณฑ์ทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา

2.3 ควรศึกษาพฤติกรรมหลังพ้นโทษของผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา

เอกสารอ้างอิง

กรมราชทัณฑ์ กลุ่มงานพัฒนาระบบการพัฒนาพฤตินิสัย สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์. (2550).

การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. 2549. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.

กรมราชทัณฑ์. (2549). การเฝ้าระวังผู้ต้องขังคดียาเสพติดมิให้กระทำผิดซ้ำ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.

ชลิต กลิ่นแข, เกชา ใจดี, อนุวรรตน์ เสมียนเพชร, สุพัตรา สมวงศ์ และทิพวรรณ สุวรรณโณ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก. 6(3). 253-261.

ทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา. (2565). ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ. แหล่งที่มา <http://www.correct.go.th>ydcayut>. สืบค้นเมื่อ 5 ธ.ค. 2565.

นคพัฒน์ สินเย็น. (2564). การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน. 3(1). 46-56.

นวลจันทร์ ทศนชัยกุล. (2549). การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประเสริฐ แก้วจันทร์ และโกศล สอดส่อง. (2565). ปัจจัยการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดหนองคาย. วารสารพุทธมคค์. ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวูรวิกลิตาราม. 7(2). 170-182.

เพลินใจ แต่เกษม. (2549). การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ร้อยตำรวจเอก วรพัฒน์ มั่นยา และศุภกร ปุณฺณฤทธิ. (2563). สาเหตุและแนวทางการป้องกันการกระทำผิด
ซ้ำของผู้ต้องขังในคดีลักทรัพย์กรณีศึกษาเรือนจำจังหวัดปทุมธานี. **วารสารวิชาการ สถาบัน
วิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก**. 6(3). 74-83.
- วีระศักดิ์ สัจจะปกาสิต. (2564). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกลับมากระทำผิดซ้ำในความผิดฐาน พ.ร.บ.ยา
เสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเพชรบุรี. **วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน**. 3(3).
147-157.
- อรพรรณ เล้าหัดพงษ์ภูริ. (2535). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์การฝึกวิชาชีพ
ของเยาวชนชายในสถานพินิจคุ้มครองเด็กกลาง. **วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต**.
มหาวิทยาลัยมหิดล.

กลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล CORPORATE COMMUNICATION STRATEGY OF MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY IN THE DISRUPTION

^[1]ประวิทย์ ชัยสุข Prawit Chaisuk ^[2]ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka,
^[3]เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnont
^{[1] [2] [3]}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: analog.wit@mcu.ac.th

Article Received: July 13, 2023. Revised: December 20, 2023. Accepted: December 20, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล 3) เพื่อเสนอกลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารจำนวน 7 รูป/คน สทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ ศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ วิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ จำนวน 265 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเอกสารด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ทางสถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการสื่อสารองค์กร จุดแข็ง การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง น่าเชื่อถือ บุคลากรได้รับการพัฒนาระบบการสื่อสารข้อมูล จุดอ่อน คือ การพัฒนาบุคลากรให้เกิดความเข้าใจงานสื่อสารประชาสัมพันธ์ ไม่เพียงพอต่อภาระงานหลัก โอกาส คือ เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว อุปสรรค คือ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ 2) การพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารองค์กรมี 4 องค์ คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ย่อย ในภาพรวมพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ 3) กลยุทธ์การสื่อสารองค์กร มีองค์ประกอบคือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ย่อย คือ (1) กลยุทธ์ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ จัดทำสื่อโซเชียลมีเดีย ผลิตสื่อนิทรรศการเคลื่อนที่ (2) กลยุทธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ประชาสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร พัฒนาการสื่อสารให้ความรู้แก่บุคลากรภายในองค์กร (3) กลยุทธ์สร้างเครือข่ายสนับสนุนประชาสัมพันธ์เผยแพร่แก่บุคลากรหน่วยงานภายนอก ได้แก่ กำหนดอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ พัฒนาศรสนเทศการประชาสัมพันธ์ (4) กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านสื่อสารองค์กรให้มีคุณภาพทั้งส่วนกลางส่วนภูมิภาค ได้แก่ วิพากษ์แผนการประชาสัมพันธ์และการพัฒนาการสื่อสารภายใน พัฒนาศักยภาพเครือข่ายนักประชาสัมพันธ์

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การสื่อสารองค์กร, การสื่อสารยุคดิจิทัล, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ABSTRACT

The objectives of this research are as follows: 1) to study the state of corporate communication of Mahachulalongkornrajavidyalaya University in the era of disruption, 2) develop the organizational communication strategy of Mahachulalongkornrajavidyalaya University in the era of Disruption. 3) To present the corporate communication strategy of Mahachulalongkornrajavidyalaya University in the era of disruption. It is an integrated research method. Qualitative research method: document study, in-depth interviews with 7 executives/person, group discussion with 9 experts. Tools used were document study, interview, quantitative research. The sample group was 265 photographs/person of executives, faculty members, and staff. Data were analyzed by documents. with content analysis and statistical analysis were percentage, frequency, mean and standard deviation. Research findings 1) Organizational communication conditions, strengths, news and information dissemination Fast, accurate, reliable. Personnel have been developed a data communication system. The weakness is personnel development to understand communication and public relations. Insufficient for the main workload. Opportunity is that technology is advancing rapidly. Obstacle is that the Internet network has not yet covered all areas. 2) The development of corporate communication strategies consists of 4 elements: vision, mission, objectives, sub-strategies. The aspect with the highest average was accuracy. at the highest level, including the aspect of usefulness suitability possibilities, respectively. 3) The corporate communication strategies of Mahachulanlongkornrajavidyalaya University in the disruptive age consist of: (1) Two projects of media production for public relations which are central media of the university and mobile media for exhibition; (2) Two projects of information distribution strategies of the university activities which are public relations and corporate communication project and communication development project for internal staff; (3) Two projects for network building strategies in supporting internal and external public relations which are the university identity setting project and information technology development project for public relations; and (4) Strategies in supporting and developing corporate communication potential of personnel in the headquarters and campuses with acceptable qualifications have two projects; they are a project for strategic plan in public relations and internal communication development criticism and a project for potential development of publicist network.

Keywords: Strategy, Corporate Communication, Communication in the Era of Disruption, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทนำ

การสื่อสารเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญสำหรับคนและสังคมในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งการสื่อสารมีความหมายถึงการถ่ายทอดความหมายของผู้สื่อสารซึ่งมีหลายระดับตั้งแต่ระดับปัจจัย เช่น การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารกลุ่มย่อย การสื่อสารองค์การ การสื่อสารสาธารณะ และการสื่อสารมวลชน การถ่ายทอดความหมายจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการสื่อสารเชิงเส้นที่อาจเป็นขั้นตอนเดียว หลายขั้นตอน และไม่ใช่เชิงเส้น ส่วนพรมแดนที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ในทฤษฎีต่างๆ ของการสื่อสารเป็นไปตามจารีตประเพณีที่นิยมใช้ศึกษา ได้แก่ วาทวิทยา สัญญัตติศาสตร์/สัญญัตติวิทยา ปรากฏการณ์วิทยา วัจนจักรการสื่อสาร จิตวิทยา สังคมวิทยาวัฒนธรรม-สังคมวิทยา และการวิพากษ์ อย่างไรก็ตามการสื่อสารอาจครอบคลุมจารีตประเพณีใดประเพณีหนึ่ง หรือหลายจารีตประเพณี โดยมีขอบเขตของการศึกษาทฤษฎีการสื่อสารไว้เป็น 4 กลุ่ม อันได้แก่ ผู้สื่อสาร สาร สื่อ และสภาพแวดล้อมรวมไปถึงบริบทขององค์กร (ทักษิณา ชัยอิทธิพรวงศ์, 2565)

การเปลี่ยนผ่านสู่สังคมดิจิทัล สร้างผลสะท้อนต่อธุรกิจอุตสาหกรรมต่างๆ อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง รวมถึงอุตสาหกรรมสื่อ เกิดภาวะการหลอมรวมสื่อ หรือปรากฏการณ์เกิดขึ้นของสื่อใหม่ต่างไปจากสื่อเดิม เทคโนโลยีจากสื่อดั้งเดิม เทคโนโลยีดิจิทัลซึ่งเป็นที่มาของโลกออนไลน์ มิได้หลอมรวมสื่อเท่านั้น แต่ทำให้เกิดภาวะความปั่นป่วน พังทลายอย่างฉับพลันของสื่อมวลชนหลายแขนง หากต้องการประสบผลสำเร็จในการสื่อสารมวลชน คนทำสื่อต้องมีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต รวมไปถึงความจำเป็นในเรื่องรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลการเปลี่ยนแปลงจึงมีความจำเป็นและเป็นปัจจัยเฉพาะต่อความสำเร็จของการสื่อสารสาธารณะเพราะการสื่อสารเป็นทั้งศาสตร์ (Communication Science) และศิลป์ (Communication Arts) (จินตวีร์ คล้ายสังข์, 2565)

เทคโนโลยีการศึกษามีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปและพัฒนาการปรับโครงสร้างของประเทศไทยให้ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยวิธีการทางการศึกษา การปรับปรุงประสิทธิภาพของการศึกษาให้สูงขึ้น เทคโนโลยีทางการศึกษา สิ่งสำคัญคือต้อง เร่งการพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้กับคนรุ่นใหม่ มีการเชื่อมโยง การขยายแนวคิด เกี่ยวกับการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอุปกรณ์ในสมัยก่อนมักเน้นการใช้ประสาทสัมผัส ด้านการฟังและการดูเป็นหลัก การใช้เทคโนโลยีเข้ากับการบริหารจัดการด้านการศึกษาที่มีความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยี การศึกษาในการปฏิรูป การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเป็นการศึกษาที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนไปการ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องกระตุ้นการเรียนรู้ มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีความ สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะ พัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการรองรับการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นต่อไป ทฤษฎีดิสรรัปชันมาจากกระบวนการแห่งเหตุผลสามขั้นตอนด้วยกัน กล่าวคือ การแสวงหาความคิดเชิงกลยุทธ์ที่แปลกใหม่ซึ่งถือเป็นการยุติและล้มล้างแนวทางปฏิบัติเก่าๆ ทัวไปแล้วจึงเริ่มเปรียบเทียบหักล้างด้วยความคิด ใหม่ให้แตกต่างโดยสิ้นเชิงที่เรียกกันว่า ดิสรรัปชัน (Disruption) การปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยี ฉะนั้น เด็กไทยควรได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อตักตักยภาพและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติต่อไป (สรุศักดิ์ คำสามารถ, 2563)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเป็นนิติบุคคล มีหลักการ และกฎเกณฑ์การพัฒนาบุคลากรตามที่พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 กำหนดในมาตรา 6 ไว้ว่า “ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษา และวิจัยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา วิจัย ส่งเสริม และให้บริการวิชาการพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์ รวมทั้งการทะนุบำรุง

ศิลปวัฒนธรรม และข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. 2541 ข้อ 34 กำหนดไว้ว่า “เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีการพัฒนาบุคลากร ดังนี้ (กลุ่มงานบริหารงานบุคคล กองกลาง สำนักงานอธิการบดี, 2561) 1) การไปศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน 2) การไปปฏิบัติงานวิจัย 3) การไปปฏิบัติงานบริการวิชาการ 4) การไปเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ 5) การแลกเปลี่ยนอาจารย์หรือนักวิชาการ และ 6) การอื่นใดที่จำเป็นหรือเหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากร (จินตวีร์ คล้ายสังข์, 2565)

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่องกลยุทธ์การสื่อสารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล อันจะมีประโยชน์ต่อการทำให้องค์กร คณะ ส่วนงาน เข้าใจสภาพปัญหาการสื่อสารและการพัฒนากลยุทธ์การบริหารการสื่อสาร เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารองค์กร ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารจัดการบุคลากรผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ สร้างเครือข่ายการประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ พัฒนาศักยภาพด้านการสื่อสารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ตามกลยุทธ์ขององค์กรการสื่อสาร นำไปศึกษาวิจัยพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล
3. เพื่อเสนอกลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยทั้งหมด ๓ ขั้นตอนดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล มี 2 ขั้นตอน คือ

- 1) ศึกษาจากเอกสาร
วิธีดำเนินการวิจัย : ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์เอกสาร ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลพื้นฐาน และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล
แหล่งข้อมูล : จากหนังสือ, ตำรา, บทความ, งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง , เว็บไซต์
เครื่องมือ : แบบการศึกษาเอกสาร (Document Study)
การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
ผลลัพธ์ที่ได้ : กรอบแนวคิดในการวิจัยและเครื่องมือในการวิจัย
- 2) ศึกษาจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล
แหล่งข้อมูล : ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน เลือกแบบเจาะจง กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก
เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์
การวิเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ที่ได้ : สภาพการสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) ยกร่างกลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล

แหล่งข้อมูล : ผลลัพธ์จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร (Document Study)

การวิเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ที่ได้ : กลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล (ฉบับร่างที่ 1)

2) พัฒนากลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

แหล่งข้อมูล : ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน แบบเจาะจง ที่มีความรู้เป็นอย่างดีเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยในยุคดิจิทัล

เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ : วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ที่ได้ : กลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล (ฉบับร่างที่ 2)

3) ประเมินกลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล โดยการแจกแบบสอบถาม

แหล่งข้อมูล : ผู้บริหาร คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 256 คน จากประชากร 864 คน โดยวิธีการเปิดตาราง

เครื่องมือ : แบบสอบถาม (ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์)

การวิเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ทางสถิติ คือ หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency Distribution) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอกลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล ดังนี้

1) แก้ไข ปรับปรุง และนำเสนอกลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล

แหล่งข้อมูล : 1) อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก 2) อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม 3) ผู้วิจัย

เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร (Document Study)

การวิเคราะห์ : วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ที่ได้ : กลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล (ฉบับสมบูรณ์)

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัยสภาพการสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล พบว่า การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง จุดแข็ง คือ การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลต่างๆ การกระจายแพร่หลายได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง เกิดการรับรู้ข่าวสารกันอย่างทั่วถึงและเชื่อถือได้ บุคลากรได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับระบบการสื่อสารข้อมูลในรูปแบบต่างๆ มากยิ่งขึ้น สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคลากรส่วนกลางกับส่วนงานภูมิภาค ให้เกิดการรับรู้ร่วมกัน มีการสร้างช่องทางการสื่อสารประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวบรวมกิจกรรมภายในที่มีส่วนงานต่างๆ ได้จัดขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลและเผยแพร่แก่สาธารณะชนจัดทำวารสารที่รวบรวมกิจกรรมต่างๆ ที่ส่วนงานได้จัดขึ้นในรูปแบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดทำเป็นรายไตรมาสละ 1 เล่ม เพื่อเผยแพร่กิจกรรมต่างๆ ของส่วนงานและสถาบันเอาไว้ มีการทำเว็บไซต์กองเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัยได้รวบรวมโครงการและกิจกรรมภายในของแต่ละส่วนงานได้จัดขึ้นในแต่ละปีเพื่อนเป็นฐานข้อมูลประจำปีของมหาวิทยาลัย โดยแยกประเภทของโครงการต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่

2. การพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล พบว่า องค์ประกอบสำคัญ 7 ส่วนของกลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล โดยรวมเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นประโยชน์ และในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล

องค์ประกอบ	ความเป็นประโยชน์			ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม			ความถูกต้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. วิสัยทัศน์	4.58	0.50	มากที่สุด	4.24	0.43	มาก	4.42	0.50	มาก	4.62	0.49	มากที่สุด
2. พันธกิจ	4.61	0.50	มากที่สุด	4.15	0.55	มาก	4.33	0.55	มาก	4.66	0.45	มากที่สุด
3. เป้าประสงค์	4.58	0.49	มากที่สุด	4.09	0.59	มาก	4.37	0.53	มาก	4.55	0.50	มากที่สุด
4. กลยุทธ์ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์	4.63	0.49	มากที่สุด	4.05	0.66	มาก	4.35	0.46	มาก	4.79	0.41	มากที่สุด
5. กลยุทธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารกิจกรรมของมหาวิทยาลัย	4.58	0.49	มากที่สุด	4.17	0.53	มาก	4.37	0.56	มาก	4.65	0.46	มากที่สุด
6. กลยุทธ์สร้างเครือข่ายสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เผยแพร่แก่บุคลากรมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอก	4.73	0.44	มากที่สุด	4.11	0.66	มาก	4.46	0.52	มาก	4.61	0.48	มากที่สุด
7. กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านสื่อสารองค์กรให้มีคุณภาพเป็นที่	4.64	0.50	มากที่สุด	3.84	0.70	มาก	4.33	0.52	มาก	4.72	0.45	มากที่สุด

ยอมรับทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค												
ภาพรวม	4.62	0.49	มากที่สุด	4.09	0.59	มาก	4.38	0.52	มาก	4.66	0.46	มากที่สุด

3. กลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล มีองค์ประกอบคือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์ Vision

องค์กรที่เป็นหน่วยงานสื่อสารกลาง ในการประชาสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาความร่วมมือสร้างเครือข่ายการสื่อสารทั้งภายในองค์กร และเผยแพร่กิจกรรมนำความรู้สู่ภายนอกองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

พันธกิจ Mission 1) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมขององค์กรอย่างต่อเนื่อง 2) สนับสนุนการสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย 3) ประสานงานกับหน่วยงานภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยด้านการประชาสัมพันธ์ 4) ผลิตสื่อที่หลากหลายเพื่อสร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหาร ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ เพื่อภาพลักษณ์ที่ดีของมหาวิทยาลัย 5) เพิ่มศักยภาพและความสามารถในการประชาสัมพันธ์

เป้าประสงค์ Goals 1) บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจด้านการสื่อสารด้านกิจกรรมของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2) สร้างช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากรภายในองค์กร 3) มีกระบวนการสร้างกิจกรรมข่าวสารร่วมกันเป็นสำคัญ

กลยุทธ์ Strategy 1) กลยุทธ์ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ 2) กลยุทธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมของมหาวิทยาลัย 3) กลยุทธ์สร้างเครือข่ายสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เผยแพร่แก่บุคลากรมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอก 4) กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านสื่อสารองค์กรให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยมาเพื่ออภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพการสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล พบว่าการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง จุดแข็ง คือ การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลต่างๆ การกระจายแพร่หลายได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง เกิดการรับรู้ข่าวสารกันอย่างทั่วถึงและเชื่อถือได้ บุคลากรได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับระบบการสื่อสารข้อมูลในรูปแบบต่างๆ มากยิ่งขึ้น สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคลากรส่วนกลางกับส่วนงานภูมิภาค ให้เกิดการรับรู้ร่วมกัน มีการสร้างช่องทางการสื่อสารประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวบรวมกิจกรรมภายในที่มีส่วนงานต่างๆ ได้จัดขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลและเผยแพร่แก่สาธารณะชนจัดทำวารสารที่รวบรวมกิจกรรมต่างๆ ที่ส่วนงานได้จัดขึ้นในรูปแบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดทำเป็นรายไตรมาสละ 1 เล่ม เพื่อเผยแพร่กิจกรรมต่างๆ ของส่วนงานและสถาบันเอาไว้ มีการทำเว็บไซต์กองเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัยได้รวบรวมโครงการและกิจกรรมภายในที่แต่ละส่วนงานได้จัดขึ้นในแต่ละปีเพื่อนเป็นฐานข้อมูลประจำปีของมหาวิทยาลัย โดยแยกประเภทของโครงการต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งสอดคล้องกับ Toohey C.B., Dailida M. and Bartholomew C. L. (2003) ทำการศึกษา เรื่อง Intersection of 21st century technology with 20th century laws: A case Study in proactive issues management เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาการบริหารประเด็นเชิงรุกด้าน กฎหมายที่ประสบความสำเร็จ เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่อาจประสบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบที่เคยบังคับ

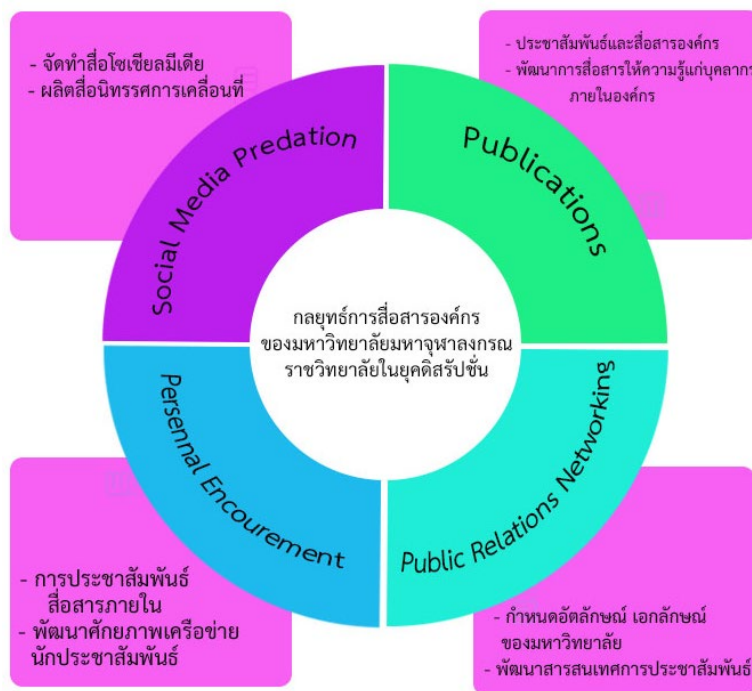
ใช้มาก่อนจึงมีการนำการบริหารประเด็นมาใช้เพื่อป้องกัน ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จด้วยการบริหารประเด็นเชิงรุกนั้น ประกอบไปด้วยการลอบบี้การใช้กลยุทธ์ต่างๆ การสร้างพันธมิตร การใช้การประชาสัมพันธ์ และการเข้าถึงรัฐบาลกลาง

2. การพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล พบว่า องค์ประกอบสำคัญ 7 ส่วนของกลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล โดยรวมเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นประโยชน์ และในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลต่างๆ การกระจายแพร่หลายได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง เกิดการรับรู้ข่าวสารกันอย่างทั่วถึงและเชื่อถือได้ บุคลากรได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับระบบการสื่อสารข้อมูลในรูปแบบต่างๆ มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของนิภาภัทร ปรากฏผล (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากลยุทธ์การตลาดเชิงพุทธสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นประโยชน์ และในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ

3. กลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัลมีองค์ประกอบคือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ย่อย ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ มี 2 โครงการ ได้แก่ โครงการจัดทำสื่อโซเชียลมีเดียกลางของมหาวิทยาลัย โครงการผลิตสื่อนิตรรศการเคลื่อนที่ 2) กลยุทธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมของมหาวิทยาลัย มี 2 โครงการ ได้แก่ โครงการประชาสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร โครงการพัฒนาการสื่อสารให้ความรู้แก่บุคลากรภายในองค์กร 3) กลยุทธ์สร้างเครือข่ายสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เผยแพร่แก่บุคลากรมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอก มี 2 โครงการ ได้แก่ โครงการกำหนดอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย โครงการพัฒนาสารสนเทศการประชาสัมพันธ์ และ 4) กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านสื่อสารองค์กรให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มี 2 โครงการ ได้แก่ โครงการวิพากษ์แผนยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์ และการพัฒนาการสื่อสารภายใน โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายนักประชาสัมพันธ์ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพการณ์แห่งความร่วมมือและความขัดแย้งกับรัฐบาลซึ่งต้องพยายามปรับเปลี่ยนสถานการณ์ให้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของภคชуда อำไพพรรณ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานต่อสื่อมวลชน ผลการวิจัย การให้ข้อมูลเพื่อชี้แจงตอบข้อซักถาม และการให้ความรู้การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานหรือกิจกรรมของสำนักงาน มากกว่าการแสดงให้เห็น ผลการดำเนินงานในบทบาทการกำกับดูแลการสร้างความเป็นธรรมโปร่งใสและเชื่อถือได้ อย่างไรก็ตาม การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนไม่ได้เป็นการสื่อสารหรือให้ข้อมูลข่าวสารที่สื่อให้เห็นถึง ภาพลักษณ์ของสำนักงานเท่าที่ควร เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาข่าวที่เป็นการบอกกล่าวชี้แจง แจ้งให้ทราบหรือให้ข้อมูลตามบทบาทหน้าที่ภารกิจของสำนักงานจึงไม่สามารถสะท้อนให้บุคคลภายนอกเห็นภาพลักษณ์ขององค์กรที่ชัดเจนได้ ในขณะเดียวกัน การสะท้อนให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ขององค์กร คือ TRUST ปรากฏในข้อมูลข่าวน้อยมาก

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย คือ กลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเป็นภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

อธิบายองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้

Social Media Predation หมายถึง กลยุทธ์ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ มี 2 โครงการ คือ โครงการจัดทำสื่อโซเชียลมีเดียกลางของมหาวิทยาลัย โครงการผลิตสื่อโทรทัศน์การเคลื่อนที่

Publications หมายถึง กลยุทธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมของมหาวิทยาลัย มี 2 โครงการ คือ โครงการประชาสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร โครงการพัฒนาการสื่อสารให้ความรู้แก่บุคลากรภายในองค์กร

Public Relations Networking หมายถึง กลยุทธ์สร้างเครือข่ายสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เผยแพร่แก่บุคลากรมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอกมี 2 โครงการ คือ โครงการ กำหนดอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย โครงการพัฒนาสารสนเทศการประชาสัมพันธ์

Persenall Encourement หมายถึง กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านสื่อสารองค์กรให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มี 2 โครงการ ประกอบไปด้วยโครงการวิพากษ์แผนยุทธศาสตร์ การประชาสัมพันธ์และการพัฒนาการสื่อสารภายใน โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายนักประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรพัฒนาบุคลากรให้เกิดความรู้ความเข้าใจของงานด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อเข้าใจการสื่อสารที่ตรงกัน

1.2 การจัดสรรบุคลากรกับภาระงานให้สอดคล้องกันกับภาระงานที่ทำ/นิเทศศาสตร์การสื่อสารมวลชนโดยตรง

1.3 ควรจัดทำวารสารที่รวบรวมกิจกรรมต่างๆ ที่ส่วนงานได้จัดขึ้นในรูปแบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดทำเป็นรายไตรมาสละ 1 เล่ม เพื่อเผยแพร่กิจกรรมต่างๆ ของส่วนงานและสถาบันเอาไว้

1.4 ควรรวบรวมโครงการและกิจกรรมภายในที่แต่ละส่วนงานได้จัดขึ้นในแต่ละปีเพื่อนำเป็นฐานข้อมูลประจำปีของมหาวิทยาลัย โดยแยกประเภทของโครงการต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่

1.5 ควรรวบรวมกิจกรรมภายในที่มีส่วนงานต่างๆ ได้จัดขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลและเผยแพร่แก่สาธารณะชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ของกลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล

2.2 ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยรูปแบบการสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล

2.3 ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยกลยุทธ์การสื่อสารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุคดิจิทัล หน่วยงานที่มีขนาดใหญ่ขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานบริหารงานบุคคล กองกลาง สำนักงานอธิการบดี. (2561). เอกสารประกอบแนวการสอบคัดเลือกเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

จินตวีร์ คล้ายสังข์.(2565). การผลิตและใช้สื่ออย่างเป็นระบบเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทักษิณา ชัยอิทธิพรวงศ์. (2565). Digital Connect Creation: หลักและแนวปฏิบัติในมิติการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิภาภัทร ปรากฏผล. (2564). กลยุทธ์การตลาดเชิงพุทธสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ภักชดา อำไพพรรณ. (2559). กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานต่อสื่อมวลชน. วารสารการสื่อสารและการจัดการ นิต้า. 2(2). 40-44.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์, สุมาศ อังคุชิต และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2555). สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

สรุศักดิ์ คำสามารถ. (2563). แนวทางการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลดิสรพ์ชัน. Journal of Modern Learning Development. 5(3). 245-246.

Toohy C.B., Dailida M. and Bartholomew C. L. (2003) Intersection of 21st century technology with 20th century laws: A case study in proactive issues management. Journal of Public Affairs. 3(3). 232-244.

สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 *

CONDITIONS OF PARTICIPATORY MANAGEMENT AMONG EDUCATIONAL
INSTITUTION ADMINISTRATORS UNDER THE JURISDICTION OF THE PATHUM
THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, AREA 1

^[1]สารินี อาษา Sarinee Arsa ^[2]บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

^[3]พีรวัฒน์ ชัยสุข Peravat Chaisuk

^[1] ^[2] ^[3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: surachaihongtrakool@gmail.com

Article Received: August 21, 2023. Revised: December 20, 2023. Accepted: December 20, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียน จำนวน 331 คน เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่ออยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในขั้นตอนรับผลประโยชน์จากการบริหาร ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการทำงานและนำผลกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางนโยบาย หรือ แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อลดและแก้ไขปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือ ปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และด้านมีส่วนร่วมในการรับรู้ การคิด ศึกษา และค้นคว้า หาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนความต้องการของ ชุมชน ร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ ร่วมจัดหรือปรับปรุงในระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ และร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนประถมศึกษา, ปทุมธานี

ABSTRACT

The purpose of this research article is to study the participatory management conditions of educational institution administrators. under the jurisdiction of the Pathum Thani primary educational service area office, area 1 , this is quantitative research using a questionnaire for a sample group of 331 school administrators and teachers. The research

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของคุณนิพนธ์เรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักคุณธรรม 4 ของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

tool is a questionnaire. and analyze the data with basic statistics, namely percentage, mean, and standard deviation. The research results found that conditions of participatory management among educational institution administrators under the jurisdiction of the Pathum Thani primary educational service area office, area 1, overall, administrators and teachers have opinions at a high level, arranged from highest to lowest, as follows: In terms of participation, participation in the process of receiving benefits from the administration Participation in controlling, monitoring, and evaluating work results and reusing the results for benefits. Participation in planning policies or plans, projects, or activities to reduce and solve problems. Participation in decision making in organizing or improving the resource management system efficiently and work to achieve goals and participation in awareness, thinking, studying and researching problems and causes of problems as well as the needs of the community, participating in activities willingly participate in organizing or improving the development management system to be efficient and effective. and join in deciding on the use of limited resources for the benefit of the public.

Keywords: Participatory Management, Educational Institution Administrators, Primary School, Pathum Thani.

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 สถานการณ์โลกมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 และ 19 ระบบการศึกษาต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง ความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมกับชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องสำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) (วิลาวรรณ พิมพ์ประสงค์, 2563)

การจัดการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นช่วงต้น เนื่องจากเป็นวัยที่มีภาวะอารมณ์แปรปรวนสูง วุฒิภาวะทางอารมณ์ไม่สมบูรณ์ มีความสับสนในการวางบทบาทของตนเองในสังคม ขาดทักษะและประสบการณ์ในการเผชิญกับปัญหา เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และเกิดความสับสนในการปฏิบัติตนต่อเพื่อน (กรมสุขภาพจิต, 2560) จึงมีพฤติกรรมและการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม เป็นต้นว่า แต่งกายผิดระเบียบ กระด้างกระเดื่อง ไม่มีสัมมาคารวะ เหม่อลอย เก็บตัว เชื่องซึม พูดจาก้าวร้าวไม่สุภาพ โต๊ะเถียง เสียงดัง เอะอะ ซึ่งสอดคล้องกับสุชา จันทน์เอม (2544) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมวัยรุ่นไทย พบว่า พฤติกรรมที่ขัดต่อสังคมของเด็กไทยโดยทั่วไป คือ การลักเล็กขโมยน้อย การพูดเท็จ การหนีโรงเรียน การดื้อรั้น การขัดขืนระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน เช่น ดื่มสุรา สูบบุหรี่ การยกพวกเข้าตีหรือนัดกันไปชกต่อย การทะเลาะวิวาทเด็กเล็กหรือเด็กผู้หญิง การขโมยเงินของบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง ปัญหาเหล่านี้ถ้าไม่ได้รับการป้องกัน และแก้ไขอย่างเหมาะสม อาจก่อให้เกิดปัญหาที่รุนแรงในอนาคตได้พบว่า ปัญหาของเยาวชนในโรงเรียน ร้อยละ 30 ของนักเรียนมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตที่แสดงออกมาในลักษณะ

ต่างๆ เช่นปัญหาทางอารมณ์ มีอาการซึมเศร้า ท้อแท้ และหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2552) นอกจากนี้เยาวชน 1 ใน 10 เท่านั้นที่ได้รับการช่วยเหลือให้เข้าใจปัญหาของตนเองและสามารถใช้ศักยภาพของตนในการแก้ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) สถานศึกษามีนักเรียนจำนวนมากที่ได้รับผลกระทบโดยตรงและทางอ้อมจากปัญหาดังกล่าว ในการสำรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน พบข้อมูลนักเรียนมีปัญหาหลายประการเช่น ปัญหาครอบครัว บิดามารดาหย่าร้าง แยกกันอยู่ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ บิดามารดาอยู่ต่างจังหวัด นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับญาติพี่น้องหรืออยู่กันตามลำพัง สภาพเช่นนี้ทำให้นักเรียนมีจิตใจว่าเหว มีความรู้สึกขาดความอบอุ่น มีผลกระทบต่อด้านการเรียน มาโรงเรียนอย่างมีความสุข ไม่มีความสุขในการเรียน บางครั้งตื่นสายมาโรงเรียนไม่ทัน บางคนขาดเรียน หนีเรียน ผลการเรียนตกต่ำ นักเรียนเหล่านี้ถ้าถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีเช่น การใช้สารเสพติด หรือไปเที่ยวเตร่มั่วสุมอาจคล้อยตามได้ง่าย จากปัญหาดังกล่าว โรงเรียนจึงต้องพยายามหาวิธีที่จะช่วยเหลือ และป้องกันปัญหาต่างๆ เพื่อให้นักเรียน เรียนอย่างมีความสุข ประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการศึกษายุคปัจจุบันเพราะจะต้องอาศัยเครือข่ายการศึกษาที่เข้มแข็งในการสนับสนุนสถานศึกษาสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงการบริหารไว้ว่า “การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540) การบริหารและการจัดการองค์กรให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้นั้น ปัจจัยที่ถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน ที่สำคัญต่อการจัดการที่จะช่วยให้องค์กรสามารถบริหารงานได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ บุคคล (Man) เงินทุน (money) วัสดุอุปกรณ์ (material) และวิธีการจัดการ (management) ทรัพยากรมนุษย์ถือว่าเป็นทรัพยากรทางการบริหารที่มีคุณค่าที่สุดในองค์กรเพราะนอกจากจะใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์จากทรัพยากรมนุษย์แล้วทรัพยากรมนุษย์ยังสามารถบริหารจัดการทรัพยากรทางการบริหารอื่นๆ ได้อีกด้วยองค์การต่างๆ จึงพยายามที่จะค้นหาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเข้ามาทำงานรวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในระดับที่องค์กรต้องการ (กิริติ ยศยิ่งยง ,2549)

ในขณะที่ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติในยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันเป็นปัจจัยคุกคามที่สำคัญของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำเป็นที่จะต้องบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประสิทธิภาพ และมีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่ดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาต้องบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาให้มีคุณภาพและทันสมัยอยู่เสมอเนื่องจากบุคลากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะพัฒนาเด็ก และเยาวชนของชาติให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถ การศึกษาซึ่งเป็นรากฐานอันสำคัญในการสร้างความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ หากการบริหารการศึกษาของชาติมีคุณภาพนั้น ย่อมหมายถึง ประชาชนในประเทศมีคุณภาพตามไปด้วย ดังนั้นโรงเรียนจึงถือได้ว่าเป็นสถาบันทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด บุคลากรของโรงเรียนก็มีความสำคัญตามไปด้วย การที่จะบริหารบุคลากรทางการศึกษาให้ได้ดั่งนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการบริหารงาน มีความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องมีศักยภาพ มีทักษะ มีวิสัยทัศน์ ทำให้การบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต

1 เพื่อเป็นให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารแบบมีส่วนร่วมท่ามกลางสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทั้งสิ้น 102 โรงเรียน จำนวน 2,208 คน โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางเปรียบเทียบสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (R.V. Krejcie & D.W. Mogan) ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรเช่นเดียวกัน และกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 331 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้
1) ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 2) กำหนดกรอบแนวคิด 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำร่างแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญรวมจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) การใช้ภาษาและพิจารณาว่าแบบสอบถามครอบคลุมของเนื้อหาหรือไม่โดยการหาดัชนี (index of congruence: IOC) เท่ากับ 0.5-1.00 มีจำนวน 33 รายการ 4) แบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุดในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี โดยกำหนดให้บุคลากรจำนวน 30 คน ได้แก่ ครูโรงเรียนชุมชนเลิศพินิจพิทยาคมจากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ผลจากการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นปรากฏว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.920

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม 1) วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน/บริหารในการตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมผู้บริหาร

และครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในขั้นตอนรับผลประโยชน์จากการบริหาร ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการทำงานและนำผลกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไขปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และด้านมีส่วนร่วมในการรับรู้ การคิด ศึกษา และค้นคว้า หาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนความต้องการของ ชุมชนตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน

	สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การมีส่วนร่วมในการรับรู้ การคิด ศึกษา และค้นคว้า หาปัญหา และสาเหตุของปัญหาตลอดจนความต้องการของ ชุมชน	3.91	0.74	มาก	5
2	การมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน โครงการ หรือ กิจกรรม เพื่อลดและแก้ไขปัญหา	4.16	0.68	มาก	3
3	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการ บริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานให้บรรลุ ตามเป้าหมาย	4.04	0.68	มาก	4
4	การมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการทำงาน และนำผลกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์	4.27	0.70	มาก	2
5	การมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในขั้นตอนรับผลประโยชน์จาก การบริหาร	4.28	0.69	มาก	1
	รวม	4.13	0.70	มาก	

และมีผลการวิจัยที่เป็นรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านมีส่วนร่วมในการรับรู้ การคิด ศึกษา และค้นคว้า หาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนความต้องการของ ชุมชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้แก่ ร่วมคิดด้วยกันว่าอะไรที่เป็นปัญหาของชุมชน มีสาเหตุอย่างไร ให้ประชาชนได้รับรู้โดยการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเป้าหมายก่อนหลัง และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มีความรู้ความสามารถในการกระทำและมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไขปัญหา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้แก่ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้

ทรัพยากร พิจารณาเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับเรื่องนั้นๆ และกำหนดวิธีติดตามประเมินผล และข้อที่ความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ ร่วมจัดหรือปรับปรุงในระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และข้อที่ความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากร

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการทำงานและนำผลกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ มีการประเมินผลว่าการดำเนินการนั้นๆ บรรลุตามเป้าหมายและ วัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด การมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์รูปแบบ ตรวจสอบการทำงานตามแผนงาน และการร่วมตรวจสอบและติดตาม การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ว่าเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์หรือไม่ และข้อที่ความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ การประเมินผลติดตามผลตลอดเวลาที่ทำงานร่วมกันประชาชน

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในขั้นตอนรับผลประโยชน์จากการบริหาร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ เป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือในรูปวัตถุก็ได้ ได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์ในพื้นที่เท่าเทียมกัน และอาจเป็นความสุขสบาย ความพอใจในสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นก็ได้ และข้อที่ความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ เป็นผลประโยชน์ทางบวกและลบ

อภิปรายผลการวิจัย

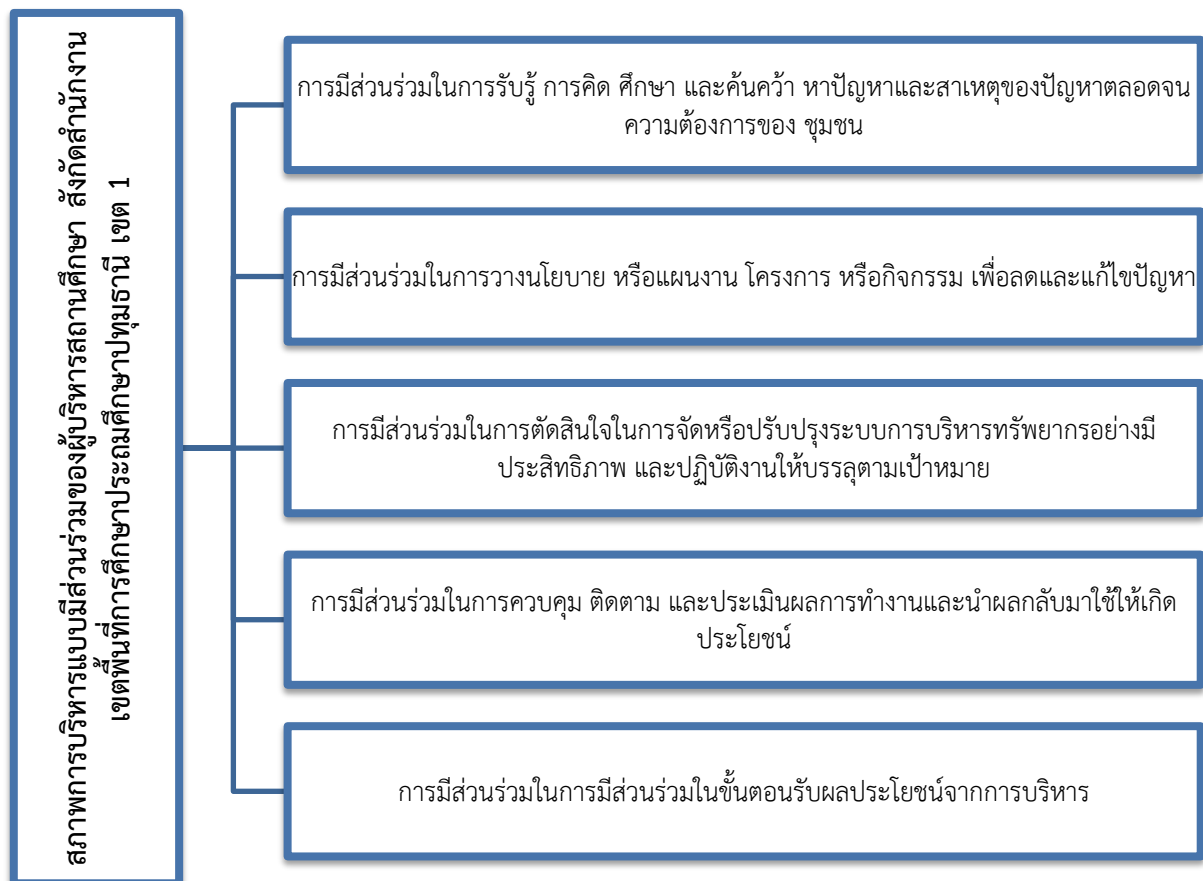
การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

ผลการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในขั้นตอนรับผลประโยชน์จากการบริหาร ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการทำงานและนำผลกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางนโยบาย หรือแผนงานโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไขปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และด้านมีส่วนร่วมในการรับรู้ การคิด ศึกษา และค้นคว้าหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนความต้องการของชุมชน จากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมคิดด้วยกันว่าอะไรที่เป็นปัญหาของชุมชน มีสาเหตุอย่างไร ให้ประชาชนได้รับรู้โดยการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเป้าหมายก่อนหลังตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร พิจารณาเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับเรื่องนั้นๆ และกำหนดวิธีติดตามประเมินผล ร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ ร่วมจัดหรือปรับปรุงในระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีการประเมินผลว่าการดำเนินการนั้นๆ บรรลุตามเป้าหมายและ วัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด การมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์รูปแบบ ตรวจสอบการทำงานตามแผนงาน และการร่วมตรวจสอบและติดตาม การดำเนินการตาม

โครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ว่าเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์หรือไม่ เป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือในรูปวัตถุก็ได้ ได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์ในพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน และอาจเป็นความสุขสบาย ความพอใจในสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชัย นุชเนื่อง (2550) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ด้านบทบาทของ คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นลักษณะการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกับโรงเรียน และ ชุมชนประกอบด้วยการสร้างความร่วมมือกับชุมชน การสนับสนุนการบริหารโรงเรียน และการเข้าร่วม ดำเนินงาน ด้านคุณสมบัติของกรรมการสถานศึกษา เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนา โรงเรียนประกอบด้วยความสามารถในหน้าที่ คุณลักษณะการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจ และผลตอบแทน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย มีอธิบายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ การคิดศึกษาและค้นคว้า หาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจน ความต้องการของชุมชน เป็นการมีอิสระทางความคิดในการเข้าถึงข้อมูล มีความรู้ความสามารถในการกระทำ

และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ การเข้าร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุด ร่วมคิดด้วยกันว่าอะไรที่เป็นปัญหาของชุมชน มีสาเหตุอย่างไร จัดลำดับความสำคัญของปัญหาเป้าหมายก่อนหลัง ให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ให้ประชาชนได้รับรู้โดยการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไขปัญหาคือเป็นการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดอันดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล ตัดสินใจด้วยตนเอง ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น พิจารณาเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับเรื่องนั้นๆ มีส่วนร่วมในการประชุม ให้ความคิดเห็นในกระบวนการจัดวางแผนงาน โครงการ

3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย เป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากร ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ร่วมจัดหรือปรับปรุงในระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ร่วมการลงทุนในกิจกรรมของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจมีส่วนร่วมเต็มกำลังความรู้ความสามารถของตนเอง

4. การมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการทำงานและนำผลกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ การร่วมตรวจสอบและติดตาม การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ว่าเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์หรือไม่ มีการประเมินผลว่าการดำเนินการนั้นๆ บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด การมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์รูปแบบ ตรวจสอบการทำงานตามแผนงาน การประเมินผลติดตามผลตลอดเวลาที่ทำงานร่วมกันประชาชน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบถึงปัญหาอุปสรรคและร่วมกันในการหาทาง การร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษา

5. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนรับผลประโยชน์จากการพัฒนา การได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์ในพื้นที่ที่เท่าเทียมกัน เป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือในรูปวัตถุก็ได้ เป็นผลประโยชน์ทางบวกและลบ อาจเป็นความสุขสบาย ความพอใจในสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นก็ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายส่งเสริมผู้บริหารครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถในการกระทำและมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ
 - 1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา
 - 1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากร
 - 1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการประเมินผลติดตามผลตลอดเวลาที่ทำงานร่วมกัน
 - 1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์จากการบริหารทั้งทางตรงและทางอ้อม
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1. ควรทำการศึกษากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักคุณธรรม 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

2.2. ควรศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

2.3. ควรศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการบริหารของชุมชนร่วมกับสถานศึกษาหลักภูมิธรรม 4

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2560). คู่มือครูที่ปรึกษาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: ยูเรเนียมเมจิกกรุ๊ป.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิริติ ยศยิ่งยง. (2549). การวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มิสเตอร์ก๊อปปี.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2540). การบริหารงานบุคคลในโรงเรียน. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ราตรี พูลพัฒน์. (2553). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วิลาวรรณ พิมประสงค์. (2563). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. แหล่งที่มา <https://sites.google.com/site/ppvilawan21/thaksa-haeng-stwrrs-thi-21> สืบค้นเมื่อ 24 ก.ค. 2563.
- ศศิณีภา ชัยสุข. (2563). แนวทางการจัดการความรู้ตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิริพร ตันติยมาศ. (2550). รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลสังกัดกรุงเทพมหานคร. คุษุณีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุชา จันทรเฒ. (2544). วิจัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.
- อภิชัย นุชเนื่อง. (2550). รูปแบบการมีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. คุษุณีนิพนธ์การศึกษาคุษุณีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

THE STUDY MOTIVATION FOR LEARNING ACHIEVEMENT IN THE HISTORY OF
BUDDHISM SUBJECT OF FIRST-YEAR STUDENTS
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

^[1]มณฑกานต์ แป้นกลม Monthakant Paenklom

^[2]ชาติชาย พัทธกษณาคม Chartchai Phitaktanakhom

^[3]พระสมุห์โชคดี วชิรปัญญา Phrasamu Chokdee Vachirapanyo

^[4]พรทิพย์ วรรณวิโรจน์ Porntip Wannawiroj

^{[1] [2] [3] [4]}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author Email: monthakant.paen@mcu.ac.th

Article Received: July 17, 2023. Revised: December 18, 2023. Accepted: December 18, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่างที่เป็น นิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 196 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นิสิตและอาจารย์ จำนวน 12 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย ด้านความกล้าเสี่ยง/กล้าตัดสินใจทางการเรียน ด้านความขยันและตั้งใจใฝ่เรียนรู้ ด้านความรับผิดชอบตนเองทางการเรียน ด้านการมีส่วนร่วมและร่วมมือ ด้านความอดทนในการทำงาน ด้านการรู้จักวางแผนทางการเรียน

คำสำคัญ: แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, วิชาประวัติพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ABSTRACT

The objectives of this research article were 1) to study motivation for learning achievement in the history of buddhism subject of first-year students Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2) To study guidelines to promote motivation for learning achievement in the history of buddhism subject of first-year students Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Mixed methods research, quantitative research used a questionnaire with 196 sample data were analyzed by statistical values such as frequency, percentage,

mean, standard deviation. Qualitative research were in-depth interview with 12 key informant data were analyzed by content analysis. Results were shown as follows: 1) the motivation for learning achievement in the history of buddhism subject of first-year students Mahachulalongkornrajavidyalaya University overall at a high level, 2) guidelines to promote motivation for learning achievement in the history of buddhism subject of first-year students Mahachulalongkornrajavidyalaya University consists of daring to take risks/daring to make educational decisions, diligence and willingness to learn, educational self-responsibility, participation and cooperation, working endurance, and study plan.

Keywords: Motivation for Learning Achievement, The History of Buddhism Subject, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

บทนำ

การศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชนและประชาชนให้เป็นผู้มีคุณภาพที่จะสามารถพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกสมัยปัจจุบัน การจัดการศึกษาของประเทศไทยจะต้องเร่งรัดพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีศักยภาพเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งยังสามารถอนุรักษ์ความเป็นไทยได้ในประชาคมโลก โลกในยุคนี้มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และทั่วถึงกันทุกมุมโลก กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูป เปลี่ยนแปลง เพิ่มพูนศักยภาพของบุคคลทั้งด้านความรู้ ทักษะ ทศนคติ ค่านิยม โดยการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่า มีความสามารถ มีคุณภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาประเทศชาติได้อย่างเต็มศักยภาพมี “การพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย” เป็นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ดังนั้น แนวทางและทิศทางการศึกษาของชาติ จึงเป็นการเพื่อก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน มีความสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และเจริญก้าวหน้าของวิทยาการ องค์ความรู้ต่างๆ ทำให้การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นิสิต นักศึกษาไทยเป็นเรื่องที่สำคัญเร่งด่วนที่สถานศึกษาหรือสถาบันจะต้องช่วยกันดำเนินการ เพราะเกี่ยวข้องกับคุณภาพของการศึกษาไทย ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และทัดเทียมกับนานาชาติซึ่งเป้าหมายสูงสุดในการเรียนของแต่ละคน คือความสำเร็จในการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชาที่มีความแตกต่างกัน ครูอาจารย์ผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนด้วย เพราะวิชาเรียนแต่ละวิชาจะมีลักษณะเนื้อหาวิชา ความยากง่าย และวิธีการเรียนที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น ผู้เรียนจะต้องเข้าใจธรรมชาติของแต่ละรายวิชาที่เรียน ตลอดจนหาวิธีการศึกษาเรียนรู้เพื่อให้ประสบความสำเร็จในแต่ละรายวิชาให้มากที่สุด การเรียนรู้ในแต่ละรายวิชาจึงไม่ใช่เรื่องที่ทำได้ง่ายสำหรับนักเรียนทุกคนซึ่งบางคนต้องใช้ความเพียรพยายามความตั้งใจและความอดทนในการเรียนรู้อย่างไม่ลดละจึงจะทำให้ประสบผลสำเร็จเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การสร้างแรงจูงใจ คือ การพัฒนา เป็นการทำให้มีอยู่ให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง สังคม หรือหน่วยงานที่ตนทำงานอยู่ เพื่อความก้าวหน้าและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในการศึกษาที่เช่นกัน ผู้เรียนจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยการสร้างองค์ความรู้ในรายวิชาต่างๆ ตามตำราเรียนและความรู้ที่อื่นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ตนศึกษา การที่บุคคลพยายามที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนด้วยตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิมหรือมีความเหมาะสมกว่าเดิม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (สุรตนา จงรักษ์ , 2556)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จัดการศึกษาเพื่อสนองตามพระราชประสงค์ของพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ปิยมหาราช พระองค์ผู้ทรงสถาปนาที่จะให้เป็นสถานศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุและคฤหัสถ์ทั่วไป ซึ่งได้เปิดดำเนินการศึกษาในรูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ ตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2490 โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาบัณฑิตให้มีปฏิภาณวิริยอุตสาหะ ใฝ่รู้ ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีศรัทธา อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้เทียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม (กองทะเบียนและวัดผล, 2552) โดยเฉพาะวิชาประวัติพระพุทธศาสนา มีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา ความสำคัญ และลักษณะเด่นของพระพุทธศาสนา มีความรู้ความเข้าใจการแยกนิกาย การขยายตัวของพุทธศาสนาเข้าไปในนานาประเทศ มีความรู้ความเข้าใจอิทธิพลของพุทธศาสนาต่อวัฒนธรรมในประเทศนั้นๆ และมีความรู้ความเข้าใจสามารถอธิบายการเกิดองค์การหรือกระบวนการใหม่ๆ ในวงการพุทธศาสนา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้ทราบแรงจูงใจในการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนา ซึ่งจะทำให้บัณฑิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความสำคัญ และลักษณะเด่นของพระพุทธศาสนา เข้าใจอิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อวัฒนธรรมในประเทศต่างๆ เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1) ประชากร คือ นิสิตชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้แก่ คณะพุทธศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะ ครุศาสตร์ จำนวน 400 รูป/คน (สำนักทะเบียนและวัดผล,

2565) 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใช้ตารางคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 รูป/คน 3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนา ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 เลือกแบบเจาะจงจำนวน 8 รูป/คน และอาจารย์ประจำ หรืออาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่สอนรายวิชาประวัติพระพุทธศาสนา เลือกแบบเจาะจง จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล และตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ด้านความกล้าเสี่ยง/กล้าตัดสินใจทางการเรียน ด้านความขยันและตั้งใจใฝ่เรียนรู้ ด้านความรับผิดชอบตนเองทางการเรียน ด้านการมีส่วนร่วมและร่วมมือ ด้านความอดทนทางการเรียน และ ด้านการรู้จักวางแผนทางการเรียน ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ 2) แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ 1) ศึกษาทฤษฎี งานวิจัย และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรของงานวิจัยในครั้งนี้ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร และดำเนินงานสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับกรอบแนวคิดในการวิจัย 2) สร้างเครื่องมือได้แก่ แบบสอบถาม แล้วตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน มีคำถาม จำนวน 30 ข้อ ได้คะแนน IOC (Item-Object Congruence) รายข้อ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าแบบสอบถามใช้ได้ 3) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนิสิตชั้นปีที่ 1 ของวิทยาเขตสุรินทร์ จำนวน 30 รูป/คน เพื่อคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ของครอนบาค ผลค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.972

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นทำการส่งแบบสอบถามได้รับการตอบกลับมา จำนวน 196 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปผลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยภาพรวม

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภาพรวม	n = 196			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านความกล้าเสี่ยง/กล้าตัดสินใจทางการเรียน	4.26	0.75	มาก	6
2. ด้านความขยันและตั้งใจใฝ่เรียนรู้	4.54	0.61	มากที่สุด	1
3. ด้านความรับผิดชอบตนเองทางการเรียน	4.51	0.62	มากที่สุด	3
4. ด้านการมีส่วนร่วมและร่วมมือ	4.53	0.66	มากที่สุด	2
5. ด้านความอดทนทางการเรียน	4.28	0.76	มาก	5
6. ด้านการรู้จักวางแผนทางการเรียน	4.51	0.73	มากที่สุด	4
ภาพรวม	4.03	0.67	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความขยันและตั้งใจใฝ่เรียนรู้ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.61) รองลงมา คือด้านการมีส่วนร่วมและร่วมมือ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.66) ด้านความรับผิดชอบตนเองทางการเรียน ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.62) ด้านการรู้จักวางแผนทางการเรียน ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.73) ด้านความอดทนทางการเรียน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.76) และด้านความกล้าเสี่ยง/กล้าตัดสินใจทางการเรียน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านความกล้าเสี่ยง/กล้าตัดสินใจทางการเรียน ประกอบด้วยนิสิตมีความมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนรายวิชานี้ นิสิตปฏิบัติงานด้วยความคิดของตนเองไม่ต้องรอให้ใครมาบังคับ นิสิตชอบทำงานท้าทายความสามารถ นิสิตอาสาทำงานท้าทายความสามารถ และนิสิตชื่นชอบความแข่งขันและมุ่งหวังผลประโยชน์ทุกครั้ง

2.2 ด้านความขยันและตั้งใจใฝ่เรียนรู้ ประกอบด้วย เมื่อนิสิตมีข้อสงสัยในบทเรียนมักจะเข้าถามอาจารย์ผู้สอน นิสิตใช้เวลาว่างทบทวนเนื้อหาที่เรียนมาอยู่เสมอ นิสิตชอบหาคำตอบที่อยากรู้จากเพื่อนมากกว่าทดลองหาคำตอบด้วยตนเอง นิสิตจดจ่อกับการสอนและปฏิบัติตามคำสั่งเสมอ และนิสิตไม่สนใจสิ่งเร้ารอบข้างในระหว่างเรียน

2.3 ด้านความรับผิดชอบตนเองทางการเรียน ประกอบด้วยนิสิตทำงานส่งตามกำหนดทุกครั้งที่ได้รับมอบหมาย นิสิตมีความตั้งใจในการทำงานให้เสร็จก่อนเพื่อน นิสิตชอบทำงานด้วยตนเองไม่ชอบให้ผู้อื่นทำให้นิสิตทำงานผิดพลาดมักจะคิดว่างานนั้นยากเกินไปเสมอและนิสิตทำงานการบ้านด้วยตนเองไม่ลอกคนอื่น

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมและร่วมมือ ประกอบด้วยนิสิตชอบจับกลุ่มอภิปรายเนื้อหา/งานกับเพื่อนในชั้นเรียน นิสิตร่วมมือกับเพื่อนเพื่อทำภาระงานที่ได้รับมอบหมาย นิสิตมีปัญหาระหว่างทำงานนิสิต

สอบถามอาจารย์ทันที นิสิตชอบแสดงความคิดเห็นร่วมกับอาจารย์และเพื่อนในชั้นเรียน และนิสิตชอบช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มเมื่อมีปัญหา

2.5 ด้านความอดทนในการทำงาน ประกอบด้วยนิสิตทำงานด้วยความสนุกแม้ยากลำบากหรือใช้เวลานาน เจอปัญหาที่ยากนิสิตพยายามแก้ไขปัญหให้ได้ นิสิตไม่เคยท้อต่ออุปสรรค แม้การเรียน/งานที่ได้รับมอบหมายจะยากแค่ไหน นิสิตชอบทำงานไม่หยุดพักจนกว่างานนั้นจะเสร็จ และนิสิตพร้อมที่จะทำงานภายใต้ความกดดันต่างๆ

2.6 ด้านการรู้จักวางแผนทางการเรียน ประกอบด้วยนิสิตวางแผนการเรียนล่วงหน้าเมื่อมีเวลาว่าง นิสิตทำงานตามลำดับขั้นตอนที่วางแผนเอาไว้ นิสิตเตรียมหนังสือและอุปกรณ์การเรียนทุกครั้ง นิสิตมีการไตร่ตรองก่อนตัดสินใจทำอะไรเสมอ และนิสิตวางแผนการเรียนล่วงหน้าเมื่อมีเวลาว่าง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านความขยันและตั้งใจใฝ่เรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมและร่วมมือ ด้านความรับผิดชอบตนเองทางการเรียน ด้านการรู้จักวางแผนทางการเรียน ด้านความอดทนทางการเรียน และด้านความกล้าเสี่ยง/กล้าตัดสินใจทางการเรียน ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของพระมหาธานินทร์ ฐิติวิโร (อินทวิ) (2545) ที่ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มี 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความกล้าเสี่ยง/กล้าตัดสินใจทางการเรียน 2) ด้านความขยันและตั้งใจใฝ่เรียนรู้ 3) ด้านความรับผิดชอบตนเองทางการเรียน 4) ด้านการมีส่วนร่วมและร่วมมือ 5) ด้านความอดทนในการทำงาน 6) ด้านการรู้จักวางแผนทางการเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้นั้น ผู้เรียนต้องมีความพอใจ ชอบใจ รักใคร่ ต้องการที่จะแสวงหาความรู้ และต้องมีแรงจูงใจหลายด้านประกอบกัน ได้แก่ ด้านความขยันและตั้งใจใฝ่เรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมและร่วมมือ ด้านความรับผิดชอบตนเองทางการเรียน และด้านการรู้จักวางแผนทางการเรียน ด้านความอดทนทางการเรียน และด้านความกล้าเสี่ยง/กล้าตัดสินใจทางการเรียน เป็นแรงผลักดันไปสู่ความสำเร็จในการเรียน ทำให้ลดความเสี่ยงต่อความสูญเปล่าทางการศึกษา อันก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้ ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิดของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต) (2538) ที่กล่าวว่า ทางพระพุทธศาสนาถือว่าแรงจูงใจในการกระทำของมนุษย์ แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ 1) ตัณหา ความพอใจ ชอบใจ ยินดี อยาก รักใคร่ ต้องการ ที่ไม่ดี ไม่เกื้อกูลเป็นอกุศล และ 2) ฉันทะ ความพอใจ ชอบใจ ยินดี อยากรักใคร่ ต้องการ ที่ดีงาม สบาย เกื้อกูลเป็นกุศล และผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของกัญญาพร สรรพศรี (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และหลักไตรสิกขา คือการพัฒนาความฉลาดทางจิตที่ใช้ในการรับรู้ข้อมูลทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการกระทำ เพื่อจัดการความรู้สึกต่อสิ่งที่มีผลกระทบต่ออารมณ์หรือสิ่งเร้าภายนอก ซึ่งเกิดจากการเรียน การอยู่ร่วมกันกับเพื่อน ครูและผู้ปกครอง ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ตามหลักไตรสิกขา คือ การพัฒนากระบวนการรับรู้อารมณ์มี 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นผัสสะ เป็นการพัฒนาให้เด็กมีสติต่อการรับรู้ทางอายตนะ 2) เวทนา เป็นการเรียนรู้และเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง 3) ขั้นจดจำข้อมูล เป็น

ชั้นที่เกิดการรู้จำในสิ่งที่มีกระทบอย่างถูกต้องและเหมาะสม 4) ขั้นปรุงแต่งอารมณ์ เป็นการฝึกทักษะทางความคิดในเชิงสร้างสรรค์ ให้เด็กคิดดีและเกิดการวิเคราะห์ข้อมูลได้ถูกต้องและเหมาะสม 5) ขั้นวิเคราะห์และสังเคราะห์อารมณ์ เป็นการพัฒนาให้เด็กได้บูรณาการข้อมูลความรู้ที่ได้รับทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการรับรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ก่อนการตัดสินใจและลงมือปฏิบัติ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของ THACH MINH TRUNG (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม จำแนกเป็นรายด้านโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง ได้แก่ ด้านการเรียนรู้และด้านการศึกษาต่อ ซึ่งอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการฝึกอบรม อยู่ในระดับมาก 2) แรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจากสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม จำแนกตามตัวแปรอิสระ พบว่า นิสิตที่มีสถานภาพส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น จำแนกตามประสบการณ์ในการอบรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ยกเว้นด้านการเรียนรู้ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจทางการเรียนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มี 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความกล้าเสี่ยง/กล้าตัดสินใจทางการเรียน 2) ความขยันและตั้งใจใฝ่เรียนรู้ 3) ความรับผิดชอบตนเองทางการเรียน 4) การมีส่วนร่วมและร่วมมือ 5) ความอดทนทางการทำงาน 6) การรู้จักวางแผนทางการเรียน สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรส่งเสริมให้นิสิตมีความกล้าตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียน โดยเพิ่มความท้าทายในการจัดการเรียนการสอนจัดกิจกรรมการแข่งขันและมอบของรางวัล หรือสิ่งจูงใจที่มีคุณค่าทางจิตใจให้กับนิสิต

1.2 ควรเสริมสร้างความอดทนให้นิสิตเตรียมพร้อมรับความกดดันทางการทำงานต่างๆ โดยจัดเวลาให้นิสิตมีโอกาสได้เข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาประจำวิชา เพื่อขอคำแนะนำ ชี้แนะ แนวทางในการทำงานแก่นิสิต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2.2 ควรวิจัยเรื่องควรทำการวิจัยเรื่อง โมเดลแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อศึกษาองค์ประกอบของแรงจูงใจ

เอกสารอ้างอิง

- กองทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2552). **คู่มือนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2552**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กัญญาพร สรรพศรี. (2561). **การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ตามหลักไตรสิกขาของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1**. คุษณินพนธ์พุทธศาสตร์ดุขณิบัณทิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2538). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธานินทร์ ฐิตวิโร (อินทวิ). (2545). **การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณทิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักทะเบียนและวัดผล. (2565). **สถิตินิสิตประจำปีการศึกษา 2565 สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. แหล่งที่มา <https://reg.mcu.ac.th/>. สืบค้นเมื่อ 10 ต.ค. 2565.
- สุรตนา จงรักษ์. (2556). **แรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของพนักงานบริษัท ABC**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณทิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607–610.
- THACH MINH TRUNG. (2561). **แรงจูงใจในการพัฒนาตนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจากสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณทิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

แนวทางการพัฒนาพหุนิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษาทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT FOR OFFENDERS BEHAVIORS IN TERMS OH EDUCATION AT AYUTTHAYA CORRECTIONAL INSTITUTION FOR YOUNG OFFENDERS

^[1] ศิวเรศ สุก่ออ่อน Siwares Supuon ^[2] ธาตรี มหันตรัตน์ Dhatree Mahantararat

^[1] ^[2] มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: 76477086@aru.ac.th

Article Received: July 26, 2023. Revised: December 18, 2023. Accepted: December 18, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหาการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษา และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษาทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ต้องขัง จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเชิงปริมาณ ได้ค่าความเชื่อมั่นปัจจัยภายในเท่ากับ 0.93 วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหาการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษา ประกอบด้วยด้านปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกทัณฑสถานฯ ด้านปัจจัยภายในได้แก่ระยะเวลาต้องโทษมีผลต่อการตัดสินใจในการไม่เข้ารับการศึกษากว่าครึ่งหนึ่ง ส่วนด้านปัจจัยภายนอกได้แก่อาคาร สถานที่สำหรับการจัดการศึกษาไม่เหมาะสมคนกลุ่มใหญ่ไม่เข้ารับการศึกษาคงทำให้เข้ารับการศึกษาคงตามคนกลุ่มใหญ่ สำหรับด้านปัจจัยภายนอก ได้แก่ เชื่อว่าสถานประกอบการไม่รับผู้เคยมีประวัติต้องโทษเข้าทำงานแม้จะมีวุฒิการศึกษา สังคมภายนอกมองผู้พ้นโทษเป็นคนไม่ดีไม่สามารถกลับตัวเป็นคนดีได้หลังพ้นโทษไม่มีช่องทางการประกอบอาชีพ ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการศึกษาขณะต้องโทษแก่สังคมภายนอกจึงทำให้ไม่เข้ารับการศึกษาระหว่างต้องโทษ 2) แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษาประกอบด้วย ควรมีการประสานไปยังหน่วยงานภายนอกเพื่อเพิ่มช่องทางการประกอบอาชีพ มีการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจกับสังคมภายนอกมากยิ่งขึ้น เปิดสอนในหลักสูตรที่ตรงตามความต้องการของผู้ต้องขังประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการศึกษาขณะต้องโทษให้สังคมภายนอกได้รับรู้มากยิ่งขึ้น ประสานงานกับสถานประกอบการเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังถึงเกณฑ์ต่างๆ ในการรับเข้าทำงาน มีการอบรมให้ความรู้ผู้ต้องขังอย่างทั่วถึงในเรื่องความสำคัญของการศึกษา ปรับปรุงอาคารสถานที่สำหรับการจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสมมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอต่อการศึกษา การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงกำหนดโทษของผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาแตกต่างกันตามลักษณะคดี

คำสำคัญ: การพัฒนาพหุตินิสัย, การศึกษา, ผู้ต้องขัง

ABSTRACT

This research article aims to 1) study the factors that affect the problem of behavioral development of inmates in terms of education and 2) propose guidelines for the development of educational inmate behavior. Phra Nakhon Si Ayutthaya Youth Correctional

Institution The sample used in the research is 240 inmates. The research tool is a quantitative questionnaire. Get confidence value of internal factors equal to 0.93 Statistics used in data analysis include frequency, percentage, average and standard deviation. The research found that 1) Factors affecting the development of educational inmate behavior Consisting of internal factors and external factors Internal factors include The penalty period affects the decision to not attend the study. The courses offered do not meet the needs. The building and place for the management of education is not appropriate. Large groups do not attend the study. So it doesn't follow a lot of people. For external factors Including believing that the establishment does not accept people who have a history of punishment to work even if there is an educational qualification. External society sees the acquitted person as a bad person, unable to repent as a good person. After acquitting, there is no career channel. Lack of public relations about education while punishing for external society, therefore causing not to attend the study 2) Guidelines for the development of behavior of inmate in education consist of coordinating with external agencies to increase career channels. educating and creating more understanding with external society open in courses that meet the needs of inmates public relations about education while blaming the external society more Coordinate with the establishment to educate inmates about various criteria in accepting work There is a comprehensive training to educate inmates on the importance of education. Improve the building for organizing education to be appropriate. There are enough facilities for education. Educational management must take into account the penalty of inmates with different periods according to the nature of the case.

Keywords: Behavioral Development, Education, Inmates.

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันงานราชทัณฑ์นั้นถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรม อาจกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการยุติธรรมขั้นสุดท้ายหรือปลายน้ำก็ได้ โดยกรมราชทัณฑ์เป็นองค์กรที่สังกัดภายใต้บังคับบัญชาของกระทรวงยุติธรรม มีวิสัยทัศน์ คือเป็นองค์กรสมรรถนะสูงด้านการควบคุมและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง แบบมีอาชีพ บูรณาการ มาตรฐานและนวัตกรรม มีหน้าที่และภารกิจหลักในการรับผิดชอบดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาล ปัจจุบันมีจำนวนผู้ต้องขังในการควบคุมทั้งสิ้น 233,837 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566) ซึ่งในปัจจุบันนั้นการลงโทษผู้กระทำความผิดในประเทศไทยได้มีการบัญญัติโทษ 5 ประการ ประกอบด้วย ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และสุดท้ายคือการริบทรัพย์สิน โดยกรมราชทัณฑ์ มีหน้าที่รับผิดชอบอยู่ 3 บัญญัติ คือ 1) การประหารชีวิต 2) จำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา 3) การกักขัง ซึ่งการลงโทษกักขังอาจจะเป็นการลงโทษสำหรับความผิดเล็กน้อย หรืออาจจะเป็นการลงโทษกักขังแทนการชำระค่าปรับด้วย กระบวนการยุติธรรมปลายน้ำที่มีกรมราชทัณฑ์เป็นผู้รับผิดชอบหลักนั้นเริ่มต้นหลังจากกระบวนการงานยุติธรรมต้นน้ำหรือขั้นตอนแรกเริ่มของกระบวนการ

ดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตั้งแต่ สืบสวน สอบสวน จับกุมผู้กระทำความผิดมาเพื่อดำเนินคดีต่อเนื่องไปจนถึงการพิจารณาคดีและลงโทษตามอำนาจของศาลตามขั้นตอน

กรมราชทัณฑ์ยังมีพันธกิจที่สำคัญนั้นนอกเหนือจากการควบคุมผู้ต้องขัง นั้นคือการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง จากพันธกิจดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีหน้าที่หลักของกรมราชทัณฑ์สามารถแยกได้อย่างชัดเจน 2 ประการ ประการที่ 1 นั้นคืองานด้านควบคุมซึ่งถือเป็นงานหลักที่กรมราชทัณฑ์จะต้องดูแลและควบคุมผู้ต้องขังตั้งแต่วันเริ่มรับตัวจนวันครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล และประการที่ 2 คืองานด้านการพัฒนาพฤตินิสัย เนื่องจากปัจจุบันการพัฒนาพฤตินิสัยเป็นอีกหนึ่งภาระงานที่สำคัญและท้าทายของกรมราชทัณฑ์มาโดยตลอด เพราะไม่เพียงแต่ต้องควบคุมกักขังผู้ต้องขังให้อยู่จนครบกำหนดโทษแล้ว ยังต้องพัฒนาพฤตินิสัยให้ผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดี สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้มีประสิทธิภาพ ลดการกระทำผิดซ้ำตลอดจนลดจำนวนอาชญากรรมในสังคมให้ลดลง เนื่องจากเรือนจำหรือทัณฑสถานไม่สามารถเลือกรับหรือปฏิเสธผู้ต้องขังได้ จึงทำให้การพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังกระทำได้ยากและมีอุปสรรคมากมายจากสาเหตุต่างๆที่กล่าวมา อย่างไรก็ตามกรมราชทัณฑ์เองก็ได้มีการกำหนดนโยบายและวิธีในการพัฒนาพฤตินิสัย ที่พัฒนามากขึ้นตามยุคสมัยและสภาพของแต่ละเรือนจำมีการจำแนกลักษณะ ของผู้ต้องขังตั้งแต่แรกเข้าตามเพศ ลักษณะคดี หรืออายุ เพื่อให้ง่ายต่อการพัฒนาพฤตินิสัยและควบคุมผู้ต้องขังตลอดระยะเวลาตามคำพิพากษาของศาล

ทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา (2565) เป็นเรือนจำความมั่นคงปานกลาง สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อแยกควบคุมผู้ต้องขังวัยหนุ่มที่อายุน้อย ซึ่งเป็นวัยที่ควรได้รับการอบรมพัฒนาพฤตินิสัยตามการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ โดยการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังวัยหนุ่มในทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยการศึกษาวิชาชีพในสาขาวิชาต่างๆ และการให้การศึกษาตามความสนใจแก่ผู้ต้องขังขณะต้องโทษ นอกจากนี้การให้ศึกษานี้จะช่วยให้การติตรวในสังคมลดน้อยลงผู้ต้องขัง ที่พ้นโทษมีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้นจากการได้รับวุฒิการศึกษาที่เรียนจบขณะต้องโทษ อีกทั้งการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้วยการให้การศึกษา ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันสังคมให้ออกาสผู้กระทำความผิดมากขึ้นและเชื่อว่าคนทุกคนสามารถกลับตัวเป็นคนที่ดีได้

อย่างไรก็ตาม แม้กรมราชทัณฑ์จะพยายามผลักดันการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังด้วยการให้การศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด แต่กลับพบว่าตัวเลขของจำนวนผู้ต้องขังที่ ตัดสินใจเข้ารับการพัฒนาพฤตินิสัยด้านการศึกษานั้นมีจำนวนน้อยหากเทียบกับจำนวนผู้ต้องขังที่รับโทษ ภายในทัณฑสถานพระนครศรีอยุธยาทั้งหมด สาเหตุที่ผู้ต้องขังไม่สนใจในการเข้ารับการศึกษาคือการพัฒนาพฤตินิสัยของกรมราชทัณฑ์นั้น เป็นปัญหาที่สำคัญมากที่ควรทำการศึกษา ถึงสาเหตุของปัญหาเพื่อนำผลที่ได้มากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤตินิสัยด้านการศึกษาของผู้ต้องขัง อีกทั้งยังเป็นผลดีต่อการตอบสนองนโยบายของกรมราชทัณฑ์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการคืนคนดีสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหาการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษาในทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษาทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา จำนวน 240 คน ที่ได้มากจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรของทาร์โร ยามาเน่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบตรวจสอบรายการมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหาการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษาทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตรวัดความคิดเห็นแบบ Likert Scale ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาพฤตินิสัยด้านการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตรวัดความคิดเห็นแบบ Likert Scale ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Form) ถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ต้องขัง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ทดสอบความน่าเชื่อถือและปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ต้องขังภายในทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา แบ่งการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามสังกัดภายในของผู้ต้องขัง โดยก่อนตอบแบบสอบถามผู้วิจัยได้อธิบายชี้แจงและทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการตอบคำถาม และการรักษาความลับของข้อมูลเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจว่าข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการศึกษาและนำไปประมวลผลอธิบายในภาพรวม โดยข้อมูล ที่ได้จะไม่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในการตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมทางสถิติทางการวิจัยโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหาการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษาในทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหาการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษาศึกษา ณ วิทยาลัย
พระนครศรีอยุธยา

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหาการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ด้านการศึกษา โดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย				
- ระยะเวลาต้องโทษ มีผลต่อการตัดสินใจในการไม่เข้ารับการ ศึกษาขณะต้องโทษ	3.21	1.20	ปานกลาง	1
- หลักสูตรที่เปิดสอนไม่ตรงตามความต้องการ จึงไม่เข้ารับการ ศึกษาขณะต้องโทษ	2.90	1.17	ปานกลาง	2
- อาคาร สถานที่สำหรับจัดการศึกษาไม่เหมาะสมและไม่ เอื้ออำนวยต่อการเรียน	2.77	1.18	ปานกลาง	3
- คนกลุ่มใหญ่ภายในทัณฑสถานฯ ไม่เข้ารับการการศึกษา จึงไม่เข้า รับการศึกษาระหว่างต้องโทษตามคนกลุ่มใหญ่	2.42	1.20	ปานกลาง	4
ภาพรวม	2.83	0.87	ปานกลาง	
2. ปัจจัยภายนอกเรือนจำ				
- สถานผู้ประกอบการ และผู้จ้างงานไม่รับผู้เคยมีประวัติ ต้องโทษเข้าทำงาน แม้จะมีวุฒิการศึกษา	3.02	1.12	ปานกลาง	1
- สังคมภายนอกมองผู้พ้นโทษเป็นคนไม่ดี ไม่สามารถกลับตัว เป็นคนดีได้ และยังไม่ให้การยอมรับผู้ที่เคยต้องโทษ	2.69	1.30	ปานกลาง	2
- หลังพ้นโทษไม่มีช่องทางการประกอบอาชีพจึงไม่เข้ารับการ ศึกษาขณะต้องโทษ	2.56	1.25	ปานกลาง	3
- ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการศึกษาขณะต้องโทษของ ผู้ต้องขังแก่สังคมภายนอก	2.53	1.11	ปานกลาง	4
ภาพรวม	2.70	0.10	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหาการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษา
ประกอบด้วย

1.1 ด้านปัจจัยภายในทัณฑสถานฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.83$, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ระยะเวลา
ต้องโทษ มีผลต่อการตัดสินใจในการไม่เข้ารับการศึกษาระหว่างต้องโทษ ($\bar{x} = 3.21$, S.D. = 1.20) 2) หลักสูตรที่
เปิดสอนไม่ตรงตามความต้องการ จึงไม่เข้ารับการศึกษาระหว่างต้องโทษ ($\bar{x} = 2.90$, S.D. = 1.17) 3) อาคาร
สถานที่สำหรับจัดการศึกษาไม่เหมาะสมและไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน ($\bar{x} = 2.77$, S.D. = 1.18) 4) คนกลุ่ม
ใหญ่ภายในทัณฑสถานฯ ไม่เข้ารับการการศึกษา จึงไม่เข้ารับการศึกษาระหว่างต้องโทษ ตามคนกลุ่มใหญ่ ($\bar{x} = 2.42$
 , S.D. = 1.20)

1.2 ด้านปัจจัยภายนอกทัณฑสถานฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.70$, S.D. = 0.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1) เชื่อว่าสถานผู้ประกอบการ และผู้จ้างงานไม่รับผู้เคยมีประวัติต้องโทษเข้าทำงานแม้จะมีวุฒิการศึกษา ($\bar{x} = 3.02$, S.D. = 1.12) 2) เชื่อว่าสังคมภายนอกมองผู้พ้นโทษเป็นคนไม่ดี ไม่สามารถกลับตัวเป็นคนดีได้ และยังไม่ให้การยอมรับผู้ที่เคยต้องโทษ ($\bar{x} = 2.69$, S.D. = 1.30) 3) หลังพ้นโทษไม่มีช่องทางการประกอบอาชีพจึงไม่เข้ารับการศึกษาระดับต้องโทษ ($\bar{x} = 2.56$, S.D. = 1.25) 4) ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการศึกษาของต้องโทษของผู้ต้องขังแก่สังคมภายนอก ($\bar{x} = 2.53$, S.D. = 1.11)

2. แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษา ทักษะสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษาทักษะสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา

แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษา โดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. มีการประสานไปยังหน่วยงานภายนอกหรือสถานประกอบการเพื่อเพิ่มช่องทางการประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ	4.08	0.89	มาก	1
2. มีการให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจกับสังคมภายนอกมากยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มการให้โอกาสแก่ผู้ต้องขัง	4.06	0.97	มาก	2
3. เปิดสอนในหลักสูตรที่ตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง	3.95	0.98	มาก	3
4. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการศึกษาของต้องโทษของผู้ต้องขังให้สังคมภายนอกได้รับรู้มากยิ่งขึ้น	3.91	1.04	มาก	4
5. ประสานงานกับสถานประกอบการ ผู้จ้างงาน เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังถึงเกณฑ์ต่างๆ ในการรับเข้าทำงาน	3.90	0.93	มาก	5
6. มีการอบรมให้ความรู้ผู้ต้องขังอย่างทั่วถึง ในเรื่องความสำคัญของการศึกษา ประโยชน์ของการศึกษาของต้องโทษ	3.77	0.98	มาก	6
7. อาคารสถานที่สำหรับการจัดการศึกษาควรได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสม	3.71	0.95	มาก	7
8. การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงกำหนดโทษของผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาแตกต่างกันตามลักษณะคดี	3.63	1.04	มาก	8
รวม	3.88	0.72	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษาทักษะสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) มีการประสานไปยังหน่วยงานภายนอกหรือสถานประกอบการเพื่อเพิ่มช่องทางการประกอบอาชีพหลังพ้นโทษให้กับผู้ต้องขัง ให้ได้ใช้ประโยชน์จากวุฒิการศึกษา 2) มีการให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจกับสังคมภายนอกมากยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มการให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังเป็นการสร้างการยอมรับ และลดการตีตราผู้ต้องขังให้น้อยลงหลังพ้นโทษ 3) การจัดการศึกษาควรเปิดสอนในหลักสูตรที่ตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง 4) ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการศึกษาของต้องโทษของผู้ต้องขังให้สังคมภายนอกได้รับรู้มากยิ่งขึ้น 5) ประสานงานกับสถานประกอบการ ผู้จ้างงาน เพื่อให้ความรู้แก่

ผู้ต้องขังถึงเกณฑ์ต่างๆ ในการรับเข้าทำงาน โดยใช้วุฒิการศึกษา 6) มีการอบรมให้ความรู้ผู้ต้องขังอย่างทั่วถึงในเรื่องความสำคัญของการศึกษาประโยชน์ของการศึกษาขณะต้องโทษ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาของผู้ต้องขัง ลดการเลียนแบบ และเพิ่มความต้องการในการเรียนของผู้ต้องขัง 7) อาคารสถานที่สำหรับการศึกษาคควรได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสม และมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอต่อการศึกษา 8) การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงกำหนดโทษของผู้ต้องขัง ที่มีระยะเวลาแตกต่างกันตามลักษณะคดี

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการศึกษาทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การประสานไปยังหน่วยงานภายนอก หรือสถานประกอบการเพื่อเพิ่มช่องทางการประกอบอาชีพหลังพ้นโทษให้กับผู้ต้องขังให้ได้ใช้ประโยชน์จากวุฒิการศึกษา

การประสานงานไปยังหน่วยงานภายนอกเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถใช้ชีวิตหลังพ้นโทษได้โดยมีอาชีพสุจริต มีทางเลือกในการประกอบอาชีพ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการได้ใช้ประโยชน์จากวุฒิการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาขณะต้องโทษ ซึ่งจะทำให้ผู้ต้องขังให้ความสนใจในการเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกรมราชทัณฑ์ (2564) ได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาผู้ต้องขังให้เป็นหลักในการพัฒนา แก้ไข ปรับเปลี่ยน พฤตินิสัยของผู้ต้องขัง ให้มีความรู้ ทักษะมีวิชาชีพติดตัวกลับตนเป็นพลเมืองที่ดีให้เหมาะสมและมีความพร้อม ก่อนที่จะได้รับการปล่อยตัวสู่สังคมภายนอก รวมถึงประสานหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง และยังสอดคล้องกับวิระศักดิ์ สัจจะปกาสิต (2564) ที่ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกลับมามีชีวิตที่ดีขึ้นในความผิดฐาน พ.ร.บ. ยาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเพชรบุรี พบว่า มีการให้เรือนจำร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังที่เคยต้องโทษให้มีส่วนที่สุจริตคอยสนับสนุนในการประกอบอาชีพเพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีเครื่องมือในการทำงานไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

2. การให้ความรู้สร้างความเข้าใจกับสังคมภายนอกมากยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มการให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังเป็น การสร้างการยอมรับและลดการตีตราผู้ต้องขังให้น้อยลงหลังพ้นโทษ

การให้ความรู้แก่สังคมภายนอก รวมถึงมีการประสานงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือกับสังคมภายนอกนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากหากขาดการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจกับสังคมภายนอกจะส่งผลให้สังคมไม่ให้การยอมรับ ตลอดจนไม่ตระหนักถึงการให้โอกาสผู้ต้องขังและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการคืนคนดีสู่สังคมของผู้ต้องขัง ซึ่งสอดคล้องกับกานต์สินี งามอาจ (2564) ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการสร้างโอกาสฟื้นฟูผู้พ้นโทษกลับคืนสู่สังคม พบว่า สังคมมีทัศนคติในด้านลบต่อผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว การประสานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีงานรองรับหลังจากที่ผู้ต้องขังที่พ้นโทษ สื่อและข่าวสารที่สังคม ได้รับเกี่ยวกับผู้ต้องขังที่พ้นโทษเป็นไปในด้านลบ ตลอดจนปัญหาที่สังคมไม่ตระหนักถึงความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการคืนคนดีสู่สังคม นอกจากนี้ หากมีการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจกับสังคมภายนอกมากยิ่งขึ้นจะส่งผลให้ผู้ต้องขังได้รับการยอมรับจากสังคมมากยิ่งขึ้น ผู้ต้องขังได้รับการหยิบยื่นโอกาสจากคนในสังคมเพิ่มมากยิ่งขึ้นถือเป็นการลดการตีตราผู้ต้องขังให้ลดน้อยลงในสังคมได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนวลจันทร์ ทศนชัยกุล (2549) ได้ศึกษาถึงวิธีการอบรมแก้ไขการกระทำผิดให้กับผู้ต้องขัง พบว่า นักสังคมสงเคราะห์จะดึงทรัพยากรในชุมชนมาใช้แก้ปัญหา โดยพยายาม

ปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนให้มองผู้ต้องขังที่พ้นโทษในแง่ดี มีความเมตตาสงสารและเชื่อว่าผู้ต้องขังที่พ้นโทษเป็นบุคคลที่เป็นปัญหาของสังคมที่จะต้องช่วยเหลือสงเคราะห์ แทนการปล่อยปละละเลยจากสังคม

3. เปิดสอนในหลักสูตรที่ตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง

การจัดหลักสูตรในการศึกษาของผู้ต้องขังนั้นต้องคำนึงถึงหลักสูตรที่ตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง ต้องจัดให้มีความเหมาะสมทั้งระยะเวลาของหลักสูตร และเนื้อหาที่จะใช้ทำการเรียนการสอน ซึ่งหากการจัดการศึกษามีความเหมาะสมตรงตามความต้องการของผู้ต้องขังทั้งหลักสูตรและระยะเวลา ก็จะส่งผลทำให้ผู้ต้องขังให้ความสนใจในการเข้ารับการศึกษามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกรมราชทัณฑ์ (2562) ได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาให้เรือนจำเป็นผู้จัดการศึกษาให้กับผู้ต้องขังโดยการคัดสรรเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทการพัฒนาผู้ต้องขังแต่ละประเภท และยังสอดคล้องกับสุรชัยจิรา มหาชนวงศ์ (2555) ได้ศึกษาถึงการนำมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังไปปฏิบัติของเรือนจำจังหวัดยโสธร พบว่า หลักสูตรในการจัดฝึกอบรมให้แก่ผู้ต้องขัง เหมาะสมและมีคุณภาพตามเกณฑ์ทั่วไป ได้แก่ ระยะเวลาการฝึกอบรม ความเหมาะสมของหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตร

4. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการศึกษาของต้องโทษของผู้ต้องขังให้สังคมภายนอกได้รับรู้มากยิ่งขึ้น

เนื่องจากการศึกษาภายในเรือนจำนั้นมีข้อจำกัดต่างๆ ที่แตกต่างจากสถานศึกษาภายนอก การประชาสัมพันธ์ที่ดีจึงจะทำให้ผู้ต้องขังได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอกมากยิ่งขึ้นหลังพ้นโทษ และจะมีส่วนช่วยทำให้ผู้ต้องขังสนใจเข้ารับการศึกษามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเอก ศิริโชคธรรมกุล (2561) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบาย “5 ก้าวอย่างแห่งการเปลี่ยนแปลงราชทัณฑ์” ไปปฏิบัติศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำและทัณฑสถานเขต 10 กรมราชทัณฑ์ พบว่า กลยุทธ์ในการนำนโยบาย 5 ก้าวอย่างฯ ไปปฏิบัติสู่ความสำเร็จ ได้แก่ ผสานความร่วมมือจากภายนอก ปรับเปลี่ยนทัศนคติสร้างขวัญกำลังใจและเพิ่มสวัสดิการส่งเสริมความร่วมมือสามัคคี เผยแพร่กิจกรรมราชทัณฑ์ ประชาสัมพันธ์และรับฟังความคิดเห็น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับอนุชา ร่มพะยอม (2560) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดมหาสารคามสนับสนุนให้เกิดการยอมรับโดยเรือนจำ/ทัณฑสถานควรบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พฤติกรรมเชิงบวกของผู้ต้องขังสู่สังคมภายนอก เพื่อให้เกิดการยอมรับให้อยู่ และให้โอกาสต่อผู้ต้องขัง และสอดคล้องกับสุธัญญา กฤตาคม (2564) ได้ศึกษาถึงกรอบแนวคิดการศึกษาการประชาสัมพันธ์เบื้องต้น อธิบายถึงความหมายการประชาสัมพันธ์คือการติดต่อสื่อสารเผยแพร่ ชี้แจงข้อมูลนโยบาย ความรู้ ข่าวสาร ส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้อง ปกป้องและรักษาชื่อเสียง ไปยังผู้รับสารโดยผ่านเครื่องมือการ สื่อสารและเวลาที่เหมาะสมได้รับรู้อย่างกว้างขวาง ทำให้เกิดทัศนคติและภาพลักษณ์ที่ดี เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องความน่าเชื่อถือต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมายกับองค์กรเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน การประชาสัมพันธ์จึงเป็นหัวใจสำคัญในการวางแผนและการปฏิบัติงานอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ช่วยส่งเสริมให้องค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างค่านิยม สร้างความสัมพันธ์อันดีสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับกลุ่มประชาชน

5. ประสานงานกับสถานประกอบการผู้จ้างงานเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังถึงเกณฑ์ต่างๆ ในการรับเข้าทำงานโดยใช้วุฒิการศึกษาที่ได้รับ

การให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถใช้ประโยชน์จากวุฒิการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพหลังพ้นโทษ หากมีการให้ความรู้จากหน่วยงานภายนอกหรือสถาน

ประกอบการมากยิ่งขึ้นจะส่งผลให้ผู้ต้องขังสนใจเข้ารับการศึกษาขณะต้องโทษเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบกรมราชทัณฑ์ (2561) ว่าด้วยการกำหนดหลักสูตร หลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง ให้เรือนจำประสานสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง รวมถึงสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ นอกจากนี้ การที่ผู้ต้องขังต้องการให้สถานประกอบการ ผู้จ้างงานให้ความรู้ถึงเกณฑ์ต่างๆ ในการรับเข้าทำงานโดยใช้วุฒิการศึกษา แสดงออกให้เห็นถึงความต้องการของผู้ต้องขังที่อยากจะประสบความสำเร็จในชีวิตหลังพ้นโทษ มีการกำหนดเป้าหมายในชีวิต โดยต้องการสำเร็จการศึกษาขณะต้องโทษเพื่อใช้ประโยชน์จากวุฒิการศึกษาในการสมัครเข้าทำงานในสถานประกอบการต่างๆ หลังพ้นโทษ

6. อบรมให้ความรู้ผู้ต้องขังอย่างทั่วถึงในเรื่องความสำคัญของการศึกษาประโยชน์ของการศึกษาขณะต้องโทษ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาของผู้ต้องขัง ลดการเลียนแบบ และเพิ่มความต้องการในการเรียนของผู้ต้องขัง

ซึ่งการให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังให้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษานั้นจะช่วยให้ผู้ต้องขังสนใจเข้ารับการศึกษาขณะต้องโทษมากยิ่งขึ้น และมีพฤติกรรมการเลียนแบบลดลงเนื่องจากผู้ต้องขังมีความรู้ที่เพิ่มขึ้น และมีทัศนคติต่อการให้ศึกษาขณะต้องโทษในแง่ดีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกรมราชทัณฑ์ (2561) ได้ให้ความหมายการพัฒนาพฤติกรรม คือกระบวนการฟื้นฟูพัฒนาร่างกายและจิตใจ ให้ผู้ต้องขังได้รับการดูแลทั้งจิตใจและร่างกาย เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้กลับตัวกลับใจ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขเมื่อพ้นโทษและสอดคล้องกับพรชัย ชันดี (2553) อธิบายถึงการขัดเกลากายทางสังคมไว้สองความหมาย กล่าวคือในแง่สังคม การขัดเกลากายทางสังคมหมายถึงการถ่ายทอดวัฒนธรรมและทำให้บุคคลมีวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบ และในแง่ของแต่ละบุคคล การขัดเกลากายทางสังคมเป็นกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนจาก ชีวอินทรีย์ เป็นมนุษย์ที่สามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ การปลูกฝังความมุ่งมั่นในชีวิตรอบรับความมุ่งมั่นจะช่วยให้บุคคลมีความมุ่งมั่นและยอมรับระเบียบวินัยที่จะต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อลุล่วงความต้องการในอนาคต

7. ปรับปรุงอาคารสถานที่สำหรับจัดการศึกษาภายในทัณฑสถานฯ ควรได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอต่อการศึกษา

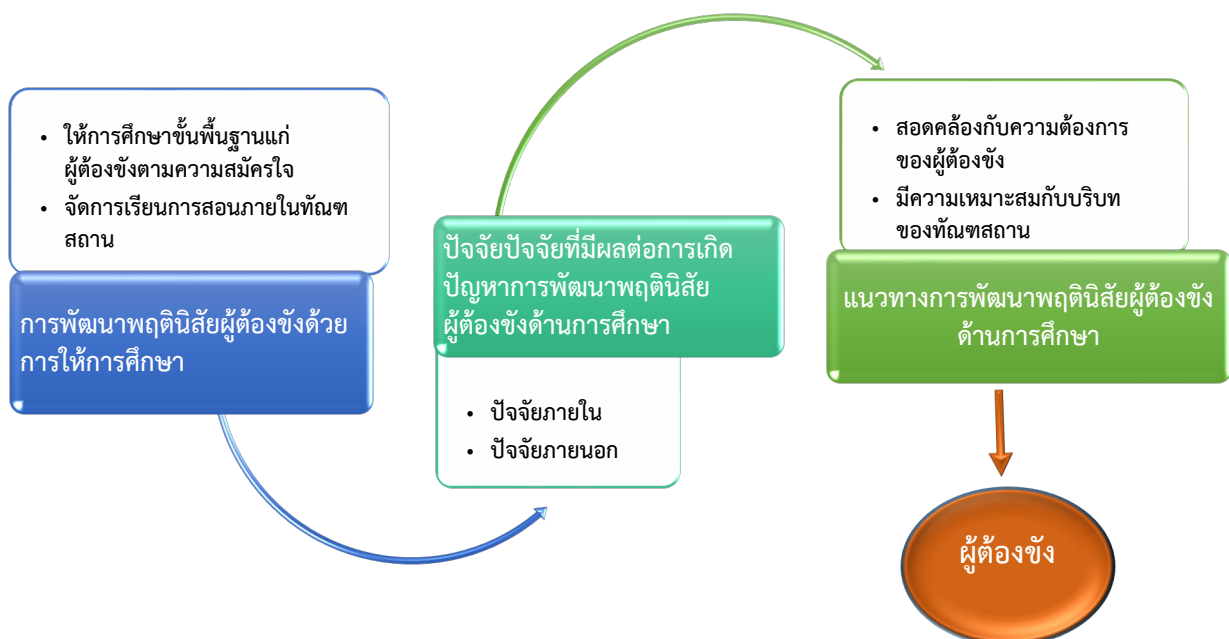
โดยการจัดการศึกษาในเรือนจำหรือทัณฑสถานจะประสบผลสำเร็จนั้นจำเป็นต้องมีการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มีความเหมาะสม มีการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพออย่างรอบด้าน หากมีการจัดสถานที่เหมาะสม สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอจะส่งผลให้ผู้ต้องขังสนใจเข้ารับการศึกษาขณะต้องโทษเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องซัชชัย นาลี, สัญญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร (2562) ได้ศึกษาถึงการจัดการศึกษาแก่ผู้ต้องขังภายในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม พบว่าการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา โดยเรือนจำควรจัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับระยะเวลาของแต่ละหลักสูตรและสอดคล้องกับระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการกำหนดหลักสูตร หลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง (2561) ให้เรือนจำจัดให้มีอาคารสถานที่สำหรับการเรียนการสอน ห้องเรียน ห้องสมุด สื่อโสตทัศนูปกรณ์ สื่อสารสนเทศ วัสดุครุภัณฑ์การศึกษาที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดการศึกษา รวมทั้งจัดหาหนังสือ วารสาร หรือสิ่งพิมพ์อื่นสำหรับการศึกษาค้นคว้าด้วย

8. การจัดการศึกษาภายในทัณฑสถานฯ ต้องคำนึงถึงกำหนดโทษของผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาแตกต่างกันตามลักษณะคดี

โดยการจะจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังให้นั้นต้องคำนึงถึงกำหนดโทษของผู้ต้องขังร่วมด้วย เนื่องจากผู้ต้องขังมีลักษณะการกระทำผิดแตกต่างกันกำหนดโทษย่อมมีความแตกต่างกันมากน้อยตามลักษณะการกระทำความผิด หากการจัดการศึกษาไม่คำนึงถึงระยะเวลาต้องโทษของผู้ต้องขังก็จะส่งผลทำให้ผู้ต้องขังไม่สนใจเข้ารับการศึกษาระยะต้องโทษได้ เนื่องจากผู้ต้องขังไม่สามารถใช้ประโยชน์จากวุฒิการศึกษาได้ทันทีหลังพ้นโทษ หรือผู้ต้องขังบางรายอาจจะไม่สามารถสำเร็จการศึกษาระยะต้องโทษได้เนื่องจากมีความแตกต่างกันด้านระยะเวลาในการต้องโทษกับระยะเวลาในการศึกษามากจนเกินไป ส่งผลให้ผู้ต้องขังมองการศึกษาเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นและทำให้เสียเวลาในการทำกิจกรรมอื่นภายในเรือนจำ ซึ่งสอดคล้องกับสุชาติ สมณะ (2560) ศึกษาถึงปมของผู้ต้องขังที่มีต่อการฝึกคนคนดีสู่สังคม พบว่า ผู้ต้องขังคิดว่าการทำกิจกรรมส่วนตัวประจำวันเป็นสิ่งจำเป็นมากกว่า การทำกิจกรรมในการศึกษาและการฝึกวิชาชีพเป็นการเสียเวลา ไม่ได้คาดหวังว่าจะได้ใช้เป็นประโยชน์ในภายภาคหน้า จากเหตุผลดังกล่าวการศึกษาจึงต้องคำนึงกำหนดโทษของผู้ต้องขังที่แตกต่างกันตามลักษณะคดี ซึ่งจะส่งผลให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสม เวลาในการทำการศึกษาที่เหมาะสม ทำให้ให้ผู้ต้องขังสนใจในการเข้ารับการศึกษาระยะต้องโทษเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกรมราชทัณฑ์ (2564) ได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้ต้องขัง ต้องคำนึงถึงความหลากหลายตามความต้องการของกลุ่มผู้ต้องขัง

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นการหาแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการการศึกษา โดยศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหาการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการการศึกษา แบ่งเป็นด้านปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกทัศนสถานฯ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้ต้องขังและสอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษาภายในทัศนสถานฯ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย อธิบายได้ว่า

การพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังด้านการศึกษายในทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยาเป็นการให้การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ผู้ต้องขังตามความสมัครใจ โดยมีการจัดการเรียนการสอนภายในทัณฑสถานฯ ซึ่งมีปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหาการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังด้านการศึกษา แบ่งเป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในทัณฑสถานฯ ดังนี้

1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ ระยะเวลาต้องโทษมีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับการศึกษา หลักสูตรที่เปิดสอนไม่ตรงตามความต้องการ อาคารสถานที่สำหรับจัดการศึกษาไม่เหมาะสม และคนกลุ่มใหญ่ไม่เข้ารับการศึกษาก็ไม่เข้ารับการศึกษาระยะต้องโทษตามคนกลุ่มใหญ่

2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ เชื่อว่าสถานผู้ประกอบการ และผู้จ้างงานไม่รับผู้เคยมีประวัติต้องโทษเข้าทำงานแม้จะมีวุฒิการศึกษา เชื่อว่าสังคมภายนอกมองผู้พ้นโทษเป็นคนไม่ดี ไม่สามารถกลับตัวเป็นคนดีได้ และยังไม่ให้การยอมรับผู้ที่เคยต้องโทษ หลังพ้นโทษไม่มีช่องทางการประกอบอาชีพ และขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการศึกษาของต้องโทษของผู้ต้องขังแก่สังคมภายนอก

โดยสามารถนำข้อมูลของปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหาการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังด้านการศึกษามาวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังด้านการศึกษา ที่มีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้ต้องขัง และสอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษายในทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 1) มีการประสานไปยังหน่วยงานภายนอกหรือสถานประกอบการเพื่อเพิ่มช่องทางการประกอบอาชีพหลังพ้นโทษให้กับผู้ต้องขัง ให้ได้ใช้ประโยชน์จากวุฒิการศึกษา 2) มีการให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจกับสังคมภายนอกมากยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มการให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังเป็นการสร้างการยอมรับ และลดการตีตราผู้ต้องขังให้น้อยลงหลังพ้นโทษ 3) เปิดสอนในหลักสูตรที่ตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง 4) ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการศึกษาของต้องโทษของผู้ต้องขัง ให้สังคมภายนอกได้รับรู้มากยิ่งขึ้น 5) ประสานงานกับสถานประกอบการ ผู้จ้างงาน เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังถึงเกณฑ์ต่างๆ ในการรับเข้าทำงาน โดยใช้วุฒิการศึกษา 6) มีการอบรมให้ความรู้ผู้ต้องขังอย่างทั่วถึง ในเรื่องความสำคัญของการศึกษา ประโยชน์ของการศึกษาของต้องโทษ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการศึกษายของผู้ต้องขัง ลดการเลียนแบบ และเพิ่มความต้องการในการเรียนของผู้ต้องขัง 7) ปรับปรุงอาคารสถานที่สำหรับจัดการศึกษายให้มีความเหมาะสม และมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอต่อการศึกษาย 8) การจัดการศึกษายต้องคำนึงถึงกำหนดโทษของผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาแตกต่างกันตามลักษณะคดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านอาคาร สถานที่ควรปรับปรุงสถานที่ที่ใช้สำหรับการจัดการศึกษายให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยจัดบริเวณสำหรับให้ผู้ต้องขังเข้ารับการศึกษาเป็นสถานที่เฉพาะ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาย อาทิเช่นห้องสมุดที่มีหนังสือให้ผู้ต้องขังสามารถศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถหาความรู้เพิ่มเติมได้อย่างมีอิสระซึ่งจะส่งผลให้ผู้ต้องขังมีความสนใจที่จะเข้ารับการศึกษาของต้องโทษมากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรควรมีการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ต้องขังถึงความต้องการในหลักสูตรที่จะจัดให้มีการศึกษายในทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ได้หลักสูตรที่ตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง เป็นการเพิ่มความหลากหลายของหลักสูตรให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถเลือก

หลักสูตรที่ตนเองสนใจในการเข้าศึกษาได้อย่างอิสระ โดยการพิจารณาหลักสูตรที่จะใช้สำหรับจัดการศึกษาให้ผู้ต้องขังนั้นนอกจากจะคำนึงถึงความต้องการของผู้ต้องขังเป็นหลักแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความแตกต่างกันในด้านต่างๆของผู้ต้องขังด้วย อาทิเช่น ระยะเวลาต้องโทษ อายุ ลักษณะคดี ของผู้ต้องขัง เพื่อให้ได้หลักสูตรที่ครอบคลุมผู้ต้องขังทุกกลุ่ม และตรงตามความต้องการของผู้ต้องขังอย่างครบถ้วนและรอบด้านภายใต้ความแตกต่างของตัวผู้ต้องขัง

1.3 ด้านการสร้างองค์ความรู้ควรมีการสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ต้องขังก่อนที่จะเข้ารับการศึกษาระยะต้องโทษตามกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัย โดยสนับสนุนให้มีการอบรมให้ความรู้ถึงความสำคัญของการศึกษาทั้งภายใน และภายนอกทัณฑสถานฯ เพื่อให้ผู้ต้องขังทราบและตระหนักถึงความสำคัญของการเข้ารับการศึกษ และควรมีการให้ความรู้ในเรื่องของการใช้วุฒิการศึกษาหลังจากสำเร็จการศึกษา เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถใช้ประโยชน์จากวุฒิการศึกษาในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพภายหลังพ้นโทษ

1.4 ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้สังคมภายนอกทราบถึงกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยด้านการศึกษามากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการสร้างการยอมรับให้กับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ ส่งเสริมและสร้างทัศนคติที่ดีให้สังคมให้การยอมรับผู้ต้องขังมากขึ้นหลังพ้นโทษเพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างประชาชนปกติทั่วไป เป็นการลดการตีตราผู้ต้องขังให้หลุดพ้นจากภาพจำของการเป็นนักโทษที่ไม่สามารถกลับตัวเป็นคนดีของสังคมได้

1.5 ด้านการประสานงาน ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงสถานประกอบการ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกันเป็นการเปิดโอกาสและเพิ่มช่องทางในการประกอบอาชีพหลังพ้นโทษให้กับผู้ต้องขังที่สำเร็จการศึกษาระยะต้องโทษ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อการเตรียมความพร้อมก่อนกลับสู่สังคมให้แก่ผู้ต้องขัง รวมถึงการส่งเสริมดูแลอย่างต่อเนื่องหลังพ้นโทษอย่างมีประสิทธิภาพ โดยประสานงานกับสังคมและชุมชนในพื้นที่ ที่ผู้ต้องขังพ้นโทษอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ผู้ต้องขังมีช่องทางการประกอบอาชีพ ประชาชนในชุมชนให้การยอมรับผู้ต้องขังที่เคยต้องโทษ และสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของผู้ต้องขัง ศึกษาถึงกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษในด้านต่างๆ เช่น ด้านการปรับตัวเข้ากับสังคม ด้านการสร้างอาชีพในยุคโลกาภิวัตน์

2.2 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการฝึกวิชาชีพ ศึกษาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการฝึกวิชาชีพ ความเหมาะสมของหลักสูตรการฝึกวิชาชีพ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยด้านการฝึกวิชาชีพ

2.3 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังด้านการพัฒนาจิตใจ ศึกษาถึงความเหมาะสมของหลักสูตรการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขัง ความสำคัญของการใช้หลักศาสนาในการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง เพื่อหาแนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยด้านการพัฒนาจิตใจ

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2565). คู่มือการจัดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามลักษณะแห่งคดีและพฤติการณ์
กระทำความผิด. แหล่งที่มา www.correct.go.th. สืบค้นเมื่อ 2 ส.ค. 2565.
- กรมราชทัณฑ์. (2565). สารานุกรมการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง. แหล่งที่มา www.correct.go.th. สืบค้น
เมื่อ 2 ส.ค. 2565.
- กานต์สินี ่องอาจ. (2564). การมีส่วนร่วมของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการสร้างโอกาสฟื้นฟูผู้พ้นโทษกลับคืนส
สู่สังคม. ภาคนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ชัยชัย นาลี, สัญญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2562). การจัดการศึกษาแก่ผู้ต้องขังภายใน
เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- ทัศนสถานวัยหนู่ม พระนครศรีอยุธยา. (2565). ฝ่ายทัศนปฏิบัติ. แหล่งที่มา
<http://www.correct.go.th/ydcayut>. สืบค้นเมื่อ 5 ธ.ค. 2565.
- เทพพิทักษ์ ดีแป้น, ภัทรากร เกษสังข์ และนฤมล ศักดิ์ปกรณกานต์. (2564). การประเมินความต้องการ
จำเป็นในการจัดการศึกษา สำหรับผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- นวลจันทร์ ทศนชัยกุล. (2549). การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พรชัย ชันดี. (2553). ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการงานวิจัยและนโยบายประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: สุ
เนตร์ฟิล์ม.
- วีระศักดิ์ สัจจะปกาสิต. (2564). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกลับมากระทำผิดซ้ำในความผิดฐาน พ.ร.บ.ยา
เสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเพชรบุรี. วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน. 3(3).
147-157.
- สุจรรย์จิรา มหาชนะวงศ์. (2555). การนำมาตรการแก้ไขฟื้นฟูพฤตินิสัยผู้ต้องขังไปปฏิบัติของเรือนจำ
จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สุชาติ สมณะ. (2560). ปมของผู้ต้องขังที่มีต่อการกีดกันคนดีสู่สังคม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุธัญญา กฤตาคม. (2564). กรอบแนวคิดการศึกษาการประชาสัมพันธ์เบื้องต้น. Modern Learning.
Development. 6(5). 261-273.
- อนุชา ร่มพะยอม. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัด
มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เอก ศิริโชคธรรมกุล. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการน่านโยบาย 5 ก้าวอย่างแห่งการ
เปลี่ยนแปลงราชทัณฑ์ไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำและทัณฑสถานเขต 10 กรม
ราชทัณฑ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง
สมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหา
ฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา

DEVELOPMENT OF A LEARNING MANAGEMENT MODEL BASED ON ACTIVE
LEARNING IN PHYSICS ON THE PHYSICAL PROPERTIES OF MATTER GRADE 11,
USING THE METHOD OF SOLVING PHYSICS PROBLEMS ACCORDING TO THE
TECHNIQUE OF POLYA

เพ็ญสุดา มังกร Phensuda Mangkorn

โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี

Princess Chulabhorn Science High School Chonburi, Thailand

Corresponding Author E-mail: pakboongkohpai@gmail.com

Article Received: December 15, 2023. Revised: December 25, 2023. Accepted: December 25, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา และ 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 72 คน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้รับผิดชอบในการสอน มีเครื่องมือที่ใช้ศึกษา ได้แก่ 1) แผนจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าซี (Z-test) แบบ One group และการทดสอบค่าซี (Z-test) แบบไม่อิสระจากกัน (Dependent) ผลการศึกษพบว่า 1) การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์คือ 86.30/84.49 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 2) ดัชนีประสิทธิผล มีค่าเท่ากับ 0.6925 ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6925 หรือคิดเป็นร้อยละ 69.25 และ 3) ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning, สมบัติทางกายภาพของสสาร, โพลยา

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to develop a learning management model based on Active Learning in the physics subject. About the physical properties of matter Mathayom 5 level using physics problem solving methods according to Polya's technique. Effective according to the criteria of 80/80 2) To find the index of effectiveness of the learning management model according to Active Learning in the subject Physics. About the physical properties of matter Mathayom 5 level using physics problem solving methods according to Polya's technique and 3) to compare academic achievement. Before and after using the Active Learning model in the Physics subject. About the physical properties of matter Mathayom 5 level using physics problem solving methods according to Polya's technique. The sample group in this research is Mathayom 5 students at Chulabhorn Science School, Chonburi, who are studying in the first semester of the 2018 academic year, 3 classrooms, totaling 72 people, that the researcher is responsible for teaching. The tools used in the study were 1) 12 learning plans, 2) a test to measure academic achievement. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, Z-test, One group type, and C-value test. (Z-test) not independent from each other (Dependent). The results of the study found that 1) Development of a learning management model according to Active Learning in the subject Physics. About the physical properties of matter Mathayom 5 level using physics problem solving methods according to Polya's technique. Efficiency according to the criteria is 86.30/84.49, which is in accordance with the specified criteria, which is 80/80. 2) The effectiveness index is equal to 0.6925, which indicates that learners have increased their knowledge by 0.6925, or equivalent to 69.25 percent, and 3) The results of comparing academic achievement scores after studying were higher than before studying. Statistically significant at the .01 level.

Keywords: Learning Management Model According to Active Learning, Physical Properties of Matter, Polya

บทนำ

โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยเป็นโรงเรียนวัตถุประสงค์พิเศษที่เน้นการจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์เป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงความลึกซึ้งของเนื้อหาที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา แต่จากการศึกษาผลการทดสอบโครงการประเมินผลผู้เรียนนานาชาติหรือ PISA ที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพการศึกษาของไทยที่ค่อนข้างตกต่ำ โดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ ถ้าพิจารณาผลการประเมินในหมวดกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่าผู้เรียน ของประเทศไทยมีความสามารถค่อนข้างต่ำในเรื่องกระบวนการคิด วิธีการหรือการคิดให้เป็นวิทยาศาสตร์นั่นคือ การคิดถึงปัญหาตามสภาพการณ์ในบริบทให้เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งล้วนสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนไทยประสบปัญหาในด้านการนำความรู้ และทักษะทาง

วิทยาศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตจริง ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในช่วงระยะหลายปีอันหลัง พบว่าผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการทดสอบวิทยาศาสตร์ที่ต่ำลง และผลการทดสอบในแต่ละปีการศึกษาก็มีคะแนนโดยเฉลี่ยอยู่ในช่วงที่ไม่ผ่านครึ่งของคะแนนเต็ม โดยเมื่อพิจารณาให้ละเอียดลงไปถึงสาระการเรียนรู้ของรายวิชาวิทยาศาสตร์ พบว่า รายวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นได้มีการแยกย่อยเป็นรายวิชาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และดาราศาสตร์ ซึ่งพบว่ารายวิชาฟิสิกส์เป็นรายวิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2553)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับความสามารถ ด้านการคิดคำนวณ และด้านการนำความรู้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการคิดคำนวณ และเมื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาดังกล่าว พบว่า สาเหตุหนึ่งของปัญหานี้มาจากครูผู้สอน ที่กระบวนการจัดการเรียนการสอนยังไม่สามารถส่งผลให้ผู้เรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ได้ และจากประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาฟิสิกส์ทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้าทราบว่าส่วนใหญ่แล้ววิชาฟิสิกส์เป็นวิชาหนึ่งที่นักเรียนไม่ชอบเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากธรรมชาติของวิชา และจากการสังเกตการเรียนการสอนที่ผ่านมาเห็นว่านักเรียนจะกระตือรือร้นในคาบเรียนที่มีกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมการทดลอง กิจกรรมการค้นคว้าแล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนนั้นๆ แต่ถ้ากิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการบรรยายมากจนเกินไป นักเรียนจะเกิดความเบื่อหน่ายในกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสังเกตได้จากการที่สอนแล้วนักเรียนบางส่วนบ้างก็ไม่สนใจ และบ้างก็หลับ จะมีบางส่วนเท่านั้นที่ชอบและตั้งใจเรียนจริงๆ จากการสอบถามและสัมภาษณ์นักเรียนทำให้ทราบว่า วิชาฟิสิกส์เป็นวิชาที่ยากแก่การเข้าใจไม่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้โจทย์ปัญหา รวมถึงหลักสูตรของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มีความลึกของวิชาเชิงเนื้อหามากยิ่งกว่าหลักสูตรทั่วไป ทำให้ยากแก่การเข้าใจส่งผลให้นักเรียนไม่สนใจเรียน ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้สังเกตว่าหลังจบกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วให้ทำโจทย์ปัญหา พบว่านักเรียนบางส่วนไม่สามารถแก้โจทย์ปัญหาได้จากปัญหาดังกล่าว บางคนไม่ทราบว่าเมื่อกำหนดโจทย์ปัญหาให้แล้วจะดำเนินการอย่างไรต่อไปจึงจะสามารถแก้โจทย์ปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนรายวิชาฟิสิกส์

จากปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาค้นคว้าพบว่า วิธีการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ ในการพัฒนาแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจเนื่องจากผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาข้อมูลแล้วพบว่าเป็นการจัดการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น น่าจะส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจ และใฝ่รู้ใฝ่เรียนในรายวิชา การจัดการเรียนการสอนแนวคิดเชิงรุก (Active learning) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีรูปแบบการสอนที่หลากหลายเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้นทั้งในเชิงทักษะและปฏิบัติเพื่อพัฒนาเชาว์ปัญญา เช่น การแก้ปัญหา วิเคราะห์วิจารณ์ หรือตัดสินใจเรื่องต่างๆ โดยการจัดการเรียนการสอนจะเน้นให้ ผู้เรียนได้คิด ค้นคว้า รายงาน แก้ปัญหา ได้ใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ผลการศึกษาการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning พบว่ามีจุดเด่นคือ ผู้เรียนส่วนมากมีความพอใจกับรูปแบบการเรียนรู้อย่าง Active Learning มากกว่ารูปแบบที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้ แบบ Passive Learning และรูปแบบการเรียนรู้อย่าง Active Learning มีความได้ผลในการถ่ายทอดความรู้ใกล้เคียงกับการเรียนรู้รูปแบบอื่น แต่มีความได้ผลดีกว่าในการพัฒนาทักษะในการคิดและการเขียนของผู้เรียน (Bonwell and Eison 1991)

ซึ่งสอดคล้องกับปราวินยา สุวรรณณัฐโชติ (2551) ได้สรุปเกี่ยวกับ Active Learning ว่า การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) นอกจากจะขึ้นอยู่กับวิธีการเรียนของผู้เรียนแล้ว ภายใต้การจัดการเรียนการสอนของผู้สอนที่จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ที่เอื้อและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหา คัดสรร และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ให้ผู้เรียนได้อธิบายสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้วด้วยการเขียนสรุป การจดบันทึกเป็นภาษาของตนเอง ตั้งคำถามและตอบคำถามเน้นการอภิปรายปัญหารวม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น จะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ในการเรียนรู้เชิงรุกบทบาทของผู้สอนเปลี่ยนจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และสอดคล้องกับศักดา ไซกิจภิญโญ (2548) ได้กล่าวว่า Active Learning คือการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องหาความหมายและทำความเข้าใจด้วยตนเองหรือร่วมกันกับเพื่อน เช่น ร่วมสืบค้นหาคำตอบ ร่วมอภิปราย ร่วมนำเสนอ และสรุปความคิดรวบยอดร่วมกัน หรืออีกนัยหนึ่งคือการเปลี่ยนผู้เรียนจากการเป็นผู้นั่งฟังเพียงอย่างเดียว (Passive) มาเป็นผู้เรียนที่ร่วมกิจกรรมการแสวงหาความรู้ที่ผู้สอนกำหนด

นอกจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แล้วทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาฟิสิกส์เพิ่มขึ้น การแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยาเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำการหาข้อมูลแล้วพบว่าเป็นวิธีพื้นฐานที่สามารถนำมาแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ได้ ขั้นตอนกระบวนการในการแก้โจทย์ปัญหานั้นไม่ซับซ้อนนักเรียนน่าจะสามารถเข้าใจได้ง่าย การแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยาเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบแก้ปัญหาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป (ปรีชา เนาว่าเย็นผล, 2554) ประกอบด้วยขั้นตอนการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1) ขั้นเข้าใจทำความเข้าใจปัญหา ขั้นตอนที่ 2) ขั้นวางแผน ขั้นตอนที่ 3) ขั้นดำเนินการตามแผน ขั้นตอนที่ 4) ขั้นตรวจสอบ การสอนการแก้โจทย์ปัญหาตามขั้นตอนของโพลยาโดยก่อนที่จะสอนการแก้โจทย์ปัญหาครูผู้สอนต้องให้นักเรียนวิเคราะห์โจทย์ปัญหาให้เข้าใจ จากนั้นครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฝึกให้นักเรียนคิดวางแผนก่อนลงมือทำและรู้จักเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ง่าย สั้น และสะดวกที่สุด แล้วควรให้นักเรียนเลือกยุทธวิธีในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมตามความสามารถของแต่ละคน จากนั้นครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนตรวจสอบขั้นตอนต่างๆ ที่ผ่านมาแล้วเพื่อเป็นการมอญย้อนกลับไปทบทวนอีกครั้ง

ดังนั้น ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงต้องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning และใช้กระบวนการแก้ปัญหาโจทย์ฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยผู้ศึกษาค้นคว้าเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ในการศึกษาครั้งนี้เนื่องจากว่าเมื่อนักเรียนได้ฝึกฝนวิธีการแก้โจทย์ปัญหาไปแล้วนักเรียนจะสามารถใช้วิธีการดังกล่าวเป็นพื้นฐานให้นักเรียนนำไปใช้แก้ปัญหาในหน่วยการเรียนรู้อื่นๆ ต่อไป โดยในเนื้อหาได้มีการจัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหาให้มีการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ การเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญทั้งทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้วยเหตุผลดังกล่าวเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงได้กำหนดขอบเขตของวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 144 คน ที่เรียนในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี จังหวัดชลบุรี
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 ห้องเรียนคือ 5/2, 5/4, และ 5/6 จำนวน 72 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำการสอน ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี จังหวัดชลบุรี
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีดังนี้
 - 2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ผ่านการจัดการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยแผนจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน
 - 2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง สมบัติเชิงกลของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวน 40 ข้อ
 - 2.3 แบบทดสอบวัดทักษะการแก้โจทย์ปัญหาในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง สมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีลักษณะเป็นแบบเขียนตอบ จำนวน 10 ข้อ ที่ครอบคลุมองค์ประกอบของการแก้ปัญหามตามเทคนิคของโพลยา ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ขั้นทำความเข้าใจปัญหา ขั้นวางแผนแก้ปัญหา ขั้นดำเนินการตามแผน และขั้นตรวจสอบผล
 - 2.4 แบบสอบถามวัดเจตคติของนักเรียน ที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา จำนวน 15 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 72 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือน มิถุนายน ใช้เวลาการเรียนรู้ทั้งสิ้น 21 คาบ แบ่งเป็นทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน 1 คาบ และหลังเรียน 1 คาบ รวมเป็น 2 คาบ และผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 19 คาบ โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยาใช้แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The One Group Pretest – Posttest Design) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน และบันทึกคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ลงโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4.2 การวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 80/80 โดยใช้สถิติพื้นฐาน

การหาเกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวแรก ดำเนินการดังนี้ 1) รวมคะแนนจากใบงานที่นักเรียนในกลุ่มประชากรฝึกปฏิบัติทั้งหมด 2) หาค่าเฉลี่ย คิดค่าเฉลี่ยที่หาได้เป็นร้อยละ

การหาเกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวหลัง ดำเนินการดังนี้ 1) รวมคะแนนจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มประชากร 2) หาค่าเฉลี่ยจากทดสอบหลังเรียน 3) คิดหาค่าเฉลี่ยที่หาได้เป็นร้อยละ

4.3 หาดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา

4.4 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติพื้นฐานการทดสอบค่าซี (Z-test) แบบ One group และก่อนจัดการเรียนรู้กับหลังจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถิติการทดสอบค่าซี (Z-test) แบบไม่อิสระจากกัน (Dependent)

4.5 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ก่อนจัดการเรียนรู้กับหลังจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถิติการทดสอบค่าซี (Z-test) แบบไม่อิสระจากกัน (Dependent)

4.6 วิเคราะห์เจตคติของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 1 แสดงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง สมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหา ฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ตามเกณฑ์ 80/80 (N = 72)

คะแนนระหว่างจัดการเรียนรู้			คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้			ประสิทธิภาพ
คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้เฉลี่ย	E ₁	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยที่ได้	E ₂	E ₁ /E ₂
120	103.56	86.30	40	33.93	84.83	86.30/84.83

จากตารางที่ 1 พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ตามเกณฑ์ 80/80 โดยมีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.30/84.83

2. ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยานำคะแนนรวมจากการทดสอบก่อนเรียนและหลัง ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา มีค่าเท่ากับ 0.6925 ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6925 หรือคิดเป็นร้อยละ 69.25

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสารระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยากับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (N = 72)

เกณฑ์ที่กำหนด (μ_0)	μ	σ	Z
28.00	33.93	2.40	21.18**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา (N = 24)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างแยกตามห้องเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง สมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (N = 24)

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากจัดการเรียนรู้	N (24 คน)	μ	σ	$\bar{D}$	σ_D	Z
ก่อน	5/2	21.13	4.65	13.79	2.76	16.25**
หลัง		34.08	2.30			
ก่อน	5/4	21.46	4.78	13.58	4.20	15.54**
ก่อน		35.04	2.01			
ก่อน	5/6	18.21	4.58	14.46	3.21	21.53**
หลัง		32.67	2.35			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างแยกตามห้องเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบทักษะการแก้โจทย์ปัญหาของกลุ่มตัวอย่างแยกตามห้องเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง สมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา(N = 24)

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากจัดการเรียนรู้	N (24 คน)	μ	σ	$\bar{D}$	σ_D	Z
ก่อน	5/2	16.54	3.50	15.13	2.84	25.47**
หลัง		31.67	3.36			
ก่อน	5/4	17.67	3.80	14.00	2.65	25.38**
ก่อน		31.67	3.37			
ก่อน	5/6	15.75	3.66	14.13	2.56	26.18**
หลัง		29.88	3.25			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า พบว่า นักเรียนมีทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. วิเคราะห์เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของ โพลยา (N = 72)

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบระดับเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยากับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (N = 72)

เกณฑ์ที่กำหนด (μ_0)	μ	σ	Z
3.50	4.29	.45	21.58

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\mu_0 = 3.50$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์คือ 86.30/84.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา นั้นเป็นไปอย่างมีระบบ ตามขั้นตอนของการพัฒนานวัตกรรมและผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ จากนั้นได้นำไปทดลองเป็น 3 ระยะ ซึ่งกลุ่มที่ทดลองทั้งสามระยะมีทั้งนักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลางและกลุ่มอ่อนคละกัน คือ ระยะ 1 : 1 ระยะ 1 : 10 และระยะ 1 : 30 จึงทำให้การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา มีค่าเท่ากับ 0.6925 ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6925 หรือคิดเป็นร้อยละ 69.25 ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนการสอนรายวิชาฟิสิกส์เพิ่มขึ้น เพราะเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจมีความ

สอดคล้องในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาฟิสิกส์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิทยาศาสตร์ และการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการทดลองเอง การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มการนำเสนอหน้าชั้นเรียน และรวมถึงการเขียน Mind Map สรุปเนื้อหา ซึ่งทำให้นักเรียนมีความรู้ในเรื่องที่ตนเองศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุฒิ ชันคำหมื่น (2553) ได้ทำการศึกษากการประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกวิชาฟิสิกส์ เรื่อง สภาพสมดุล สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเปรียบเทียบความคงทนของการเรียนรู้เชิงรุกกับการเรียนรู้แบบเดิม พบว่า รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก สามารถทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น และมีค่า normalized gain เฉลี่ยทั้งชั้นอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา พบว่าหลังได้รับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ที่สร้างขึ้นสูงกว่าก่อนการได้รับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

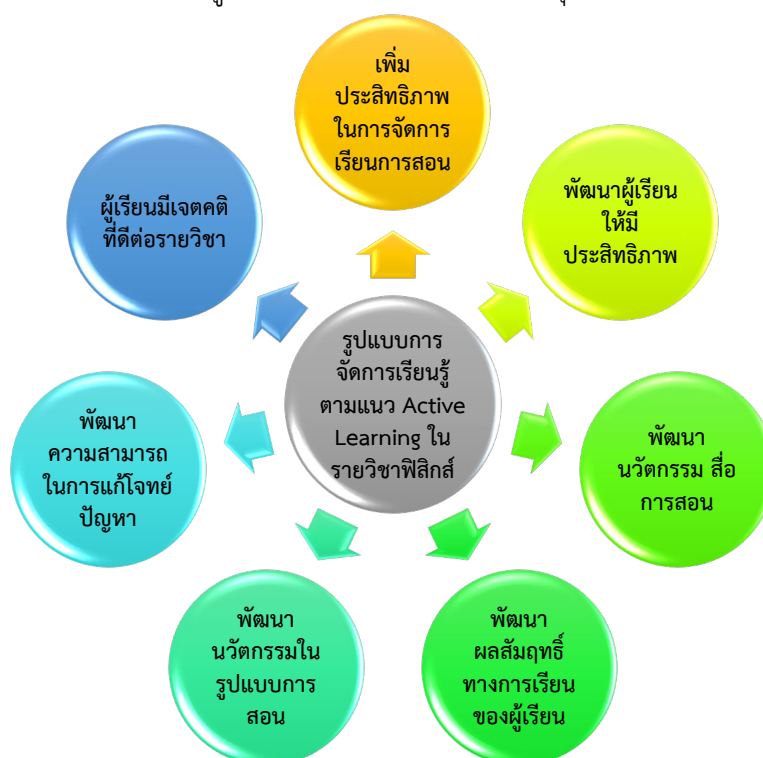
4. ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา พบว่า หลังได้รับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ที่สร้างขึ้นสูงกว่าก่อนการได้รับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ระดับเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$) และส่วนเบี่ยงมาตรฐาน (σ) เท่ากับ .45 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ค่าเฉลี่ยสูงกว่า 3.50) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยรวมแล้วเน้นให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง รวมถึงลงมือฝึกฝนแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ ซึ่งทำให้นักเรียนมีความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีความใส่ใจ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และสามารถแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ได้ รวมถึงนักเรียนยังนำกระบวนการแก้ปัญหาไปใช้ในการเรียนรายวิชาอื่นๆ ได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) ที่ผลการวิจัยพบว่า เจตคติเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาชนิดหนึ่งที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ง่ายแต่เน้นความโน้มเอียง

ทางจิตภายในแสดงให้เห็นได้โดยพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ยังกล่าวว่าเป็นเรื่องราวของความชอบความไม่ชอบ ความลำเอียงความคิดเห็น ความรู้สึก และความเชื่อมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา เกิดผลดีส่งผลให้ผู้เรียน และผู้ศึกษาค้นคว้าเกิดองค์ความรู้ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา ประกอบด้วย การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา พัฒนานวัตกรรม สื่อการสอน พัฒนานวัตกรรมในรูปแบบการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อรายวิชา สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ถ้านักเรียนมีการฝึกฝนเป็นประจำอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ในแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ได้ดี

1.2 การจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ครูผู้สอนควรเตรียมความพร้อมด้วยตนเอง โดยศึกษาเนื้อหาและรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่สอน จัดเตรียมอุปกรณ์สื่อการเรียน และความพร้อมของนักเรียน โดยอธิบายให้นักเรียนมีความเข้าใจในการทำกิจกรรม และวางข้อตกลงในการใช้

1.4 ผู้สอนควรมีการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา และขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนของการทำกิจกรรม แต่ละขั้นอย่างละเอียดเพื่อประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์สูงสุดที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ในระดับหน่วยการเรียนรู้อื่นๆ ต่อไป

2.2 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning ในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่องสมบัติทางกายภาพของสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แนวทางการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามเทคนิคของโพลยา ที่มีผลต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา ความคงทนในการเรียน แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ. (2551). **การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา เนาว์เย็นผล. (2554). **ประมวลสาระชุดวิชา สารัตถะและวิทยวิธีทางคณิตศาสตร์ หน่วยที่ 9**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- ศราวุฒิ ชันคำหมื่น. (2553). **การประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกวิชาฟิสิกส์เรื่องสภาพสมดุล สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ศักดิ์ดา ไชกิจภิญโญ. (2548). **สอนอย่างไรให้ Active Learning**. วารสารนวัตกรรมการเรียนการสอน. 2(2). 12-15.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2553). **รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น: โครงการ PISA 2012**. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- Bonwell, C. C., and Eison, J. A. (1991). **Active learning: Creating excitement in the classroom**. ERIC Digests. Washington D.C.: George Washington University.

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก: การสร้างแรงบันดาลใจและเพิ่มพูนทักษะของผู้เรียนในกระบวนการเรียนการสอน

EMPOWERING LEARNING THROUGH ACTIVE LEARNING : INSPIRING AND ENHANCING LEARNER SKILLS IN THE TEACHING-LEARNING PROCESS.

^[1]บงกชรัตน์ ภูวันนา Bongkotrat Poowanna ^[2]บงกชกร ศุภเกษร Bongkotkorn Supakesorn
^[3]รณชัย ภูวันนา Ronnachai Poowanna*

^[1]มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม Rajabhat Mahasarakham University, Thailand

^[2]มหาวิทยาลัยมหาสารคาม Mahasarakham University, Thailand

^[3]มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร Rajamangala University of Technology Isan
Sakonnakhon Campus, Thailand

*Corresponding Author E-mail: Ronnachai.pw@rmuti.ac.th

Article Received: August 30, 2023. Revised: September 30, 2023. Accepted: September 30, 2023.

บทคัดย่อ

การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning, AL) เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปรับปรุงระบบการศึกษาให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและกระบวนการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ไม่เพียงแต่เพิ่มคุณค่าให้กับกระบวนการเรียนรู้ แต่ยังช่วยส่งเสริมพลังทักษะทางทัศนคติ การแก้ไขปัญหา และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ผ่านการใช้เครื่องมือต่างๆ เช่น การประเมินตนเอง แผนผังแนวคิด และการประเมินโดยเพื่อนร่วมเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามีอุปสรรคและความท้าทายในกระบวนการ AL ซึ่งผู้สอนสามารถจัดการข้อจำกัดเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการวางแผนและออกแบบกิจกรรม การจัดการเวลา การเรียนรู้ของผู้เรียน การปรับตัวของผู้สอน รวมถึงการเตรียมการและทรัพยากรเพื่อให้การนำเสนอ AL เข้ากับความต้องการและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงสรุปได้ว่าแนวคิดของ AL เป็นสิ่งสำคัญและมีผลสำคัญในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าและช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้เติบโตและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ด้วยแนวคิดและเครื่องมือที่เสนอในบทความนี้ เราสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าและส่งผลให้ผู้เรียนเติบโตและพัฒนาทักษะที่จำเป็นในสังคมของอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและความสุข

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, กระบวนการเรียนการสอน, ทักษะ

ABSTRACT

Active Learning (AL) as an Essential Tool for Adapting Education to Societal Changes and Rapid Learning Transformation. AL not only enhances the learning process but also fosters skill empowerment, problem-solving, and collaborative abilities. This is achieved through various tools like self-assessment, mind mapping, and peer evaluation. These techniques ensure high-quality learning that caters to the swiftly changing societal demands.

However, AL presents challenges that educators can effectively address. By planning activities, managing time, tailoring learning experiences, and adapting to student needs, teachers can align AL with evolving learning environments. Hence, the AL concept is pivotal, shaping valuable learning experiences and nurturing learner skills for a competent and fulfilling future. Through the ideas and tools presented in this article, we can craft impactful learning experiences that efficiently develop essential skills and foster growth, all while promoting enjoyment.

Keywords: Active Learning, Teaching-Learning Process, Skills

บทนำ

ในยุคที่เทคโนโลยีและสื่อต่างๆ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการเรียนรู้และการสอน แนวคิดของ AL กลายเป็นหนึ่งในแนวทางที่น่าสนใจที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Munna and Kalam, 2021) การเรียนรู้แบบนี้ไม่เพียงแต่ให้ผู้เรียนรับข้อมูลจากผู้สอน แต่ยังเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และกระทำการในกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจที่มีคุณภาพ (Eison, 2010) กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด AL เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง รวมทั้งได้ใช้กระบวนการทางความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้กระทำลงไป (Bonwell and Eison, 1991; Harmin and Toth, 2006; Schmidt, 1993) ซึ่งกระบวนการนี้สามารถการพัฒนาศักยภาพทางความคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ส่งผลให้การเรียนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการการสร้างองค์ความรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตัวเองก่อให้เกิดความมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในกระบวนการสร้างสถานการณ์ โดยผู้เรียนสามารถอ่าน ฟัง คิด ได้ อย่างมีเหตุผล

AL ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว โดยผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ รวมทั้งการวิเคราะห์ปัญหา เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่ากิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สมมติฐานพื้นฐาน 2 ข้อ คือ 1) การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์ 2) แต่ละบุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน (Meyers & Jones, 1993) ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (receive) กลายเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ หรือ co-creators (Felder and Brent, 1996) การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ความเข้าใจ จนนำไปสู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า หรือสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ และพัฒนาตนเองอย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติในสภาพจริงมีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งจะทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น (วิลาวัณย์ หาระมี และไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2533)

ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การสอนและการเรียนรู้ก็ต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ให้เข้ากับภาวะสังคมและตลาดงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้แบบ AL เป็นเครื่องมือที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถและทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 วิธีการเรียนรู้แบบ AL เน้นการเป็นผู้รับรู้และผู้เรียนรู้ที่เข้าร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างเต็มที่ โดยการทำ

กิจกรรมที่ต้องการความกระตือรือร้น เช่น การแก้ปัญหา การแสดงความคิดเห็น การเรียนรู้ผ่านการทดลอง การสนทนากลุ่ม และกิจกรรมสร้างสรรค์ (Bonwell and Eison, 1991; Prince, 2004) เป็นต้น การทำกิจกรรมเหล่านี้ช่วยสร้างพื้นที่ในการเรียนรู้ที่เน้นความรู้สึก การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายและคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง

การเรียนรู้ผ่าน AL ได้รับความสนใจจากผู้สอนและผู้เรียนมากขึ้นในสมัยปัจจุบัน (Munna and Kalam, 2021) แนวคิดของการเรียนรู้แบบนี้เน้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและกระทำในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการเติบโตในสภาพที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Eison, 2010) หลักการของ AL คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรู้เข้าร่วมในกระบวนการเรียนรู้และมีการกระทำในการสร้างความเข้าใจ (Misseyanni, Lytras, Papadopoulou and Marouli, 2018) ผู้เรียนไม่เพียงแต่รับข้อมูลจากผู้สอน แต่ยังมีโอกาสสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งของเนื้อหาผ่านกิจกรรมและโจทย์ที่ต้องการการคิดเชิงวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหา (Buitrago-Flórez et al., 2021) เรื่องการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้กลายเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนแบบ AL แนวคิดนี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและความกระตือรือร้นในการศึกษา เนื่องจากผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ (Sedden and Clark, 2016) ด้วยการเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจและตรงกับความสนใจ ผู้เรียนสามารถรับรู้และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ (Hodges, 2020)

เนื้อเรื่อง

AL เป็น กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการได้ลงมือกระทำและใช้กระบวนการทางความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป ไป (Bonwell and Eison, 1991; Harmin and Toth, 2006; Schmidt, 1993) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้ ฟัง อ่าน เขียน และแสดงความคิดเห็นขณะลงมือทำกิจกรรมและในขณะเดียวกันผู้เรียนต้องใช้กระบวนการคิดขั้นสูงได้แก่การวิเคราะห์, การสังเคราะห์, และการประเมินค่า ในสิ่งที่กำลังทำอยู่ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2560) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาและตื่นตัว AL เป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่งแปลตามตัวก็คือเป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือการลงมือทำซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์กระบวนการ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2560) คือ กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมดำเนินการในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการเสริมสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งด้วยการเชื่อมโยงผู้เรียนกับเนื้อหาในองค์ความรู้ทั้งที่เป็นข้อเท็จจริง แนวความคิด และทักษะผ่านกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติหรือลงมือทำชิ้นงานและใช้กระบวนการคิด ค้นคว้า แสวงหาความรู้โดยตรง สะท้อนความคิด การอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลงมือทำผู้เรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

การเรียนรู้แบบ AL มีความสำคัญมากในการพัฒนาทักษะและความรู้ของผู้เรียนในยุคที่เทคโนโลยีและสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แนวคิดการเรียนรู้แบบนี้เน้นการกระทำและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางเนื่องจากผลที่มอบมาให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า ดังนั้น ความสำคัญของการเรียนแบบ AL ได้แก่ 1) ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาโดย AL สามารถส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้ผู้เรียนเริ่มการแก้ไขปัญหาในทางต่างๆ อีกทั้ง

ยังส่งเสริมการสร้างความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขสถานการณ์ที่ซับซ้อนเพิ่มความสุขและความตื่นตัวในการเรียนรู้ การทำกิจกรรมและการกระทำจริงในกระบวนการเรียนรู้ช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนุกและท้าทาย ทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น (Bonwell and Eison, 1991; Prince, 2004) 2) สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย: AL ช่วยเพิ่มความหลากหลายในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การทำงานกลุ่ม การแก้ไขปัญหา การสร้างโครงการ และอื่น (Freeman et al., 2014; Michaelsen, Knight and Fink, 2002) 3) สร้างความเชื่อมโยงกับสารสนเทศ: ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างความเชื่อมโยงกับสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ AL ผู้เรียนเข้าใจและนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น 4) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับตลาดงาน : AL ช่วยเพิ่มพูนทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานในยุคปัจจุบัน ทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการทำงานในสถานการณ์จริง (Bonwell and Eison, 1991; Freeman et al., 2014)

หลักการและแนวคิดของ AL

หลักการและแนวคิดของ AL ซึ่งประมวลจากแนวคิดของ Buitrago-Flórez et al. (2021) Eison (2010) Munna and Kalam (2021) สรุปได้ดังนี้

AL เป็นหลักการในการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และเป็นผู้กระทำในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความรู้สึกสนุกและมีประสิทธิภาพสูง หลักการและแนวคิดของ AL ได้รับความสำคัญในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงและมีค่าต่อผู้เรียน สามารถสรุปแนวคิดและหลักการที่สำคัญของ AL ได้ดังนี้

1. การกระทำและมีส่วนร่วม: หลักการหนึ่งของ AL คือการกระทำในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนไม่ใช่เพียงผู้รับข้อมูลเท่านั้น แต่เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ การกระทำและการเรียนรู้จากความผิดพลาด

2. การเรียนรู้ตามความต้องการ: หลักการนี้เน้นที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องรับฟังความต้องการและความสนใจของผู้เรียน และปรับการสอนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการ

3. การเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์: AL ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและครู ระหว่างผู้เรียนเอง และระหว่างผู้เรียนและสารสนเทศ การสร้างการปฏิสัมพันธ์เหล่านี้ช่วยสร้างการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและเกิดการเข้าใจที่มีความหมาย

4. การสร้างความรู้ที่ยั่งยืน: AL ส่งเสริมกระบวนการคิดและการแก้ไขปัญหา เนื่องจากผู้เรียนต้องทำงานเพื่อค้นหาความรู้และแก้ไขปัญหาในขณะที่เรียนรู้ ทำให้ความรู้ที่ได้รับมีความยั่งยืนและสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้

5. การเรียนรู้แบบมีวัตถุประสงค์: AL ช่วยเน้นความมุ่งหมายของการเรียนรู้ ผู้เรียนมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการเรียนรู้ เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาและประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสมแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของ AL ในการกระตุ้นการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและคิดสร้างสรรค์

จะเห็นได้ว่า การใช้ AL ในกระบวนการเรียนการสอนมีผลบังคับต่อการพัฒนาทักษะและความสามารถของผู้เรียนในมุมมองที่หลากหลาย (Munna and Kalam, 2021) การมีส่วนร่วมและกระทำในการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง (Eison, 2010) ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเข้าใจและการแก้ไขปัญหา เช่น การสำรวจและแก้ไขปัญหาทางสังคมจริง การทำโครงการส่วนตัว หรือการ

เรียนรู้เชิงปฏิบัติ ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา และการทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Buitrago-Flórez et al., 2021) อีกทั้ง การกระทำและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง นอกเหนือจากหนังสือเรียนและการสอนของครู (Sedden and Clark, 2016) การเรียนรู้ที่เน้น AL ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่หลากหลาย (Hodges, 2020) ผู้เรียนที่มีโอกาสเรียนรู้ผ่านกิจกรรม AL มักมีความมั่นใจในการเรียนรู้และมีความสามารถในการใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ (Misseyanni et al., 2018)

ประโยชน์ของ AL ในการพัฒนาทักษะ มีดังนี้ (Buitrago-Flórez et al., 2021; Cardullo, Wilson, & Zygouris-Coe, 2018; Chan, Cheung, Brown and Luk, 2015; Eison, 2010; Hodges, 2020; Misseyanni et al., 2018)

AL มีประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาทักษะและความสามารถของผู้เรียนในหลายมิติ กลไกของการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา และการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนที่มีโอกาสพัฒนาทักษะผ่านกิจกรรม AL มักมีความมั่นใจในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ความยากลำบากและมีการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง การกระทำและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนช่วยเพิ่มคุณภาพของการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและสร้างความรู้สึกระตือรือร้นในการเรียนรู้ การทำงานร่วมกับผู้อื่นในกลุ่มและการแสดงความคิดเห็นในกระบวนการเรียนการสอนช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการแก้ปัญหาในทีม (Cardullo et al., 2018) สามารถสรุปประโยชน์ที่สำคัญได้ดังนี้

1. พัฒนาทักษะการคิด: AL ส่งเสริมการคิดและการวิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจในสถานการณ์ที่ซับซ้อน
2. พัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหา: ผู้เรียนจะได้เรียนรู้การแก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริงผ่านกรปฏิบัติจริง ทำให้พัฒนาการคิดวิเคราะห์และการสร้างความคิดสร้างสรรค์
3. พัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม: AL ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนจะได้เรียนรู้การสื่อสาร การแก้ไขข้อขัดแย้ง และการร่วมมือในกลุ่ม
4. พัฒนาทักษะการสื่อสาร: ผู้เรียนต้องแบ่งปันความคิด และประชาสัมพันธ์ความคิดของตนในกระบวนการเรียนรู้ ส่งผลให้พัฒนาทักษะการสื่อสารเป็นภาษาละเอียดยและรู้สึกสะดวกในการแสดงออก
5. พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง: AL กระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความรู้สึกเป็นผูควบคุมกระบวนการเรียนรู้และสามารถนำสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต
6. พัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาแบบเปิด: AL ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาที่ไม่มีข้อจำกัด ผู้เรียนต้องคิดวิเคราะห์และหาทางเลือกที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์

ดังนั้น AL ไม่เพียงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่สร้างความมั่นใจในการใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะและความสามารถของผู้เรียนให้เติบโตและเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง (Smith and Garcia, 2013)

เครื่องมือ เทคนิค และการประยุกต์ใช้ AL

เครื่องมือและเทคนิคที่ AL

การประยุกต์ใช้เครื่องมือและเทคนิคในการสร้างประสบการณ์ AL มีความสำคัญสำหรับการเพิ่มคุณภาพของการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะของผู้เรียน (García-Holgado et al., 2018) การสร้าง

ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการใช้ AL ต้องการเครื่องมือและเทคนิคที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนกระบวนการการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมและกระทำ (Hodges, 2020) การสร้างประสบการณ์ AL ที่มีประสิทธิภาพต้องการการออกแบบและปรับแต่งการใช้เครื่องมือและเทคนิคเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและเนื้อหาการเรียนรู้ (Buitrago-Flórez et al., 2021) การประยุกต์ใช้เครื่องมือและเทคนิคในการสร้างประสบการณ์ AL

1. เครื่องมือการแสดงความคิดเห็นออนไลน์: การใช้เครื่องมือออนไลน์เช่นแชตหรือแพลตฟอร์มการโพสต์ความคิดเห็นช่วยให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนรู้ได้อย่างกระตือรือร้น (Erdmann et al., 2019) ตัวอย่างเครื่องมือที่นำมาใช้ได้คือแพลตฟอร์มการออนไลน์สำหรับการสนทนาเช่น Slack หรือ Microsoft Teams

2. กิจกรรมสมาชิกในกลุ่ม: การแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้ทำกิจกรรมร่วมกันช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการแก้ไขปัญหาเป็นทีม (Misseyanni et al., 2018) นอกจากนี้เครื่องมือออนไลน์เช่น Google Docs หรือ Trello ยังช่วยในการจัดการและวางแผนกิจกรรมสมาชิกในกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (Virtual Reality): เทคโนโลยี VR ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสถานการณ์ที่ตรงข้ามกับเนื้อหาการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์จริงแบบเสมือนจริง (Hodges, 2020) เหตุการณ์ปัจจุบันได้แก่การใช้ VR ในการจำลองสถานการณ์การแก้ไขปัญหาในงานซ่อมบำรุงเครื่องจักรหรือการแทนที่สถานการณ์ประสบการณ์การท่องเที่ยว

การประยุกต์ใช้ AL ในสถานการณ์การเรียนรู้ต่างๆ

AL เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิผลของการเรียนรู้ในสถานการณ์ต่างๆ (Freeman et al., 2014) การประยุกต์ใช้ AL ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และเป็นผู้กระทำการสร้างความรู้ (Prince, 2004) ซึ่งการประยุกต์ใช้ AL ในสถานการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ช่วยเพิ่มคุณภาพของการเรียนรู้และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (Barrows, 1986) มีตัวอย่างดังนี้

1. ห้องเรียนแบบกระจก (Flipped Classroom): ในสถานการณ์ห้องเรียนแบบกระจก ผู้เรียนจะเข้ามาเรียนความรู้พื้นฐานผ่านการศึกษาค้นคว้าหรือวิดีโอที่เตรียมไว้ล่วงหน้า และในขณะเรียนในห้องเรียนจะมุ่งเน้นในการสร้างความเข้าใจผ่านการสนทนาและกิจกรรมที่ต้องการการกระทำ (Tucker, 2012)

2. การเรียนรู้ออนไลน์ (Online Learning): ในสถานการณ์การเรียนรู้ออนไลน์ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามระยะเวลาและสถานที่ที่ต้องการ และสามารถมีส่วนร่วมในการสร้างเนื้อหาผ่านการโพสต์ความคิดเห็นหรือการแบ่งปันข้อมูล (Bates, Watson, & King, 2008)

3. การเรียนรู้แบบปัญหา (Problem-Based Learning): ในสถานการณ์การเรียนรู้แบบปัญหา ผู้เรียนจะถูกนำมาเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาจริง และต้องใช้ความคิดและการกระทำในการแก้ไขปัญหาตามหลักของวิธีการทางวิชาชีพ (Hmelo-Silver, Duncan, & Chinn, 2007)

โดยการศึกษาของ L. Johnson et al. (2016) พบว่า การประยุกต์ใช้ AL ในการเรียนรู้แบบห้องเรียนแบบกระจกช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและช่วยส่งเสริมความเข้าใจความรู้ในระดับที่มีนัยสำคัญ ($p < 0.01$)

การวัดและประเมินผลใน AL

การวัดและประเมินผลเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการการเรียนรู้แบบ AL เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพและมีคุณค่า (Hattie and Timperley, 2007) การวัดและประเมินผลช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนมีข้อมูลที่จะใช้ในการปรับแก้และปรับปรุงกระบวนการการเรียนรู้ต่อไป (Nilson, 2016) การวัดและประเมินผลใน AL มีการใช้สาระสำคัญ (Key Concepts) เป็นตัวชี้วัดกล่าวคือ ผู้สอนสามารถวัดการเข้าใจของผู้เรียนต่อสาระสำคัญที่เรียนรู้ผ่านการทำแบบทดสอบหรือการแก้ปัญหา (Freeman et al., 2014) การวัดผลด้วยสาระสำคัญช่วยให้รับข้อมูลเชิงเสริมเพื่อปรับปรุงกระบวนการการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ($p < 0.05$) รวมทั้งมีการใช้การสำรวจความพึงพอใจ (Satisfaction Survey) โดยผู้เรียนสามารถให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้แบบ AL ผ่านการสำรวจความพึงพอใจ (Machemer and Crawford, 2007) การนำข้อมูลจากการสำรวจความพึงพอใจช่วยในการปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($p < 0.01$) การวัดและประเมินผลใน AL ที่สำคัญมีดังนี้

1. การใช้ Self-Assessment (การประเมินตนเอง): ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการประเมินตนเองเพื่อวัดระดับความเข้าใจและความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้แบบ AL โดยการจัดทำแบบฟอร์มหรือแบบสำรวจเพื่อให้ผู้เรียนประเมินความเข้าใจของตนเองในเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ (Misseyanni et al., 2018)
2. การสร้างแบบประเมินความเข้าใจ (Concept Maps): ผู้เรียนสร้างแบบประเมินความเข้าใจเพื่อแสดงความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้และการกระทำ แบบประเมินความเข้าใจสามารถเป็นแผนผังแนวตั้งหรือแนวนอนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแนวความคิดหรือความรู้ที่ได้เรียนรู้ (Novak and Cañas, 2006)
3. การใช้ Peer Assessment (การประเมินโดยเพื่อนร่วมเรียน): ผู้เรียนสามารถใช้การประเมินโดยเพื่อนร่วมเรียนเพื่อให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลงาน การประเมินโดยเพื่อนร่วมเรียนช่วยในการฝึกการให้และรับข้อคิดเห็น และสามารถส่งเสริมการเรียนรู้จากการมอบหมายให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน (Topping, 2009)
4. การใช้ Rubrics (เกณฑ์การประเมิน): การใช้เกณฑ์การประเมินหรือเกณฑ์การให้คะแนนช่วยในการวัดและประเมินผลงานของผู้เรียนในแต่ละด้าน การใช้ Rubrics ช่วยในการกำหนดระดับความสามารถของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า (Stevens and Levi, 2023)
5. การใช้การสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียน (Learner Satisfaction Survey): การสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนในการเรียนรู้แบบ AL เพื่อรับข้อมูลเพื่อปรับปรุงกระบวนการการเรียนรู้ให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน (Fritz, Schoenmueller and Bruhn, 2017)

ความท้าทายและอุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหา AL

ความท้าทายและอุปสรรคในการนำเสนอ AL

การนำเสนอและใช้ AL เป็นการผลักดันกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การนำเสนอแนวคิด AL อาจพบความท้าทายและอุปสรรคบางประการ ที่อาจทำให้การนำเสนอไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ดังนั้นเราจึงจำเป็นต้องเสริมสร้างความเข้าใจและเตรียมพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น

1. การวางแผนและออกแบบกิจกรรม AL: การวางแผนและออกแบบกิจกรรม AL เป็นขั้นตอนสำคัญที่มีความสำคัญในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่า แต่อาจเป็นความท้าทายในการพิจารณา

เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมและเชื่อมโยงกับเนื้อหาการเรียนรู้ เนื่องจากความหลากหลายของกิจกรรมและการใช้เวลาที่เหมาะสมตามความซับซ้อนของกิจกรรมแต่ละอย่าง (Bonwell and Eison, 1991)

2. การบริหารจัดการเวลา: การใช้ AL อาจทำให้การนำเสนอเนื้อหาใช้เวลามากขึ้นเนื่องจากต้องใช้เวลาในการให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม อย่างไรก็ตาม การจัดการเวลาที่เหมาะสมและการปรับสมดุลในการนำเสนอและกิจกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้าถึงและสนับสนุนการเรียนรู้ (Nilson, 2016)

3. ความกลัวของผู้เรียน: บางผู้เรียนอาจรู้สึกไม่มั่นใจหรือกลัวที่จะมีการเปลี่ยนแปลงจากระบบการเรียนแบบดั้งเดิม การนำเสนอแนวคิด AL อาจเริ่มต้นด้วยความต้านทานจากผู้เรียน ทำให้เกิดความท้าทายในการปรับการสื่อสารและการสร้างความเข้าใจร่วมกัน (Prince, 2004)

4. การปรับตัวของผู้สอน: การนำเสนอ AL อาจเรียกให้ผู้สอนปรับตัวและเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเป็นผู้กำกับและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องสร้างบรรยากาศที่สร้างกลุ่มและสนับสนุนการสื่อสารร่วมกันในคลาสเรียน (D. W. Johnson, Johnson and Smith, 2014) 5. การเตรียมการและทรัพยากร: การใช้ AL อาจต้องการการเตรียมการและทรัพยากรที่แตกต่างจากระบบการเรียนแบบดั้งเดิม เช่น การจัดสถานที่ การจัดหาอุปกรณ์และการวางแผนเพื่อให้เรียนรู้เป็นไปได้อย่างราบรื่น (Barkley, Cross and Major, 2014; Fritz et al., 2017)

วิธีการแก้ไขปัญหา AL

เมื่อเผชิญกับความท้าทายและอุปสรรคในการนำเสนอ AL เราสามารถนำหลักการและเครื่องมือต่างๆ มาช่วยแก้ไขเพื่อให้การนำเสนอเป็นไปตามเป้าหมายและมีผลสำเร็จตามที่คาดหวัง นี่คือวิธีการแก้ไขในแต่ละปัญหา:

1. การวางแผนและออกแบบกิจกรรม AL: เริ่มต้นด้วยการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจนเพื่อให้กิจกรรม AL สามารถตอบโจทย์เนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้หลักการสร้างกิจกรรม AL อย่างเรียนรู้แบบกระบวนการ (process-oriented learning) ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดหลักและแบบอธิบายเนื้อหา โดยใช้แบบแผนการสอนที่รองรับหลักการ AL เช่น 5E Model (Engage, Explore, Explain, Elaborate, Evaluate) เพื่อช่วยในการวางแผนและออกแบบกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ที่เข้าถึงและน่าสนใจ (Felder and Brent, 2009)

2. การบริหารจัดการเวลา: เพื่อให้การนำเสนอ AL มีประสิทธิภาพและไม่เกินเวลาที่กำหนด ควรทำการวางแผนให้ถูกต้องและเหมาะสมในการจัดการเวลา สามารถใช้วิธีการแบ่งเวลาเพื่อควบคุมและควบคุมเวลาในแต่ละกิจกรรม นอกจากนี้ ยังสามารถปรับปรุงโครงสร้างเนื้อหาและกิจกรรมเพื่อให้เหมาะสมกับช่วงเวลาที่มียู่ (Nilson, 2016)

3. ความกลัวของผู้เรียน: เพื่อลดความกลัวและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรับรู้แนวคิดของ AL และประโยชน์ที่ได้รับ คุณสามารถเริ่มด้วยกิจกรรมเล็กๆ ที่น่าสนใจและมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา โดยใช้วิธีการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนผ่านการแสดงตัวอย่างของการเรียนรู้แบบ AL ที่ประสบผลสำเร็จ (Prince, 2004)

4. การปรับตัวของผู้สอน: ผู้สอนควรพัฒนาทักษะในการนำเสนอและการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้แบบ AL โดยการศึกษาหลักการและเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ใน AL และการปรับปรุงบทบาทของผู้สอนให้เข้ากับกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ การเปลี่ยนแปลงความคิดเดิมให้เข้ากับหลักการ AL เป็นสิ่งสำคัญ (D. W. Johnson et al., 2014)

5. การเตรียมการและทรัพยากร: การเตรียมการและทรัพยากรเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แบบ AL ที่มีคุณค่าสำหรับผู้เรียน คุณควรวางแผนการใช้ทรัพยากรและอุปกรณ์ที่

เหมาะสมกับกิจกรรมและเนื้อหา และสร้างแหล่งข้อมูลทรัพยากรที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลเพิ่มเติมเมื่อต้องการ (Barkley et al., 2014)

การแก้ไขปัญหาในการนำเสนอ AL อาจจำเป็นต้องใช้การวางแผนและการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ รวมถึงการปรับปรุงบทบาทของผู้สอนและวิธีการจัดการทรัพยากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเสนอ AL ให้มีผลสำเร็จ

บทสรุป

การเรียนรู้ผ่าน AL เป็นแนวคิดที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีการทำงานที่เป็นมิตรกับกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้พวกเขาเป็นผู้รับผิดชอบในกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาความคิดริเริ่ม ผู้เรียนมีโอกาสเปิดรับข้อมูลและความรู้ใหม่ๆ ผ่านกิจกรรมที่สนุกสนานและน่าสนใจ เช่น การสนทนากลุ่ม การแก้ปัญหาวิกฤต การเรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการเข้าร่วมโครงการหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชานั้นๆ ซึ่งความสำคัญของ AL อยู่ที่การเสริมสร้างทักษะและความสามารถในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันและอนาคต การเรียนรู้แบบนี้ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการทำงานในสถานะการแก้ปัญหาในชีวิตจริง และในการทำงานกับผู้อื่นในทีมหรือกลุ่มอื่นๆ นอกจากนี้ AL ยังส่งผลให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในกระบวนการเรียนรู้ และช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูและผู้เรียน การเรียนแบบนี้ช่วยกระตุ้นความรู้สึกรักของการเรียนรู้ในลักษณะที่มีความน่าสนใจและมีคุณค่า ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนเชิงรุก ในกระบวนการเรียนการสอนช่วยเสริมสร้างทักษะและความสามารถที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ และเสริมความคิดริเริ่ม ทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต และเตรียมพร้อมสู่อนาคตที่เต็มไปด้วยความท้าทายและโอกาสใหม่ๆ สรุปองค์ความรู้การศึกษาดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก: การสร้างแรงบันดาลใจและเพิ่มพูนทักษะของผู้เรียน
ในกระบวนการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2560). เปิดประเด็น: เหลียวหลังแลหน้าการศึกษาไทย 4.0. **Journal of Education Studies**. 45(2). 304-309.
- วิลาวัลย์ หาระมี และไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). ผลการใช้โปรแกรมบทเรียนและการสอนปกติต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ความคงทนในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเรื่อง คำศัพท์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 2(2). 56-66.
- สุคนธ์ สิ้นพานนท์. (2560). **ครูยุคใหม่กับการจัดการเรียนรู้สู่การศึกษา 4.0**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Barkley, E. F., Cross, K. P. and Major, C. H. (2014). **Collaborative learning techniques: A handbook for college faculty**. John Wiley & Sons.
- Barrows, H. S. (1986). A taxonomy of problem-based learning methods. **Medical education**. 20(6). 481-486.
- Bates, L., Watson, B. and King, M. (2008). The structure of the learner licence affects the type of experiences novices gain during this phase-Examples from Queensland and New South Wales. **Journal of the Australasian College of Road Safety**. 19(4). 36-42.
- Bonwell, C. C. and Eison, J. A. (1991). **Active learning: Creating excitement in the classroom**. 1991 ASHE-ERIC higher education reports: ERIC.
- Buitrago-Flórez, F., Danies, G., Restrepo, S. and Hernández, C. (2021). Fostering 21st Century Competences through Computational Thinking and Active Learning: A Mixed Method Study. **International Journal of Instruction**. 14(3). 737-754.
- Cardullo, V. M., Wilson, N. S. and Zygoris-Coe, V. I. (2018). **Enhanced student engagement through active learning and emerging technologies**. Student engagement and participation: Concepts, methodologies, tools, and applications. IGI Global.
- Chan, K., Cheung, G., Brown, I. and Luk, G. (2015). **Synthesizing technology adoption and learners' approaches towards active learning in higher education**. Paper presented at the international conference on e-learning.
- Eison, J. (2010). Using active learning instructional strategies to create excitement and enhance learning. **Jurnal Pendidikantentang Strategi Pembelajaran Aktif (Active Learning) Books**. 2(1). 1-10.
- Erdmann, A., Wrisley, D. J., Brown, C., Cohen-Bodénès, S., Elsner, M., Feng, Y., de Marneffe, M.-C. (2019). **Practical, efficient, and customizable active learning for named entity recognition in the digital humanities**. In Long and Short Papers. (NAACL HLT 2019 - 2019 Conference of the North American Chapter of the Association for Computational Linguistics: Human Language Technologies - Proceedings of the Conference; Vol. 1. Association for Computational Linguistics (ACL).

- Felder, R. M. and Brent, R. (1996). Navigating the bumpy road to student-centered instruction. **College teaching**. 44(2). 43-47.
- Felder, R. M. and Brent, R. (2009). Effective teaching: A workshop. **Chemical Engineering Education**. 43(1). 15-16.
- Freeman, S., Eddy, S. L., McDonough, M., Smith, M. K., Okoroafor, N., Jordt, H. and Wenderoth, M. P. (2014). Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics. **Proceedings of the national academy of sciences**. 111(23). 8410-8415.
- Fritz, K., Schoenmueller, V. and Bruhn, M. (2017). Authenticity in branding—exploring antecedents and consequences of brand authenticity. **European journal of marketing**. 51(2). 324-348.
- García-Holgado, A., García-Peñalvo, F. J. and Rodríguez-Conde, M. J. (2018). **Pilot experience applying an active learning methodology in a Software Engineering classroom**. Paper presented at the 2018 IEEE Global Engineering Education Conference (EDUCON).
- Harmin, M. and Toth, M. (2006). **Inspiring active learning: A complete handbook for today's teachers**. ASCD.
- Hattie, J. and Timperley, H. (2007). The power of feedback. **Review of educational research**. 77(1). 81-112.
- Hmelo-Silver, C. E., Duncan, R. G. and Chinn, C. A. (2007). Scaffolding and achievement in problem-based and inquiry learning: a response to Kirschner, Sweller, and. **Educational psychologist**. 42(2). 99-107.
- Hodges, L. C. (2020). **Student engagement in active learning classes**. Active learning in college science: The case for evidence-based practice.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T. and Smith, K. A. (2014). Cooperative learning: Improving university instruction by basing practice on validated theory. **Journal on Excellence in University Teaching**. 25(4). 1-26.
- Johnson, L., Becker, S. A., Cummins, M., Estrada, V., Freeman, A. and Hall, C. (2016). **NMC horizon report**. 2016 higher education edition: The New Media Consortium.
- Machemer, P. L. and Crawford, P. (2007). Student perceptions of active learning in a large cross-disciplinary classroom. **Active learning in higher education**. 8(1). 9-30.
- Meyers, C. and Jones, T. B. (1993). **Promoting Active Learning**. Strategies for the College Classroom: ERIC.
- Michaelsen, L. K., Knight, A. B. and Fink, L. D. (2002). **Team-based learning: A transformative use of small groups**. Greenwood publishing group.

- Misseyanni, A., Lytras, M. D., Papadopoulou, P. and Marouli, C. (2018). **Active learning strategies in higher education**. Teaching for leadership, innovation, and creativity: Emerald Publishing Limited.
- Munna, A. S. and Kalam, M. A. (2021). Impact of Active Learning Strategy on the Student Engagement. **GNOSI: an interdisciplinary journal of human theory and praxis**. 4(2). 96-114.
- Nilson, L. B. (2016). **Teaching at its best: A research-based resource for college instructors**. John Wiley & Sons.
- Novak, J. D. and Cañas, A. J. (2006). The theory underlying concept maps and how to construct them. **Florida Institute for Human and Machine Cognition**. 1(1). 1-31.
- Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. **Journal of engineering education**. 93(3). 223-231.
- Schmidt, H. G. (1993). Foundations of problem-based learning: some explanatory notes. **Medical education**. 27(5). 422-432.
- Sedden, M. L. and Clark, K. R. (2016). Motivating students in the 21st century. **Radiologic Technology**. 87(6). 609-616.
- Stevens, D. D. and Levi, A. J. (2023). **Introduction to rubrics**. An assessment tool to save grading time, convey effective feedback, and promote student learning: Routledge.
- Topping, K. J. (2009). Peer assessment. **Theory into practice**. 48(1). 20-27.
- Tucker, B. (2012). The flipped classroom. **Education next**. 12(1). 82-83.

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา
PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY TO MANAGE LEARNING IN SCHOOLS

^[1]ณัฐพล มิตรอารีย์ Nuttaphon Mitari

^[2]พระมหาสมบัติ ธนปญโญ Phramaha Sombat Dhanapañño

^[3]สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon

^[1] ^[2] ^[3] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: surachaihongtrakool@gmail.com

Article Received: December 19, 2023. Revised: December 25, 2023. Accepted: December 25, 2023.

บทคัดย่อ

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาเป็นการรวมตัว ร่วมมือร่วมใจ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง พบเอง เห็นเอง และเปลี่ยนประสบการณ์และพฤติกรรมด้วยตนเอง พิจารณองค์ประกอบด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยมีกระบวนการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาด้วยขั้นตอนง่ายๆ การวางแผนด้วยความร่วมมือ การกำหนดความคาดหวังในระดับสูง เริ่มต้นจากจุดเล็กๆ ศึกษาและใช้ข้อมูล วางแผนเพื่อความสำเร็จ นำสู่สาธารณะรวมถึงฝึกฝนร่างกายและหล่อเลี้ยงสมองให้แก่ผู้เรียนพัฒนาผู้เรียนตามความรู้ความสามารถของตนเองต่อไป

คำสำคัญ: ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การเรียนรู้, สถานศึกษา

ABSTRACT

Community of professional learning to manage learning in educational institutions is a gathering. cooperate and joint learning of teachers, administrators and educators On the basis of good relationship, it has shared vision, values, goals and missions with the aim of enabling learners to learn on their own, see for themselves, and change their experiences and behaviors on their own. Consider the interpersonal component of the professional learning community management process to manage school learning in a simple step. Collaborative planning Setting high expectations starting from a small point Study and use information plan for success Bring it to the public as well as train the body and nourish the brain for learners to develop learners according to their own knowledge and abilities.

Keywords: Community Of Professional Learning, Learning, Educational Institution.

บทนำ

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ Professional Learning Community หมายถึง การร่วมมือร่วมใจกันของครู ผู้บริหารโรงเรียน และหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านการวางแผน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรม หรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน (โรงเรียนวัดเมตตาราม, 2564) PLC มีพัฒนาการมาจากกลยุทธ์ระดับองค์กรที่มุ่งเน้นให้องค์กรมีการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเริ่มพัฒนาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้และปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพที่มีหน้างานสำคัญ คือความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันเป็นสำคัญจากการศึกษาหลายโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาดำเนินการในรูปแบบ PLC พบว่าเกิดผลดีทางวิชาชีพครู และผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผลสรุปใน 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ผลดีต่อครูผู้สอน คือ เพิ่มความรู้สึผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจและเป้าหมาย โดยอาศัยความร่วมมือจากทีมการเรียนรู้ ประเด็นที่ 2 ผลดีต่อผู้เรียน คือ เพิ่มศักยภาพจากการเรียนรู้ตามความสนใจ สามารถลดอัตราการตกชั้นและจำนวนชั้นเรียนที่ชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง โดยเป้าหมายของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ เพื่อสร้างการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงของครู พัฒนาวิชาชีพครูด้วยการพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนจนเป็น การทบทวนการปฏิบัติงานของครูที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และสร้างการทำงานร่วมกันของครูแบบกัลยาณมิตร ร่วมมือรวมพลังของทุกฝ่ายในการพัฒนาผู้เรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และร่วมมือกันพัฒนาวิธีการทำงานของครู (มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2564)

พรณทิภาภรณ์ อภิปริญา (2562) ได้ศึกษาพบว่า การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษามีปัญหา ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการ พบว่า 1) ขั้นตอนสร้างวิสัยทัศน์ ส่วนใหญ่โรงเรียนจัดอบรมเกี่ยวกับ PLC ให้กับครูและผู้บริหารสถานศึกษา ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ผู้บริหารและครูขาดความรู้เกี่ยวกับ PLC 2) ขั้นตอนวางแผน ส่วนใหญ่โรงเรียนจัดตั้งทีมทำ PLC ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ครูไม่สังเกตการสอนเพื่อนครูศึกษาปัญหา 3) ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วม พบว่าส่วนใหญ่สร้างกิจกรรมเชื่อมโยงหลักสูตรปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ครูไม่ร่วมประชุม PLC ตามกำหนด ขั้นตอนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ พบว่า 1) ขั้นตอนวางแผน ส่วนใหญ่โรงเรียนสร้างการทำงานเป็นทีม ปัญหาที่พบคือ ครูมีภาระงานมาก 2) ขั้นตอนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่าส่วนใหญ่ครูร่วมวงสนทนาจากสิ่งที่ปฏิบัติจริง ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารไม่ติดตามอย่างสม่ำเสมอ 3) ขั้นตอนสะท้อนผล พบว่าส่วนใหญ่ครูได้ประสบการณ์ไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ปัญหาส่วนใหญ่ คือ โรงเรียนไม่กำกับติดตาม PLC ขั้นตอนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ ส่วนใหญ่โรงเรียนประเมินความต้องการและสภาพปัญหาหลังทำ PLC ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ โรงเรียนขาดการปรับปรุงการดำเนินงาน PLC ให้มีประสิทธิภาพมาก โดยกลยุทธ์การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สามารถนำไปแก้ไขปัญหาการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทำให้สถานศึกษามุ่งพัฒนาจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาอย่างมืออาชีพมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน พัฒนาการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สร้างความร่วมมือร่วมใจกันของครู ผู้บริหารโรงเรียน และหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันยกระดับการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาให้เกิดพลังการเรียนรู้ที่ยั่งยืน พัฒนาผู้เรียนสามารถ

พัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สร้างการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงของครู พัฒนาศาสตร์วิชาชีพครูด้วยการพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนเป็นการทบทวนการปฏิบัติงานของครูที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สร้างการทำงานร่วมกันของครูแบบกัลยาณมิตร ร่วมมือรวมพลังของทุกฝ่ายในการพัฒนาผู้เรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และร่วมมือกันพัฒนาวิธีการทำงานของครู

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

PLC หมายถึง การรวมตัว ร่วมมือร่วมใจ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีมการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารเป็นผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ เปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้

ความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) PLC มีพัฒนาการมาจากกลยุทธ์ระดับองค์กรที่มุ่งเน้นให้องค์กรมีการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเริ่มพัฒนาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้และปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพที่มีหน้าที่สำคัญ คือความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันเป็นสำคัญจากการศึกษาหลายโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาดำเนินการในรูปแบบ PLC พบว่าเกิดผลดีทางวิชาชีพครู และผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผลสรุปใน 2 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลดีต่อครูผู้สอน คือ เพิ่มความรู้สึกรับผิดชอบต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจและเป้าหมาย โดยอาศัยความร่วมมือจากทีมการเรียนรู้

ประเด็นที่ 2 ผลดีต่อผู้เรียน คือ เพิ่มศักยภาพจากการเรียนรู้ตามความสนใจ สามารถลดอัตราการตกชั้นและจำนวนชั้นเรียนที่ชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง

เป้าหมายของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1. เพื่อสร้างการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงของครู พัฒนาศาสตร์วิชาชีพครูด้วยการพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนเป็นการทบทวนการปฏิบัติงานของครูที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. เพื่อสร้างการทำงานร่วมกันของครูแบบกัลยาณมิตร ร่วมมือรวมพลังของทุกฝ่ายในการพัฒนาผู้เรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และร่วมมือกันพัฒนาวิธีการทำงานของครู

กลยุทธ์ในการจัดการและใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

1. การศึกษาปัญหา กำหนดเป้าหมาย อภิปราย สะท้อนผล แลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่น ๆ เพื่อกำหนดวิธีการดำเนินการ โดยพิจารณาและสะท้อนผลในประเด็นต่อไปนี้

1.1 หลักการที่สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติ

1.2 การเริ่มดำเนินการลงมือปฏิบัติ

1.3 การออกแบบเครื่องมือตรวจสอบหลักฐานของการเรียนรู้

2. การวางแผนด้วยความร่วมมือ (Plan Cooperatively) สมาชิกของกลุ่มกำหนดสารสนเทศที่ต้องใช้ในการดำเนินการ

3. การวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ โดยหาวิธีการที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด

3.1 ทดสอบข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับการสอนหลังจากได้มีการจัดเตรียมต้นแบบที่เป็นการวางแผนระยะยาว

3.2 จัดให้มีช่วงเวลาของการชี้แนะ โดยเน้นการนำไปใช้ในชั้นเรียน

3.3 ให้ความสำคัญกับครูที่มีความยุ่งยากในการสังเกตการณ์ปฏิบัติในชั้นเรียนของครูที่สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ได้อย่างประสบผลสำเร็จ

นอกจากนี้ มีรายละเอียดของขั้นตอนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุปัญหา ระบุปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน/การทำงานของครู ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น ว่าเกิดขึ้นจากสาเหตุที่เกิดขึ้น โดยมีปัจจัยใดเข้ามาเกี่ยวข้อง มีแนวโน้มของปัญหาอย่างไร และมีผลกระทบใดที่จะเกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ระดมความคิด เพื่อนำเสนอวิธีแก้ปัญหา ระดมความคิดเพื่อหาวิธีแก้ปัญหาจากประสบการณ์และผลการวิจัยที่สามารถอ้างอิงได้ แล้วนำเสนอผลการระดมความคิด เมื่อนำเสนอเสร็จสิ้น ดำเนินการอภิปรายสรุปและเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้วิธีแก้ปัญหา นำวิธีแก้ปัญหาที่ได้จากการระดมความคิด ไปทดลองใช้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียน /ในการทำงาน โดยร่วมกันสังเกตการสอนและเก็บข้อมูล หรือเก็บข้อมูลจากการทดลองใช้ในการทำงาน

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลวิธีการแก้ปัญหา อภิปรายผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้ นำเสนอผลการสังเกตการสอนและเสนอแนะวิธีการปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงสรุปผลวิธี การแก้ปัญหาที่ให้ผลดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน /การทำงาน แล้วทำการแบ่งปันประสบการณ์กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอื่น

วิธีการและเทคนิคการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนสู่ PLC

1. การออกแบบและจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้มีความหลากหลายตามสภาพผู้เรียนตามความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน และเน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ เช่น โครงการ Active Learning

4. การกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การตั้งคำถาม

5. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อและเทคโนโลยี

6. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเชื่อมโยงกลุ่มสาระ

7. การประเมินตามสภาพจริง และให้ข้อมูลย้อนกลับและติดตามผล รวมทั้งการช่วยเหลือนักเรียน (thaischool1.in.th, 2560)

การนำกระบวนการ PLC ไปใช้ในสถานศึกษา สามารถดำเนินการได้ตามขั้นตอน ดังนี้ (ประจักษ์ ศรสาลี, 2560)

1. เริ่มต้นด้วยขั้นตอนง่ายๆ (Take a baby steps) โดยเริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมายอภิปรายสะท้อนผล แลกเปลี่ยนกับคนอื่น ๆ เพื่อกำหนดว่า หลักการอะไรที่จะสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติ เราจะเริ่มต้นความรู้ใหม่อย่างไร การออกแบบอะไรที่พวกเราควรใช้ในการตรวจสอบหลักฐานของการเรียนรู้ที่สำคัญ

2. การวางแผนด้วยความร่วมมือ (Plan Cooperatively) สมาชิกของกลุ่มกำหนดสารสนเทศที่ต้องใช้ในการดำเนินการ

3. การกำหนดความคาดหวังในระดับสูง (Set high expectations) และวิเคราะห์การสอนสืบเสาะหาวิธีการที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด ทดสอบข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับการสอนหลังจากได้มีการจัดเตรียมต้นแบบที่เป็นการวางแผนระยะยาว (Long-term) จัดให้มีช่วงเวลาของการชี้แนะ โดยเน้นการนำไปใช้ในชั้นเรียน ให้เวลาสำหรับครูที่มีความยุ่งยากในการสังเกตการณ์ปฏิบัติในชั้นเรียนของครู ที่สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้อย่างประสบผลสำเร็จ

4. เริ่มต้นจากจุดเล็กๆ (Start small) เริ่มต้นจากการใช้กลุ่มเล็กๆ ก่อน แล้วค่อยปรับขยาย

5. ศึกษาและใช้ข้อมูล (Study and use the data) ตรวจสอบผลการนำไปใช้และการสะท้อนผลเพื่อนำมากำหนดว่า แผนไหน ควรใช้ต่อไป/แผนไหนควรปรับปรุงหรือยกเลิก

6. วางแผนเพื่อความสำเร็จ (Plan for success) เรียนรู้จากอดีต ปรับปรุงหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่สำเร็จและทำต่อไปความสำเร็จในอนาคต หรือความล้มเหลวขึ้นอยู่กับเจตคติและพฤติกรรมของครู

7. นำสู่สาธารณะ (Go public) แผนไหนที่สำเร็จก็จะมีมีการเชิญชวนให้คนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมยกย่องและแลกเปลี่ยนความสำเร็จ

8. ฝึกฝนร่างกายและหล่อเลี้ยงสมอง (Exercise the body & nourish the brain) จัดกิจกรรมที่ได้มีการเคลื่อนไหวและเตรียมครูที่ทำงานสำเร็จของแต่ละกลุ่ม โดยมีการจัดอาหาร เครื่องดื่มที่มีประโยชน์

การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาผู้เขียนนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ความหมายของการเรียนรู้

Donald Clark (อ้างใน พรพิมล พรพิระชนม์, 2550) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการเพิ่มพูนและปรับแต่งศักยภาพของพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งสามารถวัดได้ อันเป็นผลมาจากการได้รับการฝึกฝน การได้รับความรู้ การฝึกทักษะ การเรียนการสอนและการมีประสบการณ์มาก่อน

1. การเรียนรู้ในลักษณะผลผลิต (Learning as Product) โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย นั่นคือผลของการเรียนรู้ (Outcome of Learning) ซึ่งได้มาจากประสบการณ์

2. การเรียนรู้ในลักษณะกระบวนการ (Learning as Process) โดยเน้นความสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ และกระบวนการที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้จนกระทั่งทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้

3. สิ่งที่เกิดให้เกิดการเรียนรู้ (Learning as Function) เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น แรงจูงใจ ความตั้งใจในการเรียนรู้ หรือการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transformation of Learning) สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์

Roger (อ้างใน ศิริบุรณ์ สายโกสม, 2542) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ที่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจำ และสามารถพิจารณาการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะเป็นไปโดยอัตโนมัติ (Automatic) ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ โดยเฉพาะการเรียนรู้ตามอริยาไค หรือการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการซึ่งเกิดขึ้น โดยที่ผู้เรียนไม่ได้ตั้งใจ (Unintended Learning)

2. เป็นการเปลี่ยนแปลงโดยตั้งใจและต้องใช้ความพยายาม (Purpose and Effort) ต้องมีการวางแผนในการเรียน ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงของการเรียนรู้ทั้งสองลักษณะจะต้องเป็น การเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างถาวร (Permanence changes)

พิมล พรพีระชนม์ (2550) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการอันซับซ้อนที่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับผ่านประสาทสัมผัสสามารถเกิดขึ้นได้โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งนี้ผลของการเรียนรู้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะหรือกระบวนการ (Skill Process) และด้านความรู้สึก (Affective)

กล่าวโดยสรุป การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ซึ่งเกิดจากการดู ได้ยิน ตมกลิ่น ลิ้มรส สัมผัส การอ่าน การนึกคิด การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้ เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขันหรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไขและสถานการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน

2. องค์ประกอบของการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้ใดๆ ก็ตามจะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ (วรรณิ ลิ้มอักษร, 2551) ดังนี้

1. ตัวผู้เรียน (The learner) ผู้เรียนจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการเรียนรู้ แม้ว่าจะจัดการเรียนรู้ให้ดีสักเพียงใดก็ตาม ถ้าไม่มีผู้เรียนก็จะเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า ถ้าไม่มีผู้ซื้อก็ไม่มีผู้ขายและถ้าไม่มีผู้เรียนก็จะเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ซึ่งการที่ผู้เรียนแต่ละคนสามารถเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านต่างๆ ของผู้เรียนเช่น ความแตกต่างระหว่างวัย ความแตกต่างระหว่างเพศ ความแตกต่างทางสติปัญญาและความสามารถ และความแตกต่างของความสนใจ เป็นต้น

2. กระบวนการเรียนรู้ (The Learning process) หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆ ของผู้เรียนในขณะที่เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นจะโดยการรับสัมผัสการรับรู้การซักถามการคิดหาเหตุผลหรือการทดลองก็ได้การกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆดังกล่าวจะเป็นพฤติกรรมภายในหรือพฤติกรรมภายนอกก็ได้เช่นกัน

3. สถานการณ์ในการเรียนรู้ (The Learning Situation) หมายถึง สถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนขณะที่กำลังเรียนรู้ เช่น อุณหภูมิของอากาศความเหนื่อยอ่อนความหิวความกลัวความมืดความเจ็บหรือเสียงดัง เป็นต้น สภาพการณ์ดังกล่าวนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนรู้ แต่มีผลกระทบต่อผู้เรียนและกระบวนการเรียนเพราะทำให้สมาธิความตั้งใจและความพร้อมในการเรียนของผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไป

อารี พันธมณี (2534) ได้รวบรวมองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ไว้ ดังนี้ Dollard and Miller กล่าวว่า การเรียนรู้ประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังนี้

1. แรงขับ (Drive) เกิดขึ้นเมื่ออินทรีย์ขาดสมดุล เช่น ขาดอาหาร ขาดน้ำ ขาดการพักผ่อน ฯลฯ ภาวะเหล่านี้จะกระตุ้นให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรมเพื่อปรับให้อินทรีย์อยู่ในสภาพสมดุลอย่างเดิม แรงขับมีอยู่ 2 ประเภทคือ 1) แรงขับพื้นฐาน (Primary Drive) เกิดเนื่องจากความต้องการที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต

เป็นความต้องการทางร่างกายต่างๆที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กับการมีชีวิตของคน 2) แรงขับที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ (Secondary Drive) เกิดขึ้นภายหลังเป็นความต้องการทางสังคม เช่น ความรัก ฐานะทางสังคม ความมั่นคงปลอดภัย

2. สิ่งเร้า (Stimulus) เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้อินทรีย์แสดงกิจกรรมโต้ตอบออกมา เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมตอบสนองของร่างกาย

3. การตอบสนอง (Response) เป็นพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อินทรีย์แสดงออกเมื่อมีสิ่งเร้าไปเร้า การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นการทำให้สิ่งเร้าและการตอบสนองมีความสัมพันธ์กันมากยิ่งขึ้น เช่น เมื่อนักเรียนทำเลขถูกก็เสริมแรงโดยให้รางวัล การเสริมแรงนี้จะทำให้นักเรียนอยากเรียน (ทำเลข) ในคราวต่อไป

ซูซีพ อ่อนโคสูง และอนุสรณ์ อรรถศิริ (2549) กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จะต้องมีองค์ประกอบพื้นฐานอย่างน้อยที่สุด 4 ประการด้วยกัน ดังนี้

1. แรงจูงใจ (Motive) ในขณะที่มีชีวิตอยู่ ร่างกายย่อมมีความต้องการต่างๆ เมื่อใดที่ร่างกายเกิดความต้องการหรือเกิดความไม่สมดุลขึ้น จะมีแรงขับ (Drive) หรือแรงจูงใจ (Motive) เกิดขึ้นภายในอินทรีย์ ผลักดันให้สิ่งที่หายไปนั้นมาให้อยู่ในภาวะพอดี แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ เพราะเป็นตัวจัดการสำคัญหรือเป็นต้นตอที่แท้จริงของพฤติกรรม

2. สิ่งจูงใจ (Incentive) สิ่งจูงใจเป็นสิ่งที่ลดความเครียด และนำไปสู่ความพอใจ นักจิตวิทยาเชื่อว่า สิ่งจูงใจจะเป็นศูนย์กลางหรือหัวใจของการเรียนรู้เขาถือว่าแรงจูงใจซึ่งถือว่าเป็นภาวะภายในของอินทรีย์และกิจกรรมต่างๆ ล้วนเกิดขึ้นจากสิ่งจูงใจทั้งสิ้น

3. อุปสรรค (A Barrier or Block) นับเป็นพื้นฐานสำคัญอีกประการหนึ่งของการเรียนรู้ เพราะอุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางย่อมทำให้เกิดปัญหา การที่ผู้เรียนเกิดปัญหาก็จะทำให้ผู้เรียนพยายามทำซ้ำๆ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อจะฟันฝ่าอุปสรรคนั้นไปสู่เป้าหมายให้ได้

4. กิจกรรม (Active) กิจกรรมหรือการตอบสนองของอินทรีย์ เป็นส่วนที่จะทำให้เกิดทราบว่าใครเกิดการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด หรือเร็วอย่างไร และเป็นสิ่งที่อาจอ้างไปถึงความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจที่ซ่อนเร้นอยู่ เราจะสังเกตเห็นว่าคนเรามักจะชอบประกอบกิจกรรมที่นำความสำเร็จ หรือความพอใจมาให้ซ้ำๆ อยู่เสมอ แม้ว่าจะไม่เจอปัญหาใหม่ๆ ส่วนกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ไม่เคยนำความสำเร็จมาให้นั้นมักจะหลีกเลี่ยง

ปราณี งามสุต (2554) กล่าวว่า องค์ประกอบที่ส่งเสริมการรู้นั้นแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบได้แก่

1. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับผู้เรียน ได้แก่ วุฒิภาวะ และความพร้อม ในการเรียนรู้ใดๆ ถ้าบุคคลถึงวุฒิภาวะและมีความพร้อมจะเรียนรู้ได้ดีกว่ายังไม่ถึงวุฒิภาวะ และไม่มีความพร้อมความสามารถในการเรียนรู้ จากวัยรุ่นจะเพิ่มขึ้น จากวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่จะคงที่จากวัยผู้ใหญ่หรือวัยชราจะลดลง ประสบการณ์เดิม ความบกพร่องทางร่างกาย ยังมีความบกพร่องมากเท่าใด ความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้ก็น้อยลงเท่านั้น แรงจูงใจในการเรียน เช่น รากฐานทางทัศนคติต่อครู ต่อวิชาเรียน ความสนใจและความต้องการที่อยากจะรู้ อยากเห็นในส่วนที่เรียน

2. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับบทเรียน เช่น ความยากง่ายของบทเรียนถ้าเป็นบทเรียนที่ง่ายผลการเรียนรู้ย่อมดีกว่าการมีความหมายของบทเรียน ถ้าผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่มีความหมายเป็นที่สนใจของเขา ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่า ความยาวของบทเรียน บทเรียนสั้นๆ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีกว่าบทเรียนที่ยาวตัวรับกายจากบทเรียนอื่น หรือจากกิจกรรมอื่น จะขัดขวางการเรียนรู้ในสิ่งนั้นๆ ไม่ว่าตัวรับกวนนั้นจะเป็นกิจกรรมก่อนหรือหลังการเรียนรู้

3. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับวิธีเรียนวิธีสอน เช่น กิจกรรมในการเรียนการสอน ครูควรเลือกกิจกรรมเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ดีที่สุดแก่นักเรียน ตามเนื้อหาวิชาและโอกาส การให้รางวัลและลงโทษ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน การให้คำแนะนำในการเรียน โดยครูแนะนำให้ถูกต้องและเหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีขึ้น

4. องค์ประกอบการสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนต่อนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับครู สภาพของโต๊ะ เก้าอี้ ทิศทางลม แสงสว่าง ความสะอาด ความเป็นระเบียบ

วินิช บรรจง และคณะ (2540) กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การจูงใจ การเรียนรู้ต้องมีมูลเหตุจูงใจ ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน การจูงใจอาจทำได้โดยการให้รางวัลและลงโทษ การให้คะแนน การยอมรับนับถือจากผู้อื่น ความสำเร็จในการทำงาน การรู้จุดมุ่งหมายของการเรียน

2. ตัวครู ต้องเป็นคนดีในทุกๆ ด้าน ควรเป็นผู้ที่รักในวิชาที่ตนสอนและต้องปลูกฝังความรักความสนใจและความเข้าใจในตัวเด็ก สนใจผู้เรียน นอกจากนี้ต้องรู้จักใช้กลยุทธ์ของการสอนในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสมของลักษณะวิชา ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ให้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์

3. สิ่งแวดล้อม ทั้งทางครอบครัวและทางโรงเรียนโดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนมีผลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เช่น สภาพของห้องเรียนที่น่ายุ้ยอ้าย อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน

4. อุปกรณ์การศึกษา หรือเครื่องมือที่ครูนำมาประกอบการสอน ช่วยให้ครูสามารถถ่ายทอดข้อเท็จจริงและทักษะต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสหลายทางช่วยสร้างความสนใจแก่ผู้เรียน ตลอดจนทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียนไม่เบื่อหน่ายและรู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

5. วินัย เป็นเครื่องมือช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันด้วยความเรียบร้อยและมีความสุขช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างเรียบร้อย ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. การวัดและการประเมินผลการศึกษา จะช่วยให้เห็นความก้าวหน้าของผู้เรียนได้อย่างแจ่มแจ้ง ทำให้สามารถปรับปรุงผลการเรียนทั้งรายบุคคลและส่วนรวมได้เป็นอย่างดี

บทสรุป

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาเป็นการรวมตัว ร่วมมือร่วมใจ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรมีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีมการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารเป็นผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเองสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง พบเอง เห็นเอง และเปลี่ยนประสบการณ์และพฤติกรรมด้วยตนเอง นอกจากนี้ในการเรียนรู้อย่างต้องพิจารณาองค์ประกอบด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะมนุษย์เรามีความแตกต่างกันทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความถนัด ความแตกต่างทั้ง 6 ด้านนี้ เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยตรง อันจะเป็นผลให้มนุษย์เรามีการรับรู้ได้แตกต่างกัน เริ่มต้นด้วยขั้นตอนง่ายๆ การวางแผนด้วยความร่วมมือ การกำหนดความคาดหวังในระดับสูง เริ่มต้นจาก

จุดเล็กๆ ศึกษาและใช้ข้อมูล วางแผนเพื่อความสำเร็จ นำสู่สาธารณะรวมถึงฝึกฝนร่างกายและหล่อเลี้ยงสมองให้แก่ผู้เรียน จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยการนำกระบวนการ PLC ไปใช้ในสถานศึกษา สามารถดำเนินการโดยเริ่มต้นด้วยขั้นตอนง่ายๆ วางแผนด้วยความร่วมมือ กำหนดความคาดหวังในระดับสูง เริ่มต้นจากจุดเล็กๆ ศึกษาและใช้ข้อมูล วางแผนเพื่อความสำเร็จ นำสู่สาธารณะ ฝึกฝนร่างกายและหล่อเลี้ยงสมองเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ซูชีพ อ่อนโคกสูง และอนุสรณ์ อรรถศิริ. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างพลังความสามารถแห่งตนเป้าหมายและความเป็นไปได้ที่จะกระทำกับแรงจูงใจในการเรียน. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประจักษ์ ศรสาลี. (2560). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community). แหล่งที่มา http://www.bantheprakhonschool.com/news-detail_39_25160 สืบค้นเมื่อ 16 พ.ย. 2565.
- ปราณี รามสุต. (2554). “ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษาแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและองค์ประกอบ” ใน ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิดทางการแนะแนวและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรพิมล พรพิระชนม์. (2550). การจัดกระบวนการเรียนรู้. สงขลา: เทมการพิมพ์สงขลา.

- พรรณทิภาภรณ์ อภิปริญา. (2562). สภาพและปัญหาของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียน
ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 กรุงเทพมหานคร. **วารสาร
อิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 14(2). 1-10.
- มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (2564). **PLC คืออะไร? สำคัญอย่างไร?**. แหล่งที่มา
https://www.ubu.ac.th/web/files_up/43f2017010522270287.pdf สืบค้นเมื่อ 26 ก.ย.
2564.
- โรงเรียนวัดเมตดารงค์. (2564). **(PLC) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ Professional Learning Community**.
แหล่งที่มา <https://watmetarang.thai.ac/client-upload/watmetarang/uploads/files/PLC.pdf> สืบค้นเมื่อ
26 ก.ย. 2564.
- วนิช บรรจง และคณะ. (2540). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- วรรณิ ลิ้มอักษร. (2551). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- ศิริบุรณ์ สายโกสุม. (2542). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อารี พันธุ์มณี. (2534). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- thaischool1.in.th. (2560). **คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional
Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษา**. แหล่งที่มา
http://www.thaischool1.in.th/_files_school/94010001/data/94010001_1_20210916-124154.pdf สืบค้นเมื่อ 28 ก.ย. 2564.

วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์
Journal of Bovern Multi-Education and Human Social Sciences
(JOB_EHS)

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์
Journal of Bovorn Multi-Education and Human Social Sciences
(JOB_EHS)

วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ (Journal of Bovorn Multi-Education and Human Social Sciences) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ ส่งเสริม และสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนิสิตนักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสนำผลงานวิชาการ โดยเปิดรับบทความวิชาการ และบทความวิจัยทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสตร์ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การบริหารการศึกษา บริหารธุรกิจ วิทยาการจัดการ และสาขาวิชาสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนั้นได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ต่อ 1 ฉบับ ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind)

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยในวารสารอย่างเคร่งครัด และการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ โดยไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของวารสาร

วารสารขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบหลังจากผู้ประเมินบทความตรวจอ่านบทความแล้ว

วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) คือ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ ดังต่อไปนี้

1. ประกาศรับต้นฉบับจากคณาจารย์ นักวิจัย และนิสิตนักศึกษา
2. กองบรรณาธิการวารสารฯ ตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของต้นฉบับ
3. กองบรรณาธิการวารสารฯ จัดส่งต้นฉบับให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชานั้นๆ อ่านประเมินต้นฉบับ จำนวน 2 ท่าน ต่อ 1 ฉบับ โดยทำการประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double-Blind Peer Review คือ ปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง
4. ส่งให้ผู้เขียนแก้ไขตามผลการอ่านประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)
5. กองบรรณาธิการวารสารฯ ตรวจสอบความถูกต้อง และดำเนินการเผยแพร่บทความบนระบบเว็บไซต์ของวารสาร

หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของ
วารสารวารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์

1. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดวารสารหนึ่งมาก่อน
2. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องไม่อยู่ระหว่างเสนอขอตีพิมพ์ ในวารสารอื่น
3. เนื้อหาในต้นฉบับควรเกิดจากการสังเคราะห์ความคิดขึ้น โดยผู้เขียนเองไม่ได้ลอกเลียนหรือตัดทอนมาจากผลงานวิจัยของผู้อื่น หรือจากบทความอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากการอ้างอิงที่เหมาะสม
4. ผู้เขียนต้องเขียนต้นฉบับตามรูปแบบของต้นฉบับตามข้อกำหนดในระเบียบการส่งต้นฉบับ
5. ผู้เขียนได้แก้ไขความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) 2 ท่าน ต่อ 1 บทความ
6. หลังจากผู้เขียนได้แก้ไขเรื่องแล้ว กองบรรณาธิการได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงจะทำการออกหนังสือตอบรับบทความ

ระเบียบการส่งต้นฉบับบทความวิชาการและบทความวิจัย

กองบรรณาธิการได้กำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับไว้ให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการส่งต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์ลงวารสารวารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ และกองบรรณาธิการสามารถตรวจสอบต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพสามารถนำไปใช้อ้างอิงได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาดเอ 4 โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร ด้านล่างและขวามือ 2.5 เซนติเมตร

1.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่งดังนี้

- 1) ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 20 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
 - 2) ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 20 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
 - 3) ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
 - 4) สังกัดหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อผู้เขียน
 - 5) ชื่อผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) (ภาษาไทย – ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
 - 6) สังกัดหน่วยงานสังกัดของผู้เขียนร่วม (ภาษาไทย- ภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อผู้เขียนร่วม
 - 7) E-mail อีเมลของผู้เขียนที่ใช้ในการติดต่อได้จริง ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา และเบอร์โทรติดต่อ ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
 - 8) หัวข้อของบทความย่อไทย/อังกฤษ ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
 - 9) เนื้อหาบทความย่อไทย/อังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ไม่ควรเกิน 250-300 คำต่อบทความย่อ
 - 10) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 11) หัวข้อเรื่อง ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย
 - 12) หัวข้อย่อย ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่งเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย
 - 13) เนื้อหา ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน
- 1.3 จำนวนหน้าต้นฉบับ ควรมีความยาวไม่ต่ำกว่า 10 หน้าแต่ไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง)
- 1.4 จำนวนเอกสารอ้างอิง ควรมีอย่างน้อย 5-10 เรื่อง

2. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

2.1 บทควมวิจัย

- 1) ชื่อเรื่อง ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียน เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษทั้งภาษาไทยและอังกฤษ และหากเป็นอาจารย์ ให้ระบุสังกัด/คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการสอน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
- 3) ที่อยู่ ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบันทั้งภาษาไทยและอังกฤษ E-mail และเบอร์โทรศัพท์ ของผู้เขียน

4. บทคัดย่อ / Abstract เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250-300 คำ โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะศัพท์วิทยาศาสตร์ และมืองค์ประกอบของบทคัดย่อให้ครบทั้งวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย และคำสำคัญ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

5) บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

6) วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives of this research) ให้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยระบุเป็นข้อ

7) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตัวแปรการวิจัย (ถ้ามี) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

8) สรุปผลการวิจัย (Research Result) เป็นการเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย สรุปผลการวิจัยด้วยตารางและภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบตารางด้านซ้ายและขวา สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพที่ชัดเจน และมีคำบรรยายใต้รูปภาพที่จำเป็นอาจใช้ภาพสเก็ต

9) อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ควรมีการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เพียงใด (ถ้ามี) และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการ หรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการนำไปใช้ประโยชน์

10) องค์ความรู้การวิจัย (Research Body of Knowledge) อธิบายองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย ควรสังเคราะห์ออกมาเป็นภาพ/โมเดล พร้อมคำอธิบายภาพ/โมเดลให้สามารถเข้าใจได้โดยสมบูรณ์

11) ข้อเสนอแนะ (Research Suggestion) เป็นการให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากกระบวนการทำการวิจัย ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

12) เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า 5 คน ให้ใส่ชื่อ 5 คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

2.2. บทความวิชาการ

- 1) ชื่อเรื่อง ควรสั้น และกะทัดรัด ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียน เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ และหากเป็นอาจารย์ ให้ระบุสังกัด/คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการสอน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
- 3) สังกัด ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบัน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ E-mail และเบอร์โทรศัพท์ของผู้เขียน
- 4) บทคัดย่อ / Abstract เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250-300 คำ หรือ 14 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง
- 5) บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา ปัญหาการวิจัย เหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 6) เนื้อหา (Material) ผู้เขียนอาจแบ่งหัวข้อย่อยในประเด็นเนื้อหานี้ได้ตามประเด็นที่ผู้เขียนต้องการจะทำการนำเสนอในบทความ โดยเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการค้นคว้า
- 7) บทสรุป (Summary) เป็นการสรุปผลได้จากการศึกษาว่าได้พบประเด็นอะไรที่สำคัญ รวมทั้งองค์ความรู้จากการศึกษา ที่ผู้เขียนต้องการสรุปผล รวมถึงเสนอแนะองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปพัฒนาและเป็นประโยชน์ทางการศึกษา
- 8) เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า 5 คน ให้ใส่ชื่อ 5 คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

2.3 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียน ปีที่ตีพิมพ์ และหมายเลขหน้า (ถ้ามี) กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารอ้างอิงที่ใช้ อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

1) พระไตรปิฎก/อรรถกถา :

ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) หนังสือ :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. พิมพ์ครั้งที่. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

พระครูโสภาสนทนทิตต์ (ศักดิ์ โอภาโส) และพระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน (บุตดาวงษ์). (2562). **แนวคิดทางการศึกษาสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. อ่างทอง : วรศิลป์การพิมพ์89.

3) สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อเรื่องสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย**.

ชื่อระดับสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานวิจัย. ชื่อมหาวิทยาลัย หรือแหล่งให้ทุนการวิจัย.

ตัวอย่าง.

พระครูปลัดอิทธิพล ปธานโก (เพ่งผล). (2559). **การศึกษาการจัดกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนสายไหม (ทัศนารมย์อนุสรณ์) เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสุวรรณหมาพุทธาภิบาล (ไอ้ สุภทโท). (2562). **รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศีล ๕ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา**. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน. (2563). **การพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. รายงานวิจัย. คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

4) บทความในวารสาร :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อบทความ**. **ชื่อวารสาร**. ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์). เลขหน้าที่อ้างอิง.

ตัวอย่าง.

พระครูปลัดสุวรรณ์ สิริวฑฒโก (อุกฤษโซค) และศุภกัญญา ศรีคำไทย. (2562). **การบริหารตนตามแนวพุทธธรรมเพื่อบริหารองค์การทางการศึกษา**. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 6(3). 266-277.

5) บทความในหนังสือ :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อบทความ**. ใน **ชื่อบรรณาธิการ**. **ชื่อหนังสือ**. พิมพ์ครั้งที่. (เลขหน้า). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

พระมหาสมจินต์ สมมาปญโย. (2542). **ทัศนะเกี่ยวกับการศึกษาของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต) : วิเคราะห์จากหนังสือ ทางสายกลางของการศึกษาไทย**. ใน **มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. **ชีวิตและผลงานของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต) และน่านาทศนะของนักวิชาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

6) สื่ออินเทอร์เน็ต :

ชื่อผู้เขียน/ผู้เผยแพร่. (ปีเผยแพร่). ชื่อเรื่อง. แหล่งที่มา (URL). สืบค้นเมื่อ (วันที่-เดือน-ปี).
ตัวอย่าง.

วัดญาณเวศกวัน. (2556). ประวัติพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). แหล่งที่มา
http://www.watnyanaves.net/th/web_page/biography สืบค้นเมื่อ 10 ก.ย. 2563.

7) หนังสือพิมพ์ออนไลน์ :

ผู้แต่ง. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์. แหล่งที่มา (URL). สืบค้นเมื่อ (วันที่-เดือน-ปี).

ตัวอย่าง.

เดลินิวส์. (27 ก.พ. 2562). เริ่มนำร่องการเรียนรู้สถิติสมมติเป็นฐานภาคเรียนที่ 1-62. เดลินิวส์. แหล่งที่มา
<https://www.dailynews.co.th/education/695610> สืบค้นเมื่อ 10 ก.ย. 2563.

8) ราชกิจจานุเบกษา :

ชื่อกฎหมาย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (ถ้ามี). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ตอนที่ หน้า (วันเดือนปี).

ตัวอย่าง.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (10
ก.ย. 2563).

การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย

3. สถานที่ติดต่อ

วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์

วัดหนองบัวหิง ตำบลดอนทราย อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี 70140

โทรศัพท์ : 099-1916295, 099-6166595, 095-5426695

E-mail: ukitchock@gmail.com

https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JOB_EHS

4. การอ่านประเมินต้นฉบับ

ต้นฉบับจะได้รับการอ่านประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จากภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาวิชานั้นๆ จำนวน 2 ท่านต่อ 1 เรื่อง ประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double-Blind Peer Review คือ ปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง และส่งผลการอ่านประเมินคืนผู้เขียนให้เพิ่มเติม แก้ไข หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

5. ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ (Journal of Bovorn Multi-Education and Human Social Sciences) ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของวารสารฯ ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นเสียแต่ว่าจะได้รับอนุญาตจากวารสารฯ เป็นลายลักษณ์อักษร

6. ความรับผิดชอบ

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น รวมทั้งผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย ไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงานด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บไซต์ Thaijo ในระดับ ไม่เกิน 25%

ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ โดยรวมทั้งทักษะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทักษะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์และวารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์

จริยธรรมการตีพิมพ์

วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ (Journal of Bovorn Multi-Education and Human Social Sciences) ได้กำหนดจริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานบทความในวารสาร ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยในการคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
3. ผู้เขียนจะต้องจัดทำต้นฉบับของบทความตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียน
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนร่วมในการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียวทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
7. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม
8. ผู้เขียนจะต้องแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
9. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. หลังจากได้รับบทความจากกองบรรณาธิการวารสารและผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
2. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ
3. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ
4. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
5. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

บทบาทและหน้าที่ของบรรณารักษ์

1. บรรณารักษ์มีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิดที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

2. บรรณารักษ์จะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ

3. บรรณารักษ์จะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่นอย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นจะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการตอบรับ หรือปฏิเสธ การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

4. หากบรรณารักษ์ตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณารักษ์สามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณารักษ์

5. บรรณารักษ์มีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้แนะว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

6. บรรณารักษ์จะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนและผู้ประเมิน

7. บรรณารักษ์ต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์

วัดหนองบัวหึ่ง ตำบลคอนทราย อำเภอบางท้อ จังหวัดราชบุรี 70140

โทรศัพท์ : 099-1916295, 099-6166595, 095-5426695

E-mail: ukitchock@gmail.com

